金刚经六种原译

（精校注音本）

仁慧草堂编制

说 明

《金刚经》六种原译并《金刚般若波罗蜜经注解》根据《乾隆大藏经》原藏影印本校对注音， 32 分本根据弘化社民国版《日诵经咒选录》影印本校对注音。注音及句读仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二二年六月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

Email：renhuicaotang@163.com

南無本師釋迦牟尼佛

目 录

起诵仪 ..... - 1 -
香赞 ..... - 1 -
净口业真言 ..... - 1 -
净三业真言 ..... - 1 -
安土地真言 ..... - 2 -
虚空藏菩萨普供养真言 ..... - 2 -
奉请八金刚 ..... - 2 -
奉请四菩萨 ..... - 3 -
发愿文 ..... - 3 -
云何梵 ..... - 4 -
开经偈 ..... - 4 -
金刚般若波罗蜜经（鸠摩罗什译本简体） ..... - 5 -
金剛般若波羅蜜經（鸠摩罗什译本繁体） ..... - 27 -
金刚般若波罗蜜经（鸠摩罗什译本 32 分本简体） ..... - 49 -
法会因由分第一 ..... - 49 -
善现起请分第二 ..... - 49 -
大乘正宗分第三 ..... - 50 -
妙行无住分第四 ..... - 50 -
如理实见分第五 ..... - 51 -
正信希有分第六 ..... - 52 -
无得无说分第七 ..... - 53 -
依法出生分第八 ..... - 53 -
一相无相分第九 ..... - 54 -
庄严净土分第十 ..... - 55 -
无为福胜分第十一 ..... - 56 -
尊重正教分第十二 ..... - 56 -
如法受持分第十三 ..... - 57 -
离相寂灭分第十四 ..... - 58 -
持经功德分第十五 ..... - 60 -
能净业障分第十六 ..... - 61 -

究竟无我分第十七 - 62 -
一体同观分第十八 - 64 -
法界通化分第十九 - 65 -
离色离相分第二十 - 66 -
非说所说分第二十一 - 66 -
无法可得分第二十二 - 67 -
净心行善分第二十三 - 67 -
福智无比分第二十四 - 68 -
化无所化分第二十五 - 68 -
法身非相分第二十六 - 68 -
无断无灭分第二十七 - 69 -
不受不贪分第二十八 - 70 -
威仪寂静分第二十九 - 70 -
一合理相分第三十 - 70 -
知见不生分第三十一 - 71 -
应化非真分第三十二 - 72 -
金刚般若波罗蜜经（留支译本简体） - 73 -
序分第一 - 73 -
护念付嘱分第二 - 73 -
住分第三 - 74 -
如实修行分第四 - 75 -
如来非有为分第五 - 76 -
我空法分第六 - 76 -
具足功德校量分第七 - 78 -
真如分第八 - 86 -
利益分第九 - 87 -
断疑分第十 - 88 -
不住道分第十一 - 98 -
流通分第十二 - 98 -
金刚般若波罗蜜经（真谛译本简体） - 100 -
能断金刚般若波罗蜜多经（玄奘译本简体） - 127 -
能断金刚般若波罗蜜经（义净译本简体） - 158 -

金刚能断般若波罗蜜经（笈多译本简体） - 180 -
金刚般若波罗蜜经注解 - 209 -
一、断求佛行施住相疑 - 217 -
二、断因果俱深无信疑 - 218 -
三、断无相云何得说疑 - 221 -
四、断声闻得果是取疑 - 223 -
五、断释迦然灯取说疑 - 226 -
六、断严土违于不取疑 - 227 -
七、断受得报身有取疑 - 228 -
八、断持说未脱苦果疑 - 234 -
九、断能证无体非因疑 - 236 -
十、断真如有得无得疑 - 236 -
十一、断安住降伏存我疑 - 241 -
十二、断佛因是有菩萨疑 - 242 -
十三、断无因则无佛法疑 - 243 -
十四、断无人度生严土疑 - 245 -
十五、断诸佛不见诸法疑 - 245 -
十六、断福德例心颠倒疑 - 247 -
十七、断无为何有相好疑 - 248 -
十八、断无身何以说法疑 - 249 -
十九、断无法如何修证疑 - 251 -
二十、断所说无记非因疑 - 252 -
二十一、断平等云何度生疑 - 253 -
二十二、断以相比知真佛疑 - 254 -
二十三、断佛果非关福相疑 - 255 -
二十四、断化身出现受福疑 - 257 -
二十五、断法身化身一异疑 - 257 -
二十六、断化身说法无福疑 - 261 -
二十七、断入寂如何说法疑 - 261 -
结诵仪 - 265 -
般若无尽藏真言 - 265 -
金刚心真言 - 265 -

补阙真言 ..... - 265 -
补阙圆满真言 ..... - 266 -
普回向真言 ..... - 266 -
经赞 ..... - 266 -
回向偈 ..... - 267 -
回向偈 ..... - 267 -

● 起诵仪

（金刚经启请：若有人，受持金刚经者，先须净手、焚香、开卷，至心念净口业真言，然后启请八金刚、四菩萨名号，所在之处，常当拥护。）

xiāngzàn

香赞

（一遍）

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù
炉香乍爇．法界蒙薰．诸佛海会悉遥闻．随处

jié xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànquánshēn
结祥云．诚意方殷．诸佛现全身．

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨（合掌三称）

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

（三遍）

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵．修唎修唎．摩诃修唎．修修唎．萨婆诃．

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

（三遍）

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù
唵．娑嚩．婆嚩秫驮．娑嚩达摩娑嚩．婆嚩秫度

hàn
憾．

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

（三遍）

ná mó sān mǎn duō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē

南無三满哆．母驮喃．唵度噜度噜．地尾．娑婆诃．

xū kōngzàng pú sà pǔ gòngyǎngzhēnyán

虚空藏菩萨普供养真言

（三遍）

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ fá zǐ là hòng

唵．誐誐曩．三婆嚩．韈日啰斛．

fèngqǐng bā jīn gāng

奉请八金刚

（真谛记云，六种金刚，对持经人，行获无漏功德；今云八者，以对行人，转八识成四智。诵一遍）

fèngqǐng qīngchú zāi jīn gāng 奉请 青除灾金刚 除一切众生宿世灾殃，主大海

fèngqǐng pì dú jīn gāng 奉请 辟毒金刚 除一切众生瘟毒病患，主灾毒

fèngqǐng huáng suí qiú jīn gāng 奉请 黄随求金刚 令一切众生所求如愿，主功德

fèngqǐng bái jìng shuǐ jīn gāng 奉请 白净水金刚 除一切众生熟恼苦，主一切宝

fèngqǐng chì shēnghuǒ jīn gāng 奉请 赤声火金刚 除一切众生无明见，主生风

fèngqǐng dìng chí zāi jīn gāng 奉请 定持灾金刚 除一切众生灾难苦，主琉璃

fèngqǐng zǐ xián jīn gāng 奉请 紫贤金刚 令一切众生开解悟，主坚牢

fèngqǐng dà shén jīn gāng 奉请 大神金刚 令一切众生智芽成就，主龙

fèngqǐng sì pú sà

奉请四菩萨

（乃四无量心，诵一遍）

fèngqǐng jīn gāngjuàn pú sà
奉请 金刚眷菩萨 慈也

fèngqǐng jīn gāngsuǒ pú sà
奉请 金刚索菩萨 悲也

fèngqǐng jīn gāng ài pú sà
奉请 金刚爱菩萨 喜也

fèngqǐng jīn gāng yǔ pú sà
奉请 金刚语菩萨 舍也

注曰：此八金刚、四菩萨者，乃前迦叶佛时，有一旃陀罗（此云屠宰），至寺前拾得一纸千佛名经，持归供养，感妻有娠，生一肉球，破视有八男子。及长，心行正直，力勇过人，能伏诸邪恶。妻后又产一球，破视亦有四女。及长，颜貌端严，慈善胜众，持斋奉佛。化兄出家，兄妹一十二人同皈迦叶佛，修行护教，男证金刚，女证菩萨，常护是经故，安经前。若人诵此经者，殷勤启请，则此金刚菩萨，随处拥护矣。

fā yuànwén

发愿文

（行愿相符，诵一遍）

qǐ shǒu sān jiè zūn　　guī yī shí fāng fó
稽首三界尊　　归依十方佛

wǒ jīn fā hóng yuàn　　chí cǐ jīn gāng jīng
我今发宏愿　　持此金刚经

shàngbào sì chóng ēn　　xià jì sān tú kǔ
上报四重恩　　下济三涂苦

ruò yǒu jiàn wén zhě　　xī fā pú tí xīn
若有见闻者　　悉发菩提心

jìn cǐ yí bào shēn　　tóngshēng jí lè guó
尽此一报身　　同生极乐国

yún hé fàn

云何梵

（一遍）

yún hé dé chángshòu　　jīn gāng bú huài shēn
云何得长寿　　金刚不坏身

fù yǐ hé yīn yuán　　dé dà jiān gù lì
复以何因缘　　得大坚固力

yún hé yú cǐ jīng　　jiū jìng dào bǐ àn
云何于此经　　究竟到彼岸

yuàn fó kāi wēi mì　　guǎngwèizhòngshēngshuō
愿佛开微密　　广为众生说

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó

南無本师释迦牟尼佛（合掌三称）

kāi jīng jì

开经偈

（一遍）

wúshàngshènshēnwēimiào fǎ　　bǎiqiānwàn jié nánzāo yù
无上甚深微妙法　　百千万劫难遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí　　yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我今见闻得受持　　愿解如来真实义

jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

金刚般若波罗蜜经

yáo qín sānzàng fǎ shī jiū mó luó shí yì

姚秦三藏法师鸠摩罗什译[1]

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí fó zài shè wèiguó qí shù jǐ gū dú yuán yǔ dà bǐ

一时，佛在舍卫国.祇树.给孤独园，与大比

qiū zhòng qiān èr bǎi wǔ shí rén jù

丘众，千二百五十人俱。

ěr shí shì zūn shí shí zhuó yī chí bō rù shè wèi dà chéng

尔时，世尊食时，著衣持钵，入舍卫大城

qǐ shí yú qí chéngzhōng cì dì qǐ yǐ huán zhì běnchù fàn

乞食。于其城中，次第乞已，还至本处，饭

shí qì shōu yī bō xǐ zú yǐ fū zuò ér zuò

食讫，收衣钵，洗足已，敷座而坐。

shí zhǎng lǎo xū pú tí zài dà zhòngzhōng jí cóngzuò qǐ

时，长老须菩提在大众中，即从座起，

piān tǎn yòujiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán

偏袒右肩，右膝著地，合掌恭敬，而白佛言：

xī yǒu shì zūn rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔzhū

“希有！世尊！如来善护念诸菩萨，善付嘱诸

pú sà shì zūn shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎo

菩萨。世尊！善男子、善女人发阿耨多罗三藐

sān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún hé xiáng fú qí xīn

三菩提心，云何应住[2]？云何降伏其心？”

fó yán shàn zāi shàn zāi xū pú tí rú rǔ suǒshuō

佛言：“善哉！善哉！须菩提，如汝所说，

rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔzhū pú sà rǔ jīn dì tīng

如来善护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。汝今谛听，

dāngwèi rǔ shuō shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān

当为汝说。善男子、善女人发阿耨多罗三藐三

[1] 丽本：姚秦天竺三藏鸠摩罗什译

[2] 丽本：应云何住；永乐北藏本及龙藏本：云何应住

pú tí xīn yīng rú shì zhù rú shì xiáng fú qí xīn
菩提心，应如是住，如是降伏其心。”

wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
“唯然，世尊！愿乐欲闻。”

fó gào xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì xiáng fú qí
佛告须菩提：“诸菩萨摩诃萨应如是降伏其

xīn suǒ yǒu yí qiè zhòngshēng zhī lèi ruò luǎnshēng ruò tāi shēng
心：所有一切众生之类，若卵生、若胎生、

ruò shī shēng ruò huàshēng ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒuxiǎng
若湿生、若化生、若有色、若无色，若有想、

ruò wú xiǎng ruò fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎng wǒ jiē lìng rù wú yú niè pán
若无想、若非有想非无想，我皆令入无余涅槃

ér miè dù zhī rú shì miè dù wú liàng wú shù wú biānzhòngshēng
而灭度之。如是灭度无量、无数、无边众生，

shí wú zhòngshēng dé miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà
实无众生得灭度者。何以故？须菩提，若菩萨

yǒu wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng jí fēi pú
有我相、人相、众生相、寿者相，即非菩

sà
萨。

fù cì xū pú tí pú sà yú fǎ yīng wú suǒ zhùxíng yú bù
“复次，须菩提，菩萨于法应无所住行于布

shī suǒ wèi bú zhù sè bù shī bú zhùshēng xiāng wèi chù
施，所谓不住色布施，不住声、香、味、触、

fǎ bù shī xū pú tí pú sà yīng rú shì bù shī bú zhù yú xiàng
法布施。须菩提，菩萨应如是布施，不住于相。

hé yǐ gù ruò pú sà bú zhùxiàng bù shī qí fú dé bù kě sī liàng
何以故？若菩萨不住相布施，其福德不可思量。

xū pú tí yú yì yún hé dōngfāng xū kōng kě sī liàng
“须菩提，于意云何，东方虚空可思量

fǒu
不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

xū pú tí nán xī běifāng sì wéi shàng xià xū kōng kě
“须菩提，南西北方、四维、上下虚空可

sī liàngfǒu
思量不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊!”

xū pú tí pú sà wú zhù xiàng bù shī fú dé yì fù rú shì
“须菩提，菩萨无住相布施福德，亦复如是

bù kě sī liàng xū pú tí pú sà dàn yīng rú suǒ jiào zhù
不可思量。须菩提，菩萨但应如所教住。”

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ shēn xiàng jiàn rú lái fǒu
“须菩提，于意云何，可以身相见如来不？”

fú yě shì zūn bù kě yǐ shēn xiàng dé jiàn rú lái hé yǐ
“不也，世尊！不可以身相得见如来。何以

gù rú lái suǒ shuō shēn xiàng jí fēi shēn xiàng
故？如来所说身相即非身相。”

fó gào xū pú tí fán suǒ yǒu xiàng jiē shì xū wàng ruò jiàn
佛告须菩提：“凡所有相，皆是虚妄，若见

zhū xiàng fēi xiàng zé jiàn rú lái
诸相非相，则见如来。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒu zhòng shēng dé wén
须菩提白佛言：“世尊！颇有众生，得闻

rú shì yán shuō zhāng jù shēng shí xìn fǒu
如是言说章句，生实信不？”

fó gào xū pú tí mò zuò shì shuō rú lái miè hòu hòu wǔ
佛告须菩提：“莫作是说！如来灭后，后五

bǎi suì yǒu chí jiè xiū fú zhě yú cǐ zhāng jù néng shēng xìn xīn
百岁，有持戒修福者，于此章句，能生信心，

yǐ cǐ wéi shí dāng zhī shì rén bù yú yì fó èr fó sān sì
以此为实，当知是人，不于一佛、二佛、三、四、

wǔ fó ér zhòng shàn gēn yǐ yú wú liàng qiān wàn fó suǒ zhòng zhū shàn
五佛而种善根，已于无量千万佛所种诸善

gēn wén shì zhāng jù nǎi zhì yí niàn shēng jìng xìn zhě xū pú tí
根。闻是章句，乃至一念生净信者，须菩提，

rú lái xī zhī xī jiàn shì zhū zhòng shēng dé rú shì wú liàng fú dé hé
如来悉知悉见，是诸众生得如是无量福德。何

yǐ gù shì zhū zhòng shēng wú fù wǒ xiàng rén xiàng zhòng shēng
以故？是诸众生，无复我相、人相、众生

xiàng shòu zhě xiàng wú fǎ xiàng yì wú fēi fǎ xiàng hé yǐ gù
相、寿者相，无法相亦无非法相。何以故？

shì zhū zhòng shēng ruò xīn qǔ xiàng zé wéi zhuó wǒ rén zhòng shēng
是诸众生，若心取相，则为著我、人、众生、

shòuzhě ruò qǔ fǎ xiàng jí zhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě
寿者；若取法相，即著我、人、众生、寿者。

hé yǐ gù ruò qǔ fēi fǎ xiàng jí zhuó wǒ rén zhòngshēng
何以故？若取非法相，即著我、人、众生、

shòuzhě shì gù bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ yǐ shì yì gù
寿者。是故，不应取法，不应取非法。以是义故，

rú lái chángshuō rǔ děng bì qiū zhī wǒ shuō fǎ rú fá yù zhě
如来常说：‘汝等比丘，知我说法，如筏喻者，

fǎ shàngyīngshě hé kuàng fēi fǎ
法尚应舍，何况非法？’

xū pú tí yú yì yún hé rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎo
“须菩提，于意云何，如来得阿耨多罗三藐

sān pú tí yé rú lái yǒusuǒshuō fǎ yé
三菩提耶？如来有所说法耶？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì wú yǒudìng fǎ míng
须菩提言：“如我解佛所说义，无有定法名

ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yì wú yǒudìng fǎ rú lái kě shuō
阿耨多罗三藐三菩提，亦无有定法如来可说，

hé yǐ gù rú lái suǒshuō fǎ jiē bù kě qǔ bù kě shuō fēi fǎ
何以故？如来所说法，皆不可取，不可说，非法，

fēi fēi fǎ suǒ yǐ zhě hé yí qièxiánshèng jiē yǐ wú wéi fǎ ér yǒu
非非法。所以者何？一切贤圣，皆以无为法而有

chā bié
差别。”

xū pú tí yú yì yún hé ruò rén mǎnsānqiān dà qiān shì jiè
“须菩提，于意云何，若人满三千大千世界

qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén suǒ dé fú dé nìngwéiduō fǒu
七宝以用布施，是人所得福德宁为多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn hé yǐ gù shì fú dé
须菩提言：“甚多。世尊！何以故？是福德

jí fēi fú dé xìng shì gù rú lái shuō fú dé duō
即非福德性，是故如来说福德多。”

ruò fù yǒu rén yú cǐ jīngzhōng shòu chí nǎi zhì sì jù jì
“若复有人，于此经中，受持乃至四句偈

děng wèi tā rénshuō qí fú shèng bǐ hé yǐ gù xū pú tí
等，为他人说，其福胜彼。何以故？须菩提，

yí qiè zhū fó jí zhū fó ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǎ jiē cóng
一切诸佛及诸佛阿耨多罗三藐三菩提法，皆从

cǐ jīng chū xū pú tí suǒ wèi fó fǎ zhě jí fēi fó fǎ
此经出。须菩提，所谓佛法者，即非佛法。

xū pú tí yú yì yún hé xū tuó huán néng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，须陀洹 能 作是念‘我

dé xū tuó huán guǒ fǒu
得须陀洹 果’ 不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù xū tuó huán
须菩提言：“不也，世尊！何以故？须陀洹

míng wéi rù liú ér wú suǒ rù bú rù sè shēng xiāng wèi
名为入流，而无所入，不入色、声 、香 、味、

chù fǎ shì míng xū tuó huán
触、法，是名须陀洹 。”

xū pú tí yú yì yún hé sī tuó hán néng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，斯陀含 能 作是念‘我

dé sī tuó hán guǒ fǒu
得斯陀含果’ 不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sī tuó hán míng
须菩提言：“不也，世尊！何以故？斯陀含 名

yì wǎng lái ér shí wú wǎng lái shì míng sī tuó hán
一 往 来，而实无 往 来，是名斯陀含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē nà hán néng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，阿那含 能 作是念‘我

dé ē nà hán guǒ fǒu
得阿那含果’ 不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù ē nà hán míng
须菩提言：“不也，世尊！何以故？阿那含 名

wéi bù lái ér shí wú bù lái shì gù míng ē nà hán
为不来，而实无不来[3]，是故名 阿那含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē luó hàn néng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，阿罗汉 能 作是念‘我

dé ē luó hàn dào fǒu
得阿罗汉道’ 不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也，世尊！何以故？实无有法

míng ē luó hàn shì zūn ruò ē luó hàn zuò shì niàn wǒ dé ē luó
名 阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念：‘我得阿罗

[3] 丽本：来；永乐北藏本及龙藏本：不来

hàndào jí wéizhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě shì zūn
汉道。’即为著我、人、众生、寿者。世尊！

fó shuō wǒ dé wú zhēngsānmèi rénzhōng zuì wéi dì yī shì dì yī lí
佛说我得无诤三昧，人中最为第一，是第一离

yù ē luóhàn wǒ bú zuò shì niàn wǒ shì lí yù ē luóhàn shì
欲阿罗汉。我不作是念：‘我是离欲阿罗汉。’世

zūn wǒ ruò zuò shì niàn wǒ dé ē luóhàndào shì zūn zé bù shuō
尊！我若作是念：‘我得阿罗汉道。’世尊则不说

xū pú tí shì yào ē lán nà hèngzhě yǐ xū pú tí shí wú suǒxíng ér
须菩提是乐阿兰那行者，以须菩提实无所行，而

míng xū pú tí shì yào ē lán nà hèng
名须菩提是乐阿兰那行。”

fó gào xū pú tí yú yì yún hé rú lái xī zài rándēng fó
佛告须菩提：“于意云何，如来昔在然灯佛

suǒ yú fǎ yǒusuǒ dé fǒu
所，于法有所得不？”

fú yě shì zūn rú lái zài rándēng fó suǒ yú fǎ shí wú
“不也，世尊[4]！如来在然灯佛所，于法实无

suǒ dé
所得。”

xū pú tí yú yì yún hé pú sà zhuāngyán fó tǔ fǒu
“须菩提，于意云何，菩萨庄严佛土不？”

fú yě shì zūn hé yǐ gù zhuāngyán fó tǔ zhě jí
“不也。世尊！何以故？庄严佛土者，即

fēi zhuāngyán shì míngzhuāngyán
[5]非庄严，是名庄严。”

shì gù xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì shēng
“是故，须菩提，诸菩萨摩诃萨应如是生

qīngjìng xīn bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhùshēng xiāng wèi
清净心：不应住色生心，不应住声、香、味、

chù fǎ shēng xīn yīng wú suǒzhù ér shēng qí xīn
触、法生心，应无所住而生其心。

xū pú tí pì rú yǒurén shēn rú xū mí shānwáng yú
“须菩提，譬如有人，身如须弥山王，于

yì yún hé shì shēnwéi dà fǒu
意云何，是身为大不？”

---

[4] 丽本：世尊；永乐北藏本及龙藏本：不也，世尊

[5] 丽本：则；永乐北藏本及龙藏本：即

xū pú tí yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù fó shuō fēi
须菩提言："甚大，世尊！何以故？佛说非
shēn shì míng dà shēn
身，是名大身。"

xū pú tí rú héng hé zhōng suǒ yǒu shā shù rú shì shā děng
"须菩提，如恒河中所有沙数，如是沙等
héng hé yú yì yún hé shì zhū héng hé shā nìng wéi duō fǒu
恒河，于意云何，是诸恒河沙宁为多不？"

xū pú tí yán shèn duō shì zūn dàn zhū héng hé shàng
须菩提言："甚多，世尊！但诸恒河，尚
duō wú shù hé kuàng qí shā
多无数，何况其沙？"

xū pú tí wǒ jīn shí yán gào rǔ ruò yǒu shàn nán zǐ shàn
"须菩提，我今实言告汝，若有善男子、善
nǚ rén yǐ qī bǎo mǎn ěr suǒ héng hé shā shù sān qiān dà qiān shì jiè
女人，以七宝满尔所恒河沙数三千大千世界，
yǐ yòng bù shī dé fú duō fǒu
以用布施，得福多不？"

xū pú tí yán shèn duō shì zūn
须菩提言："甚多。世尊！"

fó gào xū pú tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén yú cǐ jīng
佛告须菩提："若善男子、善女人，于此经
zhōng nǎi zhì shòu chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō ér cǐ fú dé
中，乃至受持四句偈等，为他人说，而此福德，
shèng qián fú dé
胜前福德。

fù cì xū pú tí suí shuō shì jīng nǎi zhì sì jù jì děng
"复次，须菩提，随说是经，乃至四句偈等，
dāng zhī cǐ chù yí qiè shì jiān tiān rén ē xiū luó jiē yīng gòng yǎng
当知此处，一切世间天、人、阿修罗皆应供养，
rú fó tǎ miào hé kuàng yǒu rén jìn néng shòu chí dú sòng xū pú tí
如佛塔庙。何况有人尽能受持读诵？须菩提，
dāng zhī shì rén chéng jiù zuì shàng dì yī xī yǒu zhī fǎ ruò shì jīng
当知是人，成就最上第一希有之法。若是经
diǎn suǒ zài zhī chù jí wéi yǒu fó ruò zūn zhòng dì zǐ
典所在之处，即为有佛，若尊重弟子。"

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn dāng hé míng cǐ jīng
尔时，须菩提白佛言："世尊！当何名此经？

wǒ děngyún hé fèng chí
我等云何奉持？”

fó gào xū pú tí shì jīng míngwéi jīn gāng bō rě bō luó mì
佛告须菩提：“是经名为‘金刚般若波罗蜜’，

yǐ shì míng zì rǔ dāngfèng chí suǒ yǐ zhě hé xū pú tí fó
以是名字，汝当奉持。所以者何？须菩提，佛

shuō bō rě bō luó mì jí[6] fēi bō rě bō luó mì
说般若波罗蜜，即[6]非般若波罗蜜。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu suǒshuō fǎ fǒu
“须菩提，于意云何，如来有所说法不？”

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú lái wú suǒshuō
须菩提白佛言：“世尊！如来无所说。”

xū pú tí yú yì yún hé sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒuwēi
“须菩提，于意云何，三千大千世界所有微

chén shì wéiduō fǒu
尘是为多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn
须菩提言：“甚多。世尊！”

xū pú tí zhū wēichén rú lái shuō fēi wēichén shì míng
“须菩提，诸微尘，如来说非微尘，是名

wēichén rú lái shuō shì jiè fēi shì jiè shì míng shì jiè
微尘。如来说世界，非世界，是名世界。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàngjiàn rú lái
“须菩提，于意云何，可以三十二相见如来

fǒu
不？”

fú yě shì zūn bù kě yǐ sān shí èr xiàng dé jiàn rú lái
“不也，世尊！不可以三十二相得见如来。

hé yǐ gù rú lái shuōsān shí èr xiàng jí shì fēi xiàng shì míngsān
何以故？如来说三十二相，即是非相，是名三

shí èr xiàng
十二相。”

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ héng hé
“须菩提，若有善男子、善女人，以恒河

shā děngshēnmìng bù shī ruò fù yǒu rén yú cǐ jīngzhōng nǎi zhì shòu
沙等身命布施；若复有人，于此经中，乃至受

[6] 丽本：则；永乐北藏本及龙藏本：即

chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō qí fú shènduō
持四句偈等，为他人说，其福甚多。”

ěr shí xū pú tí wénshuō shì jīng shēn jiě yì qù tì lèi bēi
尔时，须菩提闻说是经，深解义趣，涕泪悲

qì ér bó fó yán xī yǒu shì zūn fó shuō rú shì shènshēn jīng diǎn
泣而白佛言：“希有！世尊！佛说如是甚深经典，

wǒ cóng xī lái suǒ dé huì yǎn wèi céng dé wén rú shì zhī jīng shì zūn
我从昔来所得慧眼，未曾得闻如是之经。世尊！

ruò fù yǒu rén dé wén shì jīng xìn xīn qīngjìng zé shēng shí xiàng dāng
若复有人得闻是经，信心清净，则生实相。当

zhī shì rén chéng jiù dì yī xī yǒugōng dé shì zūn shì shí xiàngzhě
知是人成就第一希有功德。世尊！是实相者，

zé shì fēi xiàng shì gù rú lái shuōmíng shí xiàng
则是非相，是故如来说名实相。

shì zūn wǒ jīn dé wén rú shì jīng diǎn xìn jiě shòu chí bù zú
“世尊！我今得闻如是经典，信解受持不足

wéinán ruò dāng lái shì hòu wǔ bǎi suì qí yǒuzhòngshēng dé wén shì
为难。若当来世后五百岁，其有众生得闻是

jīng xìn jiě shòu chí shì rén zé wéi dì yī xī yǒu hé yǐ gù cǐ rén
经信解受持，是人则为第一希有。何以故？此人

wú wǒ xiàng rénxiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng suǒ yǐ zhě
无我相、人相、众生相、寿者相。所以者

hé wǒ xiàng jí shì fēi xiàng rénxiàng zhòngshēngxiàng shòu
何？我相，即是非相；人相、众生相、寿

zhěxiàng jí shì fēi xiàng hé yǐ gù lí yí qiè zhūxiàng zé míng
者相，即是非相。何以故？离一切诸相，则名

zhū fó
诸佛。”

fó gào xū pú tí rú shì rú shì ruò fù yǒu rén dé wén
佛告须菩提：“如是，如是。若复有人，得闻

shì jīng bù jīng bú bù bú wèi dāng zhī shì rén shènwéi xī yǒu
是经，不惊、不怖、不畏，当知是人，甚为希有。

hé yǐ gù xū pú tí rú lái shuō dì yī bō luó mì jí fēi[7] dì yī
何以故？须菩提，如来说第一波罗蜜，即非[7]第一

bō luó mì shì míng dì yī bō luó mì
波罗蜜，是名第一波罗蜜。

[7] 丽本：非；永乐北藏本及龙藏本：即非

xū pú tí rěn rǔ bō luó mì rú lái shuō fēi rěn rǔ bō luó
“须菩提，忍辱波罗蜜，如来说非忍辱波罗
mì hé yǐ gù xū pú tí rú wǒ xī wéi gē lì wáng gē jié shēn
蜜。何以故？须菩提，如我昔为歌利王割截身
tǐ wǒ yú ěr shí wú wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng
体，我于尔时，无我相、无人相、无众生相、
wú shòuzhěxiàng hé yǐ gù wǒ yú wǎng xī jié jié zhī jiě shí ruò
无寿者相。何以故？我于往昔节节支解时，若
yǒu wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng yīngshēngchēn
有我相、人相、众生相、寿者相，应生嗔
hèn
恨。

xū pú tí yòuniànguò qù yú wǔ bǎi shì zuò rěn rǔ xiānrén
“须菩提，又念过去于五百世作忍辱仙人，
yú ěr suǒ shì wú wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng wú
于尔所世，无我相、无人相、无众生相、无
shòuzhěxiàng
寿者相。

shì gù xū pú tí pú sà yīng lí yí qiè xiàng fā ē nòuduō
“是故，须菩提，菩萨应离一切相发阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí xīn bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhùshēng
罗三藐三菩提心。不应住色生心，不应住声、
xiāng wèi chù fǎ shēng xīn yīngshēng wú suǒ zhù xīn ruò xīn yǒu
香、味、触、法生心，应生无所住心。若心有
zhù zé wéi fēi zhù
住，则为非住。

shì gù fó shuō pú sà xīn bù yīngzhù sè bù shī xū
“是故，佛说：‘菩萨心不应住色布施。’须
pú tí pú sà wèi lì yì yí qiè zhòngshēng yīng rú shì bù shī rú
菩提，菩萨为利益一切众生，应如是布施。如
lái shuō yí qiè zhūxiàng jí shì fēi xiàng yòushuō yí qiè zhòngshēng
来说一切诸相，即是非相，又说一切众生，
jí fēi zhòngshēng
即[8]非众生。

xū pú tí rú lái shì zhēn yǔ zhě shí yǔ zhě rú yǔ zhě
“须菩提，如来是真语者、实语者、如语者、

[8] 丽本：则；永乐北藏本及龙藏本：即

bù kuáng yǔ zhě bú yì yǔ zhě xū pú tí rú lái suǒ dé fǎ cǐ
不诳语者、不异语者。须菩提，如来所得法，此
fǎ wú shí wú xū
法无实无虚。

xū pú tí ruò pú sà xīn zhù yú fǎ ér xíng bù shī rú rén
“须菩提，若菩萨心住于法而行布施，如人
rù àn zé wú suǒ jiàn ruò pú sà xīn bú zhù fǎ ér xíng bù shī rú
入暗，则无所见；若菩萨心不住法而行布施，如
rén yǒu mù rì guāngmíngzhào jiànzhǒngzhǒng sè
人有目，日光明照，见种种色。

xū pú tí dāng lái zhī shì ruòyǒushànnán zǐ shàn nǚ
“须菩提，当来之世，若有善男子、善女
rén néng yú cǐ jīng shòu chí dú sòng zé wéi rú lái yǐ fó zhì huì
人，能于此经，受持读诵，则为如来以佛智慧
xī zhī shì rén xī jiàn shì rén jiē dé chéng jiù wú liàng wú biāngōng dé
悉知是人，悉见是人，皆得成就无量无边功德。

xū pú tí ruòyǒushànnán zǐ shàn nǚ rén chū rì fēn
“须菩提，若有善男子、善女人，初日分，
yǐ héng hé shā děngshēn bù shī zhōng rì fēn fù yǐ héng hé shā děng
以恒河沙等身布施；中日分，复以恒河沙等
shēn bù shī hòu rì fēn yì yǐ héng hé shā děngshēn bù shī rú shì
身布施；后日分，亦以恒河沙等身布施；如是
wú liàng bǎi qiānwàn yì jié yǐ shēn bù shī ruò fù yǒu rén wén cǐ jīng
无量百千万亿劫以身布施。若复有人，闻此经
diǎn xìn xīn bú nì qí fú shèng bǐ hé kuàng shū xiě shòu chí
典，信心不逆，其福胜彼。何况书写、受持、
dú sòng wèi rén jiě shuō
读诵、为人解说？

xū pú tí yǐ yàoyán zhī shì jīng yǒu bù kě sī yì bù
“须菩提，以要言之，是经有不可思议、不
kě chēngliáng wú biāngōng dé rú lái wèi fā dà shèngzhě shuō wèi
可称量、无边功德。如来为发大乘者说，为
fā zuì shàngshèngzhě shuō
发最上乘者说。

ruò yǒu rén néngshòu chí dú sòng guǎngwèi rén shuō rú
“若有人，能受持读诵，广为人说，如
lái xī zhī shì rén xī jiàn shì rén jiē dé chéng jiù bù kě liáng bù
来悉知是人，悉见是人，皆得成就不可量、不

kě chēng wú yǒubiān bù kě sī yì gōng dé rú shì rén děng zé
可 称 、无有边、不可思议 功 德。如是人 等，则
wéi hè dān rú lái ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí hé yǐ gù xū
为荷担如来阿耨多罗三 藐 三菩提。何以故？须
pú tí ruò yàoxiǎo fǎ zhě zhuó wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn
菩提，若乐小法者，著我见、人见、众 生 见、
shòuzhějiàn zé yú cǐ jīng bù néngtīngshòu dú sòng wèi rén jiě shuō
寿者见，则于此经，不能听受读诵，为人解说。

xū pú tí zài zài chùchù ruò yǒu cǐ jīng yí qiè shì jiāntiān
“须菩提，在在处处若有此经，一切世间天、
rén ē xiū luó suǒ yīnggòngyǎng dāng zhī cǐ chù zé wéi shì tǎ jiē
人、阿修罗所应供 养。当 知此处则为是塔，皆
yīnggōngjìng zuò lǐ wéi rào yǐ zhūhuāxiāng ér sàn qí chù
应恭敬，作礼围绕，以诸华 香，而散其处。

fù cì xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rénshòu chí dú
“复次，须菩提，善男子、善女人受持读
sòng cǐ jīng ruò wéi rén qīngjiàn shì rén xiān shì zuì yè yīngduò è dào
诵此经，若为人轻贱，是人先世罪业应堕恶道，
yǐ jīn shì rén qīngjiàn gù xiān shì zuì yè zé wéixiāomiè dāng dé ē
以今世人轻贱故，先世罪业则为消灭，当得阿
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
耨多罗三 藐 三菩提。

xū pú tí wǒ niànguò qù wú liàng ē sēng qí jié yú rán
“须菩提，我念过去无量阿僧祇劫，于然
dēng fó qián dé zhí bā bǎi sì qiānwàn yì nà yóu tuō zhū fó xī jiē
灯 佛前，得值八百四千 万亿那由他诸佛，悉皆
gòngyǎngchéng shì wú kōngguò zhě ruò fù yǒu rén yú hòu mò shì
供 养 承 事，无空过者。若复有人，于后末世，
néngshòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng dé yú wǒ suǒgòngyǎngzhū
能 受持读诵此经，所得功德，于我所供 养诸
fó gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiānwàn yì fēn nǎi zhì suànshù pì
佛功德，百分不及一，千 万亿分，乃至算数譬
yù suǒ bù néng jí
喻所不能及。

xū pú tí ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén yú hòu mò shì
“须菩提，若善男子、善女人，于后末世，
yǒushòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng dé wǒ ruò jù shuōzhě huò
有受持读诵此经，所得功德，我若具说者，或

yǒu rén wén xīn zé kuángluàn hú yí bú xìn xū pú tí dāng zhī
有人闻，心则狂乱，狐疑不信。须菩提，当知
shì jīng yì bù kě sī yì guǒbào yì bù kě sī yì
是经义不可思议，果报亦不可思议。”

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn shànnán zǐ shàn
尔时，须菩提白佛言：“世尊！善男子、善
nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún
女人发阿耨多罗三藐三菩提心，云何应住？云
hé xiáng fú qí xīn
何降伏其心？”

fó gào xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō
佛告须菩提：“善男子、善女人，发阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě dāngshēng rú shì xīn wǒ yīngmiè dù
罗三藐三菩提心[9]者，当生如是心：‘我应灭度
yí qiè zhòngshēng miè dù yí qiè zhòngshēng yǐ ér wú yǒu yí zhòng
一切众生，灭度一切众生已，而无有一众
shēng shí miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà yǒu wǒ xiàng
生实灭度者。’何以故？须菩提，若菩萨有我相、
rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng zé fēi pú sà suǒ yǐ zhě
人相、众生相、寿者相，则非菩萨。所以者
hé xū pú tí shí wú yǒu fǎ fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
何？须菩提，实无有法，发阿耨多罗三藐三菩提
xīn zhě
心[10]者。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yú rándēng fó suǒ yǒu
“须菩提，于意云何，如来于然灯佛所，有
fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǒu
法得阿耨多罗三藐三菩提不？”

fú yě shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì fó yú rándēng
“不也，世尊！如我解佛所说义，佛于然灯
fó suǒ wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
佛所，无有法得阿耨多罗三藐三菩提。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí shí wú yǒu fǎ rú
佛言：“如是，如是。须菩提，实无有法，如
lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí ruò yǒu fǎ rú lái
来得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，若有法如来

[9] 丽本：菩提；永乐北藏本及龙藏本：菩提心
[10] 丽本：菩提；永乐北藏本及龙藏本：菩提心

dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě rándēng fó zé bù yǔ wǒ shòu
得阿耨多罗三藐三菩提者，然灯佛则不与我授

jì rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní yǐ
[11]记：‘汝于来世，当得作佛，号释迦牟尼。’以

shí wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shì gù rándēng fó
实无有法得阿耨多罗三藐三菩提，是故然灯佛

yǔ wǒ shòu jì zuò shì yán rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào
与我授[12]记，作是言：‘汝于来世，当得作佛，号

shì jiā móu ní hé yǐ gù rú lái zhě jí zhū fǎ rú yì
释迦牟尼。’何以故？如来者，即诸法如义。

ruò yǒu rén yán rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
“若有人言：‘如来得阿耨多罗三藐三菩

tí xū pú tí shí wú yǒu fǎ fó dé ē nòuduō luó sānmiǎosān
提。’须菩提，实无有法，佛得阿耨多罗三藐三

pú tí xū pú tí rú lái suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
菩提。须菩提，如来所得阿耨多罗三藐三菩提，

yú shì zhōng wú shí wú xū
于是中无实无虚。

shì gù rú lái shuō yí qiè fǎ jiē shì fó fǎ xū pú
“是故，如来说：‘一切法皆是佛法。’须菩

tí suǒyán yí qiè fǎ zhě jí fēi yí qiè fǎ shì gù míng yí qiè fǎ
提，所言一切法者，即非一切法，是故名一切法。

xū pú tí pì rú rén shēncháng dà
“须菩提，譬如人身长大。”

xū pú tí yán shì zūn rú lái shuō rén shēncháng dà zé
须菩提言：“世尊！如来说人身长大，则

wéi fēi dà shēn shì míng dà shēn
为非大身，是名大身。”

xū pú tí pú sà yì rú shì ruò zuò shì yán wǒ dāng
“须菩提，菩萨亦如是，若作是言：‘我当

miè dù wú liàngzhòngshēng zé bù míng pú sà hé yǐ gù xū pú
灭度无量众生。’则不名菩萨。何以故？须菩

tí shí wú yǒu fǎ míngwéi pú sà shì gù fó shuō yí qiè fǎ wú wǒ
提，实无有法名为菩萨。是故，佛说一切法无我、

wú rén wú zhòngshēng wú shòuzhě
无人、无众生、无寿者。

[11] 丽本：受；永乐北藏本及龙藏本：授
[12] 丽本：受；永乐北藏本及龙藏本：授

xū pú tí ruò pú sà zuò shì yán wǒ dāngzhuāngyán fó
“须菩提，若菩萨作是言：‘我当 庄 严佛
tǔ shì bù míng pú sà hé yǐ gù rú lái shuōzhuāngyán fó tǔ
土。’是不名菩萨。何以故？如来说 庄 严佛土
zhě jí fēi zhuāngyán shì míngzhuāngyán
者，即非 庄 严，是名 庄 严。

xū pú tí ruò pú sà tōng dá wú wǒ fǎ zhě rú lái shuō
“须菩提，若菩萨通达无我法者，如来说
míngzhēn shì pú sà
名 真 是菩萨。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有肉眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
“如是。世尊！如来有肉眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu tiānyǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有天眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu tiānyǎn
“如是。世尊！如来有天眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu huì yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有慧眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
“如是。世尊！如来有慧眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有法眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
“如是。世尊！如来有法眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fó yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有佛眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
“如是。世尊！如来有佛眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú héng hé zhōngsuǒ yǒu shā
“须菩提，于意云何，如恒河[13]中 所有沙，
fó shuō shì shā fǒu
佛说是沙不？”

rú shì shì zūn rú lái shuō shì shā
“如是。世尊！如来说是沙。”

[13] 丽本：恒河；永乐北藏本及龙藏本：如恒河

xū pú tí yú yì yún hé rú yì héng hé zhōng suǒ yǒu shā
“须菩提，于意云何，如一恒河中所有沙，

yǒu rú shì shā děng héng hé shì zhū héng hé suǒ yǒu shā shù fó shì jiè
有如是沙等[14]恒河，是诸恒河所有沙数佛世界，

rú shì nìng wéi duō fǒu
如是宁为多不？”

shèn duō shì zūn
“甚多。世尊！”

fó gào xū pú tí ěr suǒ guó dù zhōng suǒ yǒu zhòng shēng
佛告须菩提：“尔所国土中，所有众生，

ruò gān zhǒng xīn rú lái xī zhī hé yǐ gù rú lái shuō zhū xīn
若干种心，如来悉知。何以故？如来说诸心，

jiē wéi fēi xīn shì míng wéi xīn suǒ yǐ zhě hé xū pú tí guò qù
皆为非心，是名为心。所以者何？须菩提，过去

xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé
心不可得，现在心不可得，未来心不可得。

xū pú tí yú yì yún hé ruò yǒu rén mǎn sān qiān dà qiān
“须菩提，于意云何，若有人，满三千大千

shì jiè qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén yǐ shì yīn yuán dé fú duō
世界七宝以用布施，是人以是因缘，得福多

fǒu
不？”

rú shì shì zūn cǐ rén yǐ shì yīn yuán dé fú shèn duō
“如是。世尊！此人以是因缘，得福甚多。”

xū pú tí ruò fú dé yǒu shí rú lái bù shuō dé fú dé duō
“须菩提，若福德有实，如来不说得福德多；

yǐ fú dé wú gù rú lái shuō dé fú dé duō
以福德无故，如来说得福德多。

xū pú tí yú yì yún hé fó kě yǐ jù zú sè shēn jiàn
“须菩提，于意云何，佛可以具足色身见

fǒu
不？”

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú sè shēn jiàn hé
“不也。世尊！如来不应以具足色身见。何

yǐ gù rú lái shuō jù zú sè shēn jí fēi jù zú sè shēn shì míng
以故？如来说具足色身，即非具足色身，是名

[14] 丽本：等；永乐北藏本及龙藏本：沙等

jù zú sè shēn
具足色身。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái kě yǐ jù zú zhū xiàngjiàn
“须菩提，于意云何，如来可以具足诸相见

fǒu
不？”

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú zhū xiàngjiàn hé
“不也。世尊！如来不应以具足诸相见。何

yǐ gù rú lái shuō zhū xiàng jù zú jí fēi jù zú shì míng zhū xiàng
以故？如来说诸相具足，即非具足，是名诸相

jù zú
具足。”

xū pú tí rǔ wù wèi rú lái zuò shì niàn wǒ dāng yǒu suǒ
“须菩提，汝勿谓如来作是念：‘我当有所

shuō fǎ mò zuò shì niàn hé yǐ gù ruò rén yán rú lái yǒu suǒ
说法。’莫作是念！何以故？若人言：‘如来有所

shuō fǎ jí wéi bàng fó bù néng jiě wǒ suǒ shuō gù xū pú tí
说法。’即为谤佛，不能解我所说故。须菩提，

shuō fǎ zhě wú fǎ kě shuō shì míng shuō fǎ
说法者无法可说，是名说法。”

ěr shí huì mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒu zhòng
尔时，慧命须菩提白佛言：“世尊！颇有众

shēng yú wèi lái shì wén shuō shì fǎ shēng xìn xīn fǒu
生于未来世，闻说是法，生信心不？”

fó yán xū pú tí bǐ fēi zhòng shēng fēi bú zhòng shēng
佛言：“须菩提，彼非众生，非不众生。

hé yǐ gù xū pú tí zhòng shēng zhòng shēng zhě rú lái shuō fēi
何以故？须菩提，众生众生者，如来说非

zhòng shēng shì míng zhòng shēng
众生，是名众生。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn fó dé ē nòu duō luó sān miǎo
须菩提白佛言：“世尊！佛得阿耨多罗三藐

sān pú tí wéi wú suǒ dé yé
三菩提，为无所得耶？”

fó yán rú shì[15] rú shì xū pú tí wǒ yú ē nòu duō
佛言：“如是[15]，如是。须菩提，我于阿耨多

[15] 丽本：“如是；永乐北藏本及龙藏本：佛言：“如是

luó sānmiǎosān pú tí nǎi zhì wú yǒushǎo fǎ kě dé shì míng ē nòu
罗三藐三菩提，乃至无有少法可得，是名阿耨
duō luó sānmiǎosān pú tí
多罗三藐三菩提。

fù cì xū pú tí shì fǎ píngděng wú yǒugāo xià shì
“复次，须菩提，是法平等，无有高下，是
míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yǐ wú wǒ wú rén wú zhòng
名阿耨多罗三藐三菩提。以无我、无人、无众
shēng wú shòuzhě xiū yí qiè shàn fǎ zé dé ē nòuduō luó sānmiǎo
生、无寿者，修一切善法，则得阿耨多罗三藐
sān pú tí xū pú tí suǒyánshàn fǎ zhě rú lái shuō jí fēi[16] shàn
三菩提。须菩提，所言善法者，如来说即非善
fǎ shì míngshàn fǎ
法，是名善法。

xū pú tí ruò sānqiān dà qiān shì jiè zhōng suǒyǒu zhū xū
“须菩提，若三千大千世界中，所有诸须
mí shānwáng rú shì děng qī bǎo jù yǒu rén chí yòng bù shī ruò rén
弥山王，如是等七宝聚，有人持用布施；若人
yǐ cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
以此般若波罗蜜经，乃至四句偈等，受持读诵，
wèi tā rén shuō yú qián fú dé bǎi fēn bù jí yī bǎi qiānwàn yì
为他人说，于前福德，百分不及一，百千万亿
fēn nǎi zhì suànshù pì yù suǒ bù néng jí
分，乃至算数譬喻所不能及。

xū pú tí yú yì yún hé rǔ děng wù wèi rú lái zuò shì
“须菩提，于意云何？汝等勿谓如来作是
niàn wǒ dāng dù zhòngshēng xū pú tí mò zuò shì niàn hé
念：‘我当度众生。’须菩提，莫作是念。何
yǐ gù shí wú yǒuzhòngshēng rú lái dù zhě ruò yǒuzhòngshēng rú
以故？实无有众生如来度者。若有众生如
lái dù zhě rú lái zé yǒu wǒ rén zhòngshēng shòuzhě
来度者，如来则有我、人、众生、寿者。

xū pú tí rú lái shuōyǒu wǒ zhě zé fēi yǒu wǒ ér fán
“须菩提，如来说有我者，则非有我。而凡
fū zhī rén yǐ wéiyǒu wǒ xū pú tí fán fū zhě rú lái shuō zé
夫之人，以为有我。须菩提，凡夫者，如来说则

[16] 丽本：非；永乐北藏本及龙藏本：即非

fēi fán fū
非凡夫。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàngguān rú
“须菩提，于意云何，可以三十二相观如
lái fǒu
来不？”

xū pú tí yán rú shì rú shì yǐ sān shí èr xiàngguān rú
须菩提言：“如是，如是。以三十二相观如
lái
来。”

fó yán xū pú tí ruò yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái zhě
佛言：“须菩提，若以三十二相观如来者，
zhuàn lún shèngwáng zé shì rú lái
转轮圣王则是如来。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì
须菩提白佛言：“世尊！如我解佛所说义，
bù yīng yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái
不应以三十二相观如来。”

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
尔时，世尊而说偈言：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色见我　以音声求我
shì rén xíng xié dào bù néng jiàn rú lái
是人行邪道　不能见如来

xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng
“须菩提，汝若作是念：‘如来不以具足相
gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí mò zuò shì
故，得阿耨多罗三藐三菩提。’须菩提，莫作是
niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
念：‘如来不以具足相故，得阿耨多罗三藐三菩
tí xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn fā ē nòuduō luó sānmiǎosān
提。’须菩提，汝若作是念，发阿耨多罗三藐三
pú tí xīn[17] zhě shuōzhū fǎ duànmiè[18] mò zuò shì niàn hé yǐ gù
菩提心者，说诸法断灭。莫作是念！何以故？
fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú fǎ bù shuōduànmiè
发阿耨多罗三藐三菩提心者，于法不说断灭

[17] 丽本：菩提；永乐北藏本及龙藏本：菩提心
[18] 丽本：断灭相；永乐北藏本及龙藏本：断灭

xiàng
相。

xū pú tí ruò pú sà yǐ mǎnhéng hé shā děng shì jiè qī bǎo
“须菩提，若菩萨以满恒河沙等世界七宝
chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén zhī yí qiè fǎ wú wǒ dé chéng yú
持用布施[19]；若复有人，知一切法无我，得成于
rěn cǐ pú sà shèngqián pú sà suǒ dé gōng dé hé yǐ gù xū pú
忍，此菩萨胜前菩萨所得功德。何以故？须菩
tí yǐ zhū pú sà bú shòu fú dé gù
提[20]，以诸菩萨不受福德故。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà bú shòu fú
须菩提白佛言：“世尊！云何菩萨不受福
dé
德？”

xū pú tí pú sà suǒ zuò fú dé bù yīng tān zhuó shì gù
“须菩提，菩萨所作福德，不应贪著。是故
shuō bú shòu fú dé
说不受福德。

xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái ruò lái ruò qù
“须菩提，若有人言：‘如来，若来、若去、
ruò zuò ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒ shuō yì hé yǐ gù rú
若坐、若卧。’是人不解我所说义。何以故？如
lái zhě wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù gù míng rú lái
来者，无所从来，亦无所去，故名如来。

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sānqiān dà
“须菩提，若善男子、善女人，以三千大
qiān shì jiè suì wéi wēi chén yú yì yún hé shì wēi chénzhòngníngwéi
千世界碎为微尘，于意云何，是微尘众宁为
duō fǒu
多不？”

shènduō shì zūn hé yǐ gù ruò shì wēi chénzhòng shí yǒu
“甚多。世尊！何以故？若是微尘众实有
zhě fó zé bù shuō shì wēi chénzhòng suǒ yǐ zhě hé fó shuō wēi
者，佛则不说是微尘众。所以者何？佛说微
chénzhòng zé fēi wēi chénzhòng shì míngwēi chénzhòng
尘众，则非微尘众，是名微尘众。

---

[19] 丽本：布施；永乐北藏本及龙藏本：持用布施
[20] 丽本：须菩提；永乐北藏本及龙藏本：何以故？须菩提

shì zūn rú lái suǒshuō sān qiān dà qiān shì jiè zé fēi shì jiè
“世尊！如来所说三千大千世界，则非世界，
shì míng shì jiè hé yǐ gù ruò shì jiè shí yǒu zhě zé shì yì hé
是名世界。何以故？若世界实有者，则是一合
xiàng rú lái shuō yì hé xiàng zé fēi yì hé xiàng shì míng yì hé
相。如来说一合相，则非一合相，是名一合
xiàng
相。”

xū pú tí yì hé xiàngzhě zé shì bù kě shuō dànfán
“须菩提，一合相者，则是不可说。但凡
fū zhī rén tānzhuó qí shì
夫之人，贪著其事。

xū pú tí ruò rén yán fó shuō wǒ jiàn rén jiàn zhòng
“须菩提，若人言：‘佛说我见、人见、众
shēngjiàn shòuzhějiàn xū pú tí yú yì yún hé shì rén jiě wǒ
生见、寿者见。’须菩提，于意云何，是人解我
suǒshuō yì fǒu
所说义不？”

fú yě shì zūn shì rén bù jiě rú lái suǒshuō yì hé
“不也。世尊[21]！是人不解如来所说义。何
yǐ gù shì zūnshuō wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn
以故？世尊说我见、人见、众生见、寿者见，
jí fēi wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn shì míng wǒ jiàn
即非我见、人见、众生见、寿者见，是名我见、
rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn
人见、众生见、寿者见。”

xū pú tí fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú
“须菩提，发阿耨多罗三藐三菩提心者，于
yí qiè fǎ yīng rú shì zhī rú shì jiàn rú shì xìn jiě bù shēng fǎ
一切法，应如是知，如是见，如是信解，不生法
xiàng xū pú tí suǒyán fǎ xiàngzhě rú lái shuō jí fēi fǎ xiàng
相。须菩提，所言法相者，如来说即非法相，
shì míng fǎ xiàng
是名法相。

xū pú tí ruò yǒu rén yǐ mǎn wú liàng ē sēng qí shì jiè qī
“须菩提，若有人以满无量阿僧祇世界七

[21] 丽本：世尊；永乐北藏本及龙藏本：不也。世尊

bǎo chí yòng bù shī ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén fā pú sà
宝，持用布施；若有善男子、善女人，发菩萨

xīn zhě chí yú cǐ jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
心者，持于此经，乃至四句偈等，受持读诵，

wèi rén yǎnshuō qí fú shèng bǐ yún hé wèi rén yǎnshuō bù qǔ yú
为人演说，其福胜彼。云何为人演说？不取于

xiàng rú rú bú dòng hé yǐ gù
相，如如不动。何以故？

yí qiè yǒu wéi fǎ rú mènghuànpàoyǐng
一切有为法 如梦幻泡影

rú lù yì rú diàn yīng zuò rú shì guān
如露亦如电 应作如是观

fó shuō shì jīng yǐ zhǎng lǎo xū pú tí jí zhū bǐ qiū bǐ qiū
佛说是经已，长老须菩提及诸比丘、比丘

ní yōu pó sè yōu pó yí yí qiè shì jiāntiān rén ē xiū luó
尼、优婆塞、优婆夷；一切世间天、人、阿修罗，

wén fó suǒshuō jiē dà huān xǐ xìn shòufèngxíng
闻佛所说，皆大欢喜，信受奉行。

金刚般若波罗蜜经

zhēnyán
真言[22]

ná mó pó qié bá dì bō lā rǎng bō là mǐ duō yì àn yī lì dǐ
那謨婆伽跋帝 鉢喇壤 波羅弭多曳 唵 伊利底

yī shì lì shū lú tuó pí shè yē pí shè yē suō pó hē
伊室利 輸盧馱 毗舍耶 毗舍耶 莎婆訶

[22] 此真言附于丽本的经尾；永乐北藏本及龙藏本经尾无此真言。

jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

金剛般若波羅蜜經

yáo qín sānzàng fǎ shī jiū mó luó shí yì

姚秦三藏法師鳩摩羅什譯[23]

rú shì wǒ wén

如是我聞：

yī shí fó zài shè wèiguó qí shù jǐ gū dú yuán yǔ dà bǐ

一時，佛在舍衛國.祇樹.給孤獨園，與大比

qiū zhòngqiān èr bǎi wǔ shí rén jù ěr shí shì zūn shí shí zhuó yī

丘 眾 千二百五十人俱。爾時，世尊食時，著衣

chí bō rù shè wèi dà chéng qǐ shí yú qí chéngzhōng cì dì qǐ

持鉢，入舍衛大 城 乞食。於其 城 中，次第乞

yǐ huán zhì běnchù fàn shí qì shōu yī bō xǐ zú yǐ fū

已， 還 至本處。飯食訖，收衣鉢，洗足已，敷

zuò ér zuò

座而坐。

shí zhǎng lǎo xū pú tí zài dà zhòngzhōng jí cóngzuò qǐ

時， 長 老須菩提在大 眾 中，即從座起，

piān tǎn yòujiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán

偏袒右肩，右膝著地，合 掌 恭敬，而白佛言：

xī yǒu shì zūn rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔzhū

「希有！世尊！如來善護念諸菩薩， 善付囑諸

pú sà shì zūn shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎo

菩薩。世尊！善男子、善女人發阿耨多羅三藐

sān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún hé xiáng fú qí xīn

三菩提心，云何應住[24]？云何降伏其心？」

fó yán shàn zāi shàn zāi xū pú tí rú rǔ suǒshuō

佛言：「善哉！善哉！須菩提，如汝所說，

rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔzhū pú sà rǔ jīn dì tīng

如來善護念諸菩薩，善付囑諸菩薩。汝今諦聽，

dāngwèi rǔ shuō shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān

當為汝說。善男子、善女人發阿耨多羅三藐三

[23] 麗藏：姚秦天竺三藏鳩摩羅什譯

[24] 麗藏：應云何住；永樂北藏及龍藏：云何應住

pú tí xīn yīng rú shì zhù rú shì xiáng fú qí xīn
菩提心，應如是住，如是降伏其心。」

wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
「唯然。世尊！願樂欲聞。」

fó gào xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì xiáng fú qí
佛告須菩提：「諸菩薩摩訶薩應如是降伏其
xīn suǒ yǒu yī qiè zhòngshēng zhī lèi ruò luǎnshēng ruò tāi shēng
心：『所有一切眾生之類，若卵生、若胎生、
ruò shī shēng ruò huàshēng ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒuxiǎng
若濕生、若化生、若有色、若無色、若有想、
ruò wú xiǎng ruò fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎng wǒ jiē lìng rù wú yú niè pán
若無想、若非有想非無想，我皆令入無餘涅槃
ér miè dù zhī rú shì miè dù wú liàng wú shù wú biānzhòngshēng
而滅度之。如是滅度無量、無數、無邊眾生，
shí wú zhòngshēng dé miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà
實無眾生得滅度者。』何以故？須菩提，若菩薩
yǒu wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng jí fēi pú
有我相、人相、眾生相、壽者相，即非菩
sà
薩。

fù cì xū pú tí pú sà yú fǎ yīng wú suǒ zhùxíng yú bù
「復次，須菩提，菩薩於法應無所住行於布
shī suǒ wèi bú zhù sè bù shī bú zhùshēng xiāng wèi chù
施。所謂不住色布施，不住聲、香、味、觸、
fǎ bù shī xū pú tí pú sà yīng rú shì bù shī bú zhù yú xiàng
法布施。須菩提，菩薩應如是布施，不住於相。
hé yǐ gù ruò pú sà bú zhùxiàng bù shī qí fú dé bù kě sī liàng
何以故？若菩薩不住相布施，其福德不可思量。

xū pú tí yú yì yún hé dōngfāng xū kōng kě sī liàng
「須菩提，於意云何，東方虛空可思量
fǒu
不？」

fú yě shì zūn
「不也。世尊！」

xū pú tí nán xī běifāng sì wéi shàng xià xū kōng kě
「須菩提，南西北方、四維、上下虛空可
sī liàngfǒu
思量不？」

fú yě shì zūn
「不也。世尊！」

xū pú tí pú sà wú zhù xiàng bù shī fú dé yì fù rú shì
「須菩提，菩薩無住相布施福德亦復如是

bù kě sī liàng xū pú tí pú sà dànyīng rú suǒ jiào zhù
不可思量。須菩提，菩薩但應如所教住。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ shēnxiàngjiàn rú lái fǒu
「須菩提，於意云何，可以身相見如來不？」

fú yě shì zūn bù kě yǐ shēnxiàng dé jiàn rú lái hé yǐ
「不也。世尊！不可以身相得見如來。何以

gù rú lái suǒshuōshēnxiàng jí fēi shēnxiàng
故？如來所說身相，即非身相。」

fó gào xū pú tí fán suǒyǒuxiàng jiē shì xū wàng ruò jiàn
佛告須菩提：「凡所有相，皆是虛妄，若見

zhūxiàng fēi xiàng zé jiàn rú lái
諸相非相，則見如來。」

xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòngshēng dé wén
須菩提白佛言：「世尊！頗有眾生，得聞

rú shì yánshuōzhāng jù shēng shí xìn fǒu
如是言說章句生實信不？」

fó gào xū pú tí mò zuò shì shuō rú lái mièhòuhòu wǔ bǎi
佛告須菩提：「莫作是說。如來滅後後五百

suì yǒu chí jiè xiū fú zhě yú cǐ zhāng jù néngshēng xìn xīn yǐ cǐ
歲，有持戒修福者，於此章句能生信心，以此

wéi shí dāng zhī shì rén bù yú yī fó èr fó sān sì wǔ
為實。當知是人，不於一佛、二佛、三、四、五

fó ér zhòngshàngēn yǐ yú wú liàngqiānwàn fó suǒzhòngzhūshàngēn
佛而種善根，已於無量千萬佛所種諸善根。

wén shì zhāng jù nǎi zhì yī niànshēngjìng xìn zhě xū pú tí rú lái xī
聞是章句乃至一念生淨信者，須菩提，如來悉

zhī xī jiàn shì zhūzhòngshēng dé rú shì wú liàng fú dé hé yǐ gù
知悉見，是諸眾生得如是無量福德。何以故？

shì zhūzhòngshēng wú fù wǒxiàng rénxiàng zhòngshēngxiàng shòu
是諸眾生，無復我相、人相、眾生相、壽

zhěxiàng wú fǎ xiàng yì wú fēi fǎ xiàng hé yǐ gù shì zhūzhòng
者相，無法相，亦無非法相。何以故？是諸眾

shēng ruò xīn qǔ xiàng zé wéizhuówǒ rén zhòngshēng shòuzhě
生，若心取相，則為著我、人、眾生、壽者；

ruò qǔ fǎ xiàng jí zhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě hé yǐ
若取法相，即著我、人、眾生、壽者。何以
gù ruò qǔ fēi fǎ xiàng jí zhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě
故？若取非法相，即著我、人、眾生、壽者。
shì gù bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ yǐ shì yì gù rú lái cháng
是故不應取法，不應取非法。以是義故，如來常
shuō rǔ děng bǐ qiū zhī wǒ shuō fǎ rú fá yù zhě fǎ shàng
說：『汝等比丘，知我說法，如筏喻者。』法尚
yīngshě hé kuàng fēi fǎ
應捨，何況非法？

xū pú tí yú yì yún hé rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎo
「須菩提，於意云何，如來得阿耨多羅三藐
sān pú tí yé rú lái yǒu suǒshuō fǎ yé
三菩提耶？如來有所說法耶？」

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì wú yǒudìng fǎ míng
須菩提言：「如我解佛所說義，無有定法名
ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yì wú yǒudìng fǎ rú lái kě shuō
阿耨多羅三藐三菩提，亦無有定法如來可說。
hé yǐ gù rú lái suǒshuō fǎ jiē bù kě qǔ bù kě shuō fēi fǎ
何以故？如來所說法，皆不可取，不可說，非法，
fēi fēi fǎ suǒ yǐ zhě hé yī qiè xiánshèng jiē yǐ wú wéi fǎ ér yǒu
非非法。所以者何？一切賢聖皆以無為法而有
chā bié
差別。」

xū pú tí yú yì yún hé ruò rén mǎnsān qiān dà qiān shì jiè
「須菩提，於意云何，若人滿三千大千世界
qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén suǒ dé fú dé nìngwéiduō fǒu
七寶，以用布施，是人所得福德，寧為多不？」

xū pú tí yán shènduō shì zūn hé yǐ gù shì fú dé
須菩提言：「甚多。世尊！何以故？是福德
jí fēi fú dé xìng shì gù rú lái shuō fú dé duō
即非福德性，是故如來說福德多。」

ruò fù yǒu rén yú cǐ jīng zhōngshòu chí nǎi zhì sì jù jì
「若復有人，於此經中受持乃至四句偈
děng wèi tā rénshuō qí fú shèng bǐ hé yǐ gù xū pú tí
等，為他人說，其福勝彼。何以故？須菩提，
yī qiè zhū fó jí zhū fó ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǎ jiē cóng
一切諸佛及諸佛阿耨多羅三藐三菩提法，皆從

cǐ jīng chū xū pú tí suǒ wèi fó fǎ zhě jí fēi fó fǎ
此經出。須菩提，所謂佛法者，即非佛法。

xū pú tí yú yì yún hé xū tuó huán néng zuò shì niàn wǒ
「須菩提，於意云何，須陁洹 能 作是念『我

dé xū tuó huán guǒ fǒu
得須陁洹 果』不？」

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù xū tuó huán
須菩提言：「不也。世尊！何以故？須陁洹

míng wéi rù liú ér wú suǒ rù bú rù sè shēng xiāng wèi
名為入流，而無所入，不入色、聲、香、味、

chù fǎ shì míng xū tuó huán
觸、法，是名須陁洹。」

xū pú tí yú yì yún hé sī tuó hán néng zuò shì niàn wǒ
「須菩提，於意云何，斯陁含 能 作是念『我

dé sī tuó hán guǒ fǒu
得斯陁含果』不？」

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sī tuó hán míng
須菩提言：「不也。世尊！何以故？斯陁含 名

yī wǎng lái ér shí wú wǎng lái shì míng sī tuó hán
一 往 來，而實無 往 來。是名斯陁含。」

xū pú tí yú yì yún hé ē nà hán néng zuò shì niàn wǒ
「須菩提，於意云何，阿那含 能 作是念『我

dé ē nà hán guǒ fǒu
得阿那含果』不？」

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù ē nà hán míng
須菩提言：「不也。世尊！何以故？阿那含 名

wéi bù lái ér shí wú bù lái[25] shì gù míng ē nà hán
為不來，而實無不來[25]，是故名阿那含。」

xū pú tí yú yì yún hé ē luó hàn néng zuò shì niàn wǒ
「須菩提，於意云何，阿羅漢 能 作是念『我

dé ē luó hàn dào fǒu
得阿羅漢道』不？」

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
須菩提言：「不也。世尊！何以故？實無有法

míng ē luó hàn shì zūn ruò ē luó hàn zuò shì niàn wǒ dé ē luó hàn
名阿羅漢。世尊！若阿羅漢作是念『我得阿羅漢

[25] 麗藏：來；永樂北藏及龍藏：不來

dào jí wéizhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě shì zūn fó
道』，即為著我、人、眾生、壽者。世尊！佛
shuō wǒ dé wú zhēngsānmèi rénzhōng zuì wéi dì yī shì dì yī lí yù
說我得無諍三昧，人中最為第一，是第一離欲
ē luóhàn wǒ bú zuò shì niàn wǒ shì lí yù ē luóhàn shì zūn
阿羅漢。我不作是念：『我是離欲阿羅漢。』世尊！
wǒ ruò zuò shì niàn wǒ dé ē luóhàndào shì zūn zé bù shuō xū pú
我若作是念：『我得阿羅漢道。』世尊則不說須菩
tí shì yào ē lán nà hèngzhě yǐ xū pú tí shí wú suǒxíng ér míng
提是樂阿蘭那行者，以須菩提實無所行，而名
xū pú tí shì yào ē lán nà hèng
須菩提是樂阿蘭那行。」

fó gào xū pú tí yú yì yún hé rú lái xī zài rándēng fó
佛告須菩提：「於意云何，如來昔在然燈佛
suǒ yú fǎ yǒusuǒ dé fǒu
所，於法有所得不？」

fú yě shì zūn rú lái zài rándēng fó suǒ yú fǎ shí
「不也。世尊[26]！如來在然燈佛所，於法實
wú suǒ dé
無所得。」

xū pú tí yú yì yún hé pú sà zhuānyán fó tǔ fǒu
「須菩提，於意云何，菩薩莊嚴佛土不？」

fú yě shì zūn hé yǐ gù zhuānyán fó tǔ zhě jí[27]
「不也。世尊！何以故？莊嚴佛土者，即
fēi zhuānyán shì míngzhuānyán
非莊嚴，是名莊嚴。」

shì gù xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì shēng
「是故，須菩提，諸菩薩摩訶薩應如是生
qīngjìng xīn bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhùshēng xiāng wèi
清淨心：不應住色生心，不應住聲、香、味、
chù fǎ shēng xīn yīng wú suǒzhù ér shēng qí xīn
觸、法生心，應無所住而生其心。

xū pú tí pì rú yǒurén shēn rú xū mí shānwáng yú
「須菩提，譬如有人，身如須彌山王，於
yì yún hé shì shēnwéi dà fǒu
意云何，是身為大不？」

---

[26] 麗藏：世尊；永樂北藏及龍藏：不也，世尊
[27] 麗藏：則；永樂北藏及龍藏：即

xū pú tí yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù fó shuō fēi
須菩提言：「甚大。世尊！何以故？佛說非
shēn shì míng dà shēn
身，是名大身。」

xū pú tí rú héng hé zhōng suǒ yǒu shā shù rú shì shā děng
「須菩提，如恒河中所有沙數，如是沙等
héng hé yú yì yún hé shì zhū héng hé shā nìng wéi duō fǒu
恒河，於意云何，是諸恒河沙寧為多不？」

xū pú tí yán shèn duō shì zūn dàn zhū héng hé shàng duō
須菩提言：「甚多。世尊！但諸恒河尚多
wú shù hé kuàng qí shā
無數，何況其沙？」

xū pú tí wǒ jīn shí yán gào rǔ ruò yǒu shàn nán zǐ shàn
「須菩提，我今實言告汝，若有善男子、善
nǚ rén yǐ qī bǎo mǎn ěr suǒ héng hé shā shù sān qiān dà qiān shì jiè
女人，以七寶滿爾所恒河沙數三千大千世界，
yǐ yòng bù shī dé fú duō fǒu
以用布施，得福多不？」

xū pú tí yán shèn duō shì zūn
須菩提言：「甚多。世尊！」

fó gào xū pú tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén yú cǐ jīng
佛告須菩提：「若善男子、善女人，於此經
zhōng nǎi zhì shòu chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō ér cǐ fú dé
中，乃至受持四句偈等，為他人說，而此福德，
shèng qián fú dé
勝前福德。

fù cì xū pú tí suí shuō shì jīng nǎi zhì sì jù jì děng
「復次，須菩提，隨說是經，乃至四句偈等，
dāng zhī cǐ chù yī qiè shì jiān tiān rén ē xiū luó jiē yīng gòng yǎng
當知此處，一切世間天、人、阿修羅皆應供養，
rú fó tǎ miào hé kuàng yǒu rén jìn néng shòu chí dú sòng xū pú tí
如佛塔廟。何況有人盡能受持讀誦？須菩提，
dāng zhī shì rén chéng jiù zuì shàng dì yī xī yǒu zhī fǎ ruò shì jīng diǎn
當知是人成就最上第一希有之法。若是經典
suǒ zài zhī chù jí wéi yǒu fó ruò zūn zhòng dì zǐ
所在之處，即為有佛，若尊重弟子。」

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn dāng hé míng cǐ jīng
爾時，須菩提白佛言：「世尊！當何名此經？

wǒ děngyún hé fèng chí
我等云何奉持？」

fó gào xū pú tí shì jīng míngwéi jīn gāng bō rě bō luó mì
佛告須菩提：「是經名為金剛般若波羅蜜，

yǐ shì míng zì rǔ dāngfèng chí suǒ yǐ zhě hé xū pú tí fó
以是名字，汝當奉持。所以者何？須菩提，佛

shuō bō rě bō luó mì jí[28] fēi bō rě bō luó mì
說般若波羅蜜，即[28]非般若波羅蜜。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu suǒshuō fǎ fǒu
「須菩提，於意云何，如來有所說法不？」

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú lái wú suǒshuō
須菩提白佛言：「世尊！如來無所說。」

xū pú tí yú yì yún hé sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒuwēi
「須菩提，於意云何，三千大千世界所有微

chén shì wéiduō fǒu
塵是為多不？」

xū pú tí yán shènduō shì zūn
須菩提言：「甚多。世尊！」

xū pú tí zhū wēichén rú lái shuō fēi wēichén shì míng
「須菩提，諸微塵，如來說非微塵，是名

wēichén rú lái shuō shì jiè fēi shì jiè shì míng shì jiè
微塵。如來說世界，非世界，是名世界。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàngjiàn rú lái
「須菩提，於意云何，可以三十二相見如來

fǒu
不？」

fú yě shì zūn bù kě yǐ sān shí èr xiàng dé jiàn rú lái
「不也。世尊！不可以三十二相得見如來。

hé yǐ gù rú lái shuōsān shí èr xiàng jí shì fēi xiàng shì míngsān
何以故？如來說三十二相，即是非相，是名三

shí èr xiàng
十二相。」

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ héng hé
「須菩提，若有善男子、善女人，以恒河

shā děngshēnmìng bù shī ruò fù yǒu rén yú cǐ jīngzhōng nǎi zhì shòu
沙等身命布施；若復有人，於此經中，乃至受

[28] 麗藏：則；永樂北藏及龍藏：即

chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō qí fú shènduō
持四句偈等，為他人說，其福甚多。」

ěr shí xū pú tí wénshuō shì jīng shēn jiě yì qù tì lèi bēi
爾時，須菩提聞說是經，深解義趣，涕淚悲

qì ér bó fó yán xī yǒu shì zūn fó shuō rú shì shènshēn jīng diǎn
泣而白佛言：「希有！世尊！佛說如是甚深經典，

wǒ cóng xī lái suǒ dé huì yǎn wèi zèn dé wén rú shì zhī jīng shì zūn
我從昔來所得慧眼，未曾得聞如是之經。世尊！

ruò fù yǒu rén dé wén shì jīng xìn xīn qīng jìng zé shēng shí xiàng
若復有人，得聞是經，信心清淨，則生實相。

dāng zhī shì rén chéng jiù dì yī xī yǒugōng dé shì zūn shì shí xiàng
當知是人，成就第一希有功德。世尊！是實相

zhě zé shì fēi xiàng shì gù rú lái shuōmíng shí xiàng
者，則是非相，是故如來說名實相。

shì zūn wǒ jīn dé wén rú shì jīng diǎn xìn jiě shòu chí bù zú
「世尊！我今得聞如是經典，信解受持不足

wéinán ruò dāng lái shì hòu wǔ bǎi suì qí yǒuzhòngshēng dé wén
為難。若當來世後五百歲，其有眾生，得聞

shì jīng xìn jiě shòu chí shì rén zé wéi dì yī xī yǒu hé yǐ gù
是經，信解受持，是人則為第一希有。何以故？

cǐ rén wú wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng suǒ
此人無我相、人相、眾生相、壽者相。所

yǐ zhě hé wǒ xiàng jí shì fēi xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòu
以者何？我相即是非相；人相、眾生相、壽

zhěxiàng jí shì fēi xiàng hé yǐ gù lí yī qiè zhū xiàng zé míngzhū
者相即是非相。何以故？離一切諸相，則名諸

fó
佛。」

fó gào xū pú tí rú shì rú shì ruò fù yǒu rén dé wén
佛告須菩提：「如是，如是。若復有人，得聞

shì jīng bù jīng bú bù bú wèi dāng zhī shì rén shènwéi xī yǒu
是經，不驚、不怖、不畏，當知是人，甚為希有。

hé yǐ gù xū pú tí rú lái shuō dì yī bō luó mì jí fēi[29] dì
何以故？須菩提，如來說第一波羅蜜，即非[29]第

yī bō luó mì shì míng dì yī bō luó mì
一波羅蜜，是名第一波羅蜜。

[29] 麗藏：非；永樂北藏及龍藏：即非

xū pú tí rěn rǔ bō luó mì rú lái shuō fēi rěn rǔ bō luó
「須菩提，忍辱波羅蜜，如來說非忍辱波羅

mì hé yǐ gù xū pú tí rú wǒ xī wéi gē lì wáng gē jié shēn
蜜。何以故？須菩提，如我昔為歌利王割截身

tǐ wǒ yú ěr shí wú wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng
體，我於爾時無我相、無人相、無眾生相、

wú shòu zhě xiàng hé yǐ gù wǒ yú wǎng xī jié jié zhī jiě shí ruò
無壽者相。何以故？我於往昔節節支解時，若

yǒu wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòu zhě xiàng yīngshēngchēn
有我相、人相、眾生相、壽者相，應生瞋

hèn
恨。

xū pú tí yòuniànguò qù yú wǔ bǎi shì zuò rěn rǔ xiānrén
「須菩提，又念過去於五百世作忍辱仙人，

yú ěr suǒ shì wú wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng wú
於爾所世，無我相、無人相、無眾生相、無

shòu zhě xiàng
壽者相。

shì gù xū pú tí pú sà yīng lí yī qiè xiàng fā ē nòuduō
「是故，須菩提，菩薩應離一切相發阿耨多

luó sān miǎo sān pú tí xīn bù yīng zhù sè shēng xīn bù yīng zhù shēng
羅三藐三菩提心。不應住色生心，不應住聲、

xiāng wèi chù fǎ shēng xīn yīngshēng wú suǒ zhù xīn ruò xīn yǒu
香、味、觸、法生心，應生無所住心。若心有

zhù zé wéi fēi zhù
住，則為非住。

shì gù fó shuō pú sà xīn bù yīng zhù sè bù shī xū
「是故，佛說：『菩薩心不應住色布施。』須

pú tí pú sà wèi lì yì yī qiè zhòngshēng yīng rú shì bù shī rú
菩提，菩薩為利益一切眾生，應如是布施。如

lái shuō yī qiè zhū xiàng jí shì fēi xiàng yòushuō yī qiè zhòngshēng
來說一切諸相，即是非相；又說一切眾生，

jí[30] fēi zhòngshēng
即非眾生。

xū pú tí rú lái shì zhēn yǔ zhě shí yǔ zhě rú yǔ zhě
「須菩提，如來是真語者、實語者、如語者、

[30] 麗藏：則；永樂北藏及龍藏：即

bù kuáng yǔ zhě bú yì yǔ zhě xū pú tí rú lái suǒ dé fǎ cǐ
不誑語者、不異語者。須菩提，如來所得法，此
fǎ wú shí wú xū
法無實無虛。

xū pú tí ruò pú sà xīn zhù yú fǎ ér xíng bù shī rú rén
「須菩提，若菩薩心住於法而行布施，如人
rù àn zé wú suǒ jiàn ruò pú sà xīn bú zhù fǎ ér xíng bù shī rú
入闇，則無所見。若菩薩心不住法而行布施，如
rén yǒu mù rì guāngmíngzhào jiànzhǒngzhǒng sè
人有目，日光明照，見種種色。

xū pú tí dāng lái zhī shì ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ
「須菩提，當來之世，若有善男子、善女
rén néng yú cǐ jīng shòu chí dú sòng zé wéi rú lái yǐ fó zhì huì
人，能於此經受持讀誦，則為如來以佛智慧，
xī zhī shì rén xī jiàn shì rén jiē dé chéng jiù wú liàng wú biāngōng dé
悉知是人，悉見是人，皆得成就無量無邊功德。

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén chū rì fēn yǐ
「須菩提，若有善男子、善女人，初日分以
héng hé shā děngshēn bù shī zhōng rì fēn fù yǐ héng hé shā děngshēn
恒河沙等身布施，中日分復以恒河沙等身
bù shī hòu rì fēn yì yǐ héng hé shā děngshēn bù shī rú shì wú liàng
布施，後日分亦以恒河沙等身布施。如是無量
bǎi qiānwàn yì jié yǐ shēn bù shī ruò fù yǒu rén wén cǐ jīng diǎn
百千萬億劫，以身布施。若復有人，聞此經典，
xìn xīn bú nì qí fú shèng bǐ hé kuàng shū xiě shòu chí dú sòng
信心不逆，其福勝彼。何況書寫、受持、讀誦、
wèi rén jiě shuō
為人解說？

xū pú tí yǐ yàoyán zhī shì jīng yǒu bù kě sī yì bù
「須菩提，以要言之，是經有不可思議、不
kě chēngliáng wú biāngōng dé rú lái wèi fā dà shèngzhě shuō wèi
可稱量、無邊功德。如來為發大乘者說，為
fā zuì shàngshèngzhě shuō
發最上乘者說。

ruò yǒu rén néngshòu chí dú sòng guǎngwèi rén shuō rú lái
「若有人能受持讀誦，廣為人說，如來
xī zhī shì rén xī jiàn shì rén jiē dé chéng jiù bù kě liáng bù kě
悉知是人，悉見是人，皆得成就不可量、不可

chēng wú yǒubiān bù kě sī yì gōng dé rú shì rén děng zé wéi
稱、無有邊、不可思議功德。如是人等，則為
hè dān rú lái ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí hé yǐ gù xū pú
荷擔如來阿耨多羅三藐三菩提。何以故？須菩
tí ruò yàoxiǎo fǎ zhě zhuó wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòu
提，若樂小法者，著我見、人見、眾生見、壽
zhě jiàn zé yú cǐ jīng bù néngtīngshòu dú sòng wèi rén jiě shuō
者見，則於此經不能聽受讀誦，為人解說。

xū pú tí zài zài chùchù ruò yǒu cǐ jīng yī qiè shì jiāntiān
「須菩提，在在處處若有此經，一切世間天、
rén ē xiū luó suǒ yīnggòngyǎng dāng zhī cǐ chù zé wéi shì tǎ jiē
人、阿修羅所應供養。當知此處則為是塔，皆
yīnggōngjìng zuò lǐ wéi rào yǐ zhūhuāxiāng ér sàn qí chù
應恭敬，作禮圍繞，以諸華香，而散其處。

fù cì xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rén shòu chí dú
「復次，須菩提，善男子、善女人受持讀
sòng cǐ jīng ruò wéi rén qīngjiàn shì rén xiān shì zuì yè yīngduò è dào
誦此經，若為人輕賤，是人先世罪業應墮惡道，
yǐ jīn shì rén qīngjiàn gù xiān shì zuì yè zé wéixiāomiè dāng dé ē
以今世人輕賤故，先世罪業則為消滅，當得阿
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
耨多羅三藐三菩提。

xū pú tí wǒ niànguò qù wú liàng ē sēng qí jié yú rán
「須菩提，我念過去無量阿僧祇劫，於然
dēng fó qián dé zhí bā bǎi sì qiānwàn yì nà yóu tā zhū fó xī jiē
燈佛前得值八百四千萬億那由他諸佛，悉皆
gòngyǎngchéng shì wú kōngguòzhě ruò fù yǒurén yú hòumò shì
供養承事，無空過者。若復有人，於後末世，
néngshòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng dé yú wǒ suǒgòngyǎngzhū
能受持讀誦此經，所得功德，於我所供養諸
fó gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiānwàn yì fēn nǎi zhì suànshù pì yù
佛功德，百分不及一、千萬億分乃至筭數譬喻
suǒ bù néng jí
所不能及。

xū pú tí ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén yú hòumò shì
「須菩提，若善男子、善女人，於後末世，
yǒushòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng dé wǒ ruò jù shuōzhě huòyǒu
有受持讀誦此經，所得功德我若具說者，或有

rén wén xīn zé kuángluàn hú yí bú xìn xū pú tí dāng zhī shì
人聞，心則狂亂，狐疑不信。須菩提，當知是
jīng yì bù kě sī yì guǒbào yì bù kě sī yì
經義不可思議，果報亦不可思議。」

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn shànnán zǐ shàn
爾時，須菩提白佛言：「世尊！善男子、善
nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún
女人發阿耨多羅三藐三菩提心，云何應住？云
hé xiáng fú qí xīn
何降伏其心？」

fó gào xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó
佛告須菩提：「善男子、善女人發阿耨多羅
sānmiǎosān pú tí xīn zhě dāngshēng rú shì xīn wǒ yīngmiè dù yī
三藐三菩提心[31]者，當生如是心：『我應滅度一
qiè zhòngshēng miè dù yī qiè zhòngshēng yǐ ér wú yǒu yī zhòngshēng
切眾生，滅度一切眾生已，而無有一眾生
shí miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà yǒu wǒ xiàng
實滅度者。』何以故？須菩提，若菩薩有我相、
rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng zé fēi pú sà suǒ yǐ zhě
人相、眾生相、壽者相，則非菩薩。所以者
hé xū pú tí shí wú yǒu fǎ fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
何？須菩提，實無有法發阿耨多羅三藐三菩提
xīn zhě
心[32]者。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yú rándēng fó suǒ yǒu
「須菩提，於意云何，如來於然燈佛所，有
fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǒu
法得阿耨多羅三藐三菩提不？」

fú yě shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì fó yú rándēng
「不也。世尊！如我解佛所說義，佛於然燈
fó suǒ wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
佛所，無有法得阿耨多羅三藐三菩提。」

fó yán rú shì rú shì xū pú tí shí wú yǒu fǎ rú lái
佛言：「如是，如是。須菩提，實無有法如來
dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí ruò yǒu fǎ rú lái dé
得阿耨多羅三藐三菩提。須菩提，若有法如來得

[31] 麗藏：菩提；永樂北藏及龍藏：菩提心
[32] 麗藏：菩提；永樂北藏及龍藏：菩提心

ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě rándēng fó zé bù yǔ wǒ shòu
阿耨多羅三藐三菩提者，然燈佛則不與我授[33]

jì rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní yǐ
記：『汝於來世，當得作佛，號釋迦牟尼。』以

shí wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shì gù rándēng fó
實無有法得阿耨多羅三藐三菩提，是故然燈佛

yǔ wǒ shòu jì zuò shì yán rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào
與我授[34]記，作是言：『汝於來世，當得作佛，號

shì jiā móu ní hé yǐ gù rú lái zhě jí zhū fǎ rú yì
釋迦牟尼。』何以故？如來者，即諸法如義。

ruò yǒu rén yán rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
「若有人言：『如來得阿耨多羅三藐三菩

tí xū pú tí shí wú yǒu fǎ fó dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
提。』須菩提，實無有法佛得阿耨多羅三藐三菩

tí xū pú tí rú lái suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú
提。須菩提，如來所得阿耨多羅三藐三菩提，於

shì zhōng wú shí wú xū
是中無實無虛。

shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ xū pú
「是故，如來說：『一切法皆是佛法。』須菩

tí suǒyán yī qiè fǎ zhě jí fēi yī qiè fǎ shì gù míng yī qiè fǎ
提，所言一切法者，即非一切法，是故名一切法。

xū pú tí pì rú rén shēncháng dà
「須菩提，譬如人身長大。」

xū pú tí yán shì zūn rú lái shuō rén shēncháng dà zé
須菩提言：「世尊！如來說人身長大，則

wéi fēi dà shēn shì míng dà shēn
為非大身，是名大身。」

xū pú tí pú sà yì rú shì ruò zuò shì yán wǒ dāng
「須菩提，菩薩亦如是，若作是言：『我當

miè dù wú liàngzhòngshēng zé bù míng pú sà hé yǐ gù xū pú
滅度無量眾生。』則不名菩薩。何以故？須菩

tí shí wú yǒu fǎ míngwéi pú sà shì gù fó shuō yī qiè fǎ wú wǒ
提，實無有法名為菩薩。是故，佛說一切法無我、

wú rén wú zhòngshēng wú shòuzhě
無人、無眾生、無壽者。

[33] 麗藏：受；永樂北藏及龍藏：授
[34] 麗藏：受；永樂北藏及龍藏：授

xū pú tí ruò pú sà zuò shì yán wǒ dāngzhuānyán fó
「須菩提，若菩薩作是言：『我當 莊 嚴佛
tǔ shì bù míng pú sà hé yǐ gù rú lái shuōzhuānyán fó tǔ zhě
土。』是不名菩薩。何以故？如來說 莊 嚴佛土者，
jí fēi zhuānyán shì míngzhuānyán
即非 莊 嚴，是名 莊 嚴。

xū pú tí ruò pú sà tōng dá wú wǒ fǎ zhě rú lái shuō
「須菩提，若菩薩通達無我法者，如來說
míngzhēn shì pú sà
名 真 是菩薩。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn fǒu
「須菩提，於意云何，如來有肉眼不？」

rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
「如是。世尊！如來有肉眼。」

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu tiānyǎn fǒu
「須菩提，於意云何，如來有天眼不？」

rú shì shì zūn rú lái yǒu tiānyǎn
「如是。世尊！如來有天眼。」

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu huì yǎn fǒu
「須菩提，於意云何，如來有慧眼不？」

rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
「如是。世尊！如來有慧眼。」

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
「須菩提，於意云何，如來有法眼不？」

rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
「如是。世尊！如來有法眼。」

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fó yǎn fǒu
「須菩提，於意云何，如來有佛眼不？」

rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
「如是。世尊！如來有佛眼。」

xū pú tí yú yì yún hé rú héng hé[35] zhōngsuǒ yǒu shā
「須菩提，於意云何，如恒河[35]中 所有沙，
fó shuō shì shā fǒu
佛說是沙不？」

rú shì shì zūn rú lái shuō shì shā
「如是。世尊！如來說是沙。」

[35] 麗藏：恒河；永樂北藏及龍藏：如恒河

xū pú tí yú yì yún hé rú yī héng hé zhōng suǒ yǒu shā
「須菩提，於意云何，如一恒河中所有沙，

yǒu rú shì shā děng héng hé shì zhū héng hé suǒ yǒu shā shù fó shì jiè
有如是沙等[36]恒河，是諸恒河所有沙數佛世界，

rú shì nìng wéi duō fǒu
如是寧為多不？」

shèn duō shì zūn
「甚多。世尊！」

fó gào xū pú tí ěr suǒ guó tǔ zhōng suǒ yǒu zhòng shēng
「佛告須菩提：「爾所國土中，所有眾生，

ruò gān zhǒng xīn rú lái xī zhī hé yǐ gù rú lái shuō zhū xīn
若干種心，如來悉知。何以故？如來說諸心，

jiē wéi fēi xīn shì míng wéi xīn suǒ yǐ zhě hé xū pú tí guò qù
皆為非心，是名為心。所以者何？須菩提，過去

xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé
心不可得，現在心不可得，未來心不可得。

xū pú tí yú yì yún hé ruò yǒu rén mǎn sān qiān dà qiān
「須菩提，於意云何，若有人，滿三千大千

shì jiè qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén yǐ shì yīn yuán dé fú duō
世界七寶以用布施，是人以是因緣，得福多

fǒu
不？」

rú shì shì zūn cǐ rén yǐ shì yīn yuán dé fú shèn duō
「如是。世尊！此人以是因緣，得福甚多。」

xū pú tí ruò fú dé yǒu shí rú lái bù shuō dé fú dé duō
「須菩提，若福德有實，如來不說得福德多；

yǐ fú dé wú gù rú lái shuō dé fú dé duō
以福德無故，如來說得福德多。

xū pú tí yú yì yún hé fó kě yǐ jù zú sè shēn jiàn
「須菩提，於意云何，佛可以具足色身見

fǒu
不？」

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú sè shēn jiàn hé
「不也。世尊！如來不應以具足色身見。何

yǐ gù rú lái shuō jù zú sè shēn jí fēi jù zú sè shēn shì míng
以故？如來說具足色身，即非具足色身，是名

[36] 麗藏：等；永樂北藏及龍藏：沙等

jù zú sè shēn
具足色身。」

xū pú tí yú yì yún hé rú lái kě yǐ jù zú zhū xiàngjiàn
「須菩提，於意云何，如來可以具足諸相見

fǒu
不？」

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú zhū xiàngjiàn hé
「不也。世尊！如來不應以具足諸相見。何

yǐ gù rú lái shuō zhū xiàng jù zú jí fēi jù zú shì míng zhū xiàng
以故？如來說諸相具足，即非具足，是名諸相

jù zú
具足。」

xū pú tí rǔ wù wèi rú lái zuò shì niàn wǒ dāng yǒu suǒ
「須菩提，汝勿謂如來作是念：『我當有所

shuō fǎ mò zuò shì niàn hé yǐ gù ruò rén yán rú lái yǒu suǒ
說法。』莫作是念！何以故？若人言：『如來有所

shuō fǎ jí wéi bàng fó bù néng jiě wǒ suǒ shuō gù xū pú tí
說法。』即為謗佛，不能解我所說故。須菩提，

shuō fǎ zhě wú fǎ kě shuō shì míng shuō fǎ
說法者，無法可說，是名說法。」

ěr shí huì mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒu zhòng
爾時，慧命須菩提白佛言：「世尊！頗有眾

shēng yú wèi lái shì wén shuō shì fǎ shēng xìn xīn fǒu
生，於未來世，聞說是法，生信心不？」

fó yán xū pú tí bǐ fēi zhòng shēng fēi bú zhòng shēng
佛言：「須菩提，彼非眾生，非不眾生。

hé yǐ gù xū pú tí zhòng shēng zhòng shēng zhě rú lái shuō fēi
何以故？須菩提，眾生眾生者，如來說非

zhòng shēng shì míng zhòng shēng
眾生，是名眾生。」

xū pú tí bó fó yán shì zūn fó dé ē nòu duō luó sān miǎo
須菩提白佛言：「世尊！佛得阿耨多羅三藐

sān pú tí wéi wú suǒ dé yé
三菩提，為無所得耶？」

fó yán rú shì rú shì xū pú tí wǒ yú ē nòu duō
佛言：「如是[37]，如是。須菩提，我於阿耨多

[37] 麗藏：「如是；永樂北藏及龍藏：佛言：「如是

luó sānmiǎosān pú tí nǎi zhì wú yǒushǎo fǎ kě dé shì míng ē nòu
羅三藐三菩提，乃至無有少法可得，是名阿耨

duō luó sānmiǎosān pú tí
多羅三藐三菩提。

fù cì xū pú tí shì fǎ píngděng wú yǒugāo xià shì
「復次，須菩提，是法平等，無有高下，是

míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yǐ wú wǒ wú rén wú zhòng
名阿耨多羅三藐三菩提。以無我、無人、無眾

shēng wú shòuzhě xiū yī qiè shàn fǎ zé dé ē nòuduō luó sānmiǎo
生、無壽者，修一切善法，則得阿耨多羅三藐

sān pú tí xū pú tí suǒyánshàn fǎ zhě rú lái shuō jí fēi[38] shàn
三菩提。須菩提，所言善法者，如來說即非[38]善

fǎ shì míngshàn fǎ
法，是名善法。

xū pú tí ruò sānqiān dà qiān shì jiè zhōng suǒyǒu zhū xū
「須菩提，若三千大千世界中，所有諸須

mí shānwáng rú shì děng qī bǎo jù yǒu rén chí yòng bù shī ruò rén
彌山王，如是等七寶聚，有人持用布施；若人

yǐ cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
以此般若波羅蜜經，乃至四句偈等，受持讀誦，

wèi tā rén shuō yú qián fú dé bǎi fēn bù jí yī bǎi qiānwàn yì
為他人說。於前福德，百分不及一、百千萬億

fēn nǎi zhì suànshù pì yù suǒ bù néng jí
分乃至筭數譬喻所不能及。

xū pú tí yú yì yún hé rǔ děng wù wèi rú lái zuò shì
「須菩提，於意云何？汝等勿謂如來作是

niàn wǒ dāng dù zhòngshēng xū pú tí mò zuò shì niàn hé
念：『我當度眾生。』須菩提，莫作是念。何

yǐ gù shí wú yǒuzhòngshēng rú lái dù zhě ruò yǒuzhòngshēng rú
以故？實無有眾生如來度者。若有眾生如

lái dù zhě rú lái zé yǒu wǒ rén zhòngshēng shòuzhě
來度者，如來則有我、人、眾生、壽者。

xū pú tí rú lái shuōyǒu wǒ zhě zé fēi yǒu wǒ ér fán
「須菩提，如來說有我者，則非有我。而凡

fū zhī rén yǐ wéiyǒu wǒ xū pú tí fán fū zhě rú lái shuō zé fēi
夫之人以為有我。須菩提，凡夫者，如來說則非

[38] 麗藏：非；永樂北藏及龍藏：即非

fán fū
凡夫。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàngguān rú
「須菩提，於意云何，可以三十二相觀如
lái fǒu
來不？」

xū pú tí yán rú shì rú shì yǐ sān shí èr xiàngguān rú
須菩提言：「如是，如是。以三十二相觀如
lái
來。」

fó yán xū pú tí ruò yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái zhě
佛言：「須菩提，若以三十二相觀如來者，
zhuàn lún shèngwáng zé shì rú lái
轉輪聖王則是如來。」

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì
須菩提白佛言：「世尊！如我解佛所說義，
bù yīng yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái
不應以三十二相觀如來。」

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
爾時，世尊而說偈言：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色見我　以音聲求我
shì rén xíng xié dào bù néng jiàn rú lái
是人行邪道　不能見如來

xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng
「須菩提，汝若作是念：『如來不以具足相
gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí mò zuò shì
故，得阿耨多羅三藐三菩提。』須菩提，莫作是
niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
念：『如來不以具足相故，得阿耨多羅三藐三菩
tí xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn fā ē nòuduō luó sānmiǎosān
提。』須菩提，汝若作是念，發阿耨多羅三藐三
pú tí xīn zhě shuōzhū fǎ duànmiè mò zuò shì niàn hé yǐ gù
菩提心[39]者，說諸法斷滅[40]。莫作是念！何以故？
fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú fǎ bù shuōduànmiè
發阿耨多羅三藐三菩提心者，於法不說斷滅

[39] 麗藏：菩提；永樂北藏及龍藏：菩提心
[40] 麗藏：斷滅相；永樂北藏及龍藏：斷滅

xiàng
相。

xū pú tí ruò pú sà yǐ mǎnhéng hé shā děng shì jiè qī bǎo
「須菩提，若菩薩以滿恒河沙等世界七寶

chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén zhī yī qiē fǎ wú wǒ dé chéng yú
持用布施[41]；若復有人，知一切法無我，得成於

rěn cǐ pú sà shèngqián pú sà suǒ dé gōng dé hé yǐ gù xū pú
忍，此菩薩勝前菩薩所得功德。何以故？須菩

tí yǐ zhū pú sà bú shòu fú dé gù
提[42]，以諸菩薩不受福德故。」

xū pú tí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà bú shòu fú
須菩提白佛言：「世尊！云何菩薩不受福

dé
德？」

xū pú tí pú sà suǒ zuò fú dé bù yīng tān zhuó shì gù
「須菩提，菩薩所作福德，不應貪著，是故

shuō bú shòu fú dé
說不受福德。

xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái ruò lái ruò qù
「須菩提，若有人言：『如來，若來、若去，

ruò zuò ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒ shuō yì hé yǐ gù rú
若坐、若卧。』是人不解我所說義。何以故？如

lái zhě wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù gù míng rú lái
來者，無所從來，亦無所去，故名如來。

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sān qiān dà
「須菩提，若善男子、善女人，以三千大

qiān shì jiè suì wéi wēi chén yú yì yún hé shì wēi chénzhòngníngwéi
千世界碎為微塵，於意云何，是微塵眾寧為

duō fǒu
多不？」

shènduō shì zūn hé yǐ gù ruò shì wēi chénzhòng shí yǒu
「甚多。世尊！何以故？若是微塵眾實有

zhě fó zé bù shuō shì wēi chénzhòng suǒ yǐ zhě hé fó shuō wēi
者，佛則不說是微塵眾。所以者何？佛說微

chénzhòng zé fēi wēi chénzhòng shì míngwēi chénzhòng
塵眾，則非微塵眾，是名微塵眾。

---

41 麗藏：佈施；永樂北藏及龍藏：持用佈施

42 麗藏：須菩提；永樂北藏及龍藏：何以故？須菩提

shì zūn rú lái suǒshuō sān qiān dà qiān shì jiè zé fēi shì jiè
「世尊！如來所說三千大千世界，則非世界，
shì míng shì jiè hé yǐ gù ruò shì jiè shí yǒu zhě zé shì yī hé
是名世界。何以故？若世界實有者，則是一合
xiàng rú lái shuō yī hé xiàng zé fēi yī hé xiàng shì míng yī hé
相。如來說一合相，則非一合相，是名一合
xiàng
相。」

xū pú tí yī hé xiàngzhě zé shì bù kě shuō dànfán
「須菩提，一合相者，則是不可說。但凡
fū zhī rén tānzhuó qí shì
夫之人，貪著其事。

xū pú tí ruò rén yán fó shuō wǒ jiàn rén jiàn zhòng
「須菩提，若人言：『佛說我見、人見、眾
shēngjiàn shòuzhějiàn xū pú tí yú yì yún hé shì rén jiě wǒ
生見、壽者見。』須菩提，於意云何，是人解我
suǒshuō yì fǒu
所說義不？」

fú yě shì zūn shì rén bù jiě rú lái suǒshuō yì hé
「不也。世尊[43]！是人不解如來所說義。何
yǐ gù shì zūnshuō wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn
以故？世尊說我見、人見、眾生見、壽者見，
jí fēi wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn shì míng wǒ jiàn
即非我見、人見、眾生見、壽者見，是名我見、
rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn
人見、眾生見、壽者見。」

xū pú tí fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú
「須菩提，發阿耨多羅三藐三菩提心者，於
yī qiè fǎ yīng rú shì zhī rú shì jiàn rú shì xìn jiě bù shēng fǎ
一切法，應如是知，如是見，如是信解，不生法
xiàng xū pú tí suǒyán fǎ xiàngzhě rú lái shuō jí fēi fǎ xiàng
相。須菩提，所言法相者，如來說即非法相，
shì míng fǎ xiàng
是名法相。

xū pú tí ruò yǒu rén yǐ mǎn wú liàng ē sēng qí shì jiè
「須菩提，若有人，以滿無量阿僧祇世界

[43] 麗藏：世尊；永樂北藏及龍藏：不也。世尊

qī bǎo chí yòng bù shī ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén fā pú sà
七寶持用布施；若有善男子、善女人，發菩薩
xīn zhě chí yú cǐ jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
心者，持於此經，乃至四句偈等，受持讀誦，
wèi rén yǎn shuō qí fú shèng bǐ yún hé wèi rén yǎn shuō bù qǔ yú
為人演說，其福勝彼。云何為人演說？不取於
xiàng rú rú bú dòng hé yǐ gù
相，如如不動。何以故？

yī qiè yǒu wéi fǎ rú mèng huàn pào yǐng
一切有為法　如夢幻泡影
rú lù yì rú diàn yīng zuò rú shì guān
如露亦如電　應作如是觀

fó shuō shì jīng yǐ zhǎng lǎo xū pú tí jí zhū bǐ qiū bǐ qiū
佛說是經已，長老須菩提及諸比丘、比丘
ní yōu pó sè yōu pó yí yī qiè shì jiān tiān rén ē xiū luó
尼、優婆塞、優婆夷；一切世間天、人、阿修羅，
wén fó suǒ shuō jiē dà huān xǐ xìn shòu fèng xíng
聞佛所說，皆大歡喜，信受奉行。

金剛般若波羅蜜經

zhēnyán
真言[44]

nà mó pó qié bá dì bō lā rǎng bō là mǐ duō yì ǎn yī lì dǐ
那謨婆伽跋帝　鉢喇壤　波羅弭多曳　唵　伊利底
yī shì lì shū lú tuó pí shè yē pí shè yē suō pó hē
伊室利　輸盧馱　毗舍耶　毗舍耶　莎婆訶

[44] 此真言附在麗藏的經尾；永樂北藏及龍藏經尾，無此真言。

jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

金刚般若波罗蜜经

yáo qín sānzàng fǎ shī jiū mó luó shí yì

姚秦三藏法师鸠摩罗什译[45]

fǎ huì yīn yóu fēn dì yī

法会因由分第一[46]

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí fó zài shè wèiguó qí shù jǐ gū dú yuán yǔ dà bǐ

一时，佛在舍卫国.祇树.给孤独园，与大比

qiū zhòng qiān èr bǎi wǔ shí rén jù

丘众，千二百五十人俱。

ěr shí shì zūn shí shí zhuó yī chí bō rù shè wèi dà chéng

尔时，世尊食时，著衣持钵，入舍卫大城

qǐ shí yú qí chéngzhōng cì dì qǐ yǐ huán zhì běnchù fàn

乞食，于其城中，次第乞已，还至本处，饭

sì qì shōu yī bō xǐ zú yǐ fū zuò ér zuò

食讫，收衣钵，洗足已，敷座而坐。

shànxiàn qǐ qǐng fēn dì èr

善现起请分第二

shí zhǎng lǎo xū pú tí zài dà zhòngzhōng jí cóngzuò qǐ

时，长老须菩提在大众中，即从座起，

piān tǎn yòujiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán

偏袒右肩，右膝著地，合掌恭敬，而白佛言：

“xī yǒu shì zūn rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔ zhū

“希有！世尊！如来善护念诸菩萨，善付嘱诸

pú sà shì zūn shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sān

菩萨。世尊！善男子、善女人，发阿耨多罗三

miǎosān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún hé xiáng fú qí xīn

藐三菩提心，云何应住？云何降伏其心？”

---

[45] 嘉兴藏本：姚秦三藏法师鸠摩罗什奉诏译

[46] 三十二分是后人所注，并非经文，不必读诵

fó yán shàn zāi shàn zāi xū pú tí rú rǔ suǒshuō
佛言：“善哉！善哉！须菩提，如汝所说，
rú lái shàn hù niànzhū pú sà shàn fù zhǔzhū pú sà rǔ jīn dì tīng
如来善护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。汝今谛听，
dāngwèi rǔ shuō shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎo
当为汝说，善男子、善女人，发阿耨多罗三藐
sān pú tí xīn yīng rú shì zhù rú shì xiáng fú qí xīn
三菩提心，应如是住，如是降伏其心。”
wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
“唯然。世尊！愿乐欲闻。”

dà shèngzhèngzōng fēn dì sān
大乘正宗分第三

fó gào xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì xiáng fú qí
佛告须菩提：“诸菩萨摩诃萨应如是降伏其
xīn suǒyǒu yī qiè zhòngshēng zhī lèi ruò luǎnshēng ruò tāi shēng
心。所有一切众生之类，若卵生、若胎生、
ruò shī shēng ruò huàshēng ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒuxiǎng
若湿生、若化生、若有色、若无色、若有想、
ruò wú xiǎng ruò fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎng wǒ jiē lìng rù wú yú niè
若无想、若非有想非无想[47]，我皆令入无余涅
pán ér miè dù zhī rú shì miè dù wú liàng wú shù wú biānzhòngshēng shí
槃而灭度之，如是灭度无量无数无边众生，实
wú zhòngshēng dé miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà yǒu
无众生得灭度者，何以故？须菩提，若菩萨有
wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng jí fēi pú sà
我相、人相、众生相、寿者相，即非菩萨。”

miàoxíng wú zhù fēn dì sì
妙行无住分第四

fù cì xū pú tí pú sà yú fǎ yīng wú suǒ zhù xíng
“复次，须菩提，菩萨于法，应无所住，行
yú bù shī suǒ wèi bú zhù sè bù shī bú zhùshēng xiāng wèi
于布施。所谓不住色布施，不住声、香、味、

[47] 弘化社本：若非有想非无想；嘉兴藏本：若非有想若非无想

chù fǎ bù shī xū pú tí pú sà yīng rú shì bù shī bú zhù yú
触、法布施。须菩提，菩萨应如是布施，不住于
xiàng hé yǐ gù ruò pú sà bú zhù xiàng bù shī qí fú dé bù kě
相，何以故？若菩萨不住相布施，其福德不可
sī liàng xū pú tí yú yì yún hé dōngfāng xū kōng kě sī liàng
思量。须菩提，于意云何，东方虚空可思量
fǒu
不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

xū pú tí nán xī běi fāng sì wéi shàng xià xū kōng kě
“须菩提，南西北方、四维、上下虚空可
sī liàng fǒu
思量不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

xū pú tí pú sà wú zhù xiàng bù shī fú dé yì fù rú shì
“须菩提，菩萨无住相布施福德，亦复如是
bù kě sī liàng xū pú tí pú sà dànyīng rú suǒjiào zhù
不可思量。须菩提，菩萨但应如所教住。”

rú lǐ shí jiàn fēn dì wǔ
如理实见分第五

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ shēnxiàngjiàn rú lái fǒu
“须菩提，于意云何，可以身相见如来不？”

fú yě shì zūn bù kě yǐ shēnxiàng dé jiàn rú lái hé yǐ
“不也。世尊！不可以身相得见如来。何以
gù rú lái suǒshuōshēnxiàng jí fēi shēnxiàng
故？如来所说身相，即非身相。”

fó gào xū pú tí fán suǒyǒuxiàng jiē shì xū wàng ruò jiàn
佛告须菩提：“凡所有相，皆是虚妄。若见
zhūxiàng fēi xiàng jí jiàn rú lái
诸相非相，即见如来。”

zhèng xìn xī yǒu fēn dì liù

正信希有分第六

xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòngshēng dé wén
须菩提白佛言："世尊！颇有众生，得闻
rú shì yánshuōzhāng jù shēng shí xìn fǒu
如是言说章句，生实信不？"

fó gào xū pú tí mò zuò shì shuō rú lái mièhòu hòu wǔ
佛告须菩提："莫作是说！如来灭后，后五
bǎi suì yǒu chí jiè xiū fú zhě yú cǐ zhāng jù néngshēng xìn xīn
百岁，有持戒修福者，于此章句，能生信心，
yǐ cǐ wéi shí dāng zhī shì rén bù yú yī fó èr fó sān sì
以此为实。当知是人，不于一佛、二佛、三、四、
wǔ fó ér zhòngshàngēn yǐ yú wú liàngqiānwàn fó suǒzhòngzhū shàn
五佛而种善根，已于无量千万佛所种诸善
gēn wén shì zhāng jù nǎi zhì yī niànshēngjìng xìn zhě xū pú tí
根。闻是章句，乃至一念生净信者，须菩提，
rú lái xī zhī xī jiàn shì zhūzhòngshēng dé rú shì wú liàng fú dé hé
如来悉知悉见，是诸众生得如是无量福德。何
yǐ gù shì zhūzhòngshēng wú fù wǒ xiàng rén xiàng zhòngshēng
以故？是诸众生，无复我相、人相、众生
xiàng shòuzhěxiàng wú fǎ xiàng yì wú fēi fǎ xiàng hé yǐ gù
相、寿者相，无法相，亦无非法相。何以故？
shì zhūzhòngshēng ruò xīn qǔ xiàng zé[48] wéizhuó wǒ rén zhòng
是诸众生，若心取相，则[48]为著我、人、众
shēng shòuzhě ruò qǔ fǎ xiàng jí zhuó wǒ rén zhòngshēng
生、寿者。若取法相，即著我、人、众生、
shòuzhě hé yǐ gù ruò qǔ fēi fǎ xiàng jí[49] zhuó wǒ rén zhòng
寿者。何以故？若取非法相，即[49]著我、人、众
shēng shòuzhě shì gù bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ yǐ
生、寿者。是故，不应取法，不应取非法。以
shì yì gù rú lái chángshuō rǔ děng bǐ qiū zhī wǒ shuō fǎ rú
是义故，如来常说，汝等比丘，知我说法，如
fá yù zhě fǎ shàngyīngshě hé kuàng fēi fǎ
筏喻者，法尚应舍，何况非法？"

[48] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即
[49] 弘化社本：即；嘉兴藏本：则

wú dé wú shuō fēn dì qī

无得无说分第七

xū pú tí yú yì yún hé rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎo

“须菩提，于意云何，如来得阿耨多罗三藐

sān pú tí yé rú lái yǒusuǒshuō fǎ yé

三菩提耶？如来有所说法耶？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì wú yǒudìng fǎ míng

须菩提言：“如我解佛所说义，无有定法名

ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yì wú yǒudìng fǎ rú lái kě shuō

阿耨多罗三藐三菩提，亦无有定法如来可说。

hé yǐ gù rú lái suǒshuō fǎ jiē bù kě qǔ bù kě shuō fēi fǎ

何以故？如来所说法，皆不可取，不可说，非法，

fēi fēi fǎ suǒ yǐ zhě hé yī qièxiánshèng jiē yǐ wú wéi fǎ ér yǒu

非非法。所以者何？一切贤圣，皆以无为法而有

cī bié

差别。”

yī fǎ chūshēngfēn dì bā

依法出生分第八

xū pú tí yú yì yún hé ruò rén mǎnsān qiān dà qiān shì jiè

“须菩提，于意云何，若人满三千大千世界

qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén suǒ dé fú dé nìngwéiduō fǒu

七宝，以用布施，是人所得福德，宁为多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn hé yǐ gù shì fú dé

须菩提言：“甚多。世尊！何以故？是福德

jí fēi fú dé xìng shì gù rú lái shuō fú dé duō

即非福德性，是故如来说福德多。”

ruò fù yǒu rén yú cǐ jīngzhōng shòu chí nǎi zhì sì jù jì

“若复有人，于此经中，受持乃至四句偈

děng wèi tā rénshuō qí fú shèng bǐ hé yǐ gù xū pú tí

等，为他人说，其福胜彼。何以故？须菩提，

yī qiè zhū fó jí zhū fó ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǎ jiē cóng

一切诸佛及诸佛阿耨多罗三藐三菩提法，皆从

cǐ jīng chū xū pú tí suǒ wèi fó fǎ zhě jí fēi fó fǎ

此经出。须菩提，所谓佛法者，即非佛法。”

yī xiàng wú xiàng fēn dì jiǔ

一相无相分第九

xū pú tí yú yì yún hé xū tuó huánnéngzuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，须陀洹 能 作是念‘我
dé xū tuó huánguǒ fǒu
得须陀洹果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù xū tuó huán
须菩提言：“不也。世尊！何以故？须陀洹
míngwéi rù liú ér wú suǒ rù bú rù sè shēng xiāng wèi
名为入流，而无所入。不入色、声、香、味、
chù fǎ shì míng xū tuó huán
触、法，是名须陀洹。”

xū pú tí yú yì yún hé sī tuó hánnéngzuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，斯陀含 能 作是念‘我
dé sī tuó hánguǒ fǒu
得斯陀含果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sī tuó hánmíng
须菩提言：“不也。世尊！何以故？斯陀含 名
yī wǎng lái ér shí wú wǎng lái shì míng sī tuó hán
一 往 来，而实无 往 来，是名斯陀含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē nà hánnéngzuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，阿那含 能 作是念‘我
dé ē nà hánguǒ fǒu
得阿那含果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù ē nà hánmíng
须菩提言：“不也。世尊！何以故？阿那含 名
wéi bù lái ér shí wú bù lái shì gù míng ē nà hán
为不来，而实无不来，是故名 阿那含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē luó hànnéngzuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何，阿罗汉 能 作是念‘我
dé ē luó hàndào fǒu
得阿罗汉道’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法
míng ē luó hàn shì zūn ruò ē luó hànzuò shì niàn wǒ dé ē luó hàn
名 阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念‘我得阿罗汉

dào jí wéizhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě shì zūn fó
道’，即为著我、人、众生、寿者。世尊！佛
shuō wǒ dé wú zhēngsān mèi rénzhōng zuì wéi dì yī shì dì yī lí yù
说我得无诤三昧，人中最为第一，是第一离欲
ē luó hàn shì zūn wǒ bú zuò shì niàn wǒ shì lí yù ē luó hàn
阿罗汉。世尊！我不作是念‘我是离欲阿罗汉’。
shì zūn wǒ ruò zuò shì niàn wǒ dé ē luó hàndào shì zūn zé bù
世尊！我若作是念‘我得阿罗汉道’。世尊则不
shuō xū pú tí shì yào ē lán nà hèngzhě yǐ xū pú tí shí wú suǒxíng
说须菩提是乐阿兰那行者。以须菩提实无所行，
ér míng xū pú tí shì yào ē lán nà hèng
而名须菩提是乐阿兰那行。”

zhuāngyán jìng tǔ fēn dì shí
庄严净土分第十

fó gào xū pú tí yú yì yún hé rú lái xī zài rán dēng fó
佛告须菩提：“于意云何，如来昔在然灯佛
suǒ yú fǎ yǒu suǒ dé fǒu
所，于法有所得不？”

fú yě shì zūn rú lái zài rán dēng fó suǒ yú fǎ shí wú
“不也。世尊！如来在然灯佛所，于法实无
suǒ dé
所得。”

xū pú tí yú yì yún hé pú sà zhuāngyán fó tǔ fǒu
“须菩提，于意云何，菩萨庄严佛土不？”

fú yě shì zūn hé yǐ gù zhuāngyán fó tǔ zhě jí
“不也。世尊！何以故？庄严佛土者，即
fēi zhuāngyán shì míngzhuāngyán
非庄严，是名庄严。”

shì gù xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì shēng
“是故，须菩提，诸菩萨摩诃萨，应如是生
qīng jìng xīn bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhù shēng xiāng wèi
清净心。不应住色生心，不应住声、香、味、
chù fǎ shēng xīn yīng wú suǒ zhù ér shēng qí xīn xū pú tí pì
触、法生心，应无所住而生其心。须菩提，譬
rú yǒu rén shēn rú xū mí shānwáng yú yì yún hé shì shēnwéi dà
如有人，身如须弥山王，于意云何，是身为大

fǒu
不？”

xū pú tí yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù fó shuō fēi
须菩提言：“甚大。世尊！何以故？佛说非

shēn shì míng dà shēn
身，是名大身。”

wú wéi fú shèng fēn dì shí yī
无为福胜分第十一

xū pú tí rú héng hé zhōng suǒ yǒu shā shù rú shì shā děng
“须菩提，如恒河中所有沙数，如是沙等

héng hé yú yì yún hé shì zhū héng hé shā nìng wéi duō fǒu
恒河，于意云何，是诸恒河沙宁为多不？”

xū pú tí yán shèn duō shì zūn dàn zhū héng hé shàng duō
须菩提言：“甚多。世尊！但诸恒河尚多

wú shù hé kuàng qí shā
无数，何况其沙？”

xū pú tí wǒ jīn shí yán gào rǔ ruò yǒu shàn nán zǐ shàn
“须菩提，我今实言告汝，若有善男子、善

nǚ rén yǐ qī bǎo mǎn ěr suǒ héng hé shā shù sān qiān dà qiān shì jiè
女人，以七宝满尔所恒河沙数三千大千世界，

yǐ yòng bù shī dé fú duō fǒu
以用布施，得福多不？”

xū pú tí yán shèn duō shì zūn
须菩提言：“甚多。世尊！”

fó gào xū pú tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén yú cǐ jīng
佛告须菩提：“若善男子、善女人，于此经

zhōng nǎi zhì shòu chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō ér cǐ fú dé
中，乃至受持四句偈等，为他人说，而此福德，

shèng qián fú dé
胜前福德。”

zūn zhòng zhèng jiào fēn dì shí èr
尊重正教分第十二

fù cì xū pú tí suí shuō shì jīng nǎi zhì sì jù jì děng
“复次，须菩提，随说是经，乃至四句偈等，

dāng zhī cǐ chù yī qiè shì jiān tiān rén ē xiū luó jiē yīnggòng
当知此处，一切世间、天、人、阿修罗皆应供
yǎng rú fó tǎ miào hé kuàngyǒu rén jìn néngshòu chí dú sòng xū
养，如佛塔庙，何况有人尽能受持读诵？须
pú tí dāng zhī shì rén chéng jiù zuì shàng dì yī xī yǒu zhī fǎ ruò
菩提，当知是人，成就最上第一希有之法。若
shì jīng diǎn suǒ zài zhī chù jí wéiyǒu fó ruò zūn zhòng dì zǐ
是经典所在之处，即为有佛，若尊重弟子。”

rú fǎ shòu chí fēn dì shí sān

如法受持分第十三

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn dāng hé míng cǐ jīng
尔时，须菩提白佛言：“世尊！当何名此经？
wǒ děngyún hé fèng chí
我等云何奉持？”

fó gào xū pú tí shì jīng míngwéi jīn gāng bō rě bō luó mì
佛告须菩提：“是经名为‘金刚般若波罗蜜’，
yǐ shì míng zì rǔ dāngfèng chí suǒ yǐ zhě hé xū pú tí fó
以是名字，汝当奉持。所以者何？须菩提，佛
shuō bō rě bō luó mì jí fēi bō rě bō luó mì shì míng bō rě bō luó
说般若波罗蜜，即非般若波罗蜜，是名般若波罗
mì xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒusuǒshuō fǎ fǒu
蜜。须菩提，于意云何，如来有所说法不？”

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú lái wú suǒshuō
须菩提白佛言：“世尊！如来无所说。”

xū pú tí yú yì yún hé sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒuwēi
“须菩提，于意云何，三千大千世界所有微
chén shì wéiduō fǒu
尘是为多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn
须菩提言：“甚多。世尊！”

xū pú tí zhū wēichén rú lái shuō fēi wēichén shì míng
“须菩提，诸微尘，如来说非微尘，是名
wēichén rú lái shuō shì jiè fēi shì jiè shì míng shì jiè xū pú
微尘。如来说世界，非世界，是名世界。须菩
tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàngjiàn rú lái fǒu
提，于意云何，可以三十二相见如来不？”

fú yě shì zūn bù kě yǐ sān shí èr xiàng dé jiàn rú lái
“不也。世尊！不可以三十二相得见如来。

hé yǐ gù rú lái shuō sān shí èr xiàng jí shì fēi xiàng shì míng sān
何以故？如来说三十二相，即是非相，是名三

shí èr xiàng
十二相。”

xū pú tí ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén yǐ héng hé
“须菩提，若有善男子、善女人，以恒河

shā děng shēn mìng bù shī ruò fù yǒu rén yú cǐ jīng zhōng nǎi zhì shòu
沙等身命布施；若复有人，于此经中，乃至受

chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō qí fú shèn duō
持四句偈等，为他人说，其福甚多。”

lí xiàng jì miè fēn dì shí sì
离相寂灭分第十四

ěr shí xū pú tí wén shuō shì jīng shēn jiě yì qù tì lèi bēi
尔时，须菩提闻说是经，深解义趣，涕泪悲

qì ér bó fó yán xī yǒu shì zūn fó shuō rú shì shèn shēn jīng diǎn
泣而白佛言：“希有！世尊！佛说如是甚深经典，

wǒ cóng xī lái suǒ dé huì yǎn wèi céng dé wén rú shì zhī jīng shì zūn
我从昔来所得慧眼，未曾得闻如是之经。世尊！

ruò fù yǒu rén dé wén shì jīng xìn xīn qīng jìng zé shēng shí xiàng
若复有人，得闻是经，信心清净，则生实相，

dāng zhī shì rén chéng jiù dì yī xī yǒu gōng dé shì zūn shì shí xiàng
当知是人，成就第一希有功德。世尊！是实相

zhě jí[50] shì fēi xiàng shì gù rú lái shuō míng shí xiàng shì zūn
者，即[50]是非相，是故如来说名实相。世尊！

wǒ jīn dé wén rú shì jīng diǎn xìn jiě shòu chí bù zú wéi nán ruò dāng
我今得闻如是经典，信解受持不足为难，若当

lái shì hòu wǔ bǎi suì qí yǒu zhòng shēng dé wén shì jīng xìn jiě shòu chí
来世后五百岁，其有众生得闻是经信解受持，

shì rén zé wéi dì yī xī yǒu hé yǐ gù cǐ rén wú wǒ xiàng wú rén
是人则为第一希有。何以故？此人无我相，无人

xiàng wú zhòng shēng xiàng wú shòu zhě xiàng suǒ yǐ zhě hé wǒ xiàng
相，无众生相，无寿者相。所以者何？我相

[50] 弘化社本：即；嘉兴藏本：则

jí shì fēi xiàng rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng jí shì fēi
即是非相，人相、众生相、寿者相即是非
xiàng hé yǐ gù lí yī qiè zhūxiàng jí míngzhū fó
相。何以故？离一切诸相，即[51]名诸佛。”

fó gào xū pú tí rú shì rú shì ruò fù yǒu rén dé wén
佛告须菩提：“如是，如是。若复有人，得闻
shì jīng bù jīng bú bù bú wèi dāng zhī shì rén shènwéi xī yǒu hé
是经，不惊不怖不畏，当知是人，甚为希有。何
yǐ gù xū pú tí rú lái shuō dì yī bō luó mì jí fēi dì yī bō
以故？须菩提，如来说第一波罗蜜，即非第一波
luó mì shì míng dì yī bō luó mì xū pú tí rěn rǔ bō luó mì
罗蜜，是名第一波罗蜜。须菩提，忍辱波罗蜜，
rú lái shuō fēi rěn rǔ bō luó mì shì míngrěn rǔ bō luó mì hé yǐ gù
如来说非忍辱波罗蜜，是名忍辱波罗蜜。何以故？
xū pú tí rú wǒ xī wéi gē lì wáng gē jié shēn tǐ wǒ yú ěr shí
须菩提，如我昔为歌利王割截身体，我于尔时，
wú wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng wú shòuzhěxiàng
无我相，无人相，无众生相，无寿者相。
hé yǐ gù wǒ yú wǎng xī jié jié zhī jiě shí ruò yǒu wǒ xiàng rén
何以故？我于往昔节节支解时，若有我相、人
xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng yīngshēngchēnhèn xū pú tí
相、众生相、寿者相，应生瞋恨。须菩提，
yòuniànguò qù yú wǔ bǎi shì zuò rěn rǔ xiānrén yú ěr suǒ shì wú
又念过去于五百世，作忍辱仙人，于尔所世，无
wǒ xiàng wú rén xiàng wú zhòngshēngxiàng wú shòuzhěxiàng shì
我相，无人相，无众生相，无寿者相。是
gù xū pú tí pú sà yīng lí yī qiè xiàng fā ē nòuduō luó sānmiǎo
故，须菩提，菩萨应离一切相发阿耨多罗三藐
sān pú tí xīn bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhùshēng xiāng wèi
三菩提心，不应住色生心，不应住声、香、味、
chù fǎ shēng xīn yīngshēng wú suǒ zhù xīn ruò xīn yǒu zhù jí wéi
触、法生心，应生无所住心。若心有住，即[52]为
fēi zhù shì gù fó shuō pú sà xīn bù yīngzhù sè bù shī xū pú tí
非住。是故，佛说菩萨心不应住色布施。须菩提，
pú sà wèi lì yì yī qiè zhòngshēng gù yīng rú shì bù shī rú lái shuō
菩萨为利益一切众生故，应如是布施。如来说

[51] 弘化社本：即；嘉兴藏本：则
[52] 弘化社本：即；嘉兴藏本：则

yī qiè zhū xiàng jí shì fēi xiàng yòushuō yī qiè zhòngshēng jí fēi
一切诸相，即是非相。又说一切众生，即非
zhòngshēng xū pú tí rú lái shì zhēn yǔ zhě shí yǔ zhě rú yǔ
众生。须菩提，如来是真语者，实语者，如语
zhě bù kuáng yǔ zhě bú yì yǔ zhě xū pú tí rú lái suǒ dé fǎ
者，不诳语者，不异语者。须菩提，如来所得法，
cǐ fǎ wú shí wú xū xū pú tí ruò pú sà xīn zhù yú fǎ ér xíng bù
此法无实无虚。须菩提，若菩萨心住于法而行布
shī rú rén rù àn zé wú suǒ jiàn ruò pú sà xīn bú zhù fǎ ér xíng
施，如人入暗，则无所见；若菩萨心不住法而行
bù shī rú rén yǒu mù rì guāngmíngzhàojiànzhǒngzhǒng sè xū pú
布施，如人有目，日光明照见种种色。须菩
tí dāng lái zhī shì ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén néng yú cǐ
提，当来之世，若有善男子、善女人，能于此
jīng shòu chí dú sòng zé wéi rú lái yǐ fó zhì huì xī zhī shì rén xī
经受持读诵，则为如来以佛智慧，悉知是人，悉
jiàn shì rén jiē dé chéng jiù wú liàng wú biāngōng dé
见是人，皆得成就无量无边功德。”

chí jīng gōng dé fēn dì shí wǔ

持经功德分第十五

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén chū rì fēn yǐ
“须菩提，若有善男子、善女人，初日分以
héng hé shā děngshēn bù shī zhōng rì fēn fù yǐ héng hé shā děngshēn
恒河沙等身布施，中日分复以恒河沙等身
bù shī hòu rì fēn yì yǐ héng hé shā děngshēn bù shī rú shì wú liàng
布施，后日分亦以恒河沙等身布施，如是无量
bǎi qiānwàn yì jié yǐ shēn bù shī ruò fù yǒu rén wén cǐ jīng diǎn
百千万亿劫，以身布施；若复有人，闻此经典
xìn xīn bú nì qí fú shèng bǐ hé kuàng shū xiě shòu chí dú sòng
信心不逆，其福胜彼！何况书写、受持读诵、
wèi rén jiě shuō xū pú tí yǐ yàoyán zhī shì jīng yǒu bù kě sī yì
为人解说？须菩提，以要言之，是经有不可思议、
bù kě chēngliàng wú biāngōng dé rú lái wèi fā dà shèngzhě shuō wèi
不可称量无边功德。如来为发大乘者说，为
fā zuì shàngshèngzhě shuō ruò yǒu rén néngshòu chí dú sòng guǎngwèi
发最上乘者说。若有人能受持读诵，广为

rén shuō rú lái xī zhī shì rén xī jiàn shì rén jiē dé chéng jiù bù
人说，如来悉知是人，悉见是人，皆得成就不
kě liàng bù kě chēng wú yǒu biān bù kě sī yì gōng dé rú shì
可量、不可称、无有边、不可思议功德。如是
rén děng zé[53] wéi hè dān rú lái ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí hé
人等，则[53]为荷担如来阿耨多罗三藐三菩提。何
yǐ gù xū pú tí ruò yào xiǎo fǎ zhě zhuó wǒ jiàn rén jiàn zhòng
以故？须菩提，若乐小法者，著我见、人见、众
shēng jiàn shòu zhě jiàn zé[54] yú cǐ jīng bù néng tīng shòu dú sòng
生见、寿者见，则[54]于此经，不能听受读诵、
wèi rén jiě shuō xū pú tí zài zài chù chù ruò yǒu cǐ jīng yī qiè shì
为人解说。须菩提，在在处处若有此经，一切世
jiān tiān rén ē xiū luó suǒ yīng gòng yǎng dāng zhī cǐ chù zé[55] wéi shì
间天、人、阿修罗所应供养。当知此处则[55]为是
tǎ jiē yīng gōng jìng zuò lǐ wéi rào yǐ zhū huā xiāng ér sàn qí chù
塔，皆应恭敬，作礼围绕，以诸华香而散其处。

néng jìng yè zhàng fēn dì shí liù
能净业障分第十六

fù cì xū pú tí shàn nán zǐ[56] shàn nǚ rén shòu chí dú
“复次，须菩提，善男子[56]、善女人受持读
sòng cǐ jīng ruò wéi rén qīng jiàn shì rén xiān shì zuì yè yīng duò è dào
诵此经，若为人轻贱，是人先世罪业，应堕恶道，
yǐ jīn shì rén qīng jiàn gù xiān shì zuì yè zé[57] wéi xiāo miè dāng dé
以今世人轻贱故，先世罪业，则[57]为消灭，当得
ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xū pú tí wǒ niàn guò qù wú liàng
阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，我念过去无量
ē sēng qí jié yú rán dēng fó qián dé zhí bā bǎi sì qiān wàn yì nà
阿僧祇劫，于然灯佛前，得值八百四千万亿那
yóu tā zhū fó xī jiē gòng yǎng chéng shì wú kōng guò zhě ruò fù yǒu
由他诸佛，悉皆供养承事，无空过者；若复有
rén yú hòu mò shì néng shòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng dé

[53] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即
[54] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即
[55] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即
[56] 弘化社本：善男子；嘉兴藏本：若善男子
[57] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即

yú wǒ suǒ gòngyǎng zhū fó gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiānwàn yì fēn
于我所供养诸佛功德，百分不及一、千万亿分
nǎi zhì suàn shù pì yù suǒ bù néng jí xū pú tí ruò shànnán zǐ
乃至算数、譬喻所不能及。须菩提，若善男子、
shàn nǚ rén yú hòu mò shì yǒushòu chí dú sòng cǐ jīng suǒ dé gōng
善女人，于后末世，有受持读诵此经，所得功
dé wǒ ruò jù shuōzhě huòyǒu rén wén xīn jí[58] kuánggluàn hú
德，我若具说者，或有人闻，心即[58]狂乱，狐
yí bú xìn xū pú tí dāng zhī shì jīng yì bù kě sī yì guǒbào yì
疑不信。须菩提，当知是经义不可思议，果报亦
bù kě sī yì
不可思议。”

jiū jìng wú wǒ fēn dì shí qī

究竟无我分第十七

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn shànnán zǐ shàn
尔时，须菩提白佛言：“世尊！善男子、善
nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn yún hé yīngzhù yún
女人，发阿耨多罗三藐三菩提心，云何应住？云
hé xiáng fú qí xīn
何降伏其心？”

fó gào xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō
佛告须菩提：“善男子、善女人，发阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě dāngshēng rú shì xīn wǒ yīngmiè dù
罗三藐三菩提心者，当生如是心：‘我应灭度
yī qiè zhòngshēng miè dù yī qiè zhòngshēng yǐ ér wú yǒu yī zhòng
一切众生，灭度一切众生已，而无有一众
shēng shí miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà yǒu wǒ xiàng
生实灭度者。’何以故？须菩提，若菩萨有我相、
rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng zé fēi pú sà suǒ yǐ
人相、众生相、寿者相，则[59]非菩萨。所以
zhě hé xū pú tí shí wú yǒu fǎ fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
者何？须菩提，实无有法发阿耨多罗三藐三菩
tí xīn zhě xū pú tí yú yì yún hé rú lái yú rándēng fó suǒ
提心者。须菩提，于意云何，如来于然灯佛所，

[58] 弘化社本：即；嘉兴藏本：则
[59] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即

yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí fǒu
有法得阿耨多罗三藐三菩提不？”

fú yě shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì fó yú rán dēng
“不也。世尊！如我解佛所说义，佛于然灯

fó suǒ wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí
佛所，无有法得阿耨多罗三藐三菩提。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí shí wú yǒu fǎ rú
佛言：“如是，如是。须菩提，实无有法，如

lái dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí xū pú tí ruò yǒu fǎ rú
来得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，若有法，如

lái dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí zhě rán dēng fó zé[60] bù yǔ
来得阿耨多罗三藐三菩提者，然灯佛则[60]不与

wǒ shòu jì rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní
我授记：‘汝于来世当得作佛，号释迦牟尼。’

yǐ shí wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí shì gù rán
以实无有法，得阿耨多罗三藐三菩提，是故然

dēng fó yǔ wǒ shòu jì zuò shì yán rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó
灯佛与我授记，作是言：‘汝于来世当得作佛，

hào shì jiā móu ní hé yǐ gù rú lái zhě jí zhū fǎ rú yì
号释迦牟尼。’何以故？如来者，即诸法如义。

ruò yǒu rén yán rú lái dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí xū pú
若有人言：‘如来得阿耨多罗三藐三菩提。’须菩

tí shí wú yǒu fǎ fó dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí xū pú
提，实无有法，佛得阿耨多罗三藐三菩提。须菩

tí rú lái suǒ dé ē nòuduō luó sān miǎo sān pú tí yú shì zhōng wú
提，如来所得阿耨多罗三藐三菩提，于是中无

shí wú xū shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ xū pú tí
实无虚。是故，如来说一切法皆是佛法。须菩提，

suǒ yán yī qiè fǎ zhě jí fēi yī qiè fǎ shì gù míng yī qiè fǎ xū
所言一切法者，即非一切法，是故名一切法。须

pú tí pì rú rén shēn cháng dà
菩提，譬如人身长大。”

xū pú tí yán shì zūn rú lái shuō rén shēn cháng dà jí
须菩提言：“世尊！如来说人身长大，即

wéi fēi dà shēn shì míng dà shēn
为非大身，是名大身。”

[60] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即

xū pú tí pú sà yì rú shì ruò zuò shì yán wǒ dāng
“须菩提，菩萨亦如是，若作是言：‘我当
miè dù wú liàngzhòngshēng zé[61] bù míng pú sà hé yǐ gù xū pú
灭度无量众生。’则不名菩萨。何以故？须菩
tí shí wú yǒu fǎ míngwéi pú sà shì gù fó shuō yī qiè fǎ wú
提，实无有法，名为菩萨。是故，佛说一切法无
wǒ wú rén wú zhòngshēng wú shòuzhě xū pú tí ruò pú sà
我、无人、无众生、无寿者。须菩提，若菩萨
zuò shì yán wǒ dāngzhuāngyán fó tǔ shì bù míng pú sà hé yǐ
作是言：‘我当庄严佛土。’是不名菩萨。何以
gù rú lái shuōzhuāngyán fó tǔ zhě jí fēi zhuāngyán shì míng
故？如来说庄严佛土者，即非庄严，是名
zhuāngyán xū pú tí ruò pú sà tōng dá wú wǒ fǎ zhě rú lái shuō
庄严。须菩提，若菩萨通达无我法者，如来说
míngzhēn shì pú sà
名真是菩萨。”

yī tǐ tóngguān fēn dì shí bā

一体同观分第十八

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有肉眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
“如是。世尊！如来有肉眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu tiānyǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有天眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu tiānyǎn
“如是。世尊！如来有天眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu huì yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有慧眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
“如是。世尊！如来有慧眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有法眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
“如是。世尊！如来有法眼。”

[61] 弘化社本：则；嘉兴藏本：即

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fó yǎn fǒu
“须菩提，于意云何，如来有佛眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
“如是。世尊！如来有佛眼。”

xū pú tí yú yì yún hé rú héng hé zhōng suǒ yǒu shā
“须菩提，于意云何，如恒河中所有沙，

fó shuō shì shā fǒu
佛说是沙不？”

rú shì shì zūn rú lái shuō shì shā
“如是。世尊！如来说是沙。”

xū pú tí yú yì yún hé rú yī héng hé zhōng suǒ yǒu shā
“须菩提，于意云何，如一恒河中所有沙，

rú shì shā děng héng hé shì zhū héng hé suǒ yǒu shā shù fó shì jiè rú
如是沙等恒河，是诸恒河所有沙数佛世界，如

shì nìng wéi duō fǒu
是宁为多不？”

shèn duō shì zūn
“甚多。世尊！”

fó gào xū pú tí ěr suǒ guó tǔ zhōng suǒ yǒu zhòng shēng
“佛告须菩提：尔所国土中，所有众生，

ruò gān zhǒng xīn rú lái xī zhī hé yǐ gù rú lái shuō zhū xīn
若干种心，如来悉知。何以故？如来说诸心，

jiē wéi fēi xīn shì míng wéi xīn suǒ yǐ zhě hé xū pú tí guò qù
皆为非心，是名为心。所以者何？须菩提，过去

xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé
心不可得，现在心不可得，未来心不可得。”

fǎ jiè tōng huà fēn dì shí jiǔ

法界通化分第十九

xū pú tí yú yì yún hé ruò yǒu rén mǎn sān qiān dà qiān shì
“须菩提，于意云何，若有人满三千大千世

jiè qī bǎo yǐ yòng bù shī shì rén yǐ shì yīn yuán dé fú duō fǒu
界七宝，以用布施，是人以是因缘得福多不？”

rú shì shì zūn cǐ rén yǐ shì yīn yuán dé fú shèn duō
“如是。世尊！此人以是因缘，得福甚多。”

xū pú tí ruò fú dé yǒu shí rú lái bù shuō dé fú dé duō
“须菩提，若福德有实，如来不说得福德多，

yǐ fú dé wú gù rú lái shuō dé fú dé duō
以福德无故，如来说得福德多。”

lí sè lí xiàng fēn dì èr shí
离色离相分第二十

xū pú tí yú yì yún hé fó kě yǐ jù zú sè shēn jiàn
“须菩提，于意云何，佛可以具足色身见
fǒu
不？”

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú sè shēn jiàn hé
“不也。世尊！如来不应以具足色身见。何
yǐ gù rú lái shuō jù zú sè shēn jí fēi jù zú sè shēn shì míng
以故？如来说具足色身，即非具足色身，是名
jù zú sè shēn
具足色身。”

xū pú tí yú yì yún hé rú lái kě yǐ jù zú zhū xiàng jiàn
“须菩提，于意云何，如来可以具足诸相见
fǒu
不？”

fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú zhū xiàng jiàn hé
“不也。世尊！如来不应以具足诸相见。何
yǐ gù rú lái shuō zhū xiàng jù zú jí fēi jù zú shì míng zhū xiàng
以故？如来说诸相具足，即非具足，是名诸相
jù zú
具足。”

fēi shuō suǒ shuō fēn dì èr shí yī
非说所说分第二十一

xū pú tí rǔ wù wèi rú lái zuò shì niàn wǒ dāng yǒu suǒ
“须菩提，汝勿谓如来作是念‘我当有所
shuō fǎ mò zuò shì niàn hé yǐ gù ruò rén yán rú lái yǒu suǒ shuō
说法’。莫作是念！何以故？若人言如来有所说
fǎ jí wéi bàng fó bù néng jiě wǒ suǒ shuō gù xū pú tí shuō
法，即为谤佛，不能解我所说故。须菩提，说
fǎ zhě wú fǎ kě shuō shì míng shuō fǎ
法者，无法可说，是名说法。”

ěr shí huì mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòng
尔时，慧命须菩提白佛言：“世尊！颇有众
shēng yú wèi lái shì wénshuō shì fǎ shēng xìn xīn fǒu
生，于未来世闻说是法，生信心不？”

fó yán xū pú tí bǐ fēi zhòngshēng fēi bú zhòngshēng
佛言：“须菩提，彼非众生，非不众生。
hé yǐ gù xū pú tí zhòngshēngzhòngshēngzhě rú lái shuō fēi
何以故？须菩提，众生众生者，如来说非
zhòngshēng shì míngzhòngshēng
众生，是名众生。”

wú fǎ kě dé fēn dì èr shí èr
无法可得分第二十二

xū pú tí bó fó yán shì zūn fó dé ē nòuduō luó sānmiǎo
须菩提白佛言：“世尊！佛得阿耨多罗三藐
sān pú tí wéi wú suǒ dé yé
三菩提，为无所得耶？”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí wǒ yú ē nòuduō luó
佛言：“如是，如是。须菩提，我于阿耨多罗
sānmiǎosān pú tí nǎi zhì wú yǒushǎo fǎ kě dé shì míng ē nòuduō
三藐三菩提，乃至无有少法可得，是名阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí
罗三藐三菩提。”

jìng xīn xíngshàn fēn dì èr shí sān
净心行善分第二十三

fù cì xū pú tí shì fǎ píngděng wú yǒugāo xià shì
“复次，须菩提，是法平等，无有高下，是
míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yǐ wú wǒ wú rén wú zhòng
名阿耨多罗三藐三菩提。以无我、无人、无众
shēng wú shòuzhě xiū yī qiè shàn fǎ jí dé ē nòuduō luó sānmiǎosān
生、无寿者修一切善法，即得阿耨多罗三藐三
pú tí xū pú tí suǒyánshàn fǎ zhě rú lái shuō jí fēi shàn fǎ
菩提。须菩提，所言善法者，如来说即非善法，
shì míngshàn fǎ
是名善法。”

fú zhì wú bǐ fēn dì èr shí sì

福智无比分第二十四

xū pú tí ruò sān qiān dà qiān shì jiè zhōng suǒ yǒu zhū xū mí
“须菩提，若三千大千世界中所有诸须弥
shān wáng rú shì děng qī bǎo jù yǒu rén chí yòng bù shī ruò rén yǐ
山王，如是等七宝聚，有人持用布施；若人以
cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
此般若波罗蜜经，乃至四句偈等，受持读诵，
wèi tā rén shuō yú qián fú dé bǎi fēn bù jí yī bǎi qiān wàn yì
为他人说；于前福德，百分不及一、百千万亿
fēn nǎi zhì suàn shù pì yù suǒ bù néng jí
分乃至算数、譬喻所不能及。

huà wú suǒ huà fēn dì èr shí wǔ

化无所化分第二十五

xū pú tí yú yì yún hé rǔ děng wù wèi rú lái zuò shì niàn
“须菩提，于意云何，汝等勿谓如来作是念
wǒ dāng dù zhòng shēng xū pú tí mò zuò shì niàn hé yǐ gù
‘我当度众生’。须菩提，莫作是念！何以故？
shí wú yǒu zhòng shēng rú lái dù zhě ruò yǒu zhòng shēng rú lái dù zhě
实无有众生如来度者。若有众生如来度者，
rú lái jí yǒu wǒ rén zhòng shēng shòu zhě xū pú tí rú lái
如来即有我、人、众生、寿者。须菩提，如来
shuō yǒu wǒ zhě jí fēi yǒu wǒ ér fán fū zhī rén yǐ wéi yǒu wǒ
说有我者，即非有我。而凡夫之人，以为有我。
xū pú tí fán fū zhě rú lái shuō jí fēi fán fū shì míng fán fū
须菩提，凡夫者，如来说即非凡夫，是名凡夫。

fǎ shēn fēi xiàng fēn dì èr shí liù

法身非相分第二十六

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr xiàng guān rú
“须菩提，于意云何，可以三十二相观如
lái fǒu
来不？”

xū pú tí yán rú shì rú shì yǐ sān shí èr xiàngguān rú
须菩提言："如是，如是。以三十二相观如
lái
来。"

fó yán xū pú tí ruò yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái zhě
佛言："须菩提，若以三十二相观如来者，
zhuàn lún shèngwáng jí shì rú lái
转轮圣王即是如来。"

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì
须菩提白佛言："世尊！如我解佛所说义，
bù yīng yǐ sān shí èr xiàngguān rú lái
不应以三十二相观如来。"

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
尔时，世尊而说偈言：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色见我　以音声求我
shì rén xíng xié dào bù néng jiàn rú lái
是人行邪道　不能见如来

wú duàn wú miè fēn dì èr shí qī

无断无灭分第二十七

xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng
"须菩提，汝若作是念：'如来不以具足相
gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí mò zuò shì
故，得阿耨多罗三藐三菩提。'须菩提，莫作是
niàn rú lái bù yǐ jù zú xiàng gù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
念：'如来不以具足相故，得阿耨多罗三藐三菩
tí xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn fā ē nòuduō luó sānmiǎosān
提。'须菩提，汝若作是念，发阿耨多罗三藐三
pú tí xīn zhě shuōzhū fǎ duànmiè mò zuò shì niàn hé yǐ gù
菩提心者，说诸法断灭。莫作是念！何以故？
fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú fǎ bù shuōduànmiè
发阿耨多罗三藐三菩提心者，于法不说断灭
xiàng
相。"

bú shòu bù tān fēn dì èr shí bā

不受不贪分第二十八

xū pú tí ruò pú sà yǐ mǎnhéng hé shā děng shì jiè qī bǎo
“须菩提，若菩萨以满恒河沙等世界七宝，
chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén zhī yī qiè fǎ wú wǒ dé chéng yú
持用布施；若复有人，知一切法无我，得成于
rěn cǐ pú sà shèngqián pú sà suǒ dé gōng dé hé yǐ gù xū pú
忍，此菩萨胜前菩萨所得功德。何以故？须菩
tí yǐ zhū pú sà bú shòu fú dé gù
提，以诸菩萨不受福德故。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà bú shòu fú
须菩提白佛言：“世尊！云何菩萨不受福
dé
德？”

xū pú tí pú sà suǒ zuò fú dé bù yīng tān zhuó shì gù
“须菩提，菩萨所作福德，不应贪著，是故
shuō bú shòu fú dé
说不受福德。”

wēi yí jì jìng fēn dì èr shí jiǔ

威仪寂静分第二十九

xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái ruò lái ruò qù ruò zuò
“须菩提，若有人言：‘如来若来若去，若坐
ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒ shuō yì hé yǐ gù rú lái zhě
若卧。’是人不解我所说义。何以故？如来者，
wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù gù míng rú lái
无所从来，亦无所去，故名如来。”

yī hé lǐ xiàng fēn dì sān shí

一合理相分第三十

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sānqiān dà
“须菩提，若善男子、善女人，以三千大
qiān shì jiè suì wéi wēi chén yú yì yún hé shì wēi chénzhòngnìngwéi
千世界碎为微尘，于意云何，是微尘众宁为

duō fǒu
多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn hé yǐ gù ruò shì wēi
须菩提言：“甚多。世尊！何以故？若是微
chénzhòng shí yǒuzhě fó jí bù shuō shì wēichénzhòng suǒ yǐ zhě hé
尘 众 实有者，佛即不说是微尘 众 。所以者何？
fó shuōwēichénzhòng jí fēi wēichénzhòng shì míngwēichénzhòng
佛说微尘 众，即非微尘 众，是名微尘 众。
shì zūn rú lái suǒshuōsān qiān dà qiān shì jiè jí fēi shì jiè shì míng
世尊！如来所说三千大千世界，即非世界，是名
shì jiè hé yǐ gù ruò shì jiè shí yǒuzhě jí shì yī hé xiàng rú
世界。何以故？若世界实有者，即是一合 相 。如
lái shuō yī hé xiàng jí fēi yī hé xiàng shì míng yī hé xiàng xū pú
来说一合 相，即非一合 相，是名一合 相 。须菩
tí yī hé xiàngzhě jí shì bù kě shuō dànfán fū zhī rén tān
提，一合 相者，即是不可说。但凡夫之人，贪
zhuó qí shì
著其事。”

zhī jiàn bù shēng fēn dì sān shí yī

知见不 生 分第三十一

xū pú tí ruò rén yán fó shuō wǒ jiàn rén jiàn zhòng
“须菩提，若人言：‘佛说我见、人见、众
shēngjiàn shòuzhějiàn xū pú tí yú yì yún hé shì rén jiě wǒ
生 见、寿者见。’须菩提，于意云何，是人解我
suǒshuō yì fǒu
所说义不？”

fú yě shì zūn shì rén bù jiě rú lái suǒshuō yì hé yǐ
“不也。世尊！是人不解如来所说义。何以
gù shì zūnshuō wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn jí
故？世尊说我见、人见、众 生 见、寿者见，即
fēi wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn shì míng wǒ jiàn
非我见、人见、众 生 见、寿者见，是名我见、
rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn
人见、众 生 见、寿者见。”

xū pú tí fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú
“须菩提，发阿耨多罗三藐三菩提心者，于

yī qiè fǎ yīng rú shì zhī rú shì jiàn rú shì xìn jiě bù shēng fǎ
一切法，应如是知，如是见，如是信解，不生法

xiàng xū pú tí suǒyán fǎ xiàngzhě rú lái shuō jí fēi fǎ xiàng
相。须菩提，所言法相者，如来说即非法相，

shì míng fǎ xiàng
是名法相。”

yìnghuà fēi zhēnfēn dì sān shí èr

应化非真分第三十二

xū pú tí ruòyǒurén yǐ mǎn wú liàng ē sēng qí shì jiè
“须菩提，若有人，以满无量阿僧祇世界

qī bǎo chí yòng bù shī ruòyǒushànnán zǐ shàn nǚ rén fā pú
七宝，持用布施；若有善男子、善女人，发菩

tí xīn zhě chí yú cǐ jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
提心者，持于此经，乃至四句偈等，受持读诵，

wèi rén yǎnshuō qí fú shèng bǐ yún hé wèi rén yǎnshuō bù qǔ yú
为人演说，其福胜彼。云何为人演说？不取于

xiàng rú rú bú dòng hé yǐ gù
相，如如不动。何以故？

yī qiè yǒu wéi fǎ rú mènghuànpàoyǐng
一切有为法 如梦幻泡影

rú lù yì rú diàn yīng zuò rú shì guān
如露亦如电 应作如是观

fó shuō shì jīng yǐ zhǎnglǎo xū pú tí jí zhū bǐ qiū bǐ qiū
佛说是经已，长老须菩提及诸比丘、比丘

ní yōu pó sè yōu pó yí yī qiè shì jiāntiān rén ē xiū luó
尼、优婆塞、优婆夷，一切世间天、人、阿修罗，

wén fó suǒshuō jiē dà huān xǐ xìn shòufèngxíng
闻佛所说，皆大欢喜，信受奉行。

金刚般若波罗蜜经

jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

金刚般若波罗蜜经

yuán wèi sān zàng liú zhī yì

元魏三藏留支译[62]

xù fēn dì yī
序分第一[63]

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí pó qié pó zài shè pó tí chéng qí shù jǐ gū dú yuán

一时，婆伽婆在舍婆提城.祇树.给孤独园，

yǔ dà bǐ qiū zhòng qiān èr bǎi wǔ shí rén jù

与大比丘众千二百五十人俱。

ěr shí shì zūn shí shí zhuó yī chí bō rù shè pó tí dà chéng

尔时，世尊食时，著衣持钵，入舍婆提大城

qǐ shí yú qí chéng zhōng cì dì qǐ shí yǐ huán zhì běn chù

乞食。于其城中，次第乞食已，还至本处。

fàn shí qì shōu yī bō xǐ zú yǐ rú cháng fū zuò jié jiā fū

饭食讫，收衣钵，洗足已，如常敷座，结跏[64]趺

zuò duān shēn ér zhù zhèng niàn bú dòng

坐，端身而住，正念不动。

hù niàn fù zhǔ fēn dì èr
护念付嘱分第二

ěr shí zhū bǐ qiū lái yì fó suǒ dào yǐ dǐng lǐ fó zú yòu

尔时，诸比丘来诣佛所，到已顶礼佛足，右

rào sān zā tuì zuò yī miàn

绕三匝，退坐一面。

ěr shí huì mìng xū pú tí zài dà zhòng zhōng jí cóng zuò qǐ

尔时，慧命须菩提在大众中，即从座起，

---

[62] 龙藏本及永乐北藏：元魏三藏留支译；丽藏本：元魏天竺三藏菩提流支译

[63] 龙藏本及永乐北藏本列分标题；丽藏本：不列分标题

[64] 龙藏本及永乐北藏本：跏；丽藏本：跏

piān tǎn yòu jiān yòu xī zhuó dì xiàng fó hé zhǎng gōng jìng ér lì
偏袒右肩，右膝著地，向佛合掌，恭敬而立，

bó fó yán xī yǒu shì zūn rú lái yīnggòng zhèngbiàn zhī shàn
白佛言：“希有！世尊！如来、应供、正遍知善

hù niàn zhū pú sà shàn fù zhǔ zhū pú sà
护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。”

zhù fēn dì sān

住分第三

shì zūn yún hé pú sà dà shèngzhōng fā ē nòu duō luó sān
“世尊，云何菩萨大乘中发阿耨多罗三

miǎo sān pú tí xīn yīng yún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé xiáng
藐三菩提心？应云何住？云何修行？云何降

fú qí xīn
伏其心？”

ěr shí fó gào xū pú tí shàn zāi shàn zāi xū pú tí
尔时，佛告须菩提：“善哉！善哉！须菩提，

rú rǔ suǒ shuō rú lái shàn hù niàn zhū pú sà shàn fù zhǔ zhū pú sà
如汝所说，如来善护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。

rǔ jīn dì tīng dāng wèi rǔ shuō rú pú sà dà shèngzhōng fā ē nòu
汝今谛听！当为汝说，如菩萨大乘中发阿耨

duō luó sān miǎo sān pú tí xīn yīng rú shì zhù rú shì xiū xíng rú shì
多罗三藐三菩提心，应如是住，如是修行，如是

xiáng fú qí xīn
降伏其心。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn rú shì yuàn yào yù wén
须菩提白佛言：“世尊！如是！愿乐欲闻。”

fó gào xū pú tí zhū pú sà shēng rú shì xīn suǒ yǒu yī qiè
佛告须菩提：“诸菩萨生如是心：‘所有一切

zhòng shēng zhòng shēng suǒ shè ruò luǎn shēng ruò tāi shēng ruò shī
众生、众生所摄，若卵生、若胎生、若湿

shēng ruò huà shēng ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒu xiǎng ruò wú
生、若化生、若有色、若无色、若有想、若无

xiǎng ruò fēi yǒu xiǎng fēi wú xiǎng suǒ yǒu zhòng shēng jiè zhòng shēng
想、若非有想非无想，所有众生界、众生

suǒ shè wǒ jiē lìng rù wú yú niè pán ér miè dù zhī rú shì miè dù wú
所摄，我皆令入无余涅槃而灭度之。如是灭度无

liàng wú biānzhòngshēng shí wú zhòngshēng dé miè dù zhě hé yǐ gù
量无边众生，实无众生得灭度者。’何以故？

xū pú tí ruò pú sà yǒuzhòngshēngxiàng jí fēi pú sà hé yǐ gù
须菩提，若菩萨有众生相，即非菩萨。何以故

fēi xū pú tí ruò pú sà qǐ zhòngshēngxiàng rénxiàng shòuzhě
非？须菩提，若菩萨起众生相、人相、寿者

xiàng zé bù míng pú sà
相，则不名菩萨。

rú shí xiū xíng fēn dì sì
如实修行分第四

fù cì xū pú tí pú sà bú zhù yú shì xíng yú bù shī
“复次，须菩提，菩萨不住于事行于布施，

wú suǒ zhù xíng yú bù shī bú zhù sè bù shī bú zhù shēng xiāng
无所住行于布施，不住色布施，不住声、香、

wèi chù fǎ bù shī xū pú tí pú sà yīng rú shì bù shī bú
味、触、法布施。须菩提，菩萨应如是布施，不

zhù yú xiàngxiǎng hé yǐ gù ruò pú sà bú zhùxiàng bù shī qí fú
住于相想。何以故？若菩萨不住相布施，其福

dé jù bù kě sī liàng
德聚不可思量。

xū pú tí yú rǔ yì yún hé dōngfāng xū kōng kě sī liàng
“须菩提，于汝意云何？东方虚空可思量

fǒu
不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn
须菩提言：“不也，世尊！”

fó yán rú shì xū pú tí nán xī běi fāng sì wéishàng
佛言：“如是。须菩提，南西北方、四维上

xià xū kōng kě sī liàngfǒu
下虚空可思量不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn
须菩提言：“不也，世尊！”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí pú sà wú zhùxiàng
佛言：“如是，如是。须菩提。菩萨无住相

bù shī fú dé jù yì fù rú shì bù kě sī liàng
布施福德聚，亦复如是不可思量。”

fó fù gào xū pú tí pú sà dànyīng rú shì xíng yú bù shī
佛复告须菩提：“菩萨但应如是行于布施。

rú lái fēi yǒu wéi fēn dì wǔ
如来非有为分第五

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ xiàngchéng jiù jiàn rú lái fǒu
“须菩提，于意云何？可以相 成 就见如来不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn bù kě yǐ xiàngchéng jiù dé jiàn rú lái hé yǐ gù rú lái suǒshuōxiàng jí fēi xiàng
须菩提言：“不也，世尊！不可以相 成 就得见如来。何以故？如来所说 相 即非 相。”

fó gào xū pú tí fán suǒ yǒuxiàng jiē shì wàng yǔ ruò jiàn zhūxiàng fēi xiàng zé fēi wàng yǔ rú shì zhūxiàng fēi xiàng zé jiàn rú lái
佛告须菩提：“凡所有 相，皆是 妄 语。若见诸 相 非 相，则非 妄 语。如是诸 相 非 相，则见如来。”

wǒ kōng fǎ fēn dì liù
我空法分第六

xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòngshēng yú wèi lái shì mò shì dé wén rú shì xiū duō luó zhāng jù shēng shí xiàng fǒu
须菩提白佛言：“世尊！颇有 众 生，于未来世末世，得闻如是修多罗 章 句，生 实 相 不？”

fó gào xū pú tí mò zuò shì shuō pō yǒuzhòngshēng yú wèi lái shì mò shì dé wén rú shì xiū duō luó zhāng jù shēng shí xiàng fǒu
佛告须菩提：“莫作是说：‘颇有 众 生，于未来世末世，得闻如是修多罗 章 句，生 实 相 不？’”

fó fù gào xū pú tí yǒu wèi lái shì mò shì yǒu pú sà mó hē sà fǎ yù miè shí yǒu chí jiè xiū fú dé zhì huì zhě yú cǐ xiū duō
佛复告须菩提：“有未来世末世，有菩萨摩诃萨，法欲灭时，有持戒修福德智慧者，于此修多

luó zhāng jù néngshēng xìn xīn yǐ cǐ wéi shí
罗 章 句，能 生 信心，以此为实。”

fó fù gào xū pú tí dāng zhī bǐ pú sà mó hē sà fēi yú
佛复告须菩提：“当 知彼菩萨摩诃萨，非于

yī fó èr fó sān sì wǔ fó suǒ xiū xínggòngyǎng fēi yú yī fó
一佛、二佛、三四五佛所修行供 养，非于一佛、

èr fó sān sì wǔ fó suǒ ér zhòngshàngēn
二佛、三四五佛所而 种 善 根。”

fó fù gào xū pú tí yǐ yú wú liàng bǎi qiānwàn zhū fó suǒ xiū
佛复告须菩提：“已于无 量 百 千 万 诸佛所修

xínggòngyǎng wú liàng bǎi qiānwàn zhū fó suǒ zhòng zhū shàngēn wén shì
行 供 养，无 量 百 千 万 诸佛所 种 诸 善 根。闻是

xiū duō luó nǎi zhì yī niànnéngshēng jìng xìn xū pú tí rú lái xī
修多罗，乃至一念 能 生 净信，须菩提，如来悉

zhī shì zhū zhòngshēng rú lái xī jiàn shì zhū zhòngshēng xū pú tí
知是诸 众 生，如来悉见是诸 众 生。须菩提，

shì zhū pú sà shēng rú shì wú liàng fú dé jù qǔ rú shì wú liàng fú dé
是诸菩萨 生 如是无 量 福德聚，取如是无 量 福德。

hé yǐ gù xū pú tí shì zhū pú sà wú fù wǒ xiàng zhòngshēng
何以故？须菩提，是诸菩萨无复我 相、 众 生

xiàng rén xiàng shòuzhě xiàng xū pú tí shì zhū pú sà wú fǎ xiàng
相、人 相、寿 者 相。须菩提，是诸菩萨无法 相

yì fēi wú fǎ xiàng wú xiàng yì fēi wú xiàng hé yǐ gù xū pú tí
亦非无法 相，无 相 亦非无 相。何以故？须菩提，

shì zhū pú sà ruò qǔ fǎ xiàng zé wéi zhuó wǒ rén zhòngshēng
是诸菩萨若取法 相，则为 著 我、人、 众 生、

shòuzhě xū pú tí ruò shì pú sà yǒu fǎ xiàng jí zhuó wǒ xiàng
寿 者。须菩提，若是菩萨有法 相，即 著 我 相、

rén xiàng zhòngshēngxiàng shòuzhěxiàng hé yǐ gù xū pú tí
人 相、众 生 相、寿 者 相。何以故？须菩提，

bù yīng qǔ fǎ fēi bù qǔ fǎ yǐ shì yì gù rú lái chángshuō fá
不应取法，非不取法。以是义故，如来 常 说筏

yù fǎ mén shì fǎ yīngshě fēi shě fǎ gù
[65]喻法门。是法应舍，非舍法故。”

fù cì fó gào huì mìng xū pú tí xū pú tí yú yì yún
复次，佛告慧 命 须菩提：“须菩提，于意云

[65] 龙藏本及永乐北藏本：筏；丽藏本：栰

hé rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yé rú lái yǒu suǒ
何，如来得阿耨多罗三藐三菩提耶？如来有所
shuō fǎ yé
说法耶？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì wú yǒudìng fǎ rú
须菩提言：“如我解佛所说义，无有定法如
lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yì wú yǒudìng fǎ rú lái kě
来得阿耨多罗三藐三菩提，亦无有定法如来可
shuō hé yǐ gù rú lái suǒshuō fǎ jiē bù kě qǔ bù kě shuō
说。何以故？如来所说法，皆不可取，不可说，
fēi fǎ fēi fēi fǎ hé yǐ gù yī qiè shèngrén jiē yǐ wú wéi fǎ dé
非法，非非法。何以故？一切圣人皆以无为法得
míng
名。”

jù zú gōng dé jiàoliàng fēn dì qī

具足功德校量分第七

xū pú tí yú yì yún hé ruò mǎnsān qiān dà qiān shì jiè
“须菩提，于意云何？若满三千大千世界
qī bǎo yǐ yòng bù shī xū pú tí yú yì yún hé shì shànnán zǐ
七宝以用布施。须菩提，于意云何？是善男子、
shàn nǚ rén suǒ dé fú dé nìngwéiduō fǒu
善女人所得福德宁为多不？”

xū pú tí yán shènduō pó qié pó shènduō xiū qié tuó
须菩提言：“甚多。婆伽婆！甚多。修伽陀！
bǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén dé fú shènduō hé yǐ gù shì zūn
彼善男子、善女人得福甚多。何以故？世尊！
shì fú dé jù jí fēi fú dé jù shì gù rú lái shuō fú dé jù fú dé
是福德聚即非福德聚，是故如来说福德聚福德
jù
聚。”

fó yán xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ mǎnsān
佛言须菩提：“若善男子、善女人，以满三
qiān dà qiān shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò fù yú cǐ jīng zhōng shòu
千大千世界七宝持用布施；若复于此经中，受
chí nǎi zhì sì jù jì děngwèi tā rén shuō qí fú shèng bǐ wú liàng bù
持乃至四句偈等为他人说，其福胜彼无量不

kě shǔ hé yǐ gù xū pú tí yī qiè zhū fó ē nòuduō luó sānmiǎo
可数。何以故？须菩提，一切诸佛阿耨多罗三藐

sān pú tí fǎ jiē cóng cǐ jīng chū yī qiè zhū fó rú lái jiē cóng cǐ jīng
三菩提法皆从此经出，一切诸佛如来皆从此经

shēng xū pú tí suǒwèi fó fǎ fó fǎ zhě jí fēi fó fǎ shì míng
生。须菩提，所谓佛法佛法者，即非佛法，是名

fó fǎ
佛法[66]。

xū pú tí yú yì yún hé xū tuó huán néng zuò shì niàn
“须菩提，于意云何？须陀洹能作是念

wǒ dé xū tuó huánguǒ fǒu
‘我得须陀洹果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法

míng xū tuó huán bú rù sè shēng xiāng wèi chù fǎ shì míng
名须陀洹，不入色声、香、味、触、法是名

xū tuó huán
须陀洹。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé sī tuó hánnéng zuò shì
佛言：“须菩提，于意云何？斯陀含能作是

niàn wǒ dé sī tuó hánguǒ fǒu
念‘我得斯陀含果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法

míng sī tuó hán shì míng sī tuó hán
名斯陀含，是名斯陀含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē nà hánnéng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何？阿那含能作是念‘我

dé ē nà hánguǒ fǒu
得阿那含果’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法

míng ē nà hán shì míng ē nà hán
名阿那含，是名阿那含。”

xū pú tí yú yì yún hé ē luó hànnéng zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何？阿罗汉能作是念‘我

[66] 龙藏本及永乐北藏本：即非佛法，是名佛法；丽藏本：即非佛法

dé ē luó hànguǒ fǒu
得阿罗汉果[67]’不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ
须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法

míng ē luó hàn shì zūn ruò ē luó hànzuò shì niàn wǒ dé ē luó hàn
名阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念‘我得阿罗汉’，

jí wéizhuó wǒ rén zhòngshēng shòuzhě shì zūn fó shuō wǒ
即为著我、人、众生、寿者。世尊！佛说我

dé wú zhēngsān mèi zuì wéi dì yī shì zūn shuō wǒ shì lí yù ē luó hàn
得无诤三昧最为第一，世尊说我是离欲阿罗汉。

shì zūn wǒ bú zuò shì niàn wǒ shì lí yù ē luó hàn shì zūn
世尊，我不作是念‘我是离欲阿罗汉’。世尊！

wǒ ruò zuò shì niàn wǒ dé ē luó hàn shì zūn zé bù shuō[68] wǒ wú
我若作是念‘我得阿罗汉’，世尊则不说我无

zhēnghéng dì yī yǐ xū pú tí shí wú suǒ xíng ér míng xū pú tí wú
诤行第一；以须菩提实无所行而名须菩提无

zhēng wú zhēnghéng
诤无诤行。”

fó gào xū pú tí yú yì yún hé rú lái xī zài rán dēng fó
佛告须菩提：“于意云何？如来昔在燃灯佛

suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǎ fǒu
所得阿耨多罗三藐三菩提法不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn rú lái zài rán dēng fó suǒ
须菩提言：“不也。世尊！如来在燃灯佛所，

yú fǎ shí wú suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
于法实无所得阿耨多罗三藐三菩提。”

fó gào xū pú tí ruò pú sà zuò shì yán wǒ zhuāngyán fó
佛告须菩提：“若菩萨作是言：‘我庄严佛

guó tǔ bǐ pú sà bù shí yǔ hé yǐ gù xū pú tí rú lái suǒ
国土。’彼菩萨不实语。何以故？须菩提，如来所

shuōzhuāngyán fó tǔ zhě zé fēi zhuāngyán shì míngzhuāngyán fó tǔ
说庄严佛土者，则非庄严，是名庄严佛土。

shì gù xū pú tí zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì shēngqīngjìng xīn
是故，须菩提，诸菩萨摩诃萨应如是生清净心

ér wú suǒzhù bú zhù sè shēng xīn bú zhùshēng xiāng wèi chù
而无所住，不住色生心，不住声、香、味、触、

[67] 龙藏本及永乐北藏本：汉果；丽藏本：汉
[68] 龙藏本及永乐北藏本：说；丽藏本：记

fǎ shēng xīn yīng wú suǒ zhù ér shēng qí xīn
法生心，应无所住而生其心。

xū pú tí pì rú yǒu rén shēn rú xū mí shānwáng xū
“须菩提，譬如有人，身如须弥山王，须

pú tí yú yì yún hé shì shēn wéi dà fǒu
菩提，于意云何？是身为大不？”

xū pú tí yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù fó shuō fēi
须菩提言：“甚大。世尊！何以故？佛说非

shēn shì míng dà shēn bǐ shēn fēi shēn shì míng dà shēn
身，是名大身；彼身非身，是名大身。”

fó yán xū pú tí rú héng hé zhōng suǒ yǒu shā shù rú shì
佛言：“须菩提，如恒河中所有沙数，如是

shā děng héng hé yú yì yún hé shì zhū héng hé shā nìng wéi duō
沙等恒河。于意云何？是诸恒河沙宁为多

fǒu
不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn dàn zhū héng hé shàngduō
须菩提言：“甚多。世尊！但诸恒河尚多

wú shù hé kuàng qí shā
无数，何况其沙？”

fó yán xū pú tí wǒ jīn shí yángào rǔ ruò yǒu shànnán
佛言：“须菩提，我今实言告汝，若有善男

zǐ shàn nǚ rén yǐ qī bǎomǎn ěr suǒ héng hé[69] shā shù shì jiè yǐ shī
子、善女人，以七宝满尔所恒河[69]沙数世界以施

zhū fó rú lái xū pú tí yú yì yún hé bǐ shànnán zǐ shàn nǚ
诸佛如来。须菩提，于意云何？彼善男子、善女

rén dé fú duō fǒu
人得福多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn bǐ shànnán zǐ shàn nǚ
须菩提言：“甚多。世尊！彼善男子、善女

rén dé fú shènduō
人得福甚多。”

fó gào xū pú tí yǐ qī bǎomǎn ěr suǒ[70] héng hé shā shì jiè
佛告须菩提：“以七宝满尔所[70]恒河沙世界

chí yòng bù shī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì
持用布施；若善男子、善女人，于此法门乃至

[69] 龙藏本及永乐北藏本：尔所恒河；丽藏本：尔数恒
[70] 龙藏本及永乐北藏本：所；丽藏本：数

shòu chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō ér cǐ fú dé shèng qián fú dé
受持四句偈等为他人说，而此福德胜前福德

wú liàng ē sēng qí
无量阿僧祇。

fù cì xū pú tí suí suǒ yǒu chù shuō shì fǎ mén nǎi zhì sì
“复次，须菩提，随所有处说是法门乃至四

jù jì děng dāng zhī cǐ chù yī qiè shì jiān tiān rén ē xiū luó
句偈等，当知此处，一切世间天、人、阿修罗

jiē yīng gòngyǎng rú fó tǎ miào hé kuàng yǒu rén jìn néng shòu chí dú
皆应供养，如佛塔庙，何况有人尽能受持读

sòng cǐ jīng
诵此经？

xū pú tí dāng zhī shì rén chéng jiù zuì shàng dì yī xī yǒu
“须菩提，当知是人成就最上第一希有

zhī fǎ ruò shì jīng diǎn suǒ zài zhī chù zé wèi yǒu fó ruò zūn zhòng
之法。若是经典所在之处，则为有佛，若尊重

shì fó
似佛。”

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn dāng hé míng cǐ fǎ
尔时，须菩提白佛言：“世尊！当何名此法

mén wǒ děng yún hé fèng chí
门？我等云何奉持？”

fó gào xū pú tí shì fǎ mén míng wéi jīn gāng bō rě bō luó
佛告须菩提：“是法门名为金刚般若波罗

mì yǐ shì míng zì rǔ dāng fèng chí hé yǐ gù xū pú tí
蜜，以是名字，汝当奉持。何以故？须菩提，

fó shuō bō rě bō luó mì zé fēi bō rě bō luó mì xū pú tí yú
佛说般若波罗蜜，则非般若波罗蜜。须菩提，于

yì yún hé rú lái yǒu suǒ shuō fǎ fǒu
意云何？如来有所说法不？”

xū pú tí yán shì zūn rú lái wú suǒ shuō fǎ
须菩提言：“世尊！如来无所说法。”

xū pú tí yú yì yún hé sān qiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu
“须菩提，于意云何？三千大千世界所有

wēi chén shì wéi duō fǒu
微尘是为多不？”

xū pú tí yán bǐ wēi chén shèn duō shì zūn
须菩提言：“彼微尘甚多。世尊！”

xū pú tí shì zhū wēi chén rú lái shuō fēi wēi chén shì
“须菩提，是诸微尘，如来说非微尘，是
míng wēi chén rú lái shuō shì jiè fēi shì jiè shì míng shì jiè
名微尘。如来说世界，非世界，是名世界。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ sān shí èr dà rén
佛言：“须菩提，于意云何？可以三十二大人
xiàng jiàn rú lái fǒu
相见如来不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù rú lái shuō
须菩提言：“不也。世尊！何以故？如来说
sān shí èr dà rén xiàng jí shì fēi xiàng shì míng sān shí èr dà rén
三十二大人相，即是非相，是名三十二大人
xiàng
相。”

fó yán xū pú tí ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén yǐ
佛言：“须菩提，若有善男子、善女人，以
héng hé shā děng shēn mìng bù shī ruò fù yǒu rén yú cǐ fǎ mén zhōng
恒河沙等身命布施；若复有人，于此法门中
nǎi zhì shòu chí sì jù jì děng wèi tā rén shuō qí fú shèn duō wú liàng
乃至受持四句偈等为他人说，其福甚多无量
ē sēng qí
阿僧祇。”

ěr shí xū pú tí wén shuō shì jīng shēn jiě yì qù tì lèi bēi
尔时，须菩提闻说是经，深解义趣，涕泪悲
qì mén lèi ér bó fó yán xī yǒu pó qié pó xī yǒu xiū
泣，扪泪而白佛言：“希有！婆伽婆！希有！修
qié tuó fó shuō rú shì shèn shēn fǎ mén wǒ cóng xī lái suǒ dé huì yǎn
伽陀！佛说如是甚深法门，我从昔来所得慧眼，
wèi céng dé wén rú shì fǎ mén
未曾得闻如是法门。”

hé yǐ gù xū pú tí fó shuō bō rě bō luó mì jí fēi
“何以故？须菩提，佛说般若波罗蜜，即非
bō rě bō luó mì
般若波罗蜜。”

shì zūn ruò fù yǒu rén dé wén shì jīng xìn xīn qīng jìng
“世尊！若复有人，得闻是经，信心清净，

zé shēng shí xiàng dāng zhī shì rén[71] chéng jiù dì yī xī yǒu gōng dé
则生实相，当知是人成就第一希有功德。

shì zūn shì shí xiàng zhě zé shì fēi xiàng shì gù rú lái shuō míng shí
世尊！是实相者，则是非相，是故如来说名实

xiàng shí xiàng
相实相。

shì zūn wǒ jīn dé wén rú shì fǎ mén xìn jiě shòu chí bù zú
“世尊！我今得闻如是法门，信解受持不足

wéi nán ruò dāng lái shì qí yǒu zhòng shēng dé wén shì fǎ mén xìn jiě
为难。若当来世，其有众生得闻是法门信解

shòu chí shì rén zé wéi dì yī xī yǒu hé yǐ gù cǐ rén wú wǒ xiàng
受持，是人则为第一希有！何以故？此人无我相、

rén xiàng zhòng shēng xiàng shòu zhě xiàng hé yǐ gù wǒ xiàng jí
人相、众生相、寿者相。何以故？我相即

shì fēi xiàng rén xiàng zhòng shēng xiàng shòu zhě xiàng jí shì fēi xiàng
是非相，人相、众生相、寿者相即是非相。

hé yǐ gù lí yī qiè zhū xiàng zé míng zhū fó
何以故？离一切诸相，则名诸佛。”

fó gào xū pú tí rú shì rú shì ruò fù yǒu rén dé wén
佛告须菩提：“如是，如是。若复有人得闻

shì jīng bù jīng bú bù bú wèi dāng zhī shì rén shèn wéi xī yǒu hé
是经不惊、不怖、不畏，当知是人甚为希有。何

yǐ gù xū pú tí rú lái shuō dì yī bō luó mì fēi dì yī bō luó
以故？须菩提，如来说第一波罗蜜，非第一波罗

mì rú lái shuō dì yī bō luó mì zhě bǐ wú liàng zhū fó yì shuō bō
蜜。如来说第一波罗蜜者，彼无量诸佛亦说波

luó mì shì míng dì yī bō luó mì
罗蜜是名第一波罗蜜。

xū pú tí rú lái shuō rěn rǔ bō luó mì jí fēi rěn rǔ bō
“须菩提，如来说忍辱波罗蜜，即非忍辱波

luó mì hé yǐ gù xū pú tí rú wǒ xī wéi gē lì wáng gē jié
罗蜜。何以故？须菩提，如我昔为歌利王割截

shēn tǐ wǒ yú ěr shí wú wǒ xiàng wú zhòng shēng xiàng wú rén xiàng
身体，我于尔时无我相、无众生相、无人相、

wú shòu zhě xiàng wú xiàng yì fēi wú xiàng hé yǐ gù xū pú tí
无寿者相，无相亦非无相。何以故？须菩提，

[71] 龙藏本及永乐北藏本：人；丽藏本：名

wǒ yú wǎng xī jié jié zhī jiě shí ruò yǒu wǒ xiàng zhòngshēngxiàng
我于往昔节节支解时，若有我相、众生相、

rén xiàng shòuzhěxiàng yīngshēngchēnhèn
人相、寿者相，应生瞋恨。

xū pú tí yòuniànguò qù yú wǔ bǎi shì zuò rěn rǔ xiānrén
“须菩提，又念过去于五百世作忍辱仙人，

yú ěr suǒ shì wú wǒ xiàng wú zhòngshēngxiàng wú rén xiàng wú
于尔所世，无我相、无众生相、无人相、无

shòuzhěxiàng
寿者相。

shì gù xū pú tí pú sà yīng lí yī qiè xiàng fā ē nòuduō
“是故，须菩提，菩萨应离一切相发阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí xīn hé yǐ gù ruò xīn yǒuzhù zé wéi fēi zhù
罗三藐三菩提心。何以故？若心有住，则为非住。

bù yīngzhù sè shēng xīn bù yīngzhùshēng xiāng wèi chù fǎ shēng
不应住色生心，不应住声、香、味、触、法生

xīn yīngshēng wú suǒzhù xīn shì gù fó shuō pú sà xīn bú zhù sè
心，应生无所住心。是故，佛说菩萨心不住色

bù shī xū pú tí pú sà wèi lì yì yī qiè zhòngshēng yīng rú shì
布施。须菩提，菩萨为利益一切众生，应如是

bù shī
布施。”

xū pú tí yán shì zūn yī qiè zhòngshēngxiàng jí shì fēi xiàng
须菩提言：“世尊！一切众生相即是非相。

hé yǐ gù rú lái shuō yī qiè zhòngshēng jí fēi zhòngshēng
何以故？如来说一切众生即非众生。”

xū pú tí rú lái shì zhēn yǔ zhě shí yǔ zhě rú yǔ zhě
“须菩提，如来是真语者、实语者、如语者、

bú yì yǔ zhě xū pú tí rú lái suǒ dé fǎ suǒshuō fǎ wú shí wú
不异语者。须菩提，如来所得法所说法，无实无

wàng yǔ
妄语。

zhēn rú fēn dì bā

真如分第八

xū pú tí pì rú yǒu rén rù àn zé wú suǒ jiàn ruò pú
“须菩提，譬如有人入暗，则无所见；若菩
sà xīn zhù yú shì ér xíng bù shī yì fù rú shì xū pú tí pì rú
萨心住于事而行布施，亦复如是。须菩提，譬如
rén yǒu mù yè fēn yǐ jìn rì guāngmíngzhào jiànzhǒngzhǒng sè
人有目，夜分已尽，日光明照，见种种色；
ruò pú sà bú zhù yú shì xíng yú bù shī yì fù rú shì
若菩萨不住于事行于布施，亦复如是。

fù cì xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén néng
“复次，须菩提，若有善男子、善女人，能
yú cǐ fǎ ménshòu chí dú sòng xiū xíng zé wéi rú lái yǐ fó zhì
于此法门受持、读诵、修行，则为如来以佛智
huì xī zhī shì rén xī jiàn shì rén xī jué shì rén jiē dé chéng
慧，悉知是人，悉见是人，悉觉是人，皆得成
jiù wú liàng wú biāngōng dé jù
就无量无边功德聚。

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén chū rì fēn yǐ
“须菩提，若有善男子、善女人，初日分以
héng hé shā děngshēn bù shī zhōng rì fēn fù yǐ héng hé shā děngshēn
恒河沙等身布施，中日分复以恒河沙等身
bù shī hòu rì fēn fù yǐ héng hé shā děngshēn bù shī rú shì shě héng
布施，后日分复以恒河沙等身布施，如是舍恒
hé shā děng wú liàngshēn rú shì bǎi qiānwàn yì nà yóu tā jié yǐ shēn
河沙等无量身，如是百千万亿那由他劫以身
bù shī ruò fù yǒu rén wén cǐ fǎ mén xìn xīn bú bàng qí fú
布施。若复有人，闻此法门，信心不谤，其福
shèng bǐ wú liàng ē sēng qí hé kuàng shū xiě shòu chí dú sòng
胜彼无量阿僧祇，何况书写、受持、读诵、
xiū xíng wèi rén guǎngshuō
修行、为人广说？

lì yì fēn dì jiǔ

利益分第九

xū pú tí yǐ yàoyán zhī shì jīng yǒu bù kě sī yì bù
“须菩提，以要言之，是经有不可思议、不
kě chēngliàng wú biāngōng dé cǐ fǎ mén rú lái wèi fā dà shèng
可称量、无边功德。此法门，如来为发大乘
zhěshuō wèi fā zuì shàngshèngzhěshuō ruò yǒu rén néngshòu chí dú
者说，为发最上乘者说。若有人能受持、读
sòng xiū xíng cǐ jīng guǎngwèi rén shuō rú lái xī zhī shì rén xī
诵、修行此经，广为人说，如来悉知是人，悉
jiàn shì rén jiē chéng jiù bù kě sī yì bù kě chēng wú yǒubiān
见是人，皆成就不可思议、不可称、无有边、
wú liànggōng dé jù rú shì rén děng zé wéi hè dàn rú lái ē nòuduō
无量功德聚。如是人等，则为荷担如来阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí hé yǐ gù xū pú tí ruò yàoxiǎo fǎ zhě
罗三藐三菩提。何以故？须菩提，若乐小法者，
zé yú cǐ jīng bù néngshòu chí dú sòng xiū xíng wèi rén jiě shuō
则于此经不能受持、读诵、修行、为人解说。
ruò yǒu wǒ jiàn zhòngshēngjiàn rén jiàn shòuzhějiàn yú cǐ fǎ mén
若有我见、众生见、人见、寿者见，于此法门
néngshòu chí dú sòng xiū xíng wèi rén jiě shuōzhě wú yǒu shì chù
能受持、读诵、修行，为人解说者，无有是处。

xū pú tí zài zài chùchù ruò yǒu cǐ jīng yī qiè shì jiāntiān
“须菩提，在在处处若有此经，一切世间天、
rén ē xiū luó suǒ yīnggòngyǎng dāng zhī cǐ chù zé wéi shì tǎ
人、阿修罗所应供养。当知此处，则为是塔，
jiē yīnggōngjìng zuò lǐ wéirào yǐ zhūhuāxiāng ér sàn qí chù
皆应恭敬，作礼围绕，以诸华香而散其处。

fù cì xū pú tí ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén shòu chí
“复次，须菩提，若善男子、善女人受持
dú sòng cǐ jīng wéi rén qīngjiàn hé yǐ gù shì rén xiān shì zuì yè yīng
读诵此经，为人轻贱。何以故？是人先世罪业应
duò è dào yǐ jīn shì rén qīngjiàn gù xiān shì zuì yè zé wéixiāomiè
堕恶道，以今世人轻贱故，先世罪业则为消灭，
dāng dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
当得阿耨多罗三藐三菩提。

xū pú tí wǒ niànguò qù wú liàng ē sēng qí ē sēng qí jié
“须菩提，我念过去无量阿僧祇阿僧祇劫，
yú rán dēng fó qián dé zhí bā shí sì yì nà yóu tā bǎi qiānwàn zhū fó
于燃灯佛前得值八十四亿那由他百千万诸佛，
wǒ jiē qīn chénggòngyǎng wú kōngguò zhě xū pú tí rú shì wú liàng
我皆亲承供养无空过者。须菩提，如是无量
zhū fó wǒ jiē qīn chénggòngyǎng wú kōngguò zhě ruò fù yǒu rén yú
诸佛，我皆亲承供养无空过者。若复有人，于
hòu shì mò shì néngshòu chí dú sòng xiū xíng cǐ jīng suǒ dé gōng dé
后世末世能受持、读诵、修行此经，所得功德，
wǒ suǒ gòngyǎng zhū fó gōng dé yú bǐ bǎi fēn bù jí yī qiānwàn yì
我所供养诸佛功德于彼百分不及一、千万亿
fēn nǎi zhì suànshù pì yù suǒ bù néng jí
分乃至算数譬喻所不能及。

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yú hòu shì mò
“须菩提，若有善男子、善女人，于后世末
shì yǒushòu chí dú sòng xiū xíng cǐ jīng suǒ dé gōng dé ruò wǒ
世，有受持、读诵、修行此经，所得功德若我
jù shuōzhě huòyǒu rénwén xīn zé kuánggluàn yí huò bú xìn xū
具说者，或有人闻，心则狂乱，疑惑不信。须
pú tí dāng zhī shì fǎ mén bù kě sī yì guǒbào yì bù kě sī yì
菩提，当知是法门不可思议，果报亦不可思议。”

duàn yí fēn dì shí
断疑分第十

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà fā ē
尔时，须菩提白佛言：“世尊！云何菩萨发阿
nòuduō luó sān miǎosān pú tí xīn yún hé zhù yún hé xiū xíng yún
耨多罗三藐三菩提心？云何住？云何修行？云
hé xiáng fú qí xīn
何降伏其心？”

fó gào xū pú tí pú sà fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
佛告须菩提：“菩萨发阿耨多罗三藐三菩提
xīn zhě dāngshēng rú shì xīn wǒ yīngmiè dù yī qiè zhòngshēng lìng
心者，当生如是心：‘我应灭度一切众生，令
rù wú yú niè pán jiè rú shì miè dù yī qiè zhòngshēng yǐ ér wú yī
入无余涅槃界。如是灭度一切众生已，而无一

zhòngshēng shí miè dù zhě hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà yǒu
众生实灭度者。’何以故？须菩提，若菩萨有
zhòngshēngxiàng rénxiàng shòuzhěxiàng zé fēi pú sà hé yǐ gù
众生相、人相、寿者相，则非菩萨。何以故？
xū pú tí shí wú yǒu fǎ míngwéi pú sà fā ē nòuduō luó sānmiǎosān
须菩提，实无有法名为菩萨发阿耨多罗三藐三
pú tí xīn zhě
菩提心者。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yú rándēng fó suǒ yǒu
“须菩提，于意云何？如来于燃灯佛所，有
fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǒu
法得阿耨多罗三藐三菩提不？”

xū pú tí bó fó yán fú yě shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō
须菩提白佛言：“不也。世尊！如我解佛所说
yì fó yú rándēng fó suǒ wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān
义，佛于燃灯佛所，无有法得阿耨多罗三藐三
pú tí
菩提。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí shí wú yǒu fǎ rú lái
佛言：“如是，如是。须菩提，实无有法如来
yú rándēng fó suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí
于燃灯佛所得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，
ruò yǒu fǎ rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě rándēng fó
若有法如来得阿耨多罗三藐三菩提者，燃灯佛
zé bù yǔ wǒ shòu jì rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā
则不与我授记：‘汝于来世，当得作佛，号释迦
móu ní yǐ shí wú yǒu fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shì
牟尼。’以实无有法得阿耨多罗三藐三菩提，是
gù rándēng fó yǔ wǒ shòu jì zuò rú shì yán mó nà pó rǔ
故，燃灯佛与我授记，作如是言：‘摩那婆，汝
yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní hé yǐ gù xū
于来世，当得作佛，号释迦牟尼。’何以故？须
pú tí yán rú lái zhě jí shí zhēn rú xū pú tí ruò yǒu rén yán
菩提，言如来者，即实真如。须菩提，若有人言
rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě shì rén bù shí yǔ xū
如来得阿耨多罗三藐三菩提者，是人不实语。须
pú tí shí wú yǒu fǎ fó dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú
菩提，实无有法佛得阿耨多罗三藐三菩提。须菩

tí rú lái suǒ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú shì zhōng bù
提，如来所得阿耨多罗三藐三菩提，于是中不

shí bú wàng yǔ shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ xū
实不妄语。是故，如来说一切法皆是佛法。须

pú tí suǒyán yī qiè fǎ yī qiè fǎ zhě jí fēi yī qiè fǎ shì gù
菩提，所言一切法一切法者，即非一切法，是故

míng yī qiè fǎ
名一切法。

xū pú tí pì rú yǒu rén qí shēnmiào dà
“须菩提，譬如有人，其身妙大。”

xū pú tí yán shì zūn rú lái shuō rén shēnmiào dà jí[72]
须菩提言：“世尊！如来说人身妙大，即

fēi dà shēn shì gù rú lái shuōmíng dà shēn
非大身，是故如来说名大身。”

fó yán xū pú tí pú sà yì rú shì ruò zuò shì yán
佛言：“须菩提，菩萨亦如是，若作是言：

wǒ dāngmiè dù wú liàngzhòngshēng zé fēi pú sà
‘我当灭度无量众生。’则非菩萨。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé pō yǒu shí fǎ míngwéi
佛言：“须菩提，于意云何？颇有实法名为

pú sà fǒu[73]
菩萨不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn shí wú yǒu fǎ míngwéi pú
须菩提言：“不也。世尊！实无有法名为菩

sà
萨。”

shì gù fó shuō yī qiè fǎ wú zhòngshēng wú rén wú shòu
“是故，佛说一切法无众生、无人、无寿

zhě xū pú tí ruò pú sà zuò shì yán wǒ zhuāngyán fó guó tǔ
者。须菩提，若菩萨作是言：‘我庄严佛国土。’

shì bù míng pú sà hé yǐ gù rú lái shuōzhuāngyán fó tǔ zhuāng
是不名菩萨。何以故？如来说庄严佛土庄

yán fó tǔ zhě jí fēi zhuāngyán shì míngzhuāngyán fó guó tǔ xū
严佛土者，即非庄严，是名庄严佛国土。须

pú tí ruò pú sà tōng dá wú wǒ wú wǒ fǎ zhě rú lái shuōmíngzhēn
菩提，若菩萨通达无我无我法者，如来说名真

[72] 龙藏本及永乐北藏本：即；丽藏本：则
[73] 龙藏本及永乐北藏本：菩萨不；丽藏本：菩萨

shí pú sà
实菩萨[74]。

xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn fǒu
“须菩提，于意云何？如来有肉眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有肉眼。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu tiān yǎn fǒu
佛言：“须菩提，于意云何？如来有天眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu tiān yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有天眼。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu huì yǎn fǒu
佛言：“须菩提，于意云何？如来有慧眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有慧眼。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
佛言：“须菩提，于意云何？如来有法眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有法眼。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái yǒu fó yǎn fǒu
佛言：“须菩提，于意云何？如来有佛眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有佛眼。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú héng hé zhōng suǒ yǒu
佛言：“须菩提，于意云何？如恒河中所有

shā fó shuō shì shā fǒu
沙，佛说是沙不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái shuō shì shā
须菩提言：“如是。世尊！如来说是沙。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú yī héng hé zhōng suǒ
佛言：“须菩提，于意云何？如一恒河中所

yǒu shā yǒu rú shì děng héng hé shì zhū héng hé suǒ yǒu shā shù fó shì
有沙，有如是等恒河，是诸恒河所有沙数佛世

jiè rú shì shì jiè nìng wéi duō fǒu
界，如是世界宁为多不？”

xū pú tí yán bǐ shì jiè shèn duō shì zūn
须菩提言：“彼世界甚多。世尊！”

[74] 龙藏本及永乐北藏本：：真实菩萨；丽藏本：真是菩萨菩萨

fó yán xū pú tí ěr suǒ shì jiè zhōngsuǒ yǒuzhòngshēng
佛言：“须菩提[75]，尔所世界中所有众生，

ruò gānzhǒng xīn zhù rú lái xī zhī hé yǐ gù rú lái shuōzhū xīn
若干种心住，如来悉知。何以故？如来说诸心

zhù jiē wéi fēi xīn zhù shì míngwéi xīn zhù hé yǐ gù xū pú tí
住，皆为非心住，是名为心住。何以故？须菩提，

guò qù xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé
过去心不可得，现在心不可得，未来心不可得。

xū pú tí yú yì yún hé ruò yǒu rén yǐ mǎnsān qiān dà
“须菩提，于意云何？若有人，以满三千大

qiān shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī shì shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ
千世界七宝持用布施，是善男子、善女人，以

shì yīn yuán dé fú duō fǒu
是因缘，得福多不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn cǐ rén yǐ shì yīn yuán
须菩提言：“如是。世尊！此人以是因缘，

dé fú shènduō
得福甚多。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí bǐ shànnán zǐ
佛言：“如是，如是。须菩提，彼善男子、

shàn nǚ rén yǐ shì yīn yuán dé fú dé jù duō xū pú tí ruò fú
善女人，以是因缘得福德聚多。须菩提，若福

dé jù yǒu shí rú lái zé bù shuō fú dé jù fú dé jù
德聚有实，如来则不说福德聚福德聚。

xū pú tí yú yì yún hé fó kě yǐ jù zú sè shēnjiàn
“须菩提，于意云何？佛可以具足色身见

fǒu
不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ sè shēn
须菩提言：“不也。世尊！如来不应以色身

jiàn hé yǐ gù rú lái shuō jù zú sè shēn jí fēi jù zú sè shēn
见。何以故？如来说具足色身，即非具足色身，

shì gù rú lái shuōmíng jù zú sè shēn
是故如来说名具足色身。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái kě yǐ jù zú zhū
佛言：“须菩提，于意云何？如来可以具足诸

[75] 龙藏本及永乐北藏本：佛言：“须菩提；丽藏本：佛告须菩提

xiàngjiàn fǒu
相见不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn rú lái bù yīng yǐ jù zú zhū
须菩提言：“不也。世尊！如来不应以具足诸

xiàngjiàn hé yǐ gù rú lái shuōzhūxiàng jù zú jí fēi jù zú
相见。何以故？如来说诸相具足，即非具足，

shì gù rú lái shuōmíngzhūxiàng jù zú
是故如来说名诸相具足。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rǔ wèi rú lái zuò shì
佛言：“须菩提，于意云何？汝谓如来作是

niàn wǒ dāngyǒu suǒshuō fǎ yé xū pú tí mò zuò shì niàn
念‘我当有所说法’耶？须菩提，莫作是念。

hé yǐ gù ruò rén yán rú lái yǒu suǒshuō fǎ jí wéibàng fó bù
何以故？若人言如来有所说法，即为谤佛，不

néng jiě wǒ suǒshuō gù hé yǐ gù xū pú tí rú lái shuō fǎ shuō
能解我所说故。何以故？须菩提，如来说法说

fǎ zhě wú fǎ kě shuō shì míngshuō fǎ
法者，无法可说，是名说法。”

ěr shí huì mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòng
尔时，慧命须菩提白佛言：“世尊！颇有众

shēng yú wèi lái shì wénshuō shì fǎ shēng xìn xīn fǒu
生于未来世，闻说是法生信心不？”

fó yán xū pú tí bǐ fēi zhòngshēng fēi bú zhòngshēng
佛言：“须菩提，彼非众生，非不众生。

hé yǐ gù xū pú tí zhòngshēngzhòngshēngzhě rú lái shuō fēi
何以故？须菩提，众生众生者，如来说非

zhòngshēng shì míngzhòngshēng
众生，是名众生。”

fó yán xū pú tí yú yì yún hé rú lái dé ē nòuduō luó
佛言：“须菩提，于意云何？如来得阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí yé
三藐三菩提耶？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn shì zūn wú yǒushǎo fǎ
须菩提言：“不也。世尊！世尊！无有少法

rú lái dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
如来得阿耨多罗三藐三菩提。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí wǒ yú ē nòuduō luó
佛言：“如是，如是。须菩提，我于阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí nǎi zhì wú yǒushǎo fǎ kě dé shì míng ē nòuduō
三藐三菩提，乃至无有少法可得，是名阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí
罗三藐三菩提。

fù cì xū pú tí shì fǎ píngděng wú yǒugāo xià shì
“复次，须菩提，是法平等，无有高下，是
míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yǐ wú zhòngshēng wú rén
名阿耨多罗三藐三菩提。以无众生、无人、
wú shòuzhě dé píngděng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yī qiè shàn
无寿者得平等阿耨多罗三藐三菩提，一切善
fǎ dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí suǒyánshàn fǎ
法得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，所言善法
shàn fǎ zhě rú lái shuō fēi shàn fǎ shì míngshàn fǎ
善法者，如来说非善法，是名善法。

xū pú tí sānqiān dà qiān shì jiè zhōng suǒyǒu zhū xū mí
“须菩提，三千大千世界中，所有诸须弥
shānwáng rú shì děng qī bǎo jù yǒu rén chí yòng bù shī ruò rén yǐ
山王，如是等七宝聚，有人持用布施；若人以
cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
此般若波罗蜜经，乃至四句偈等，受持读诵，
wèi tā rén shuō yú qián fú dé bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī
为他人说，于前福德百分不及一、千分不及一、
bǎi qiānwàn fēn bù jí yī gē luó fēn bù jí yī shù fēn bù jí yī
百千万分不及一、歌罗分不及一、数分不及一、
yōu bō ní shā tuó fēn bù jí yī nǎi zhì suànshù pì yù suǒ bù néng jí
优波尼沙陀分不及一，乃至算数譬喻所不能及。

xū pú tí yú yì yún hé rǔ wèi rú lái zuò shì niàn wǒ
“须菩提，于意云何？汝谓如来作是念‘我
dù zhòngshēng yé xū pú tí mò zuò shì niàn hé yǐ gù shí
度众生’耶？须菩提，莫作是念！何以故？实
wú yǒuzhòngshēng rú lái dù zhě
无有众生如来度者。”

fó yán xū pú tí ruò yǒu shí zhòngshēng rú lái dù zhě rú
佛言：“须菩提，若有实众生如来度者，如
lái zé yǒu wǒ rén zhòngshēng shòuzhěxiàng xū pú tí rú
来则有我、人、众生、寿者相。须菩提，如
lái shuōyǒu wǒ zhě zé fēi yǒu wǒ ér máodào fán fū shēngzhě yǐ
来说有我者，则非有我；而毛道凡夫生者，以

wéiyǒu wǒ xū pú tí máodào fán fū shēngzhě rú lái shuōmíng fēi
为有我。须菩提，毛道凡夫生者，如来说名非
shēng shì gù yánmáodào fán fū shēng
生，是故言毛道凡夫生。

xū pú tí yú yì yún hé kě yǐ xiàngchéng jiù dé jiàn rú
“须菩提，于意云何？可以相成就得见如
lái fǒu
来不？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě rú lái suǒshuō yì bù yǐ xiàng
须菩提言：“如我解如来所说义，不以相
chéng jiù dé jiàn rú lái
成就得见如来。”

fó yán rú shì rú shì xū pú tí bù yǐ xiàngchéng jiù
佛言：“如是，如是。须菩提，不以相成就
dé jiàn rú lái
得见如来。”

fó yán xū pú tí ruò yǐ xiàngchéng jiù guān rú lái zhě
佛言：“须菩提，若以相成就观如来者，
zhuàn lún shèngwángyīng shì rú lái shì gù fēi yǐ xiàngchéng jiù dé jiàn
转轮圣王应是如来，是故非以相成就得见
rú lái
如来。”

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
尔时，世尊而说偈言：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色见我　以音声求我
shì rén xíng xié dào bù néngjiàn rú lái
是人行邪道　不能见如来
bǐ rú lái miào tǐ jí fǎ shēn zhū fó
彼如来妙体　即法身诸佛
fǎ tǐ bù kě jiàn bǐ shí bù néng zhī
法体不可见　彼识不能知

xū pú tí yú yì yún hé rú lái kě yǐ xiàngchéng jiù dé
“须菩提，于意云何？如来可以相成就得
ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yé xū pú tí mò zuò shì niàn
阿耨多罗三藐三菩提耶[76]？须菩提，莫作是念：

[76] 龙藏本及永乐北藏本：提耶；丽藏本：提

rú lái yǐ xiàngchéng jiù dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
‘如来以相 成 就，得阿耨多罗三藐三菩提’！

xū pú tí rǔ ruò zuò shì niàn pú sà fā ē nòuduō luó
“须菩提，汝若作是念：‘菩萨发阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí xīn zhě shuōzhū fǎ duànmièxiàng xū pú tí
三藐三菩提心者，说诸法断灭相。’须菩提，

mò zuò shì niàn pú sà fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn shuō
莫作是念：‘菩萨发阿耨多罗三藐三菩提心，说

zhū fǎ duànmièxiàng hé yǐ gù pú sà mó hē sà fā ē nòuduō
诸法断灭相。’[77]何以故？菩萨摩诃萨发阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí xīn zhě yú fǎ bù shuōduànmièxiàng gù
罗三藐三菩提心者，于法不说断灭相故[78]。

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ mǎnhéng hé
“须菩提，若善男子、善女人，以满恒河

shā děng shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò yǒu pú sà zhī yī qiè fǎ wú
沙等世界七宝持用布施；若有菩萨知一切法无

wǒ dé wú shēng fǎ rěn cǐ gōng dé shèngqián suǒ dé fú dé xū pú
我，得无生法忍，此功德胜前所得福德。须菩

tí yǐ zhū pú sà bù qǔ fú dé gù
提，以诸菩萨不取福德故。”

xū pú tí bó fó yán shì zūn pú sà bù qǔ fú dé
须菩提白佛言：“世尊！菩萨不取福德？”

fó yán xū pú tí pú sà shòu fú dé bù qǔ fú dé
佛言：“须菩提，菩萨受福德，不取福德，

shì gù pú sà qǔ fú dé
是故菩萨取福德。

xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái ruò qù ruò lái ruò zhù
“须菩提，若有人言如来若去、若来、若住、

ruò zuò ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒshuō yì hé yǐ gù rú lái
若坐、若卧，是人不解我所说义。何以故？如来

zhě wú suǒ zhì qù wú suǒ cóng lái gù míng rú lái
者，无所至去，无所从来，故名如来。

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sānqiān dà
“须菩提，若善男子、善女人，以三千大

[77] 龙藏本及永乐北藏本：莫作是念：‘菩萨发阿耨多罗三藐三菩提心，说诸法断灭相。’；丽藏本：莫作是念。

[78] 龙藏本及永乐北藏本：于法不说断灭相故；丽藏本：不说诸法断灭相

qiān shì jiè wēi chén fù yǐ ěr xǔ wēi chén shì jiè suì wéi wēi chén ē
千世界微尘，复以尔许微尘世界，碎为微尘阿
sēng qí xū pú tí yú yì yún hé shì wēi chénzhòngnìng wéi duō
僧祇。须菩提，于意云何？是微尘众宁为多
fǒu
不？”

xū pú tí yán bǐ wēi chénzhòngshènduō shì zūn hé yǐ
须菩提言：“彼微尘众甚多。世尊！何以
gù ruò shì wēi chénzhòng shí yǒu zhě fó zé bù shuō shì wēi chénzhòng
故？若是微尘众实有者，佛则不说是微尘众。
hé yǐ gù fó shuō wēi chénzhòng zé fēi wēi chénzhòng shì gù fó
何以故？佛说微尘众，则非微尘众，是故佛
shuō wēi chénzhòng shì zūn rú lái suǒ shuō sān qiān dà qiān shì jiè
说微尘众。世尊，如来所说三千大千世界，
zé fēi shì jiè shì gù fó shuō sān qiān dà qiān shì jiè hé yǐ gù ruò
则非世界，是故佛说三千大千世界。何以故？若
shì jiè shí yǒu zhě zé shì yī hé xiàng rú lái shuō yī hé xiàng zé
世界实有者，则是一合相。如来说一合相，则
fēi yī hé xiàng shì gù fó shuō yī hé xiàng
非一合相，是故佛说一合相。”

fó yán xū pú tí yī hé xiàngzhě zé shì bù kě shuō
佛言：“须菩提，一合相者，则是不可说，
dàn fán fū zhī rén tānzhuó qí shì
但凡夫之人，贪著其事。

hé yǐ gù xū pú tí ruò rén rú shì yán fó shuō wǒ
“何以故？须菩提，若人如是言：‘佛说我
jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn xū pú tí yú yì
见、人见、众生见、寿者见。’须菩提，于意
yún hé shì rén suǒ shuō wéizhèng yǔ fǒu
云何？是人所说为正语不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shì zūn rú
须菩提言：“不也。世尊！何以故？世尊！如
lái shuō wǒ jiàn rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn jí fēi wǒ jiàn
来说我见、人见、众生见、寿者见，即非我见、
rén jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn shì míng wǒ jiàn rén jiàn zhòng
人见、众生见、寿者见，是名我见、人见、众
shēngjiàn shòuzhějiàn
生见、寿者见。”

xū pú tí pú sà fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn
“须菩提，菩萨发阿耨多罗三藐三菩提心
zhě yú yī qiè fǎ yīng rú shì zhī rú shì jiàn rú shì xìn rú
者，于一切法，应如是知、如是见、如是信、如
shì bú zhù fǎ xiàng hé yǐ gù xū pú tí suǒyán fǎ xiàng fǎ xiàng
是不住法相。何以故？须菩提，所言法相法相
zhě rú lái shuō jí fēi fǎ xiàng shì míng fǎ xiàng
者，如来说即非法相，是名法相。

xū pú tí ruò yǒu pú sà mó hē sà yǐ mǎn wú liàng ē
“须菩提，若有菩萨摩诃萨，以满无量阿
sēng qí shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén
僧祇世界七宝持用布施；若有善男子、善女人，
fā pú sà xīn zhě yú cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng
发菩萨心者，于此般若波罗蜜经乃至四句偈等，
shòu chí dú sòng wèi tā rén shuō jī fú shèng bǐ wú liàng ē sēng qí
受持读诵，为他人说，其福胜彼无量阿僧祇。
yún hé wèi rén yǎnshuō ér bù míngshuō shì míngwéishuō
云何为人演说？而不名说，是名为说。”

ěr shí shì zūn ér[79] shuō jì yán
尔时，世尊而[79]说偈言：

bú zhù dào fēn dì shí yī
不住道分第十一

yī qiè yǒu wéi fǎ rú xīng yì dēnghuàn
一切有为法　如星翳灯幻
lù pàomèngdiànyún yīng zuò rú shì guān
露泡梦电云　应作如是观

liú tōng fēn dì shí èr
流通分第十二

fó shuō shì jīng yǐ zhǎnglǎo xū pú tí jí zhū bǐ qiū bǐ qiū
佛说是经已，长老须菩提及诸比丘、比丘
ní yōu pó sè yōu pó yí pú sà mó hē sà yī qiè shì jiāntiān
尼、优婆塞、优婆夷、菩萨摩诃萨，一切世间天、

[79] 龙藏本及永乐北藏本：尔时，世尊而；丽藏本：而

rén ē xiū luó qián tà pó děng wén fó suǒshuō jiē dà huān xǐ
人、阿修罗、乾闼婆等，闻佛所说，皆大欢喜，

xìn shòufèngxíng
信受奉行。

金刚般若波罗蜜经

jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

金刚般若波罗蜜经

chéntiān zhú sān zàng fǎ shī zhēn dì yì

陈天竺三藏法师真谛译[80]

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí fó pó qié pó zhù shè wèi guó qí tuó shù lín jǐ gū dú

一时，佛婆伽婆住舍卫国.祇陀树林.给孤独

yuán yǔ dà bǐ qiū zhòng qiān èr bǎi wǔ shí rén jù

园，与大比丘众，千二百五十人俱。

ěr shí shì zūn yú rì qián fēn zhuó yī chí bō rù shè wèi dà

尔时，世尊于日前分，著衣持钵，入舍卫大

guó ér xíng qǐ shí yú qí guózhōng cì dì xíng yǐ[81] huán zhì běnchù

国而行乞食。于其国中，次第行已，还至本处，

fàn shí shì qì yú zhōnghòu shí shōu yī bō xǐ zú yǐ rú cháng

饭食事讫，于中后时，收衣钵，洗足已。如常

fū zuò jiā[82] fū ān zuò duānshēn ér zhù zhèngniànxiàngián shí

敷座，跏趺安坐，端身而住，正念现前。时，

zhū bǐ qiū jù wǎng fó suǒ zhì fó suǒ yǐ dǐng lǐ fó zú yòu rào sān

诸比丘俱往佛所，至佛所已，顶礼佛足，右绕三

zā què zuò yī miàn

匝，却坐一面。

ěr shí jìng mìng xū pú tí yú dà zhòngzhōnggòng zuò jù jí

尔时，净命须菩提于大众中共坐聚集。

shí jìng mìng xū pú tí jí cóng zuò qǐ piān tǎn yòu jiān dǐng lǐ fó

时，净命须菩提即从座起，偏袒右肩，顶礼佛

zú yòu xī zhuó dì xiàng fó hé zhǎng ér bó fó yán xī yǒu

足，右膝著地，向佛合掌而白佛言：“希有！

shì zūn rú lái yīnggòng zhèngbiàn jué zhī shàn hù niàn zhū pú sà

世尊！如来、应供、正遍觉知，善护念诸菩萨

---

[80] 丽本：陈天竺三藏真谛译；永乐北藏本及龙藏本：陈天竺三藏法师真谛译

[81] 丽本：乞；永乐北藏本及龙藏本：已

[82] 丽本：加；永乐北藏本及龙藏本：跏

mó hē sà yóu wú shàng lì yì gù shàn fù zhǔ zhū pú sà mó hē sà
摩诃萨，由无 上 利益故；善 付嘱诸菩萨摩诃萨，

yóu wú shàngjiào gù shì zūn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē
由无 上 教故。世尊！若善 男子、善 女人，发阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn xíng pú sà shèng yún hé yīngzhù
耨多罗三 藐三菩提心，行菩萨 乘，云何应住？

yún hé xiū xíng yún hé fā qǐ pú sà xīn jìng mìng xū pú tí zuò
云何修行？云何发起菩萨心？”净 命须菩提作

shì wèn yǐ
是问已。

ěr shí shì zūngào xū pú tí xū pú tí shàn zāi shàn
尔时，世尊告须菩提：“须菩提，善 哉，善

zāi rú shì shànnán zǐ rú lái shàn hù niànzhū pú sà mó hē sà
哉！如是。善 男子，如来善 护念诸菩萨摩诃萨，

wú shàng lì yì gù shàn fù zhǔ zhū pú sà mó hē sà wú shàngjiào gù
无 上 利益故；善 付嘱诸菩萨摩诃萨，无 上 教故。

xū pú tí shì gù rǔ jīn yī xīn dì tīng gōngjìng shàn sī niàn zhī
须菩提，是故汝今一心谛听恭 敬，善 思念之。

wǒ jīn dāngwèi rǔ shuō rú pú sà fā pú tí xīn xíng pú sà shèng
我今 当 为汝说。如菩萨发菩提心，行菩萨 乘，

rú shì yīngzhù rú shì xiū xíng rú shì fā xīn
如是应住，如是修行，如是发心。”

xū pú tí yán wěi rán shì zūn
须菩提言：“唯然。世尊！”

fó gào xū pú tí xū pú tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
佛告须菩提：“须菩提，若善[83]男子、善 女人，

fā pú tí xīn xíng pú sà shèng yīng rú shì fā xīn suǒ yǒu yī qiè
发菩提心，行菩萨 乘，应如是发心：‘所有一切

zhòngshēng lèi shè ruò luǎnshēng ruò tāi shēng ruò shī shēng ruò
众 生 类摄，若卵 生 、若胎 生 、若湿 生 、若

huàshēng ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒuxiǎng ruò wú xiǎng ruò
化 生，若有色、若无色，若有 想 、若无 想，若

fēi yǒuxiǎng ruò fēi wú xiǎng nǎi zhì zhòngshēng jiè jí jiǎ míngshuō
非有 想 、若非无 想，乃至 众 生 界及假名 说。

rú shì zhòngshēng wǒ jiē ān zhì yú wú yú niè pán rú shì bō niè
如是 众 生，我皆安置于无余涅槃。’如是般涅

[83] 丽本：善；永乐北藏本及龙藏本：若善

pán wú liàngzhòngshēng yǐ wú yī zhòngshēng bèi niè pánzhě hé yǐ
[84]槃无量众生已，无一众生被涅槃者。何以
gù xū pú tí ruò pú sà yǒuzhòngshēngxiǎng jí bù yīngshuōmíng
故？须菩提，若菩萨有众生想，即不应说名
wéi pú sà hé yǐ gù xū pú tí yī qiè pú sà wú wǒxiǎng zhòng
为菩萨。何以故？须菩提，一切菩萨无我想、众
shēngxiǎng shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng
生想、寿者想、受者想。

fù cì xū pú tí pú sà bù zhuó jǐ lèi ér xíng bù shī
“复次，须菩提，菩萨不著己类而行布施，
bù zhuósuǒ yú xíng yú bù shī bù zhuó sè shēng xiāng wèi chù
不著所余行于布施，不著色、声、香、味、触、
fǎ yīngxíng bù shī xū pú tí pú sà yīng rú shì xíng shī bù zhuóxiàng
法应行布施。须菩提，菩萨应如是行施，不著相
xiǎng hé yǐ gù xū pú tí ruò pú sà wú zhí zhuó xīn xíng yú bù
想。何以故？须菩提，若菩萨无执著心行于布
shī shì fú dé jù bù kě shǔliàng
施，是福德聚不可数量。

xū pú tí rǔ yì yún hé dōngfāng xū kōng kě shǔ liàng
“须菩提，汝意云何，东方虚空可数量
fǒu
不？”

xū pú tí yán bù kě shì zūn
须菩提言：“不可。世尊！”

fó yán rú shì xū pú tí nán xī běi fāng sì wéishàng
佛言：“如是。须菩提，南西北方、四维上
xià shí fāng xū kōng kě shǔliàng fǒu
下十方虚空可数量不？”

xū pú tí yán bù kě shì zūn
须菩提言：“不可。世尊！”

fó yán rú shì xū pú tí ruò pú sà wú zhí zhuó xīn xíng
佛言：“如是。须菩提，若菩萨无执著心行
yú bù shī shì fú dé jù yì fù rú shì bù kě shǔliàng
于布施，是福德聚亦复如是不可数量。

xū pú tí rǔ yì yún hé kě yǐ shēnxiàngshèng dé jiàn rú
“须菩提，汝意云何，可以身相胜德见如

[84] 丽本：涅；永乐北藏本及龙藏本：般涅

lái fǒu
来不？”

fú yě shì zūn hé yǐ gù rú lái suǒshuōshēnxiàng
“不也[85]，世尊！何以故？如来所说身相

shèng dé fēi xiàngshèng dé
胜德，非相胜德。”

hé yǐ gù xū pú tí fán suǒ yǒuxiàng jiē shì xū wàng
“何以故？须菩提，凡所有相皆是虚妄，

wú suǒ yǒuxiàng jí shì zhēn shí yóuxiàng wú xiàngyīngjiàn rú lái rú
无所有相即是真实，由相无相应见如来。”如

shì shuō yǐ
是说已。

jìng mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn yú jīn xiàn shí jí wèi
净命须菩提白佛言：“世尊！于今现时及未

lái shì pō yǒu pú sà tīngwénzhèngshuō rú shì děngxiàng cǐ jīng zhāng
来世，颇有菩萨听闻正说如是等相此经章

jù shēng shí xiǎng fǒu
句，生实想不？”

fó gào xū pú tí mò zuò shì shuō yú jīn xiàn shí jí wèi lái
佛告须菩提：“莫作是说：‘于今现时及未来

shì pō yǒu pú sà tīngwénzhèngshuō rú shì děngxiàng cǐ jīng zhāng jù
世，颇有菩萨听闻正说如是等相此经章句，

shēng shí xiǎng fǒu hé yǐ gù xū pú tí yú wèi lái shì shí
生实想不？’何以故？须菩提，于未来世，实

yǒuzhòngshēng dé wén cǐ jīng néngshēng shí xiǎng
有众生得闻此经能生实想。

fù cì xū pú tí yú wèi lái shì hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ miè
“复次，须菩提，于未来世后五百岁正法灭

shí yǒuzhū pú sà mó hē sà chí jiè xiū fú jí yǒu zhì huì xū pú
时，有诸菩萨摩诃萨，持戒修福及有智慧。须菩

tí shì zhū pú sà mó hē sà fēi shì yī fó fēi yú yī fó zhòngzhū
提，是诸菩萨摩诃萨，非事一佛，非于一佛种诸

shàngēn yǐ shì wú liàng bǎi qiān zhū fó yǐ yú wú liàng bǎi qiān fó suǒ
善根，已事无量百千诸佛，已于无量百千佛所

ér zhòngshàngēn ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén tīngwénzhèngshuō
而种善根。若有善男子、善女人，听闻正说

[85] 丽本：能；永乐北藏本及龙藏本：也

rú shì děngxiàng cǐ jīngzhāng jù nǎi zhì yī niànshēng shí xìn zhě xū
如是等相此经章句，乃至一念生实信者。须
pú tí rú lái xī zhī shì rén xī jiàn shì rén
菩提，如来悉知是人，悉见是人。

xū pú tí shì shànnán zǐ shàn nǚ rén shēngzhǎng wú
“须菩提，是善男子、善女人，生长无
liàng fú dé zhī jù hé yǐ gù xū pú tí shì zhū pú sà wú fù wǒ
量福德之聚。何以故？须菩提，是诸菩萨无复我
xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng shì zhū pú sà
想、众生想、寿者想、受者想。是诸菩萨
wú fǎ xiǎng wú fēi[86] fǎ xiǎng wú xiǎng wú fēi[87] xiǎng hé yǐ gù
无法想，无非法想，无想无非想。何以故？
xū pú tí shì zhū pú sà ruò yǒu fǎ xiǎng jí shì wǒ zhí jí zhòngshēng
须菩提，是诸菩萨若有法想，即是我执及众生、
shòuzhě shòuzhě zhí xū pú tí shì gù pú sà bù yīng qǔ fǎ bù
寿者、受者执。须菩提，是故菩萨不应取法，不
yīng qǔ fēi fǎ wèi rú shì yì gù rú lái shuō ruò guānxíngrén jiě
应取非法。为如是义故，如来说：‘若观行人解
fá yù jīng fǎ shàngyīngshě hé kuàng fēi fǎ
筏喻经，法尚应舍，何况非法？’”

fó fù[88] gào jìng mìng xū pú tí xū pú tí rǔ yì yún hé
佛复告净命须菩提：“须菩提，汝意云何，
rú lái dé ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yé rú lái yǒu suǒ shuō
如来得阿耨多罗三藐三菩提耶？如来有所说
fǎ yé
法耶？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì wú suǒyǒu fǎ rú
须菩提言：“如我解佛所说[89]义，无所有法如
lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yì wú yǒu fǎ rú
来所得，名阿耨多罗三藐三菩提；亦无有法如
lái suǒshuō hé yǐ gù shì fǎ rú lái suǒshuō bù kě qǔ bù kě
来所说。何以故？是法如来所说，不可取，不可
yán fēi fǎ fēi fēi fǎ hé yǐ gù yī qiè shèngrén jiē yǐ wú wéi
言，非法，非非法。何以故？一切圣人皆以无为

---

[86] 丽本：非无；永乐北藏本及龙藏本：无非
[87] 丽本：非无；永乐北藏本及龙藏本：无非
[88] 丽本：复次，佛；永乐北藏本及龙藏本：佛复
[89] 丽本：说；永乐北藏本及龙藏本：所说

zhēn rú suǒxiǎnxiàn gù
真如所显现故。”

xū pú tí rǔ yì yún hé yǐ sānqiān dà qiān shì jiè biàn
“须菩提，汝意云何，以三千大千世界遍

mǎn qī bǎo ruò rén chí yòng bù shī shì shànnán zǐ shàn nǚ rén
满七宝，若人持用布施，是善男子、善女人，

yīn cǐ bù shī shēng fú duōfǒu
因此布施生福多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn shènduō xiū qié tuó
须菩提言：“甚多。世尊！甚多。修伽陀！

shì shànnán zǐ shàn nǚ rén yīn cǐ bù shī dé fú shènduō hé
是善男子、善女人，因此布施，得福甚多。何

yǐ gù shì zūn cǐ fú dé jù jí fēi fú dé jù shì gù rú lái
以故？世尊！此福德聚，即非福德聚，是故如来

shuō fú dé jù
说福德聚。”

fó yán xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sān
佛言：“须菩提，若善男子、善女人，以三

qiān dà qiān shì jiè biànmǎn qī bǎo chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén
千大千世界遍满七宝，持用布施。若复有人，

cóng cǐ jīng zhōngshòu sì jù jì wèi tā zhèngshuō xiǎn shì qí yì
从此经中受四句偈，为他正说，显示其义。

cǐ rén yǐ shì yīn yuán suǒshēng fú dé zuì duō yú bǐ wú liàng wú shù
此人以是因缘，所生福德，最多于彼无量无数。

hé yǐ gù xū pú tí rú lái wú shàng pú tí cóng cǐ fú chéng
何以故？须菩提，如来无上菩提，从此福成。

zhū fó shì zūn cóng cǐ fú shēng hé yǐ gù xū pú tí suǒyán
诸佛世尊，从此福生。何以故？须菩提，所言

fó fǎ zhě jí fēi fó fǎ shì míng fó fǎ
佛法者，即非佛法，是名佛法。

xū pú tí rǔ yì yún hé xū tuóhuánnéngzuò shì niàn wǒ
“须菩提，汝意云何，须陀洹能作是念‘我

dé xū tuóhuánguǒ fǒu
得须陀洹果’不？”

xū pú tí yán fú yě[90] shì zūn hé yǐ gù shì zūn
须菩提言：“不也。世尊！何以故？世尊！

[90] 丽本：能；永乐北藏本及龙藏本：也

shí wú suǒyǒunéng zhì yú liú gù shuō xū tuóhuán nǎi zhì sè shēng
实无所有能至于流，故说须陀洹。乃至色、声、
xiāng wèi chù fǎ yì fù rú shì gù míng xū tuóhuán
香、味、触、法亦复如是，故名须陀洹。

sī tuóhánmíng yī wǎng lái shí wú suǒyǒunéng zhì wǎng lái
“斯陀含名一往来，实无所有能至往来，
shì míng sī tuóhán
是名斯陀含。

ē nàhánmíngwéi bù lái shí wú suǒyǒunéng zhì bù lái shì
“阿那含名为不来，实无所有能至不来，是
míng ē nàhán
名阿那含。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé ē luóhànnéngzuò shì
佛言：“须菩提，汝意云何，阿罗汉能作是
niàn wǒ dé ē luóhànguǒ fǒu
念‘我得阿罗汉果’不？”

xū pú tí yán fú yě[91] shì zūn hé yǐ gù shí wú suǒ
须菩提言：“不也[91]。世尊！何以故！实无所
yǒumíng ē luóhàn shì zūn ruò ē luóhànzuò shì niàn wǒ dé ē
有名阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念：‘我得阿
luóhànguǒ cǐ niàn jí shì wǒ zhí zhòngshēng zhí shòuzhě zhí
罗汉果。’此念即是我执、众生执、寿者执、
shòuzhě zhí shì zūn rú lái ē luó hē sānmiǎosān fó tuózàn wǒ
受者执。世尊！如来、阿罗诃、三藐三佛陀赞我
zhù wú zhēngsānmèirénzhōng zuì wéi dì yī shì zūn wǒ jīn yǐ chéng
住无诤三昧人中最为第一。世尊！我今已成
[92]ē luóhàn lí sānyǒu yù shì zūn wǒ yì bú zuò shì niàn wǒ
阿罗汉，离三有欲。世尊！我亦不作是念：‘我
shì ē luóhàn shì zūn wǒ ruò yǒu shì niàn wǒ yǐ dé ē luóhàn
是阿罗汉。’世尊！我若有是念：‘我已得阿罗汉
guǒ rú lái zé yīng bú shòu wǒ jì zhù wú zhēngsānmèirénzhōng
果。’如来则应不授我记：‘住无诤三昧人中，
xū pú tí shànnán zǐ zuì wéi dì yī shí wú suǒzhù zhù yú wú zhēng
须菩提善男子最为第一。’实无所住，住于无诤、
zhù yú wú zhēng
住于无诤。”

[91] 丽本：能；永乐北藏本及龙藏本：也
[92] 丽本：得；永乐北藏本及龙藏本：成

fó gào xū pú tí rǔ yì yún hé xī cóng rán dēng rú lái
佛告须菩提：“汝意云何，昔从然灯如来、

ē luó hē sān miǎo sān fó tuó suǒ pō yǒu yī fǎ rú lái suǒ qǔ
阿罗诃、三藐三佛陀所，颇有一法，如来所取

fǒu
不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn shí wú yǒu fǎ xī cóng
须菩提言：“不也[93]。世尊！实无有法，昔从

rán dēng rú lái ē luó hē sān miǎo sān fó tuó suǒ rú lái suǒ qǔ
然灯如来、阿罗诃、三藐三佛陀所，如来所取。”

fó gào xū pú tí ruò yǒu pú sà zuò rú shì yán wǒ dāng
佛告须菩提：“若有菩萨作如是言：‘我当

zhuāngyánqīngjìng fó tǔ ér cǐ pú sà shuō xū wàngyán hé yǐ gù
庄严清净佛土。’而此菩萨说虚妄言。何以故？

xū pú tí zhuāngyán fó tǔ zhě rú lái shuō fēi zhuāngyán shì gù
须菩提，庄严佛土者，如来说非庄严，是故

zhuāngyánqīngjìng fó tǔ xū pú tí shì gù pú sà yīngshēng rú shì wú
庄严清净佛土。须菩提，是故菩萨应生如是无

zhù zhuó xīn bú zhù sè shēng xiāng wèi chù fǎ shēng xīn
住著心，不住色、声、香、味、触、法生心，

yīng wú suǒ zhù ér shēng qí xīn
应无所住而生其心。

xū pú tí pì rú yǒu rén tǐ xiàngshèng dà rú xū mí
“须菩提，譬如有人，体相胜大，如须弥

shānwáng xū pú tí rǔ yì yún hé rú shì tǐ xiàng wéishèng dà
山王[94]。须菩提，汝意云何，如是体相为胜大

fǒu
不？”

xū pú tí yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù rú lái shuō
须菩提言：“甚大。世尊！何以故？如来说

fēi yǒu míng wéi yǒushēn cǐ fēi shì yǒu gù shuō yǒushēn
非有，名为有身。此非是有，故说有身。”

fó gào xū pú tí rǔ yì yún hé yú héng qié jiāng suǒ yǒu zhū
佛告须菩提：“汝意云何，于恒伽江[95]所有诸

[93] 丽本：取；永乐北藏本及龙藏本：也
[94] 丽本：山；永乐北藏本及龙藏本：山王
[95] 丽本：伽；永乐北藏本及龙藏本：伽江

shā rú qí shā shù suǒ yǒu héng qié zhū héng qié shā nìng wéi duō fǒu
沙，如其沙数所有恒伽，诸恒伽沙宁为多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn dàn zhū héng qié shàng duō
须菩提言：“甚多。世尊！但诸恒伽尚多

wú shù hé kuàng qí shā
无数，何况其沙？”

fó yán xū pú tí wǒ jīn jué rǔ wǒ jīn shì rǔ zhū héng
佛言：“须菩提，我今觉汝，我今示汝。诸恒

qié zhōng suǒ yǒu shā shù rú shì shā děng shì jiè ruò yǒu shàn nán zǐ
伽中所有沙数如是沙等[96]世界，若有善男子、

shàn nǚ rén yǐ qī bǎo biàn mǎn chí shī rú lái yīng gòng zhèng
善女人，以七宝遍满，持施如来、应供、正

biàn jué zhī xū pú tí rǔ yì yún hé cǐ rén yǐ shì yīn yuán dé
遍觉知。须菩提，汝意云何，此人以是因缘，得

fú duō fǒu
福多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn shènduō xiū qié tuó
须菩提言：“甚多。世尊！甚多。修伽陀！

cǐ rén yǐ shì yīn yuán shēng fú shènduō
此人以是因缘，生福甚多。”

xū pú tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén yǐ qī bǎo biàn
“须菩提，若善男子、善女人，以七宝遍

mǎn ěr suǒ héng qié shā shì jiè chí yòng bù shī ruò shàn nán zǐ shàn
满尔所恒伽沙世界，持用布施。若善男子、善

nǚ rén cóng cǐ jīng diǎn nǎi zhì sì jù jì děng gōng jìng shòu chí wèi
女人，从此经典乃至四句偈等，恭敬受持，为

tā zhèng shuō shì rén suǒ shēng fú dé zuì shèng yú bǐ wú liàng wú shù
他正说。是人所生福德，最胜于彼无量无数。

fù cì xū pú tí suí suǒ zài chù ruò yǒu rén néng cóng
“复次，须菩提，随所在处，若有人能从

shì jīng diǎn nǎi zhì sì jù jì děng dú sòng jiǎng shuō dāng zhī cǐ chù
是经典，乃至四句偈等，读诵讲说。当知此处，

yú shì jiān zhōng jí chéng zhī tí yī qiè rén tiān ē xiū luó děng jiē
于世间中即成支提，一切人、天、阿修罗等皆

yīng gōng jìng hé kuàng yǒu rén jìn néng shòu chí dú sòng rú cǐ jīng diǎn
应恭敬；何况有人尽能受持读诵如此经典？

[96] 丽本：尔许；永乐北藏本及龙藏本：如是沙等

dāng zhī shì rén zé yǔ wú shàng xī yǒu zhī fǎ ér gòng xiāng yìng shì tǔ
当知是人则与无上希有之法而共相应；是土
dì chù dà shī zài zhōng huò suí yǒu yī kě zūn zhòng rén fó shuō
地处，大师在中，或随有一可尊重人。”佛说
shì yǐ
是已。

jìng mìng xū pú tí bó fó yán shì zūn rú shì jīng diǎn míng
净命须菩提白佛言：“世尊！如是经典，名
hào yún hé wǒ děng yún hé fèng chí
号云何？我等云何奉持？”

fó gào xū pú tí cǐ jīng míng wéi jīn gāng[97] bō rě bō luó mì
佛告须菩提：“此经名为金刚般若波罗蜜，
yǐ shì míng zì rǔ dāng fèng chí hé yǐ gù xū pú tí shì bō
以是名字，汝当奉持。何以故？须菩提，是般
rě bō luó mì rú lái shuō fēi bō rě bō luó mì xū pú tí rǔ yì
若波罗蜜，如来说非般若波罗蜜。须菩提，汝意
yún hé pō yǒu yī fǎ yī fó shuō fǒu
云何，颇有一法一佛说不？”

xū pú tí yán shì[98] zūn wú yǒu yī fǎ yī rú lái shuō
须菩提言：“世尊！无有一法一如来说。”

fó gào xū pú tí sān qiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu wēi chén shì
佛告须菩提：“三千大千世界所有微尘是
wéi duō fǒu
为多不？”

xū pú tí yán cǐ shì jiè wēi chén shèn duō shì zūn shèn duō
须菩提言：“此世界微尘甚多。世尊！甚多。
xiū qié tuó hé yǐ gù shì zūn cǐ zhū wēi chén rú lái shuō fēi wēi
修伽陀！何以故？世尊！此诸微尘，如来说非微
chén gù míng wēi chén cǐ zhū shì jiè rú lái shuō fēi shì jiè gù
尘，故名微尘。此诸世界，如来说非世界，故
shuō shì jiè
说世界。”

fó gào xū pú tí rǔ yì yún hé kě yǐ sān shí èr dà rén
佛告须菩提：“汝意云何，可以三十二大人
xiàng jiàn rú lái fǒu
相见如来不？”

[97] 丽本：名；永乐北藏本及龙藏本：名为金刚
[98] 丽本：无有，世；永乐北藏本及龙藏本：世

xū pú tí yán fú yě shì zūn hé yǐ gù cǐ sān shí
须菩提言："不也[99]。世尊！何以故？此三十
èr dà rén xiàng rú lái shuō fēi xiàng gù shuō sān shí èr dà rén xiàng
二大人相，如来说非相，故说三十二大人相。"

fó gào xū pú tí ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén rú zhū
佛告须菩提："若有善男子、善女人，如诸
héng hé suǒ yǒu shā shù rú shì shā děng shēn mìng shě yǐ bù shī ruò yǒu
恒河所有沙数，如是沙等身命舍以布施。若有
shàn nán zǐ shàn nǚ rén cóng cǐ jīng diǎn nǎi zhì sì jù jì děng
善男子、善女人，从此经典，乃至四句偈等，
gōng jìng shòu chí wèi tā zhèng shuō cǐ rén yǐ shì yīn yuán shēng fú
恭敬受持，为他正说。此人以是因缘，生福
duō bǐ wú liàng wú shù
多彼无量无数。"

ěr shí jìng mìng xū pú tí yóu fǎ lì jí jí biàn bēi qì wěn
尔时，净命须菩提由法利疾，即便悲泣，抆
lèi ér yán xī yǒu shì zūn xī yǒu xiū qié tuó rú cǐ jīng
[100]泪而言："希有！世尊！希有！修伽陀！如此经
diǎn rú lái suǒ shuō wǒ cóng xī lái zhì dé shèng huì wèi céng wén shuō
典如来所说，我从昔来至得圣慧，未曾闻说
rú shì jīng diǎn hé yǐ gù shì zūn shuō bō rě bō luó mì jí fēi bō
如是经典。何以故？世尊说般若波罗蜜，即非般
rě bō luó mì gù shuō bō rě bō luó mì shì zūn dāng zhī shì rén zé
若波罗蜜，故说般若波罗蜜。世尊！当知是人则
yǔ wú shàng xī yǒu zhī fǎ ér gòng xiāng yìng wén shuō jīng shí néng shēng
与无上希有之法而共相应，闻说经时，能生
shí xiǎng shì zūn shì shí xiǎng zhě shí fēi yǒu xiǎng shì gù rú lái
实想。世尊！是实想者，实非有想，是故如来
shuō míng shí xiǎng shuō míng shí xiǎng shì zūn cǐ shì yú wǒ fēi wéi
说名实想、说名实想。世尊！此事于我非为
xī yǒu zhèng shuō jīng shí wǒ shēng xìn jiě shì zūn yú wèi lái shì
希有，正说经时，我生信解。世尊！于未来世，
ruò yǒu zhòng shēng gōng jìng shòu chí wèi tā zhèng shuō dāng zhī shì rén
若有众生恭敬受持，为他正说，当知是人
zé yǔ wú shàng xī yǒu zhī fǎ ér gòng xiāng yìng shì zūn cǐ rén wú fù
则与无上希有之法而共相应。世尊！此人无复

[99] 丽本：可；永乐北藏本及龙藏本：也
[100] 丽本：收；永乐北藏本及龙藏本：抆

wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng hé yǐ gù
我想、众生想、寿者想、受者想。何以故？

wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng jí shì fēi
我想、众生想、寿者想、受者想，即是非

xiǎng hé yǐ gù zhū fó shì zūn jiě tuō zhūxiǎng jìn wú yú gù shuō
想。何以故？诸佛世尊解脱诸想尽无余故。”说

shì yán yǐ
是言已。

fó gào xū pú tí rú shì xū pú tí rú shì dāng zhī
佛告须菩提：“如是，须菩提，如是。当知

shì rén zé yǔ wú shàng xī yǒu zhī fǎ ér gòngxiāngyìng shì rén wénshuō
是人则与无上希有之法而共相应，是人闻说

cǐ jīng bù jīng bú bù bú wèi hé yǐ gù xū pú tí cǐ fǎ rú lái
此经不惊不怖不畏。何以故？须菩提，此法如来

suǒshuō shì dì yī bō luó mì cǐ bō luó mì rú lái suǒshuō wú liàng
所说，是第一波罗蜜。此波罗蜜如来所说，无量

zhū fó yì rú shì shuō shì gù shuōmíng dì yī bō luó mì
诸佛亦如是说，是故说名第一波罗蜜。

fù cì xū pú tí rú lái rěn rǔ bō luó mì jí fēi bō
“复次，须菩提，如来忍辱波罗蜜，即非波

luó mì hé yǐ gù xū pú tí xī shí wǒ wéi jiā líng qié wángzhǎn
罗蜜。何以故？须菩提，昔时我为迦陵伽王斩

zhuóshēn tǐ gǔ ròu lí[101] suì wǒ yú ěr shí wú yǒu wǒ xiǎng zhòng
斫身体，骨肉离[101]碎。我于尔时，无有我想、众

shēngxiǎng shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng wú xiǎng fēi wú xiǎng hé
生想、寿者想、受者想，无想非无想。何

yǐ gù xū pú tí wǒ yú ěr shí ruò yǒu wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng
以故？须菩提，我于尔时，若有我想、众生想、

shòuzhěxiǎng shòuzhěxiǎng shì shí zé yīngshēngchēnhènxiǎng xū pú
寿者想、受者想，是时则应生瞋恨想。须菩

tí wǒ yì guò qù wǔ bǎi shēngzhōng[102] zuò dà xiān rén míngyuēshuō
提，我忆过去五百生中[102]，作大仙人，名曰说

rěn yú ěr shēng[103] zhōng xīn wú wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòu
忍。于尔生[103]中，心无我想、众生想、寿

101 丽本：虽；永乐北藏本及龙藏本：离
102 丽本：生；永乐北藏本及龙藏本：生中
103 丽本：所生；永乐北藏本及龙藏本：生

zhě xiǎng shòu zhě xiǎng shì gù xū pú tí pú sà mó hē sà shě lí
者想、受者想。是故须菩提，菩萨摩诃萨舍离
yī qiè xiǎng yú wú shàng pú tí yīng fā qǐ xīn bù yīng shēng zhù sè xīn
一切想，于无上菩提应发起心，不应生住色心，
bù yīng shēng zhù shēng xiāng wèi chù xīn bù yīng shēng zhù fǎ xīn
不应生住声、香、味、触心，不应生住法心，
bù yīng shēng zhù fēi fǎ xīn bù yīng shēng yǒu suǒ zhù xīn hé yǐ gù
不应生住非法心，不应生有所住心。何以故？
ruò xīn yǒu zhù zé wéi fēi zhù gù rú lái shuō pú sà wú suǒ zhù
若心有住，则为非住。故如来说：‘菩萨无所住
xīn yīng xíng bù shī fù cì xū pú tí pú sà yīng rú shì xíng shī
心应行布施。’复次，须菩提，菩萨应如是行施，
wèi lì yì yī qiè zhòng shēng cǐ zhòng shēng xiǎng jí shì fēi xiǎng
为利益一切众生。此众生想，即是非想。
rú shì yī qiè zhòng shēng rú lái shuō jí fēi zhòng shēng hé yǐ gù
如是一切众生，如来说即非众生。何以故？
zhū fó shì zūn yuǎn lí yī qiè xiǎng gù
诸佛世尊远离一切想故。

xū pú tí rú lái shuō shí shuō dì shuō rú shuō fēi
“须菩提，如来说实、说谛、说如、说非
xū wàng fù cì xū pú tí shì fǎ rú lái suǒ jué shì fǎ rú lái
虚妄。复次，须菩提，是法如来所觉，是法如来
suǒ shuō shì fǎ fēi shí fēi xū
所说，是法非实非虚。

xū pú tí pì rú yǒu rén zài yú máng àn rú shì dāng
“须菩提，譬如有人，在于盲暗；如是当
zhī pú sà duò xiàng xíng duò xiàng shī xū pú tí rú rén yǒu mù
知，菩萨堕相，行堕相施。须菩提，如人有目，
yè yǐ xiǎo shí zhòu rì guāng zhào jiàn zhǒng zhǒng sè rú shì dāng
夜已晓时[104]，昼日光照，见种种色；如是当
zhī pú sà bú duò yú xiàng xíng wú xiàng shī
知，菩萨不堕于相，行无相施。

fù cì xū pú tí yú wèi lái shì ruò yǒu shàn nán zǐ
“复次，须菩提，于未来世，若有善男子、
shàn nǚ rén shòu chí dú sòng jiào tā xiū xíng wèi tā zhèng shuō rú
善女人，受持读诵，教他修[105]行，为他正说如

[104] 丽本：晓；永乐北藏本及龙藏本：晓时
[105] 丽本：修；永乐北藏本及龙藏本：教他修

shì jīng diǎn rú lái xī zhī shì rén xī jiàn shì rén shēngzhǎng wú liàng
是经典。如来悉知是人，悉见是人，生 长 无量
fú dé zhī jù
福德之聚。

fù cì xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yú
“复次，须菩提，若有善男子、善女人，于
rì qián fēn bù shī shēnmìng rú shàngsuǒshuō zhū héng shā shù yú rì
日前分，布施身 命如 上 所说诸恒[106]沙数。于日
zhōng fēn bù shī shēnmìng yú rì hòu fēn bù shī shēnmìng jiē rú
中 分，布施身 命；于日后分，布施身 命，皆如
shàngshuō zhū héng shā shù rú shì wú liàng bǎi qiānwàn yì jié yǐ
上 说诸恒[107]沙数。如是无量百千万亿劫，以
shēnmìng bù shī ruò fù yǒu rén wén cǐ jīng diǎn bù qǐ fěi bàng
身 命布施。若复有人，闻此经典，不起诽谤，
yǐ shì yīn yuán shēng fú duō bǐ wú liàng wú shù hé kuàngyǒu rén shū
以是因缘，生 福多彼无量无数[108]。何 况 有人书
xiě shòu chí dú sòng jiào tā xiū xíng wèi rén guǎngshuō
写、受持、读诵、教他修行、为人 广 说？

fù cì xū pú tí rú shì jīng diǎn bù kě sī liàng wú néng
“复次，须菩提，如是经典不可思量，无能
yǔ děng rú lái dànwèi lián mǐn lì yì néngxíng wú shàngshèngrén jí
与等。如来但为怜愍利益能行无 上 乘人[109]及
xíng wú děngshèngrén shuō ruò fù yǒu rén yú wèi lái shì shòu chí dú
行无等 乘 人说。若复有人，于未来世，受持读
sòng jiào tā xiū xíng zhèngshuō shì jīng rú lái xī zhī shì rén xī
诵，教他修行，正 说是经。如来悉知是人，悉
jiàn shì rén yǔ wú shù wú liàng bù kě sī yì wú děng fú jù ér gòng
见是人，与无数无量不可思议无等福聚而共
xiāngyìng rú shì děngrén yóu wǒ shēn fēn zé néng hè fù wú shàng
相应。如是等人，由我身分，则能荷负无上
pú tí hé yǐ gù xū pú tí rú shì jīng diǎn ruò bú yuànyào
菩提。何以故？须菩提，如是经典，若不[110]愿乐
rén jí wǒ jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn shòuzhějiàn rú cǐ děng
人及我见、众 生 见、寿者见、受者见如此等

106 丽本：河；永乐北藏本及龙藏本：恒
107 丽本：河；永乐北藏本及龙藏本：恒
108 丽本：数无量；永乐北藏本及龙藏本：量无数
109 丽本：乘；永乐北藏本及龙藏本：乘人
110 丽本：下；永乐北藏本及龙藏本：不

rén néng tīng néng xiū dú sòng jiào tā zhèng shuō wú yǒu shì chù
人，能听能修，读诵教他正说，无有是处。

fù cì xū pú tí suí suǒ zài chù xiǎn shuō cǐ jīng yī qiè shì jiān
复次，须菩提，随所在处，显说此经，一切世间

tiān rén ē xiū luó děng jiē yīng gòng yǎng zuò lǐ yòu rào dāng zhī
天、人、阿修罗等皆应供养，作礼右绕，当知

cǐ chù yú shì jiān zhōng jí chéng zhī tí
此处于世间中即成支提。

xū pú tí ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén shòu chí dú
“须菩提，若有善男子、善女人，受持读

sòng jiào tā xiū xíng zhèng shuō rú shì děng jīng cǐ rén xiàn shēn shòu
诵，教他修行，正说如是等经，此人现身受

qīng jiàn děng ruò guò[111] qù shì zhōng suǒ zào è yè yīng gǎn shēng hòu è
轻贱等，若过[111]去世中所造恶业，应感生后恶

dào guǒ bào yǐ yú xiàn shēn shòu qīng kǔ gù xiān shì zuì yè jí kǔ guǒ
道果报，以于现身受轻苦故，先世罪业及苦果

bào zé wéi xiāo miè dāng dé ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
报则为消灭，当得阿耨多罗三藐三菩提。

xū pú tí wǒ yì wǎng xī cóng rán dēng rú lái ē
“须菩提，我忆往昔，从然[112]灯如来、阿

luó hē sān miǎo sān fó tuó hòu wú shù wú liàng bù kě suàn jì guò qù dà
罗诃、三藐三佛陀后无数无量不可算计过去大

jié dé zhí bā wàn sì qiān bǎi qiān jù zhī zhū fó rú lái yǐ chéng
劫，得值[113]八万四千百千俱胝诸佛如来，已成

fó jìng wǒ jiē chéng shì gòng yǎng gōng jìng wú kōng guò zhě ruò fù
佛竟；我皆承事供养恭敬，无空过者。若复

yǒu rén yú hòu mò shì wǔ bǎi suì shí shòu chí dú sòng jiào tā xiū xíng
有人，于后末世五百岁时，受持读诵，教他修行，

zhèng shuō cǐ jīng xū pú tí cǐ rén suǒ shēng fú dé zhī jù yǐ wǒ
正说此经。须菩提，此人所生福德之聚，以我

wǎng xī chéng shì gòng yǎng zhū fó rú lái suǒ dé gōng dé bǐ cǐ gōng dé
往昔承事供养诸佛如来所得功德比此功德，

bǎi fēn bù jí yī qiān wàn yì fēn bù jí yī qióng yú suàn shù bù jí
百分不及一，千万亿分不及一，穷于算数不及

111 丽本：过；永乐北藏本及龙藏本：若过
112 丽本：无数无量过于算数大劫，过去然；永乐北藏本及龙藏本：从然
113 丽本：后；永乐北藏本及龙藏本：后无数无量不可算计过去大劫，得值

qí yī nǎi zhì wēi lì pǐn lèi xiāngyìng pì yù suǒ bù néng jí
其一，乃至威力品类相应譬喻所不能及。

xū pú tí ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén yú hòumò shì shòu
“须菩提，若善男子、善女人，于后末世受

chí dú sòng rú cǐ děngjīng suǒ dé gōng dé wǒ ruò jù shuō ruòyǒushàn
持读诵如此等经所得功德，我若具说；若有善

nán zǐ shàn nǚ rén dì tīng yì chí ěr suǒ fú jù huò xīn mí luàn jí
男子、善女人，谛听忆持尔所福聚，或心迷乱及

yǐ diānkuáng fù cì xū pú tí rú shì jīngdiǎn bù kě sī yì
以颠狂。复次，须菩提，如是经典不可思议，

ruò rén xiū xíng jí dé guǒbào yì bù kě sī yì
若人修行及得果报亦不可思议。”

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn shànnán zǐ shàn
尔时，须菩提白佛言：“世尊！善男子、善

nǚ rén fā ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn xíng pú sà shèng
女人，发阿耨多罗三藐三菩提心，行菩萨乘，

yún hé yīngzhù yún hé xiū xíng yún hé fā qǐ pú sà xīn
云何应住？云何修行？云何发起菩萨心？”

fó gào xū pú tí shànnán zǐ shàn nǚ rén fā ē nòuduō luó
佛告须菩提：“善男子、善女人发阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí xīn zhě dāngshēng rú shì xīn wǒ yīng ān zhì yī
三藐三菩提心者，当生如是心：‘我应安置一

qiè zhòngshēng lìng rù wú yú niè pán rú shì bō niè pán wú liàngzhòng
切众生，令入无余涅槃。如是般涅槃无量众

shēng yǐ wú yī zhòngshēng bèi niè pánzhě hé yǐ gù xū pú tí
生已，无一众生被涅槃者。’何以故？须菩提，

ruò pú sà yǒuzhòngshēngxiàng[114] xiǎng zé bù yīngshuōmíngwéi pú sà
若菩萨有众生相想，则不应说名为菩萨。

hé yǐ gù xū pú tí shí wú yǒu fǎ míngwéinéngxíng pú sà shàng
何以故？须菩提，实无有法名为能行菩萨上

shèng
乘。

xū pú tí rǔ yì yún hé yú rándēng fó suǒ pō yǒu yī
“须菩提，汝意云何，于然灯佛所，颇有一

fǎ rú lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǒu
法如来所得，名阿耨多罗三藐三菩提不？”

[114] 丽本：生；永乐北藏本及龙藏本：生相

xū pú tí yán fú yě shì zūn yú rán dēng fó suǒ wú
须菩提言："不也[115]。世尊！于然灯佛所，无
yǒu yī fǎ rú lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
有一法如来所得，名阿耨多罗三藐三菩提。"

fó yán rú shì xū pú tí rú shì yú rán dēng fó suǒ
佛言："如是，须菩提，如是。于然灯佛所，
wú yǒu yī fǎ rú lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
无有一法如来所得，名阿耨多罗三藐三菩提。

xū pú tí yú rán dēng fó suǒ ruò yǒu yī fǎ rú lái suǒ dé míng ē
须菩提，于然灯佛所，若有一法如来所得，名阿
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí rán dēng fó zé bú shòu wǒ jì pó luó
耨多罗三藐三菩提，然灯佛则不授我记："婆罗
mén rǔ yú lái shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní duō tuó ē
门，汝于来世当得作佛，号释迦牟尼、多陀阿
qié dù ē luó hē sānmiǎosān fó tuó xū pú tí yóu shí wú
伽度、阿罗诃、三藐三佛陀。"须菩提，由实无
yǒu fǎ rú lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shì gù
有法如来所得，名阿耨多罗三藐三菩提，是故
rán dēng fó yǔ wǒ shòu jì zuò rú shì yán pó luó mén rǔ yú lái
然灯佛与我授记，作如是言："婆罗门，汝于来
shì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní duō tuó ē qié dù ē luó
世当得作佛，号释迦牟尼、多陀阿伽度、阿罗
hē sānmiǎosān fó tuó hé yǐ gù xū pú tí rú lái zhě
诃、三藐三佛陀。"何以故？须菩提，如来者，
zhēn rú bié míng
真如别名。

xū pú tí ruò yǒu rén shuō rú lái dé ē nòuduō luó sān
"须菩提，若有人说："如来得阿耨多罗三
miǎosān pú tí shì rén bù shí yǔ hé yǐ gù xū pú tí shí
藐三菩提。"是人不实语。何以故？须菩提，实
wú yǒu fǎ rú lái suǒ dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
无有法如来所得，名阿耨多罗三藐三菩提。

xū pú tí cǐ fǎ rú lái suǒ dé wú shí wú xū shì gù
"须菩提，此法如来所得，无实无虚。是故
rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ xū pú tí yī qiè fǎ zhě
如来说："一切法皆是佛法。"须菩提，一切法者，

[115] 丽本：得；永乐北藏本及龙藏本：也

fēi yī qiè fǎ gù rú lái shuōmíng yī qiè fǎ
非一切法故，如来说名一切法。

xū pú tí pì rú yǒu rén biànshēn dà shēn
“须菩提，譬如有人，遍身大身。”

xū pú tí yán shì zūn rú[116] lái suǒ shuōbiànshēn dà shēn
须菩提言：“世尊！如[116]来所说遍身大身，

jí wéi fēi shēn shì gù shuōmíngbiànshēn dà shēn
即为[117]非身，是故说名遍身大身。”

fó yán rú shì xū pú tí rú shì xū pú tí ruò yǒu
佛言：“如是。须菩提！如是。须菩提！若有

pú sà shuō rú shì yán wǒ dāng bō niè pán yī qiè zhòngshēng zé
菩萨说如是言：‘我当般涅槃一切众生。’则

bù yīngshuōmíngwéi pú sà xū pú tí rǔ yì yún hé pō yǒu yī fǎ
不应说名为菩萨。须菩提，汝意云何，颇有一法

míng pú sà fǒu
名菩萨不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn
须菩提言：“不也[118]。世尊！”

fó yán xū pú tí shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ wú wǒ
佛言：“须菩提，是故如来说：‘一切法无我、

wú zhòngshēng wú shòuzhě wú shòuzhě xū pú tí ruò yǒu pú
无众生、无寿者、无受者。’须菩提，若有菩

sà shuō rú shì yán wǒ dāngzhuāngyánqīngjìng fó tǔ rú cǐ pú
萨说如是言：‘我当庄严清净佛土。’如此菩

sà shuō xū wàngyán hé yǐ gù xū pú tí zhuāngyán fó tǔ zhě
萨说虚妄言。何以故？须菩提，庄严佛土者，

rú lái shuō zé fēi zhuāngyán shì gù zhuāngyánqīngjìng fó tǔ xū pú
如来说则非庄严，是故庄严清净佛土。须菩

tí ruò pú sà xìn jiàn zhū fǎ wú wǒ zhū fǎ wú wǒ rú lái yīng
提，若菩萨信见诸法无我、诸法无我，如来、应

gòng zhèngbiàn jué shuō shì míng pú sà shì míng pú sà
供、正遍觉说是名菩萨、是名菩萨。

fó yán xū[119] pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn
佛言：“须[119]菩提，汝意云何，如来有肉眼

---

116 丽本：是如；永乐北藏本及龙藏本：如
117 丽本：则；永乐北藏本及龙藏本：即
118 丽本：无有；永乐北藏本及龙藏本：不也
119 丽本：须；永乐北藏本及龙藏本：佛言：“须

fǒu
不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有肉眼。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu tiānyǎn fǒu
佛言：“须菩提，汝意云何，如来有天眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu tiānyǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有天眼。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu huì yǎn fǒu
佛言：“须菩提，汝意云何，如来有慧眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有慧眼。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
佛言：“须菩提，汝意云何，如来有法眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有法眼。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu fó yǎn fǒu
佛言：“须菩提，汝意云何，如来有佛眼不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
须菩提言：“如是。世尊！如来有佛眼。”

xū pú tí rǔ yì yún hé yú héng qié jiāng suǒ yǒu zhū shā
“须菩提，汝意云何，于恒伽江所有诸沙，

rú qí shā shù suǒ yǒu héng qié rú zhū héng qié suǒ yǒu shā shù shì jiè
如其沙数所有恒伽，如诸恒伽所有沙数世界，

rú shì nìng wéi duō fǒu
如是宁为多不？”

xū pú tí yán rú shì shì zūn cǐ děng shì jiè qí shù
须菩提言：“如是。世尊！此等世界，其数

shènduō
甚多。”

fó yán xū pú tí ěr suǒ shì jiè zhōng suǒ yǒu zhòng shēng
佛言：“须菩提，尔所世界中所有众生，

wǒ xī jiàn zhī xīn xiāng xù zhù yǒu zhǒng zhǒng lèi hé yǐ gù xū
我悉见知，心相续住，有种种类。何以故？须

pú tí xīn xiāng xù zhù rú lái shuō fēi xù zhù gù shuō xù zhù
菩提，心相续住，如来说非续住，故说续住。

hé yǐ gù xū pú tí guò qù xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé
何以故？须菩提，过去心不可得，未来心不可得，

xiàn zài xīn bù kě dé
现在心不可得。

xū pú tí rǔ yì yún hé ruò yǒu rén yǐ mǎn sān qiān dà qiān
“须菩提，汝意云何，若有人以满三千大千
shì jiè qī bǎo ér yòng bù shī shì shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ shì yīn
世界七宝而用布施，是善男子、善女人以是因
yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

xū pú tí yán shènduō shì zūn shènduō xiū qié tuó
须菩提言：“甚多。世尊！甚多。修伽陀！”

fó yán rú shì xū pú tí rú shì bǐ shànnán zǐ
佛言：“如是，须菩提，如是。彼善男子、
shàn nǚ rén yǐ shì yīn yuán dé fú jù duō
善女人，以是因缘，得福聚多。”

fó yán xū pú tí ruò fú dé jù dànmíngwéi jù rú
佛言：“须菩提，若福德聚，但名为聚，如
lái zé bù yīngshuō shì fú dé jù shì fú dé jù
来则不应说是福德聚、是福德聚。

xū pú tí rǔ yì yún hé kě yǐ jù zú sè shēnguān rú lái
“须菩提，汝意云何，可以具足色身观如来
fǒu
不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn bù kě yǐ jù zú sè shēn
须菩提言：“不也[120]。世尊！不可以具足色身
guān yú rú lái hé yǐ gù cǐ jù zú sè shēn rú lái shuō fēi jù
观于如来。何以故？此具足色身，如来说非具
zú sè shēn shì gù rú lái shuōmíng jù zú sè shēn
足色身，是故如来说名具足色身。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé kě yǐ jù zú zhū xiàng
佛言：“须菩提，汝意云何，可以具足诸相
guān rú lái fǒu
观如来不？”

xū pú tí yán fú yě shì zūn bù kě yǐ jù zú zhū xiàng
须菩提言：“不也[121]。世尊！不可以具足诸相
guān yú rú lái hé yǐ gù cǐ jù zú xiàng rú lái shuō fēi jù zú
观于如来。何以故？此具足相，如来说非具足

[120] 丽本：可；永乐北藏本及龙藏本：也
[121] 丽本：可；永乐北藏本及龙藏本：也

xiàng shì gù rú lái shuō jù zú xiàng
相，是故如来说具足相。”

fó yán xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái yǒu rú shì yì wǒ
佛言：“须菩提，汝意云何，如来有如是意‘我

jīn shí shuō fǎ yé xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái shí néng
今实说法’耶？须菩提，若有人言：‘如来实能

shuō fǎ rǔ yīngdāng zhī shì rén yóu fēi shí yǒu jí yǐ xié zhí qǐ
说法。’汝应当知，是人由非实有及以邪执，起

fēi bàng wǒ hé yǐ gù xū pú tí shuō fǎ shuō fǎ shí wú yǒu
诽谤我。何以故？须菩提，说法说法，实无有

fǎ míngwéishuō fǎ
法名为说法。”

ěr shí xū pú tí bó fó yán shì zūn pō yǒuzhòngshēng
尔时，须菩提白佛言：“世尊！颇有众生，

yú wèi lái shì tīngwénzhèngshuō rú shì děngxiàng cǐ jīngzhāng jù shēng
于未来世听闻正说如是等相此经章句，生

shí xìn fǒu
实信不？”

fó gào xū pú tí bǐ fēi zhòngshēng fēi fēi zhòngshēng
佛告须菩提：“彼非众生，非非众生。

hé yǐ gù xū pú tí bǐ zhòngshēngzhě rú lái shuō fēi zhòngshēng
何以故？须菩提，彼众生者，如来说非众生，

fēi fēi zhòngshēng gù shuōzhòngshēng
非非众生，故说众生。

xū pú tí rǔ yì yún hé pō yǒu yī fǎ rú lái suǒ dé
“须菩提，汝意云何，颇有一法如来所得，

míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fǒu
名阿耨多罗三藐三菩提不？”

xū pú tí yán fú yě[122] shì zūn wú yǒu yī fǎ rú lái suǒ
须菩提言：“不也。世尊！无有一法如来所

dé míng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
得，名阿耨多罗三藐三菩提。”

fó yán rú shì xū pú tí rú shì nǎi zhì wú yǒu rú wēi
佛言：“如是，须菩提，如是。乃至无有如微

chén fǎ rú lái suǒ shě rú lái suǒ dé shì gù shuōmíng ē nòuduō
尘法，如来所舍，如来所得，是故说名阿耨多

[122] 丽本：得；永乐北藏本及龙藏本：也

luó sānmiǎosān pú tí píngděngpíngděng fù cì xū pú tí zhū fó
罗三藐三菩提平等平等。复次，须菩提，诸佛

jué zhī wú yǒuchā bié shì gù shuōmíng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
觉知无有差别，是故说名阿耨多罗三藐三菩提。

fù cì xū pú tí cǐ fǎ píngděng wú yǒugāo xià shì míng ē nòu
复次，须菩提，此法平等无有高下，是名阿耨

duō luó sānmiǎosān pú tí fù cì xū pú tí yóu[123] wú wǒ wú
多罗三藐三菩提。复次，须菩提，由[123]无我、无

zhòngshēng wú shòuzhě wú shòuzhě děng cǐ fǎ píngděng gù míng
众生、无寿者、无受者等此法平等，故名

ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí fù cì xū pú tí yóu shí shàn
阿耨多罗三藐三菩提。复次，须菩提，由实善

fǎ jù zú yuánmǎn dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí
法具足圆满，得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，

suǒyánshàn fǎ shàn fǎ zhě rú lái shuō fēi shàn fǎ gù míngshàn fǎ
所言善法善法者，如来说非善法[124]，故名善法。

xū pú tí sānqiān dà qiān shì jiè zhōng suǒyǒuzhū xū
“须菩提，三千大千世界中[125]，所有诸须

mí shānwáng rú shì děng qī bǎo jù mǎn cǐ shì jiè yǒurén chí yòng
弥山王，如是等七宝聚，满此世界，有人持用

bù shī ruò rén cóng cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng
布施。若人从此般若波罗蜜经，乃至四句偈等，

shòu chí dú sòng wèi tā zhèngshuō suǒ dé gōng dé yǐ qiángōng dé
受持读诵，为他正说，所得功德。以前功德

bǐ cǐ gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiānwàn yì fēn bù jí yī qióng
比此功德，百分不及一，千万亿分不及一，穷

yú suànshù bù jí qí yī nǎi zhì wēi lì pǐn lèi xiāngyìng pì yù suǒ bù
于算数不及其一，乃至威力品类相应譬喻所不

néng jí
能及。

xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái zuò shì niàn wǒ dù zhòng
“须菩提，汝意云何，如来作是念‘我度众

shēng yé xū pú tí rǔ jīn bù yīngzuò rú shì niàn hé yǐ gù
生’耶？须菩提，汝今不应作如是念。何以故？

[123] 丽本：由法；永乐北藏本及龙藏本：由
[124] 丽本：法；永乐北藏本及龙藏本：善法
[125] 丽本：界；永乐北藏本及龙藏本：界中

shí wú zhòngshēng rú lái suǒ dù xū pú tí ruò yǒuzhòngshēng rú lái
实无 众 生 如来所度。须菩提，若有 众 生 如来

suǒ dù jí shì wǒ zhí zhòngshēng zhí shòuzhě zhí shòuzhě zhí
所度，即是我执、众 生 执、寿者执、受者执。

xū pú tí cǐ wǒ děng zhí rú lái shuō fēi zhí yīng ér fán fū
须菩提，此我 等 执，如来 说 非执，婴儿、凡夫、

zhòngshēng zhī suǒ zhí gù xū pú tí yīng ér fán fū zhòngshēng
众 生 之所执故。须菩提，婴儿、凡夫、众 生

zhě rú lái shuō fēi zhòngshēng gù shuōyīng ér fán fū zhòngshēng
者，如来 说 非 众 生 ，故 说 婴儿、凡夫、众 生 。

xū pú tí rǔ yì yún hé kě yǐ jù zú xiàngguān rú lái fǒu
须菩提， 汝意云何， 可以具足 相 观 如来不？”

xū pú tí yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì bù yǐ jù zú xiàng
须菩提言：“如我解佛所 说 义，不以具足 相

yīngguān rú lái
应 观 如来。”

fó yán rú shì xū pú tí rú shì bù yǐ jù zú xiàng
佛言：“如是，须菩提，如是。不以具足 相

yīngguān rú lái hé yǐ gù ruò yǐ jù zú xiàngguān rú lái zhě
应 观 如来。何以故？若以具足 相 观 如来者，

zhuàn lún shèngwángyīng shì rú lái shì gù bù yǐ jù zú xiàngyīngguān
转 轮 圣 王 应是如来，是故不以具足 相 应 观

rú lái
如来。”

shì shí shì zūn ér shuō jì yán
是时，世尊而 说 偈言：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色见我 以音 声 求我

shì rén xíng xié dào bù yīng dé jiàn wǒ
是人行邪道 不应得见我

yóu fǎ yīngjiàn fó tiáo yù fǎ wéi shēn
由法应见佛 调御法为 身

cǐ fǎ fēi shí jìng fǎ rú shēnnán jiàn
此法非识境 法如 深 难见

xū pú tí rǔ yì yún hé rú lái kě yǐ jù zú xiàng dé ē
“须菩提，汝意云何，如来可以具足 相 得阿

nòuduō luó sān miǎosān pú tí fǒu xū pú tí rǔ jīn bù yīngzuò rú
耨多罗三 藐 三菩提不？须菩提，汝今不应作如

shì jiàn rú lái yǐ jù zú xiàng dé ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
是见‘如来以具足相得阿耨多罗三藐三菩提’。

hé yǐ gù xū pú tí rú lái bù yǐ[126] jù zú xiàng dé ē nòuduō
何以故？须菩提，如来不以[126]具足相得阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí xū pú tí ruò rǔ zuò shì niàn rú lái yǒu shì
罗三藐三菩提。须菩提，若汝作是念‘如来有是

shuō xíng pú sà shèngrén yǒu fǎ kě miè xū pú tí rǔ mò zuò
说：行菩萨乘人，有法可灭。’须菩提，汝莫作

cǐ jiàn hé yǐ gù rú lái bù shuōxíng pú sà shèngrén yǒu fǎ kě miè
此见。何以故？如来不说行菩萨乘人有法可灭

jí yǐ yǒngduàn
及以永断。

xū pú tí ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ mǎnhéng
“须菩提，若有善男子、善女人，以满恒

qié shā děng shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò yǒu pú sà yú yī qiè
伽沙等世界七宝持用布施。若有菩萨，于一切

fǎ wú wǒ wú shēng dé wú shēngrěn yǐ shì yīn yuán suǒ dé fú
法无我、无生，得无生忍，以是因缘，所得福

dé zuì duō yú bǐ xū pú tí xíng dà shèngrén bù yīng zhí qǔ fú
德最多于彼。须菩提，行大乘人，不应执取福

dé zhī jù
德之聚。”

xū pú tí yán cǐ fú dé jù kě shè chí fǒu
须菩提言：“此福德聚可摄持不？”

fó yán xū pú tí cǐ fú dé jù kě dé shè chí bù kě zhí
佛言：“须菩提，此福德聚可得摄持，不可执

qǔ shì gù shuō cǐ fú dé zhī jù yīng kě shè chí
取，是故说此福德之聚应可摄持。

xū pú tí ruò yǒu rényán rú lái xíng zhù zuò wò
“须菩提，若有人言：‘如来行、住、坐、卧。’

shì rén bù jiě wǒ suǒshuō yì hé yǐ gù xū pú tí rú lái zhě
是人不解我所说义。何以故？须菩提，如来者，

wú suǒxíng qù wú[127] suǒ cóng lái shì gù shuōmíng[128] rú lái yīnggòng
无所行去，无[127]所从来，是故说名[128]如来、应供、

[126] 丽本：由；永乐北藏本及龙藏本：以
[127] 丽本：亦无；永乐北藏本及龙藏本：无
[128] 丽本：名；永乐北藏本及龙藏本：说名

zhèngbiàn jué zhī
正 遍觉知。

xū pú tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ sānqiān dà
“须菩提，若善男子、善女人，以三千大
qiān shì jiè dì dà wēichén shāochéng huī mò hé wéi mòwán rú
千世界地大微尘，烧 成 灰末，合为墨丸，如
wēichén jù xū pú tí rǔ yì yún hé shì lín xū jù nìngwéiduō
微尘聚。须菩提，汝意云何，是邻虚聚，宁为多
fǒu
不？”

xū pú tí yán bǐ lín xū jù shènduō shì zūn hé yǐ gù
须菩提言：“彼邻虚聚甚 多。世尊！何以故？
shì zūn ruò lín xū jù shì shí yǒuzhě shì zūn zé bù yīngshuōmíng lín xū
世尊！若邻虚聚是实有者，世尊则不应说 名邻虚
jù hé yǐ gù shì zūn suǒshuō cǐ lín xū jù rú lái shuō fēi lín xū
聚。何以故？世尊所说此邻虚聚，如来说非邻虚
jù shì gù shuōmíngwéi lín xū jù rú lái suǒshuōsānqiān dà qiān shì
聚，是故说 名为邻虚聚。如来所说三千大千世
jiè zé fēi shì jiè gù shuōsānqiān dà qiān shì jiè hé yǐ gù shì
界，则非世界，故说三千大千世界。何以故？世
zūn ruò zhí shì jiè wéi shí yǒuzhě shì jù yī zhí cǐ jù yī zhí
尊！若执世界为实有者，是聚一执。此聚一执，
rú lái shuō fēi zhí gù shuō jù yī zhí
如来说非执，故说聚一执。”

fó shì zūnyán xū pú tí cǐ jù yī zhí dàn shì yánshuō
佛世尊言：“须菩提，此聚一执，但世言说。
xū pú tí shì fǎ fēi kě yán fǎ yīng ér fán fū piānyánsuǒ qǔ
须菩提，是法非可言法，婴儿凡夫偏言所取。

xū pú tí ruò yǒu rén yán rú lái shuō wǒ jiàn zhòngshēng
“须菩提，若有人言：‘如来说我见、众 生
jiàn shòuzhějiàn shòuzhějiàn xū pú tí rǔ yì yún hé shì
见、寿者见、受者见。’须菩提，汝意云何，是
rén yánshuōwéizhèng yǔ fǒu
人言说为 正 语不？”

xū pú tí yán fú yě[129] shì zūn fú yě[130] xiū qié tuó
须菩提言：“不也[129]。世尊！不也[130]。修伽陀！

[129] 丽本：正；永乐北藏本及龙藏本：也
[130] 丽本：正；永乐北藏本及龙藏本：也

hé yǐ gù rú lái suǒshuō wǒ jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhě jiàn shòu
何以故？如来所说我见、众 生 见、寿者见、受
zhě jiàn jí shì fēi jiàn shì gù shuō wǒ jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhě
者见，即是非见，是故说我见、众 生 见、寿者
jiàn shòuzhě jiàn
见、受者见。”

xū pú tí ruò rén xíng pú sà shèng rú shì yīng zhī yīngjiàn
“须菩提，若人行菩萨 乘，如是应知、应见
yīng xìn yī qiè zhū fǎ rú shì yīng xiū wèi lìng fǎ xiǎng bù dé shēng qǐ
应信一切诸法；如是应修，为令法 想 不得 生 起。
hé yǐ gù xū pú tí shì fǎ xiǎng fǎ xiǎngzhě rú lái shuō jí
何以故？须菩提，是法 想 、法 想 者，如来说即
fēi xiǎng gù shuō fǎ xiǎng
非 想 ，故说法 想 。

xū pú tí ruò yǒu pú sà mó hē sà yǐ mǎn wú shù wú liàng
“须菩提，若有菩萨摩诃萨，以满无数无量
shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén cóng
世界七宝持 用 布施；若有善 男子、善 女人，从
cǐ bō rě bō luó mì jīng nǎi zhì sì jù jì děng shòu chí dú sòng
此般若波罗蜜经，乃至四句偈 等，受 持读诵，
jiào tā xiū xíng wèi tā guǎngshuō shì shànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ
教他修行，为他 广 说；是善 男子、善 女人，以
shì yīn yuán suǒshēng fú dé zuì duō yú bǐ wú liàng wú shù yún hé xiǎn
是因 缘 所 生 福德，最多于彼无量无数。云何显
shuō cǐ jīng rú wú suǒxiǎnshuō gù yánxiǎnshuō
说此经？如无所显 说，故言显 说。

rú rú bú dòng héngyǒuzhèngshuō yīngguānyǒuwéi fǎ rú
如如不 动，恒 有 正 说。应 观 有为法，如
àn yì dēnghuàn lù pàomèngdiànyún
暗翳 灯 幻，露泡 梦 电 云。

ěr shí shì zūnshuō shì jīng yǐ dà dé xū pú tí xīn jìn huān xǐ
尔时，世尊说是经已，大德须菩提心进 欢 喜，
jí zhū bǐ qiū bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí zhòng rén tiān
及诸比丘、比丘尼、优婆塞、优婆夷 众，人、天、
ē xiū luó děng yī qiè shì jiān yǒngyuèhuān xǐ xìn shòufèngxíng
阿修罗 等 一切世间， 踊 跃 欢 喜， 信 受 奉 行。

xī tiānzhúyōuchán ní guósānzàng fǎ shī hào jū luó nà tā
[131]西天竺优禅尼国三藏法师，号拘罗那他，

cǐ yúnzhēn dì liáng wǔ huáng dì yuǎnqiǎnyíng jiē jīng yóu mǐnyuè
此云真谛。梁武皇帝远遣迎接，经游闽越，

zàn qì liáng ān tài shǒuwángfāngshē nǎi qín xīn zhèng fǎ xìng ài dà
暂憩梁安。太守王方赊乃勤心正法，性爱大

shèng réng yú jiànzào qié lán qǐnghóng zī diǎn fǎ shī bù guāiběnyuàn
乘，仍于建造伽蓝，请弘兹典。法师不乖本愿，

shòusānqǐng ér mò rán xún cǐ jiù jīngshènyǒu tuō wù jí yú rén wǔ
受三请而默然，寻此旧经甚有脱误，即于壬午

nián wǔ yuè yī rì chóngfān tiānzhú dìngwén yī pó sǒu lùn shì fǎ shī
年五月一日重翻，天竺定文依婆薮论释，法师

shàn jiě fāngyán wú láo dù yǔ zhǔ bǐ xuánwén xuān cǐ ào shuō
善解方言，无劳度语，瞩彼玄文，宣此奥说。

duì xié zōng fǎ shī fǎ qiánděngbìnggòng bǐ shòu zhì jiǔ yuè èr shí wǔ
对偕宗法师、法虔等并共笔受。至九月二十五

rì wén yì dōujìng jīngběn yī juàn wén yì shí juàn fǎ qián ěr
日，文义都竟。经本一卷，文义十卷。法虔尔

rì réngyuànzào yī bǎi bù liú tōnggòngyǎng bìngjiǎng zhī shí biàn
日，仍愿造一百部，流通供养，并讲之十遍。

pǔ yuànzhòngshēng yīn cǐ zhèngshuō sù zhì niè pán cháng liú yìnghuà
普愿众生因此正说速至涅槃，常流应化。

[131] 丽本无，出永乐北藏本及龙藏本

néngduàn jīn gāng bō rě bō luó mì duō jīng

能断金刚般若波罗蜜多经

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèngzhào yì

唐三藏法师玄奘奉诏 译

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài shì luó fá zhù shì duō lín jǐ gū dú yuán

一时，薄伽梵在室罗筏住逝多林给孤独园，

yǔ dà bì chúzhòngqiān èr bǎi wǔ shí rén jù

与大苾刍众千二百五十人俱。

ěr shí shì zūn yú rì chū fēn zhěng lǐ cháng fú zhí chí yī

尔时，世尊于日初分，整理常服，执持衣

bō rù shì luó fá dà chéng qǐ shí

钵，入室罗筏大城乞食。

shí bó qié fàn yú qí chéngzhōng xíng qǐ shí yǐ chūhuánběn

时，薄伽梵于其城中，行乞食已，出还本

chù fàn shí qì shōu yī bō xǐ zú yǐ yú shí hòu shí fū rú

处。饭食讫，收衣钵，洗足已。于食后时，敷如

chángzuò jié jiā fū zuò duānshēnzhèngyuàn zhù duì miànniàn

常座，结跏趺坐，端身正愿，住对面念。

shí zhū bì chú lái yì fó suǒ dào yǐ dǐng lǐ shì zūnshuāng zú

时，诸苾刍来诣佛所，到已顶礼世尊双足，

yòu rào sān zā tuì zuò yī miàn jù shòushànxiàn yì yú rú shì zhòng huì

右绕三匝，退坐一面。具寿善现亦于如是众会

zhōngzuò

中坐。

ěr shí zhòngzhōng jù shòushànxiàncóngzuò ér qǐ piāntǎn yī

尔时，众中具寿善现从座而起，偏袒一

jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán xī yǒu shì

肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“希有！世

zūn nǎi zhì rú lái yìng zhèngděngjué néng yǐ zuì shèng shèshòu

尊！乃至如来、应、正等觉，能以最胜摄受，

shèshòuzhū pú sà mó hē sà nǎi zhì rú lái yìng zhèngděngjué

摄受诸菩萨摩诃萨；乃至如来、应、正等觉，

néng yǐ zuì shèng fù zhǔ fù zhǔ zhū pú sà mó hē sà shì zūn zhū
能以最胜付嘱，付嘱诸菩萨摩诃萨。世尊！诸
yǒu fā qù pú sà shèng zhě yīng yún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé
有发趣菩萨乘者，应云何住？云何修行？云何
shè fú qí xīn
摄伏其心？”

zuò shì yǔ yǐ ěr shí shì zūn gào jù shòu shàn xiàn yuē shàn
作是语已。尔时，世尊告具寿善现曰：“善
zāi shàn zāi shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō nǎi
哉！善哉！善现，如是，如是。如汝所说：‘乃
zhì rú lái yìng zhèng děng jué néng yǐ zuì shèng shè shòu shè shòu
至如来、应、正等觉，能以最胜摄受，摄受
zhū pú sà mó hē sà nǎi zhì rú lái yìng zhèng děng jué néng yǐ
诸菩萨摩诃萨；乃至如来、应、正等觉，能以
zuì shèng fù zhǔ fù zhǔ zhū pú sà mó hē sà shì gù shàn xiàn
最胜付嘱，付嘱诸菩萨摩诃萨。’是故，善现，
rǔ yīng dì tīng jí shàn zuò yì wú dāng wèi rǔ fēn bié jiě shuō zhū
汝应谛听，极善作意，吾当为汝分别解说，诸
yǒu fā qù pú sà shèng zhě yīng rú shì zhù rú shì xiū xíng rú shì shè
有发趣菩萨乘者，应如是住，如是修行，如是摄
fú qí xīn
伏其心。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán rú shì shì zūn yuàn yào yù wén
具寿善现白佛言：“如是。世尊！愿乐欲闻！”

fó yán shàn xiàn zhū yǒu fā qù pú sà shèng zhě yīng dāng
佛言：“善现，诸有发趣菩萨乘者，应当
fā qǐ rú shì zhī xīn suǒ yǒu zhū yǒu qíng yǒu qíng shè suǒ shè ruò
发起如是之心：‘所有诸有情，有情摄所摄，若
luǎn shēng ruò tāi shēng ruò shī shēng ruò huà shēng ruò yǒu sè
卵生、若胎生、若湿生、若化生、若有色、
ruò wú sè ruò yǒu xiǎng ruò wú xiǎng ruò fēi yǒu xiǎng fēi wú xiǎng
若无色、若有想、若无想、若非有想非无想，
nǎi zhì yǒu qíng jiè shī shè suǒ shī shè rú shì yī qiè wǒ dāng jiē lìng yú
乃至有情界施设所施设，如是一切，我当皆令于
wú yú yī miào niè pán jiè ér bō niè pán suī dù rú shì wú liàng yǒu qíng
无余依妙涅槃界而般涅槃。虽度如是无量有情，
lìng miè dù yǐ ér wú yǒu qíng dé miè dù zhě hé yǐ gù shàn xiàn
令灭度已，而无有情得灭度者。’何以故？善现，

ruò zhū pú sà mó hē sà yǒuqíngxiǎngzhuǎn bù yīngshuōmíng pú sà mó
若诸菩萨摩诃萨有情想转，不应说名菩萨摩
hē sà suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò zhū pú sà mó hē sà bù yīng
诃萨。所以者何？善现，若诸菩萨摩诃萨，不应
shuōyányǒuqíngxiǎngzhuǎn rú shì mìngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè
说言有情想转，如是命者想、士夫想、补特
qié luó xiǎng yì shēngxiǎng mó nà pó xiǎng zuò zhěxiǎng shòuzhě
伽罗想、意生想、摩纳婆想、作者想、受者
xiǎngzhuǎn dāng zhī yì ěr hé yǐ gù shànxiàn wú yǒushǎo fǎ
想转，当知亦尔。何以故？善现，无有少法
míngwéi fā qù pú sà shèngzhě
名为发趣菩萨乘者。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà bú zhù yú shì yīngxíng bù
“复次，善现，菩萨摩诃萨不住于事应行布
shī dōu wú suǒ zhù yīngxíng bù shī bú zhù yú sè yīngxíng bù shī bú
施，都无所住应行布施，不住于色应行布施，不
zhùshēng xiāng wèi chù fǎ yīngxíng bù shī shànxiàn rú shì
住声、香、味、触、法应行布施。善现，如是
pú sà mó hē sà rú bú zhùxiàngxiǎngyīngxíng bù shī hé yǐ gù shàn
菩萨摩诃萨如不住相想应行布施。何以故？善
xiàn ruò pú sà mó hē sà dōu wú suǒ zhù ér xíng bù shī qí fú dé jù
现，若菩萨摩诃萨都无所住而行布施，其福德聚
bù kě qǔ liàng
不可取量。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé dōngfāng xū kōng kě qǔ
佛告善现：“于汝意云何？东方虚空可取
liàngfǒu
量不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也。世尊！”

shànxiàn rú shì nán xī běi fāng sì wéishàng xià zhōubiàn
“善现，如是南西北方、四维上下、周遍
shí fāng yī qiè shì jiè xū kōng kě qǔ liàngfǒu
十方一切世界虚空可取量不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也。世尊！”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì ruò pú sà mó hē sà
佛言：“善现，如是，如是。若菩萨摩诃萨

dōu wú suǒ zhù ér xíng bù shī qí fú dé jù bù kě qǔ liàng yì fù rú
都无所住而行布施，其福德聚不可取量亦复如
shì shànxiàn pú sà rú shì rú bú zhù xiàngxiǎngyīngxíng bù shī
是。善现，菩萨如是如不住相想应行布施。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhū xiàng jù zú
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足
guān rú lái fǒu
观如来不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù yīng yǐ zhū xiàng jù zú
善现答言：“不也。世尊！不应以诸相具足
guān yú rú lái hé yǐ gù rú lái shuō zhū xiàng jù zú jí fēi zhū
观于如来。何以故？如来说诸相具足即非诸
xiàng jù zú
相具足。”

shuō shì yǔ yǐ fó fù gào jù shòushànxiànyán shànxiàn
说是语已，佛复告具寿善现言：“善现，
nǎi zhì zhū xiàng jù zú jiē shì xū wàng nǎi zhì fēi xiàng jù zú jiē fēi
乃至诸相具足皆是虚妄，乃至非相具足皆非
xū wàng rú shì yǐ xiàng fēi xiàngyīngguān rú lái
虚妄，如是以相非相应观如来。”

shuō shì yǔ yǐ jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn pō
说是语已，具寿善现复白佛言：“世尊！颇
yǒuyǒuqíng yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng
有有情于当来世，后时、后分、后五百岁、正
fǎ jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí wénshuō rú shì sè jīngdiǎn jù shēng shí
法将灭时分转时，闻说如是色经典句，生实
xiǎng fǒu
想不？”

fó gàoshànxiàn wù zuò shì shuō pō yǒuyǒuqíng yú dāng
佛告善现：“勿作是说：‘颇有有情，于当
lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí
来世后时后分后五百岁正法将灭时分转时，
wénshuō rú shì sè jīngdiǎn jù shēng shí xiǎng fǒu rán fù shàn
闻说如是色经典句，生实想不？’然复，善
xiàn yǒu pú sà mó hē sà yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ
现，有菩萨摩诃萨于当来世，后时、后分、后五
bǎi suì zhèng fǎ jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí jù zú shī luó jù dé jù
百岁、正法将灭时分转时，具足尸罗，具德具

huì
慧。

fù cì shànxiàn bǐ pú sà mó hē sà fēi yú yī fó suǒ
“复次，善现，彼菩萨摩诃萨非于一佛所

chéng shì gòngyǎng fēi yú yī fó suǒzhòngzhū shàngēn rán fù shàn
承事供养，非于一佛所种诸善根。然复，善

xiàn bǐ pú sà mó hē sà yú qí fēi yī bǎi qiān fó suǒ chéng shì
现，彼菩萨摩诃萨于其非一、百、千佛所承事

gòngyǎng yú qí fēi yī bǎi qiān fó suǒzhòngzhū shàngēn nǎi néng
供养，于其非一、百、千佛所种诸善根，乃能

wénshuō rú shì sè jīngdiǎn jù dāng dé yī jìng xìn xīn shànxiàn rú
闻说如是色经典句，当得一净信心。善现，如

lái yǐ qí fó zhì xī yǐ zhī bǐ rú lái yǐ qí fó yǎn xī yǐ jiàn bǐ
来以其佛智悉已知彼，如来以其佛眼悉已见彼。

shànxiàn rú lái xī yǐ jué bǐ yī qiè yǒuqíng dāngshēng wú liàng wú shù
善现，如来悉已觉彼一切有情，当生无量无数

fú jù dāngshè wú liàng wú shù fú jù hé yǐ gù shànxiàn bǐ
福聚，当摄无量无数福聚。何以故？善现，彼

pú sà mó hē sà wú wǒxiǎngzhuǎn wú yǒuqíngxiǎng wú mìngzhěxiǎng
菩萨摩诃萨无我想转、无有情想、无命者想、

wú shì fū xiǎng wú bǔ tè qié luó xiǎng wú yì shēngxiǎng wú mó
无士夫想、无补特伽罗想、无意生想、无摩

nà pó xiǎng wú zuò zhěxiǎng wú shòu zhěxiǎngzhuǎn shànxiàn bǐ
纳婆想、无作者想、无受者想转。善现，彼

pú sà mó hē sà wú fǎ xiǎngzhuǎn wú fēi fǎ xiǎngzhuǎn wú xiǎng
菩萨摩诃萨无法想转，无非法想转，无想

zhuǎn yì wú fēi xiǎngzhuǎn suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò pú sà mó
转亦无非想转。所以者何？善现，若菩萨摩

hē sà yǒu fǎ xiǎngzhuǎn bǐ jí yīngyǒu wǒ zhí yǒuqíng zhí mìngzhě
诃萨有法想转，彼即应有我执、有情执、命者

zhí bǔ tè qié luó děng zhí ruò yǒu fēi fǎ xiǎngzhuǎn bǐ yì yīngyǒu
执、补特伽罗等执；若有非法想转，彼亦应有

wǒ zhí yǒuqíng zhí mìngzhě zhí bǔ tè qié luó děng zhí hé yǐ
我执、有情执、命者执、补特伽罗等执。何以

gù shànxiàn bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ shì gù rú lái mì
故？善现，不应取法，不应取非法，是故如来密

yì ér shuō fá yù fǎ mén zhū yǒu zhì zhě fǎ shàngyīngduàn hé kuàng
意而说筏喻法门。诸有智者，法尚应断，何况

fēi fǎ
非法！”

fó fù gào jù shòushànxiànyán shànxiàn yú rǔ yì yún hé
佛复告具寿善现言：“善现，于汝意云何？

pō yǒushǎo fǎ rú lái yìng zhèngděng jué zhèng dé ē nòuduō luó sān
颇有少法如来、应、正等觉证得阿耨多罗三

miǎosān pú tí yé pō yǒushǎo fǎ rú lái yìng zhèngděng jué shì suǒ
藐三菩提耶？颇有少法如来、应、正等觉是所

shuō yé
说耶？”

shànxiàn dá yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì zhě wú
善现答言：“世尊！如我解佛所说义者，无

yǒushǎo fǎ rú lái yìng zhèngděng jué zhèng dé ē nòuduō luó sānmiǎo
有少法如来、应、正等觉证得阿耨多罗三藐

sān pú tí yì wú yǒushǎo fǎ shì rú lái yìng zhèngděng jué suǒshuō
三菩提，亦无有少法是如来、应、正等觉所说。

hé yǐ gù shì zūn rú lái yìng zhèngděng jué suǒzhèng suǒshuō
何以故？世尊！如来、应、正等觉所证、所说、

suǒ sī wéi fǎ jiē bù kě qǔ bù kě xuānshuō fēi fǎ fēi fēi fǎ
所思惟法，皆不可取，不可宣说，非法，非非法。

hé yǐ gù yǐ zhū xiánshèng bǔ tè qié luó jiē shì wú wéi zhī suǒ xiǎn
何以故？以诸贤圣补特伽罗皆是无为之所显

gù
故。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé ruò shànnán zǐ huòshàn
佛告善现：“于汝意云何？若善男子或善

nǚ rén yǐ cǐ sānqiān dà qiān shì jiè chéngmǎn qī bǎo chí yòng bù shī
女人，以此三千大千世界盛满七宝持用布施，

shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒshēng fú jù nìngwéi
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚宁为

duō fǒu
多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多。世尊！甚多。善逝！

shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒshēng fú jù qí liàng
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚其量

shènduō hé yǐ gù shì zūn fú dé jù fú dé jù zhě rú lái shuō
甚多。何以故？世尊！福德聚福德聚者，如来说

wéi fēi fú dé jù shì gù rú lái shuōmíng fú dé jù fú dé jù
为非福德聚，是故如来说名福德聚福德聚。”

fó fù gàoshànxiànyán shànxiàn ruòshànnán zǐ huòshàn nǚ
佛复告善现言：“善现，若善男子或善女

rén yǐ cǐ sān qiān dà qiān shì jiè chéngmǎn qī bǎo chí yòng bù shī
人，以此三千大千世界盛满七宝持用布施；

ruòshànnán zǐ huòshàn nǚ rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó[132]
若善男子或善女人，于此法门乃至四句伽陀[132]，

shòu chí dú sòng jiū jìngtōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú
受持读诵、究竟通利及广为他宣说开示、如

lǐ zuò yì yóu shì yīn yuánsuǒshēng fú jù shènduō yú qián wú liàng wú
理作意，由是因缘所生福聚甚多于前无量无

shù hé yǐ gù yī qiè rú lái yìng zhèngděngjué ē nòuduō luó
数。何以故？一切如来、应、正等觉阿耨多罗

sān miǎo sān pú tí jiē cóng cǐ jīng chū zhū fó shì zūn jiē cóng cǐ jīng
三藐三菩提皆从此经出，诸佛世尊皆从此经

shēng suǒ yǐ zhě hé shànxiàn zhū fó fǎ zhū fó fǎ zhě rú lái
生。所以者何？善现，诸佛法诸佛法者，如来

shuōwéi fēi zhū fó fǎ shì gù rú lái shuōmíngzhū fó fǎ zhū fó fǎ
说为非诸佛法，是故如来说名诸佛法诸佛法。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū yù liú zhě pō zuò shì
佛告善现：“于汝意云何？诸预流者颇作是

niàn wǒ néngzhèng dé yù liú guǒ fǒu
念‘我能证得预流果’不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū yù liú zhě bú zuò shì
善现答言：“不也。世尊！诸预流者不作是

niàn wǒ néngzhèng dé yù liú zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn zhū yù
念‘我能证得预流之果’。何以故？世尊！诸预

liú zhě wú shǎosuǒ yù gù míng yù liú bú yù sè shēng xiāng
流者无少所预，故名预流；不预色、声、香、

wèi chù fǎ gù míng yù liú shì zūn ruò yù liú zhě zuò rú shì
味、触、法，故名预流。世尊！若预流者作如是

niàn wǒ néngzhèng dé yù liú zhī guǒ jí wéi zhí wǒ yǒu qíng
念‘我能证得预流之果’，即为执我、有情、

mìngzhě shì fū bǔ tè qié luó děng
命者、士夫、补特伽罗等。”

[132] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū yī lái zhě pō zuò shì
佛告善现：“于汝意云何？诸一来者颇作是
niàn wǒ néngzhèng dé yī lái guǒ fǒu
念‘我能证得一来果’不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū yī lái zhě bú zuò shì
善现答言：“不也。世尊！诸一来者不作是
niàn wǒ néngzhèng dé yī lái zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn yǐ wú
念‘我能证得一来之果’。何以故？世尊！以无
shǎo fǎ zhèng yī lái xìng gù míng yī lái
少法证一来性，故名一来。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū bù huán zhě pō zuò
佛告善现：“于汝意云何？诸不还者颇作
shì niàn wǒ néngzhèng dé bù huánguǒ fǒu
是念‘我能证得不还果’不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū bù huán zhě bú zuò shì
善现答言：“不也。世尊！诸不还者不作是
niàn wǒ néngzhèng dé bù huán zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn yǐ
念‘我能证得不还之果’。何以故？世尊！以
wú shǎo fǎ zhèng bù huánxìng gù míng bù huán
无少法证不还性，故名不还。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū ē luó hàn pō zuò shì
佛告善现：“于汝意云何？诸阿罗汉颇作是
niàn wǒ néngzhèng dé ē luó hàn fǒu
念‘我能证得阿罗汉’不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū ē luó hàn bú zuò shì
善现答言：“不也。世尊！诸阿罗汉不作是
niàn wǒ néngzhèng dé ē luó hànxìng hé yǐ gù shì zūn yǐ wú
念‘我能证得阿罗汉性’。何以故？世尊！以无
shǎo fǎ míng ē luó hàn yóu shì yīn yuánmíng ē luó hàn shì zūn ruò
少法名阿罗汉，由是因缘名阿罗汉。世尊！若
ē luó hànzuò rú shì niàn wǒ néngzhèng dé ē luó hànxìng jí wéi zhí
阿罗汉作如是念‘我能证得阿罗汉性’，即为执
wǒ yǒuqíng mìngzhě shì fū bǔ tè qié luó děng suǒ yǐ zhě
我、有情、命者、士夫、补特伽罗等。所以者
hé shì zūn rú lái yìng zhèngděng jué shuō wǒ dé wú zhēngzhù
何？世尊！如来、应、正等觉说我得无诤住
zuì wéi dì yī shì zūn wǒ suī shì ē luó hànyǒng lí tān yù ér wǒ
最为第一。世尊！我虽是阿罗汉永离贪欲，而我

wèi céng zuò rú shì niàn wǒ dé ē luó hàn yǒng lí tān yù shì zūn
未曾作如是念‘我得阿罗汉永离贪欲’。世尊！

wǒ ruò zuò rú shì niàn wǒ dé ē luó hàn yǒng lí tān yù zhě rú lái
我若作如是念‘我得阿罗汉永离贪欲’者，如来

bù yīng jì shuō wǒ yán shànxiàn shànnán zǐ dé wú zhēng zhù zuì wéi
不应记说我言：‘善现，善男子得无诤住最为

dì yī yǐ dōu wú suǒ zhù shì gù rú lái shuō míng wú zhēng zhù wú
第一’。以都无所住，是故如来说名无诤住无

zhēng zhù
诤住。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái xī zài rán dēng
佛告善现：“于汝意云何？如来昔在然灯

rú lái yìng zhèng dēng jué suǒ pō yú shǎo fǎ yǒu suǒ qǔ fǒu
如来、应、正等觉所，颇于少法有所取不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn rú lái xī zài rán dēng rú
善现答言：“不也。世尊！如来昔在然灯如

lái yìng zhèng dēng jué suǒ dōu wú shǎo fǎ ér yǒu suǒ qǔ
来、应、正等觉所，都无少法而有所取。”

fó gào shànxiàn ruò yǒu pú sà zuò rú shì yán wǒ dāng chéng
佛告善现：“若有菩萨作如是言：‘我当成

bàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán rú shì pú sà fēi zhēn shí yǔ hé yǐ
办佛土功德庄严。’如是菩萨非真实语。何以

gù shànxiàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán fó tǔ gōng dé zhuāng yán zhě
故？善现，佛土功德庄严佛土功德庄严者，

rú lái shuō fēi zhuāng yán shì gù rú lái shuō míng fó tǔ gōng dé zhuāng
如来说非庄严，是故如来说名佛土功德庄

yán fó tǔ gōng dé zhuāng yán shì gù shànxiàn pú sà rú shì dōu wú
严佛土功德庄严。是故，善现，菩萨如是都无

suǒ zhù yīng shēng qí xīn bú zhù yú sè yīng shēng qí xīn bú zhù fēi sè
所住应生其心，不住于色应生其心，不住非色

yīng shēng qí xīn bú zhù shēng xiāng wèi chù fǎ yīng shēng qí
应生其心，不住声、香、味、触、法应生其

xīn bú zhù fēi shēng xiāng wèi chù fǎ yīng shēng qí xīn dōu
心，不住非声、香、味、触、法应生其心，都

wú suǒ zhù yīng shēng qí xīn
无所住应生其心。”

fó gào shànxiàn rú yǒu shì fū jù shēn dà shēn qí sè zì tǐ
佛告善现：“如有士夫具身大身，其色自体

jiǎ shǐ pì rú miàogāoshānwáng shànxiàn yú rǔ yì yún hé bǐ zhī
假使譬如妙高山王。善现，于汝意云何？彼之
zì tǐ wéiguǎng dà fǒu
自体为广大不？”

shànxiàn dá yán bǐ zhī zì tǐ guǎng dà shì zūn guǎng dà
善现答言：“彼之自体广大。世尊！广大。
shàn shì hé yǐ gù shì zūn bǐ zhī zì tǐ rú lái shuō fēi bǐ tǐ
善逝！何以故？世尊！彼之自体，如来说非彼体，
gù míng zì tǐ fēi yǐ bǐ tǐ gù míng zì tǐ
故名自体；非以彼体，故名自体。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé nǎi zhì jìng qié hé zhōng
佛告善现：“于汝意云何？乃至殑伽河中
suǒyǒu shā shù jiǎ shǐ yǒu rú shì shā děng jìng qié hé shì zhū jìng qié hé
所有沙数，假使有如是沙等殑伽河，是诸殑伽河
shā nìng wéi duō fǒu
沙宁为多不？”

shànxiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多。世尊！甚多。善逝！
zhū jìng qié hé shàng duō wú shù hé kuàng qí shā
诸殑伽河尚多无数，何况其沙！”

fó yán shànxiàn wú jīn gào rǔ kāi jué yú rǔ jiǎ shǐ
佛言：“善现，吾今告汝，开觉于汝。假使
ruò shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yǐ miào qī bǎochéngmǎn ěr suǒ jìng qié
若善男子或善女人，以妙七宝盛满尔所殑伽
hé shā děng shì jiè fèng shī rú lái yìng zhèngděng jué shànxiàn
河沙等世界，奉施如来、应、正等觉。善现，
yú rǔ yì yún hé shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒ
于汝意云何？是善男子或善女人，由此因缘所
shēng fú jù nìng wéi duō fǒu
生福聚宁为多不？”

shànxiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多。世尊！甚多。善逝！
shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù qí liàng
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚其量
shèn duō
甚多。”

fó fù gàoshànxiàn ruò yǐ qī bǎochéngmǎn ěr suǒ shā děng
佛复告善现：“若以七宝盛满尔所沙等

shì jiè fèng shī rú lái yìng zhèngděng jué ruò shànnán zǐ huòshàn
世界，奉施如来、应、正 等觉；若善男子或善
nǚ rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó shòu chí dú sòng jiū
女人，于此法门乃至四句伽陀[133]，受持读诵、究
jìng tōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì yóu cǐ yīn
竟通利及广为他宣说开示、如理作意，由此因
yuán suǒ shēng fú jù shènduō yú qián wú liàng wú shù
缘所生福聚，甚多于前无量无数。

fù cì shànxiàn ruò dì fāngsuǒ yú cǐ fǎ mén nǎi zhì wèi
“复次，善现，若地方所于此法门乃至为
tā xuānshuō kāi shì sì jù qié tuó cǐ dì fāngsuǒshàngwéi shì jiān zhū
他宣说开示四句伽陀[134]，此地方所尚为世间诸
tiān jí rén ē sù luó děng zhī suǒgòngyǎng rú fó língmiào hé kuàng
天及人、阿素洛等之所供养，如佛灵庙；何况
yǒunéng yú cǐ fǎ mén jù zú jiū jìng shū xiě shòu chí dú sòng jiū jìng
有能于此法门具足究竟书写、受持读诵、究竟
tōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì rú shì yǒu
通利及广为他宣说开示、如理作意？如是有
qíngchéng jiù zuì shèng xī yǒugōng dé cǐ dì fāngsuǒ dà shī suǒ zhù
情成就最胜希有功德。此地方所大师所住，
huò suí yī yī zūnzhòngchùsuǒ ruò zhū yǒu zhì tóngfànhèngzhě
或随一一尊重处所若[135]诸有智同梵行者。”

shuō shì yǔ yǐ jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn dāng
说是语已，具寿善现复白佛言：“世尊！当
hé míng cǐ fǎ mén wǒ dāngyún hé fèng chí
何名此法门？我当云何奉持？”

zuò shì yǔ yǐ fó gàoshànxiànyán jù shòu jīn cǐ fǎ mén
作是语已，佛告善现言：“具寿，今此法门
míngwéinéngduàn jīn gāng bō rě bō luó mì duō rú shì míng zì rǔ dāng
名为能断金刚般若波罗蜜多，如是名字汝当
fèng chí hé yǐ gù shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō rú lái
奉持。何以故？善现，如是般若波罗蜜多，如来
shuōwéi fēi bō rě bō luó mì duō shì gù rú lái shuōmíng bō rě bō luó
说为非般若波罗蜜多，是故如来说名般若波罗

[133] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀
[134] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀
[135] 丽藏本：若；永乐北藏本：昔；龙藏本：若

mì duō
蜜多。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒushǎo fǎ rú lái
佛告善现：“于汝意云何？颇有少法如来

kě shuōfǒu
可说不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn wú yǒushǎo fǎ rú lái kě
善现答言：“不也。世尊！无有少法如来可

shuō
说。”

fó gàoshànxiàn nǎi zhì sānqiān dà qiān shì jiè dà dì wēichén
佛告善现：“乃至三千大千世界大地微尘

nìngwéiduōfǒu
宁为多不？”

shànxiàn dá yán cǐ dì wēichénshènduō shì zūn shènduō
善现答言：“此地微尘甚多。世尊！甚多。

shàn shì
善逝！”

fó yán shànxiàn dà dì wēichén rú lái shuō fēi wēichén
佛言：“善现，大地微尘，如来说非微尘，

shì gù rú lái shuōmíng dà dì wēichén zhū shì jiè rú lái shuō fēi shì
是故如来说名大地微尘。诸世界，如来说非世

jiè shì gù rú lái shuōmíng shì jiè
界，是故如来说名世界。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé yīng yǐ sān shí èr dà shì
佛告善现：“于汝意云何？应以三十二大士

fū xiàngguān yú rú lái yìng zhèngděng jué fǒu
夫相观于如来、应、正等觉不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù yīng yǐ sān shí èr dà
善现答言：“不也。世尊！不应以三十二大

shì fū xiàngguān yú rú lái yìng zhèngděng jué hé yǐ gù shì
士夫相观于如来、应、正等觉。何以故？世

zūn sān shí èr dà shì fū xiàng rú lái shuōwéi fēi xiàng shì gù rú
尊！三十二大士夫相，如来说为非相，是故如

lái shuōmíngsān shí èr dà shì fū xiàng
来说名三十二大士夫相。”

fó fù gàoshànxiànyán jiǎ shǐ ruò yǒushànnán zǐ huòshàn nǚ
佛复告善现言：“假使若有善男子或善女

rén yú rì rì fēn shě shī jìng qié hé shā děng zì tǐ rú shì jīng jìng
人，于日日分，舍施殑伽河沙等自体，如是经殑
qié hé shā děng jié shù shě shī zì tǐ fù yǒu shàn nán zǐ huò shàn nǚ
伽河沙等劫数，舍施自体；复有善男子或善女
rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó shòu chí dú sòng jiū jìng
人，于此法门乃至四句伽陀[136]，受持读诵、究竟
tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì rú lǐ zuò yì yóu shì yīn
通利及广为他宣说开示、如理作意，由是因
yuán suǒ shēng fú jù shèn duō yú qián wú liàng wú shù
缘所生福聚，甚多于前无量无数。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn wén fǎ wēi lì bēi qì duò lèi fǔ
尔时，具寿善现闻法威力，悲泣堕泪，俯
yǎng mén lèi ér bó fó yán shèn qí xī yǒu shì zūn zuì jí xī yǒu
仰扪泪而白佛言：“甚奇希有！世尊！最极希有！
shàn shì rú lái jīn zhě suǒ shuō fǎ mén pǔ wèi fā qù zuì shàng shèng
善逝！如来今者所说法门，普为发趣最上乘
zhě zuò zhū yì lì pǔ wèi fā qù zuì shèng shèng zhě zuò zhū yì lì shì
者作诸义利，普为发趣最胜乘者作诸义利。世
zūn wǒ xī shēng zhì yǐ lái wèi céng dé wén rú shì fǎ mén shì zūn
尊！我昔生智以来，未曾得闻如是法门。世尊！
ruò zhū yǒu qíng wén shuō rú shì shèn shēn jīng diǎn shēng zhēn shí xiǎng
若诸有情，闻说如是甚深经典生真实想，
dāng zhī chéng jiù zuì shèng xī yǒu hé yǐ gù shì zūn zhū zhēn shí
当知成就最胜希有。何以故？世尊！诸真实
xiǎng zhēn shí xiǎng zhě rú lái shuō wéi fēi xiǎng shì gù rú lái shuō míng
想真实想者，如来说为非想，是故如来说名
zhēn shí xiǎng zhēn shí xiǎng
真实想真实想。

shì zūn wǒ jīn wén shuō rú shì fǎ mén lǐng wù xìn jiě wèi wéi
“世尊！我今闻说如是法门，领悟信解未为
xī yǒu ruò zhū yǒu qíng yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi
希有。若诸有情，于当来世后时、后分、后五百
suì zhèng fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn shí dāng yú rú shì shèn shēn fǎ mén
岁、正法将灭时分转时，当于如是甚深法门
lǐng wù xìn jiě shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān
领悟信解、受持读诵、究竟通利及广为他宣

[136] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀

shuō kāi shì rú lǐ zuò yì dāng zhī chéng jiù zuì shèng xī yǒu hé
说开示、如理作意，当知成就最胜希有。何

yǐ gù shì zūn bǐ zhū yǒuqíng wú wǒ xiǎngzhuǎn wú yǒuqíngxiǎng
以故？世尊！彼诸有情无我想转、无有情想、

wú mìngzhěxiǎng wú shì fū xiǎng wú bǔ tè qié luó xiǎng wú yì shēng
无命者想、无士夫想、无补特伽罗想、无意生

xiǎng wú mó nà pó xiǎng wú zuò zhěxiǎng wú shòu zhěxiǎngzhuǎn
想、无摩纳婆想、无作者想、无受者想转。

suǒ yǐ zhě hé shì zūn zhū wǒ xiǎng jí shì fēi xiǎng zhū yǒuqíngxiǎng
所以者何？世尊！诸我想即是非想，诸有情想、

mìngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēngxiǎng mó
命者想、士夫想、补特伽罗想、意生想、摩

nà pó xiǎng zuò zhěxiǎng shòuzhěxiǎng jí shì fēi xiǎng hé yǐ gù
纳婆想、作者想、受者想即是非想。何以故？

zhū fó shì zūn lí yī qiè xiǎng
诸佛世尊离一切想。”

zuò shì yǔ yǐ ěr shí shì zūngào jù shòushànxiànyán rú
作是语已，尔时，世尊告具寿善现言：“如

shì rú shì shànxiàn ruò zhū yǒuqíngwénshuō rú shì shènshēn jīng diǎn
是，如是。善现，若诸有情闻说如是甚深经典，

bù jīng bú jù wú yǒu bù wèi dāng zhī chéng jiù zuì shèng xī yǒu hé
不惊不惧，无有怖畏，当知成就最胜希有。何

yǐ gù shànxiàn rú lái shuō zuì shèng bō luó mì duō wèi bō rě bō
以故？善现，如来说最胜波罗蜜多，谓般若波

luó mì duō shànxiàn rú lái suǒshuō zuì shèng bō luó mì duō wú liàng
罗蜜多。善现，如来所说最胜波罗蜜多，无量

zhū fó shì zūn suǒ gòngxuānshuō gù míng zuì shèng bō luó mì duō rú
诸佛世尊所共宣说，故名最胜波罗蜜多。如

lái shuō zuì shèng bō luó mì duō jí fēi bō luó mì duō shì gù rú lái
来说最胜波罗蜜多，即非波罗蜜多，是故如来

shuōmíng zuì shèng bō luó mì duō
说名最胜波罗蜜多。

fù cì shànxiàn rú lái shuō rěn rǔ bō luó mì duō jí
“复次，善现，如来说忍辱波罗蜜多，即

fēi bō luó mì duō shì gù rú lái shuōmíng rěn rǔ bō luó mì duō hé yǐ
非波罗蜜多，是故如来说名忍辱波罗蜜多。何以

gù shànxiàn wǒ xī guò qù shì céngwéi jié lì wángduàn zhī jié ròu
故？善现，我昔过去世曾为羯利王断支节肉，

wǒ yú ěr shí dōu wú wǒ xiǎng huòyǒuqíngxiǎng huòmìngzhěxiǎng
我于尔时，都无我想、或有情想、或命者想、

huò shì fū xiǎng huò bǔ tè qié luó xiǎng huò yì shēngxiǎng huò mó
或士夫想、或补特伽罗想、或意生想、或摩

nà pó xiǎng huòzuò zhěxiǎng huòshòuzhěxiǎng wǒ yú ěr shí dōu wú
纳婆想、或作者想、或受者想，我于尔时都无

yǒuxiǎng yì fēi wú xiǎng hé yǐ gù shànxiàn wǒ yú ěr shí ruò
有想，亦非无想。何以故？善现，我于尔时若

yǒu wǒ xiǎng jí yú ěr shí yīngyǒu huì xiǎng wǒ yú ěr shí ruò yǒuyǒu
有我想，即于尔时应有恚想；我于尔时若有有

qíngxiǎng mìngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēng
情想、命者想、士夫想、补特伽罗想、意生

xiǎng mó nà pó xiǎng zuò zhěxiǎng shòuzhěxiǎng jí yú ěr shí
想、摩纳婆想、作者想、受者想，即于尔时

yīngyǒu huì xiǎng hé yǐ gù shànxiàn wǒ yì guò qù wǔ bǎi shēng
应有恚想。何以故？善现，我忆过去五百生

zhōng céngwéi zì hàorěn rǔ xiānrén wǒ yú ěr shí dōu wú wǒ xiǎng
中，曾为自号忍辱仙人，我于尔时都无我想、

wú yǒuqíngxiǎng wú mìngzhěxiǎng wú shì fū xiǎng wú bǔ tè qié luó
无有情想、无命者想、无士夫想、无补特伽罗

xiǎng wú yì shēngxiǎng wú mó nà pó xiǎng wú zuò zhěxiǎng wú
想、无意生想、无摩纳婆想、无作者想、无

shòuzhěxiǎng wǒ yú ěr shí dōu wú yǒuxiǎng yì fēi wú xiǎng shì gù
受者想，我于尔时都无有想，亦非无想。是故，

shànxiàn pú sà mó hē sà yuǎn lí yī qiè xiǎng yīng fā ē nòuduō luó
善现，菩萨摩诃萨远离一切想，应发阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí xīn bú zhù yú sè yīngshēng qí xīn bú zhù fēi sè
三藐三菩提心，不住于色应生其心，不住非色

yīngshēng qí xīn bú zhùshēng xiāng wèi chù fǎ yīngshēng qí
应生其心，不住声、香、味、触、法应生其

xīn bú zhù fēi shēng xiāng wèi chù fǎ yīngshēng qí xīn dōu
心，不住非声、香、味、触、法应生其心，都

wú suǒ zhùyīngshēng qí xīn hé yǐ gù shànxiàn zhūyǒusuǒ zhù zé
无所住应生其心。何以故？善现，诸有所住则

wéi fēi zhù shì gù rú lái shuōzhū pú sà yīng wú suǒ zhù ér xíng bù shī
为非住。是故，如来说诸菩萨应无所住而行布施，

bù yīngzhù sè shēng xiāng wèi chù fǎ ér xíng bù shī
不应住色、声、香、味、触、法而行布施。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà wèi zhū yǒu qíng zuò yì lì
“复次，善现，菩萨摩诃萨为诸有情作义利
gù yīng dāng rú shì qì shě bù shī hé yǐ gù shànxiàn zhū yǒu
故，应当如是弃舍布施。何以故？善现，诸有
qíng xiǎng jí shì fēi xiǎng yī qiè yǒu qíng rú lái jí shuō wéi fēi yǒu qíng
情想即是非想，一切有情，如来即说为非有情。
shànxiàn rú lái shì shí yǔ zhě dì yǔ zhě rú yǔ zhě bú yì yǔ
善现，如来是实语者、谛语者、如语者、不异语
zhě
者。

fù cì shànxiàn rú lái xiàn qián děng suǒ zhèng fǎ huò suǒ
“复次，善现，如来现前等所证法、或所
shuō fǎ huò suǒ sī fǎ jí yú qí zhōng fēi dì fēi wàng shànxiàn
说法、或所思法，即于其中，非谛非妄。善现，
pì rú shì fū rù yú àn shì dōu wú suǒ jiàn dāng zhī pú sà ruò duò yú
譬如士夫入于暗室，都无所见；当知菩萨若堕于
shì wèi duò yú shì ér xíng bù shī yì fù rú shì shànxiàn pì rú
事，谓堕于事而行布施，亦复如是。善现，譬如
míng yǎn shì fū guò yè xiǎo yǐ rì guāng chū shí jiàn zhǒng zhǒng sè
明眼士夫，过夜晓已，日光出时，见种种色，
dāng zhī pú sà bú duò yú shì wèi bú duò shì ér xíng bù shī yì fù rú
当知菩萨不堕于事，谓不堕事而行布施，亦复如
shì
是。

fù cì shànxiàn ruò shànnán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ
“复次，善现，若善男子或善女人，于此
fǎ mén shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì
法门受持读诵、究竟通利及广为他宣说开示、
rú lǐ zuò yì zé wéi rú lái yǐ qí fó zhì xī zhī shì rén zé wéi rú
如理作意，则为如来以其佛智悉知是人，则为如
lái yǐ qí fó yǎn xī jiàn shì rén zé wéi rú lái xī jué shì rén rú shì
来以其佛眼悉见是人，则为如来悉觉是人，如是
yǒu qíng yī qiè dāng shēng wú liàng fú jù
有情一切当生无量福聚。

fù cì shànxiàn jiǎ shǐ shànnán zǐ huò shàn nǚ rén rì
“复次，善现，假使善男子或善女人，日
chū shí fēn yǐ jìng qié hé shā děng zì tǐ bù shī rì zhōng shí fēn fù yǐ
初时分以殑伽河沙等自体布施，日中时分复以

jìng qié hé shā děng zì tǐ bù shī rì hòu shí fēn yì yǐ jìng qié hé shā
殑伽河沙等自体布施，日后时分亦以殑伽河沙

děng zì tǐ bù shī yóu cǐ yì[137] mén jīng yú jù zhī nà yǔ duō bǎi qiān
等自体布施，由此异[137]门经于俱胝那庾多百千

jié yǐ zì tǐ bù shī ruò yǒu wén shuō rú shì fǎ mén bù shēng fěi bàng
劫，以自体布施。若有闻说如是法门不生诽谤，

yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù shàng duō yú qián wú liàng wú shù hé
由此因缘所生福聚，尚多于前无量无数；何

kuàng néng yú rú shì fǎ mén jù zú bì jìng shū xiě shòu chí dú sòng
况能于如是法门，具足毕竟书写、受持读诵、

jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì rú lǐ zuò yì
究竟通利及广为他宣说开示、如理作意！

fù cì shàn xiàn rú shì fǎ mén bù kě sī yì bù kě
“复次，善现，如是法门不可思议、不可

chēng liàng yīng dāng xī jì bù kě sī yì suǒ gǎn yì shú shàn xiàn
称量，应当希冀不可思议所感异熟。善现，

rú lái xuān shuō rú shì fǎ mén wèi yù ráo yì qù zuì shàng shèng zhū yǒu
如来宣说如是法门，为欲饶益趣最上乘诸有

qíng gù wèi yù ráo yì qù zuì shèng shèng zhū yǒu qíng gù shàn xiàn ruò
情故，为欲饶益趣最胜乘诸有情故。善现，若

yǒu yú cǐ fǎ mén shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān
有于此法门受持读诵、究竟通利及广为他宣

shuō kāi shì rú lǐ zuò yì jí wéi rú lái yǐ qí fó zhì xī zhī shì rén
说开示、如理作意，即为如来以其佛智悉知是人，

jí wéi rú lái yǐ qí fó yǎn xī jiàn shì rén zé wéi rú lái xī jué shì rén
即为如来以其佛眼悉见是人，则为如来悉觉是人。

rú shì yǒu qíng yī qiè chéng jiù wú liàng fú jù jiē dāng chéng jiù bù kě
如是有情一切成就无量福聚，皆当成就不可

sī yì bù kě chēng liàng wú biān fú jù shàn xiàn rú shì yī qiè
思议、不可称量、无边福聚。善现，如是一切

yǒu qíng qí jiān hè dān rú lái wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù
有情，其肩荷担如来无上正等菩提。何以故？

shàn xiàn rú shì fǎ mén fēi zhū xià liè xìn jiě yǒu qíng suǒ néng tīng wén
善现，如是法门，非诸下劣信解有情所能听闻，

fēi zhū wǒ jiàn fēi zhū yǒu qíng jiàn fēi zhū mìng zhě jiàn fēi zhū shì fū
非诸我见、非诸有情见、非诸命者见、非诸士夫

[137] 在本经中，龙藏本、永乐北藏本及丽藏本均为“异”，但在大般若经第九会能断金刚分中，龙藏本为“法”，永乐北藏本为“法”，丽藏本为“异”

jiàn fēi zhū bǔ tè qié luó jiàn fēi zhū yì shēngjiàn fēi zhū mó nà pó
见、非诸补特伽罗见、非诸意生见、非诸摩纳婆

jiàn fēi zhū zuò zhě jiàn fēi zhū shòu zhě jiàn suǒ néng tīng wén cǐ děng
见、非诸作者见、非诸受者见所能听闻。此等

ruò néng shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì
若能受持读诵、究竟通利及广为他宣说开示、

rú lǐ zuò yì wú yǒu shì chù
如理作意，无有是处。

fù cì shànxiàn ruò dì fāng suǒ wén cǐ jīng diǎn cǐ dì
“复次，善现，若地方所闻[138]此经典，此地

fāng suǒ dāng wéi shì jiān zhū tiān jí rén ē sù luò děng zhī suǒ gòng yǎng
方所当为世间诸天及人、阿素洛等之所供养、

lǐ jìng yòu rào rú fó líng miào
礼敬、右绕如佛灵庙。

fù cì shànxiàn ruò shànnán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ
“复次，善现，若善男子或善女人，于此

jīng diǎn shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì
经典受持读诵、究竟通利及广为他宣说开示、

rú lǐ zuò yì ruò zāo qīng huǐ jí zāo qīng huǐ suǒ yǐ zhě hé shàn
如理作意，若遭轻毁、极遭轻毁。所以者何？善

xiàn shì zhū yǒu qíng sù shēng suǒ zào zhū bú jìng yè yīng gǎn è qù
现，是诸有情，宿生所造诸不净业应感恶趣，

yǐ xiàn fǎ zhōng zāo qīng huǐ gù sù shēng suǒ zào zhū bú jìng yè jiē xī
以现法中遭轻毁故，宿生所造诸不净业皆悉

xiāo jìn dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù shànxiàn
消尽，当得无上正等菩提。何以故？善现，

wǒ yì guò qù yú wú shù jié fù guò wú shù yú rán dēng rú lái yìng
我忆过去于无数劫复过无数，于然灯如来、应、

zhèng děng jué xiān fù guò xiān céng zhí bā shí sì jù zhī nà yǔ duō bǎi
正等觉先复过先，曾值八十四俱胝那庾多百

qiān zhū fó wǒ jiē chéng shì jì chéng shì yǐ jiē wú wéi fàn shàn
千诸佛，我皆承事，既承事已，皆无违犯。善

xiàn wǒ yú rú shì zhū fó shì zūn jiē dé chéng shì jì chéng shì yǐ
现，我于如是诸佛世尊皆得承事，既承事已，

jiē wú wéi fàn ruò zhū yǒu qíng hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì
皆无违犯。若诸有情，后时、后分、后五百岁、

[138] 龙藏本：闻；永乐北藏：闻；丽藏本：开

zhèng fǎ jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí yú cǐ jīng diǎnshòu chí dú sòng jiū
正 法将灭时分 转 时，于此经典 受 持读 诵、究
jìng tōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì shànxiàn
竟通利及 广 为他 宣 说开示、如理作意。善 现，
wǒ xiān fú jù yú cǐ fú jù bǎi fēn jì zhī suǒ bù néng jí rú shì qiān
我先福聚于此福聚，百分计之所不 能 及，如是千
fēn ruò bǎi qiān fēn ruò jù zhī bǎi qiān fēn ruò jù zhī nà yǔ duō bǎi
分、若百 千 分、若俱胝百 千 分、若俱胝那庾多百
qiān fēn ruò shù fēn ruò jì fēn ruò suàn fēn ruò yù fēn ruò wū
千 分、若数分、若计分、若 算 分、若喻分、若邬
bō ní shā tán fēn yì bù néng jí shànxiàn wǒ ruò jù shuōdāng yú ěr
波尼杀昙分亦不 能 及。善 现，我若具说 当 于尔
shí shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén suǒ shēng fú jù nǎi zhì shì shànnán
时是善 男子或善 女人所 生 福聚，乃至是善 男
zǐ shì shàn nǚ rén suǒ shè fú jù yǒu zhū yǒu qíng zé biàn mí mèn
子、是善 女人所摄福聚，有诸有情则便迷闷，
xīn huòkuángluàn shì gù shànxiàn rú lái xuānshuō rú shì fǎ mén
心惑 狂 乱。是故，善 现，如来宣 说如是法门，
bù kě sī yì bù kě chēngliàng yīngdāng xī jì bù kě sī yì suǒgǎn
不可思议，不可 称 量，应 当 希冀不可思议所感
yì shú
异熟。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhū yǒu fā
尔时，具寿 善 现复白佛言：“世尊！诸有发
qù pú sà shèngzhě yīngyún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé shè fú
趣菩萨 乘 者，应云何住？云何修行？云何摄伏
qí xīn
其心？”

fó gàoshànxiàn zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yīngdāng fā
佛告 善 现：“诸有发趣菩萨 乘 者，应 当 发
qǐ rú shì zhī xīn wǒ dāng jiē lìng yī qiè yǒu qíng yú wú yú yī miào
起如是之心：‘我 当 皆令一切有情于无余依 妙
niè pán jiè ér bō niè pán suī dù rú shì yī qiè yǒu qíng lìng miè dù yǐ
涅槃界而般涅槃，虽度如是一切有情令灭度已，
ér wú yǒu qíng dé miè dù zhě hé yǐ gù shànxiàn ruò zhū pú sà
而无有情得灭度者。’何以故？ 善 现，若诸菩萨
mó hē sà yǒu qíngxiǎngzhuǎn bù yīngshuōmíng pú sà mó hē sà suǒ yǐ
摩诃萨有情 想 转 ，不应说 名 菩萨摩诃萨。所以

zhě hé ruò zhū pú sà mó hē sà bù yīngshuōyányǒuqíngxiǎngzhuǎn
者何？若诸菩萨摩诃萨不应说言有情想转，

rú shì mìngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēngxiǎng
如是命者想、士夫想、补特伽罗想、意生想、

mó nà pó xiǎng zuòzhěxiǎng shòuzhěxiǎngzhuǎn dāng zhī yì ěr
摩纳婆想、作者想、受者想转，当知亦尔。

hé yǐ gù shànxiàn wú yǒushǎo fǎ míngwéi fā qù pú sà shèngzhě
何以故？善现，无有少法名为发趣菩萨乘者。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái xī yú rán dēng
佛告善现：“于汝意云何？如来昔于然灯

rú lái yìng zhèngděng jué suǒ pō yǒushǎo fǎ néngzhèng ē nòuduō
如来、应、正等觉所，颇有少法能证阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí fǒu
罗三藐三菩提不？”

zuò shì yǔ yǐ jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ
作是语已，具寿善现白佛言：“世尊！如我

jiě fó suǒshuō yì zhě rú lái xī yú rán dēng rú lái yìng zhèngděng
解佛所说义者，如来昔于然灯如来、应、正等

jué suǒ wú yǒushǎo fǎ néngzhèng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
觉所，无有少法能证阿耨多罗三藐三菩提。”

shuō shì yǔ yǐ fó gào jù shòushànxiányán rú shì rú shì
说是语已，佛告具寿善现言：“如是，如是。

shànxiàn rú lái xī yú rán dēng rú lái yìng zhèngděng jué suǒ
善现，如来昔于然灯如来、应、正等觉所，

wú yǒushǎo fǎ néngzhèng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí hé yǐ gù
无有少法能证阿耨多罗三藐三菩提。何以故？

shànxiàn rú lái xī yú rán dēng rú lái yìng zhèngděng jué suǒ
善现，如来昔于然灯如来、应、正等觉所，

ruò yǒushǎo fǎ néngzhèng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě rán dēng
若有少法能证阿耨多罗三藐三菩提者，然灯

rú lái yìng zhèngděng jué bù yīngshòu wǒ jì yán rǔ mó nà pó
如来、应、正等觉不应授我记言：‘汝摩纳婆

yú dāng lái shì míng shì jiā móu ní rú lái yìng zhèngděng jué shàn
于当来世名释迦牟尼如来、应、正等觉。’善

xiàn yǐ rú lái wú yǒushǎo fǎ néngzhèng ē nòuduō luó sānmiǎosān pú
现，以如来无有少法能证阿耨多罗三藐三菩

tí shì gù rán dēng rú lái yìng zhèngděng jué shòu wǒ jì yán
提，是故然灯如来、应、正等觉授我记言：

rǔ mó nà pó yú dāng lái shì míng shì jiā móu ní rú lái yìng zhèng
‘汝摩纳婆于当来世名释迦牟尼如来、应、正
děng jué suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yán rú lái zhě jí shì zhēn shí
等觉。’所以者何？善现，言如来者，即是真实
zhēn rú zēng yǔ yán rú lái zhě jí shì wú shēng fǎ xìng zēng yǔ yán
真如增语；言如来者，即是无生法性增语；言
rú lái zhě jí shì yǒng duàn dào lù zēng yǔ yán rú lái zhě jí shì
如来者，即是永断道路增语；言如来者，即是
bì jìng bù shēng zēng yǔ hé yǐ gù shànxiàn ruò shí wú shēng jí
毕竟不生增语。何以故？善现，若实无生，即
zuì shèng yì
最胜义。

shànxiàn ruò rú shì shuō rú lái yìng zhèng děng jué néng
“善现，若如是说‘如来、应、正等觉能
zhèng ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí zhě dāng zhī cǐ yán wéi bù zhēn
证阿耨多罗三藐三菩提’者，当知此言为不真
shí suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yóu bǐ bàng wǒ qǐ bù shí zhí hé
实。所以者何？善现，由彼谤我起不实执。何
yǐ gù shànxiàn wú yǒu shǎo fǎ rú lái yìng zhèng děng jué néng
以故？善现，无有少法如来、应、正等觉能
zhèng ē nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shànxiàn rú lái xiàn qián děng
证阿耨多罗三藐三菩提。善现，如来现前等
suǒ zhèng fǎ huò suǒ shuō fǎ huò suǒ sī fǎ jí yú qí zhōng fēi dì
所证法，或所说法，或所思法，即于其中非谛
fēi wàng shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ shànxiàn
非妄，是故，如来说一切法皆是佛法。善现，
yī qiè fǎ yī qiè fǎ zhě rú lái shuō fēi yī qiè fǎ shì gù rú lái shuō
一切法一切法者，如来说非一切法，是故如来说
míng yī qiè fǎ yī qiè fǎ
名一切法一切法。”

fó gào shànxiàn pì rú shì fū jù shēn dà shēn
佛告善现：“譬如士夫具身大身。”

jù shòu shànxiàn jí bó fó yán shì zūn rú lái suǒ shuō shì fū
具寿善现即白佛言：“世尊！如来所说士夫
jù shēn dà shēn rú lái shuō wéi fēi shēn shì gù shuō míng jù shēn dà
具身大身，如来说为非身，是故说名具身大
shēn
身。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì ruò zhū pú sà zuò rú
佛言：“善现，如是，如是。若诸菩萨作如
shì yán wǒ dāngmiè dù wú liàngyǒuqíng shì zé bù yīngshuōmíng pú
是言：‘我当灭度无量有情。’是则不应说名菩
sà hé yǐ gù shànxiàn pō yǒushǎo fǎ míng pú sà fǒu
萨。何以故？善现，颇有少法名菩萨不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn wú yǒushǎo fǎ míngwéi pú
善现答言：“不也。世尊！无有少法名为菩
sà
萨。”

fó gàoshànxiàn yǒuqíngyǒuqíngzhě rú lái shuō fēi yǒuqíng
佛告善现：“有情有情者，如来说非有情，
gù míngyǒuqíng shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ wú yǒuyǒuqíng wú yǒu
故名有情。是故如来说一切法无有有情、无有
mìngzhě wú yǒu shì fū wú yǒu bǔ tè qié luó děng shànxiàn ruò
命者、无有士夫、无有补特伽罗等。善现，若
zhū pú sà zuò rú shì yán wǒ dāng chéng bàn fó tǔ gōng dé zhuāng
诸菩萨作如是言：‘我当成办佛土功德庄
yán yì rú shì shuō hé yǐ gù shànxiàn fó tǔ gōng dé zhuāng
严。’亦如是说。何以故？善现，佛土功德庄
yán fó tǔ gōng dé zhuāngyánzhě rú lái shuō fēi zhuāngyán shì gù rú
严佛土功德庄严者，如来说非庄严，是故如
lái shuōmíng fó tǔ gōng dé zhuāngyán fó tǔ gōng dé zhuāngyán shàn
来说名佛土功德庄严佛土功德庄严。善
xiàn ruò zhū pú sà yú wú wǒ fǎ wú wǒ fǎ shēn xìn jiě zhě rú lái
现，若诸菩萨于无我法无我法深信解者，如来、
yìng zhèngděng jué shuōwéi pú sà
应、正等觉说为菩萨[139]。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děngxiànyǒu ròu
佛告善现：“于汝意云何？如来等现有肉
yǎn fǒu
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děngxiànyǒu ròu yǎn
善现答言：“如是。世尊！如来等现有肉眼。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děngxiànyǒutiān
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有天

[139] 丽藏本：菩薩菩薩；永乐北藏本：菩薩；龙藏本：菩薩

yǎn fǒu
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děngxiàn yǒu tiānyǎn
善现答言：“如是。世尊！如来等现有天眼。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děngxiàn yǒu huì
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有慧

yǎn fǒu
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děngxiàn yǒu huì yǎn
善现答言：“如是。世尊！如来等现有慧眼。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děngxiàn yǒu fǎ
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有法

yǎn fǒu
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děngxiàn yǒu fǎ yǎn
善现答言：“如是。世尊！如来等现有法眼。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děngxiàn yǒu fó
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有佛

yǎn fǒu
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děngxiàn yǒu fó yǎn
善现答言：“如是。世尊！如来等现有佛眼。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé nǎi zhì jìng qié hé zhōng
佛告善现：“于汝意云何？乃至殑伽河中

suǒ yǒu zhū shā rú lái shuō shì shā fǒu
所有诸沙，如来说是沙不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì rú
善现答言：“如是。世尊！如是。善逝！如

lái shuō shì shā
来说是沙。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé nǎi zhì jìng qié hé zhōng
佛言：“善现，于汝意云何？乃至殑伽河中

suǒ yǒu shā shù jiǎ shǐ yǒu rú shì děng jìng qié hé nǎi zhì shì zhū jìng qié
所有沙数，假使有如是等殑伽河，乃至是诸殑伽

hé zhōng suǒ yǒu shā shù jiǎ shǐ yǒu rú shì děng shì jiè shì zhū shì jiè
河中所有沙数，假使有如是等世界，是诸世界

nìng wéi duō fǒu
宁为多不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì shì
善现答言："如是。世尊！如是。善逝！是
zhū shì jiè qí shù shènduō
诸世界其数甚多。"

fó yán shànxiàn nǎi zhì ěr suǒ zhū shì jiè zhōng suǒ yǒu yǒuqíng
佛言："善现，乃至尔所诸世界中所有有情，
bǐ zhū yǒuqíng gě yǒu zhǒngzhǒng qí xīn liú zhù wǒ xī néng zhī hé yǐ
彼诸有情各有种种其心流注，我悉能知。何以
gù shànxiàn xīn liú zhù xīn liú zhù zhě rú lái shuō fēi liú zhù shì
故？善现，心流注心流注者，如来说非流注，是
gù rú lái shuōmíng xīn liú zhù xīn liú zhù suǒ yǐ zhě hé shànxiàn
故如来说名心流注心流注。所以者何？善现，
guò qù xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé
过去心不可得，未来心不可得，现在心不可得。"

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé ruò shànnán zǐ huòshàn
佛告善现："于汝意云何？若善男子或善
nǚ rén yǐ cǐ sān qiān dà qiān shì jiè chéngmǎn qī bǎo fèng shī rú lái
女人，以此三千大千世界盛满七宝，奉施如来、
yìng zhèngděng jué shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu shì yīn yuán
应、正等觉，是善男子或善女人，由是因缘
suǒ shēng fú jù nìng wéi duō fǒu
所生福聚，宁为多不？"

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言："甚多。世尊！甚多。善逝！"

fó yán shànxiàn rú shì rú shì bǐ shànnán zǐ huòshàn
佛言："善现，如是，如是。彼善男子或善
nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù qí liàng shènduō hé yǐ gù
女人，由此因缘所生福聚其量甚多。何以故？
shànxiàn ruò yǒu fú jù rú lái bù shuō fú jù fú jù
善现，若有福聚，如来不说福聚福聚。"

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ sè shēnyuán shí
佛告善现："于汝意云何？可以色身圆实
guān rú lái fǒu
观如来不？"

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù kě yǐ sè shēnyuán shí
善现答言："不也。世尊！不可以色身圆实
guān yú rú lái hé yǐ gù shì zūn sè shēnyuán shí sè shēnyuán shí
观于如来。何以故？世尊！色身圆实色身圆实

zhě rú lái shuō fēi yuán shí shì gù rú lái shuōmíng sè shēnyuán shí sè
者，如来说非圆实，是故如来说名色身圆实色
shēnyuán shí
身圆实。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhūxiàng jù zú
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足
guān rú lái fǒu
观如来不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù kě yǐ zhūxiàng jù zú
善现答言：“不也。世尊！不可以诸相具足
guān yú rú lái hé yǐ gù shì zūn zhūxiàng jù zú zhūxiàng jù zú
观于如来。何以故？世尊！诸相具足诸相具足
zhě rú lái shuōwéi fēi xiàng jù zú shì gù rú lái shuōmíngzhūxiàng jù
者，如来说为非相具足，是故如来说名诸相具
zú zhūxiàng jù zú
足诸相具足。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái pō zuò shì niàn
佛告善现：“于汝意云何？如来颇作是念
wǒ dāngyǒu suǒshuō fǎ yé shànxiàn rǔ jīn wù dāngzuò rú shì
‘我当有所说法’耶？善现，汝今勿当作如是
guān hé yǐ gù shànxiàn ruòyán rú lái yǒusuǒshuō fǎ jí wéi
观。何以故？善现，若言如来有所说法，即为
bàng wǒ wéi fēi shàn qǔ hé yǐ gù shànxiàn shuō fǎ shuō fǎ zhě
谤我，为非善取。何以故？善现，说法说法者，
wú fǎ kě dé gù míngshuō fǎ
无法可得，故名说法。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yú dāng lái shì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！于当来世
hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí
后时、后分、后五百岁、正法将灭时分转时，
pō yǒuyǒuqíngwénshuō rú shì sè lèi fǎ yǐ néngshēn xìn fǒu
颇有有情闻说如是色类法已，能深信不？”

fó yán shànxiàn bǐ fēi yǒuqíng fēi bù yǒuqíng hé yǐ
佛言：“善现，彼非有情，非不有情。何以
gù shànxiàn yī qiè yǒuqíngzhě rú lái shuō fēi yǒuqíng gù míng
故？善现，一切有情者，如来说非有情，故名
yī qiè yǒuqíng
一切有情。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒushǎo fǎ rú lái
佛告善现：“于汝意云何？颇有少法如来、
yìng zhèngděng jué xiànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí yé
应、正等觉现证无上正等菩提耶？”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì
具寿善现白佛言：“世尊！如我解佛所说义
zhě wú yǒushǎo fǎ rú lái yìng zhèngděng jué xiànzhèng wú shàngzhèng
者，无有少法如来、应、正等觉现证无上正
děng pú tí
等菩提。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì yú zhōngshǎo fǎ wú
佛言：“善现，如是，如是。于中少法无
yǒu wú dé gù míng wú shàngzhèngděng pú tí
有无得，故名无上正等菩提。

fù cì shànxiàn shì fǎ píngděng yú qí zhōngjiān wú bù
“复次，善现，是法平等，于其中间无不
píngděng gù míng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú wǒ xìng wú yǒu
平等，故名无上正等菩提。以无我性、无有
qíngxìng wú mìngzhě xìng wú shì fū xìng wú bǔ tè qié luó děngxìng
情性、无命者性、无士夫性、无补特伽罗等性
píngděng gù míng wú shàngzhèngděng pú tí yī qiè shàn fǎ wú bú xiàn
平等故名无上正等菩提。一切善法无不现
zhèng yī qiè shàn fǎ wú bú miào jué shànxiàn shàn fǎ shàn fǎ zhě
证，一切善法无不妙觉。善现，善法善法者，
rú lái yī qiè shuō wéi fēi fǎ shì gù rú lái shuō míngshàn fǎ shàn fǎ
如来一切说为非法，是故如来说名善法善法。

fù cì shànxiàn ruò shànnán zǐ huòshàn nǚ rén jí qī
“复次，善现，若善男子或善女人，集七
bǎo jù liàngděng sān qiān dà qiān shì jiè qí zhōng suǒ yǒu miào gāoshān
宝聚，量等三千大千世界其中所有妙高山
wáng chí yòng bù shī ruò shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yú cǐ bō rě
王，持用布施。若善男子或善女人，于此般若
bō luó mì duō jīng zhōng nǎi zhì sì jù qié tuó[140] shòu chí dú sòng jiū
波罗蜜多经中乃至四句伽陀[140]，受持读诵、究
jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì shànxiàn
竟通利及广为他宣说开示、如理作意。善现，

[140] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀

qiánshuō fú jù yú cǐ fú jù bǎi fēn jì zhī suǒ bù néng jí rú shì
前说福聚于此福聚，百分计之所不能及，如是

qiān fēn ruò bǎi qiān fēn ruò jù zhī bǎi qiān fēn ruò jù zhī nà yǔ duō
千分、若百千分、若俱胝百千分、若俱胝那庾多

bǎi qiān fēn ruò shù fēn ruò jì fēn ruò suàn fēn ruò yù fēn ruò
百千分、若数分、若计分、若算分、若喻分、若

wū bō ní shā tán fēn yì bù néng jí
邬波尼杀昙分亦不能及。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé rú lái pō zuò shì niàn wǒ
佛告善现：“于意云何？如来颇作是念‘我

dāng dù tuō zhū yǒuqíng yé shànxiàn rǔ jīn wù dāngzuò rú shì guān
当度脱诸有情’耶？善现，汝今勿当作如是观。

hé yǐ gù shànxiàn wú shǎoyǒuqíng rú lái dù zhě shànxiàn ruò
何以故？善现，无少有情如来度者。善现，若

yǒuyǒuqíng rú lái dù zhě rú lái jí yīngyǒu qí wǒ zhí yǒuyǒuqíng zhí
有有情如来度者，如来即应有其我执、有有情执、

yǒumìngzhě zhí yǒu shì fū zhí yǒu bǔ tè qié luó děng zhí shànxiàn
有命者执、有士夫执、有补特伽罗等执。善现，

wǒ děng zhí zhě rú lái shuōwéi fēi zhí gù míng wǒ děng zhí ér zhū
我等执者，如来说为非执，故名我等执。而诸

yú fū yì shēng jiàngyǒu cǐ zhí shànxiàn yú fū yì shēngzhě rú
愚夫异生，强有此执。善现，愚夫异生者，如

lái shuōwéi fēi shēng gù míng yú fū yì shēng
来说为非生，故名愚夫异生。”

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhūxiàng jù zú
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足

guān rú lái fǒu
观如来不？”

shànxiàn dá yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì zhě bù yīng yǐ zhū
善现答言：“如我解佛所说义者，不应以诸

xiàng jù zú guān yú rú lái
相具足观于如来。”

fó yán shànxiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì
佛言：“善现，善哉！善哉！如是，如是。

rú rǔ suǒshuō bù yīng yǐ zhūxiàng jù zú guān yú rú lái shànxiàn
如汝所说，不应以诸相具足观于如来。善现，

ruò yǐ zhūxiàng jù zú guān rú lái zhě zhuàn lún shèngwángyīng shì rú
若以诸相具足观如来者，转轮圣王应是如

lái shì gù bù yīng yǐ zhūxiàng jù zú guān yú rú lái rú shì yīng yǐ
来。是故不应以诸相具足观于如来，如是应以

zhūxiàng fēi xiàngguān yú rú lái
诸相非相观于如来。”

ěr shí shì zūn ér shuōsòngyuē
尔时，世尊而说颂曰：

zhū yǐ sè guān wǒ yǐ yīn shēngxún wǒ
诸以色观我 以音声寻我

bǐ shēng lǚ xié duàn bù néngdāngjiàn wǒ
彼生履邪断 不能当见我

yīng guān fó fǎ xìng jí dǎo shī fǎ shēn
应观佛法性 即导师法身

fǎ xìng fēi suǒ shí gù bǐ bù néng liǎo
法性非所识 故彼不能了

fó gàoshànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái yìng zhèngděng
佛告善现：“于汝意云何？如来、应、正等

jué yǐ zhūxiàng jù zú xiànzhèng wú shàngzhèngděng jué yé shànxiàn
觉，以诸相具足现证无上正等觉耶？善现，

rǔ jīn wù dāngzuò rú shì guān hé yǐ gù shànxiàn rú lái yìng
汝今勿当作如是观。何以故？善现，如来、应、

zhèngděng jué bù yǐ zhūxiàng jù zú xiànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
正等觉不以诸相具足现证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn rú shì fā qù pú sà shèngzhě pō shī
“复次，善现，如是发趣菩萨乘者，颇施

shè shǎo fǎ ruòhuàiruò duàn yé shànxiàn rǔ jīn wù dāngzuò rú shì
设少法若坏若断耶？善现，汝今勿当作如是

guān zhūyǒu fā qù pú sà shèngzhě zhōng bù shī shèshǎo fǎ ruòhuài
观。诸有发趣菩萨乘者，终不施设少法若坏

ruò duàn
若断。

fù cì shànxiàn ruòshànnán zǐ huòshàn nǚ rén yǐ jìng
“复次，善现，若善男子或善女人，以殑

qié hé shā děng shì jiè chéngmǎn qī bǎo fèng shī rú lái yìng zhèng
伽河沙等世界盛满七宝，奉施如来、应、正

děng jué ruò yǒu pú sà yú zhū wú wǒ wú shēng fǎ zhōnghuò dé kān rěn
等觉；若有菩萨于诸无我、无生法中获得堪忍，

yóu shì yīn yuán suǒshēng fú jù shènduō yú bǐ
由是因缘所生福聚甚多于彼。

fù cì shànxiàn pú sà bù yīngshèshòu fú jù
“复次，善现，菩萨不应摄受福聚。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà bù yīng
具寿善现即白佛言：“世尊！云何菩萨不应
shèshòu fú jù
摄受福聚？”

fó yán shànxiàn suǒyīngshèshòu bù yīngshèshòu shì gù shuō
佛言：“善现，所应摄受不应摄受，是故说
míngsuǒyīngshèshòu
名所应摄受。

fù cì shànxiàn ruòyǒushuōyán rú lái ruò qù ruò
“复次，善现，若有说言：‘如来若去、若
lái ruò zhù ruò zuò ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒshuō yì
来、若住、若坐、若卧。’是人不解我所说义。

hé yǐ gù shànxiàn yán rú lái zhě jí shì zhēn shí zhēn rú zēng yǔ
何以故？善现，言如来者，即是真实真如增语，
dōu wú suǒ qù wú suǒ cóng lái gù míng rú lái yìng zhèngděng jué
都无所去，无所从来，故名如来、应、正等觉。

fù cì shànxiàn ruòshànnán zǐ huòshàn nǚ rén nǎi zhì
“复次，善现，若善男子或善女人，乃至
sān qiān dà qiān shì jiè dà dì jí wēi chénliàngděng shì jiè jí yǐ rú
三千大千世界大地极微尘量等世界，即以如
shì wú shù shì jiè sè xiàngwéi mò rú jí wēi jù shànxiàn yú rǔ yì
是无数世界色像为墨如极微聚。善现，于汝意
yún hé shì jí wēi jù nìngwéiduōfǒu
云何？是极微聚宁为多不？”

shànxiàn dá yán shì jí wēi jù shènduō shì zūn shènduō
善现答言：“是极微聚甚多。世尊！甚多。
shàn shì hé yǐ gù shì zūn ruò jí wēi jù shì shí yǒuzhě fó bù
善逝！何以故？世尊！若极微聚是实有者，佛不
yīngshuōwéi jí wēi jù suǒ yǐ zhě hé rú lái shuō jí wēi jù jí wéi
应说为极微聚。所以者何？如来说极微聚，即为
fēi jù gù míng jí wēi jù rú lái shuōsān qiān dà qiān shì jiè jí
非聚，故名极微聚。如来说三千大千世界，即
fēi shì jiè gù míngsān qiān dà qiān shì jiè hé yǐ gù shì zūn
非世界，故名三千大千世界。何以故？世尊！
ruò shì jiè shì shí yǒuzhě jí wéi yī hé zhí rú lái shuō yī hé zhí
若世界是实有者，即为一合执。如来说一合执，

jí wéi fēi zhí gù míng yī hé zhí
即为非执，故名一合执。”

fó yán shànxiàn cǐ yī hé zhí bù kě yánshuō bù kě xì
佛言：“善现，此一合执不可言说、不可戏

lùn rán bǐ yī qiè yú fū yì shēngjiàng zhí shì fǎ
论，然彼一切愚夫异生强执是法。

hé yǐ gù shànxiàn ruò zuò shì yán rú lái xuānshuō wǒ
“何以故？善现，若作是言：‘如来宣说我

jiàn yǒuqíngjiàn mìngzhějiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì
见、有情见、命者见、士夫见、补特伽罗见、意

shēngjiàn mó nà pó jiàn zuò zhějiàn shòuzhějiàn yú rǔ yì yún
生见、摩纳婆见、作者见、受者见。’于汝意云

hé rú shì suǒshuō wéizhèng yǔ fǒu
何？如是所说为正语不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì rú
善现答言：“不也。世尊！不也。善逝！如

shì suǒshuō fēi wéizhèng yǔ suǒ yǐ zhě hé rú lái suǒshuō wǒ jiàn
是所说非为正语。所以者何？如来所说我见、

yǒuqíngjiàn mìngzhějiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì shēng
有情见、命者见、士夫见、补特伽罗见、意生

jiàn mó nà pó jiàn zuò zhějiàn shòuzhějiàn jí wéi fēi jiàn gù
见、摩纳婆见、作者见、受者见，即为非见，故

míng wǒ jiàn nǎi zhì shòuzhějiàn
名我见乃至受者见。”

fó gàoshànxiàn zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yú yī qiè fǎ
佛告善现：“诸有发趣菩萨乘者，于一切法

yīng rú shì zhī yīng rú shì jiàn yīng rú shì xìn jiě rú bú zhù fǎ xiǎng
应如是知、应如是见、应如是信解，如不住法想。

hé yǐ gù shànxiàn fǎ xiǎng fǎ xiǎngzhě rú lái shuōwéi fēi xiǎng
何以故？善现，法想法想者，如来说为非想，

shì gù rú lái shuōmíng fǎ xiǎng fǎ xiǎng
是故如来说名法想法想。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú liàng wú shù shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨以无量无数世

jiè chéngmǎn qī bǎo fèng shī rú lái yìng zhèngděng jué ruòshàn
界盛满七宝，奉施如来、应、正等觉；若善

nán zǐ huòshàn nǚ rén yú cǐ bō rě bō luó mì duō jīngzhōng nǎi zhì
男子或善女人，于此般若波罗蜜多经中，乃至

sì jù qié tuó shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì rú lǐ zuò yì jí
四句伽陀[141]，受持读诵、究竟通利、如理作意及

guǎng wèi tā xuānshuō kāi shì yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù shènduō
广为他宣说开示，由此因缘所生福聚，甚多

yú qián wú liàng wú shù yún hé wèi tā xuānshuō kāi shì rú bú wèi tā
于前无量无数。云何为他宣说开示？如不为他

xuānshuō kāi shì gù míng wèi tā xuānshuō kāi shì
宣说开示，故名为他宣说开示。”

ěr shí shì zūn ér shuōsòngyuē
尔时，世尊而说颂曰：

zhū hé hé suǒ wéi rú xīng yì dēnghuàn
诸和合所为　如星翳灯幻

lòu pàomèngdiànyún yīng zuò rú shì guān
露泡梦电云　应作如是观

shí bó qié fàn shuō shì jīng yǐ zūn zhěshànxiàn jí zhū bì chú
时，薄伽梵说是经已，尊者善现及诸苾刍、

bì chú ní wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā bìngzhū shì jiāntiān rén
苾刍尼、邬波索迦、邬波斯迦，并诸世间天、人、

ē sù luò jiàn dá fù děng wén bó qié fàn suǒshuō jīng yǐ jiē dà
阿素洛、健达缚等，闻薄伽梵所说经已，皆大

huān xǐ xìn shòufèngxíng
欢喜，信受奉行。

能断金刚般若波罗蜜多经

[141] 丽藏本：他；永乐北藏本：陀；龙藏本：陀

néngduàn jīn gāng bō rě bō luó mì jīng

能断金刚般若波罗蜜经[142]

tángsānzàng fǎ shī yì jìngfèng zhì yì

唐三藏法师义净奉制译[143]

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài míngchēng dà chéng zhànshèng lín shī gū

一时，薄伽梵在名 称 大 城 .战 胜 林施孤

dú yuán yǔ dà bì chúzhòngqiān èr bǎi wǔ shí rén jù jí dà pú sà

独 园，与大苾刍 众 千二百五十人俱，及大菩萨

zhòng ěr shí shì zūn yú rì chū fēn shí zhuó yī chí bō rù chéng

众 。尔时，世尊于日初分时，著 衣持钵，入 城

qǐ shí cì dì qǐ yǐ huán zhì běnchù fàn shí qì shōu yī bō

乞食。次第乞已，还 至本处。饭食讫，收 衣钵，

xǐ zú yǐ yú xiānshè zuò jiā[144] fū duānzuò zhèngniàn ér zhù

洗足已，于先设座，跏 趺 端 坐， 正 念而住。

shí zhū bì chú lái yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú yòurào sān zā tuì

时,诸苾刍来诣佛所，顶礼 双 足，右绕三匝，退

zuò yī miàn

坐一 面 。

ěr shí jù shòumiàoshēng zài dà zhòngzhōng chéng fó shén lì

尔时，具寿 妙 生 在大 众 中 ， 承 佛神力，

jí cóngzuò qǐ piāntǎn yòujiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng

即 从 座起， 偏袒右肩， 右膝著地， 合 掌 恭敬

bó fó yán xī yǒu shì zūn xī yǒu shàn shì rú lái yīng

白佛言：“希有！世尊！希有！ 善 逝。如来、应、

zhèngděng jué néng yǐ zuì shèng lì yì yì zhū pú sà néng yǐ zuì shèng

正 等 觉 能 以最 胜 利益，益诸菩萨；能 以最 胜

fù zhǔ zhǔzhū pú sà shì zūn ruòyǒu fā qù pú sà shèngzhě yún

付嘱，嘱诸菩萨。世尊！若有发趣菩萨 乘 者，云

---

142 丽本：佛说能断金刚般若波罗蜜多经；永乐北藏本及龙藏本：能断金刚般若波罗蜜经

143 丽本：唐三藏沙门义净译；永乐北藏本及龙藏本：唐三藏法师义净奉制译

144 丽本：加；永乐北藏本及龙藏本：跏

hé yīngzhù yún hé xiū xíng yún hé shè fú qí xīn
何应住？云何修行？云何摄伏其心？”

fó gàomiàoshēng shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì
佛告妙生：“善哉，善哉！如是，如是！

rú rǔ suǒshuō rú lái yǐ shèng lì yì yì zhū pú sà yǐ shèng
如汝所说：‘如来以胜利益，益诸菩萨；以胜

fù zhǔ zhǔzhū pú sà miàoshēng rǔ yīng dì tīng jí shànzuò
付嘱，嘱诸菩萨。’妙生，汝应谛听，极善作

yì wú dāngwèi rǔ fēn bié jiě shuō ruòyǒu fā qù pú sà shèngzhě
意，吾当为汝分别解说。若有发趣菩萨乘者，

yīng rú shì zhù rú shì xiū xíng rú shì shè fú qí xīn
应如是住，如是修行，如是摄伏其心。”

miàoshēngyán wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
妙生言：“唯然。世尊！愿乐欲闻。”

fó gàomiàoshēng ruòyǒu fā qù pú sà shèngzhě dāngshēng
佛告妙生：“若有发趣菩萨乘者，当生

rú shì xīn suǒyǒu yī qiè zhòngshēng zhī lèi ruòluǎnshēng tāi shēng
如是心：‘所有一切众生之类，若卵生、胎生、

shī shēng huàshēng ruòyǒu sè wú sè yǒuxiǎng wú xiǎng
湿生、化生，若有色、无色、有想、无想、

fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎng jìn zhū shì jiè suǒyǒuzhòngshēng rú shì
非有想、非无想，尽诸世界所有众生，如是

yī qiè wǒ jiē lìng rù wú yú niè pán ér miè dù zhī suī lìng rú shì wú
一切，我皆令入无余涅槃而灭度之。虽令如是无

liàngzhòngshēngzhèngyuán jì yǐ ér wú yǒu yī zhòngshēng rù yuán jì
量众生证圆寂已，而无有一众生入圆寂

zhě hé yǐ gù miàoshēng ruò pú sà yǒuzhòngshēngxiǎngzhě
者。’何以故？妙生，若菩萨有众生想者，

zé bù míng pú sà suǒ yǐ zhě hé yóuyǒu wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng
则不名菩萨。所以者何？由有我想、众生想、

shòuzhěxiǎng gèng qiú qù xiǎng gù
寿者想、更求趣想故。

fù cì miàoshēng pú sà bú zhù yú shì yīngxíng bù shī
“复次，妙生，菩萨不住于事，应行布施。

bú zhù suí chù yīngxíng bù shī bú zhù sè shēng xiāng wèi
不住随处，应行布施。不住色、声、香、味、

chù fǎ yīngxíng bù shī miàoshēng pú sà rú shì bù shī nǎi
触、法，应行布施。妙生，菩萨如是布施，乃

zhì xiàngxiǎng yì bù yīngzhù hé yǐ gù yóu bú zhù shī fú jù
至相想[145]，亦不应住。何以故？由不住施，福聚
nánliàng
难量。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé dōngfāng xū kōng kě zhī liàng
“妙生，于汝意云何，东方虚空可知量
fǒu
不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn
妙生言：“不尔。世尊！”

nán xī běi fāng sì wéishàng xià shí fāng xū kōng kě zhī liàng
“南西北方、四维上下十方虚空，可知量
fǒu
不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn
妙生言：“不尔。世尊！”

miàoshēng pú sà xíng bú zhù shī suǒ dé fú jù bù kě zhī
“妙生，菩萨行不住施，所得福聚不可知
liàng yì fù rú shì
量亦复如是。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé kě yǐ jù zú shèngxiàngguān
“妙生，于汝意云何，可以具足胜相观
rú lái fǒu
如来不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn bù yīng yǐ shèngxiàngguān
妙生言：“不尔。世尊！不应以胜相观
yú rú lái hé yǐ gù rú lái shuōshèngxiàng jí fēi shèngxiàng
于如来。何以故？如来说胜相，即非胜相。”

miàoshēng suǒyǒushèngxiàng jiē shì xū wàng ruò wú shèng
“妙生，所有胜相，皆是虚妄。若无胜
xiàng jí fēi xū wàng shì gù yīng yǐ shèngxiàng wú xiàngguān yú rú
相，即非虚妄。是故应以胜相无相观于如
lái
来。”

miàoshēngyán shì zūn pō yǒuzhòngshēng yú dāng lái shì
妙生言：“世尊！颇有众生，于当来世

[145] 丽本：应；永乐北藏本及龙藏本：想

hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ miè shí wénshuō shì jīng shēng shí xìn fǒu
后五百岁 正 法灭时，闻 说是经，生 实信不？”

fó gàomiàoshēng mò zuò shì shuō pō yǒuzhòngshēng yú
佛告 妙 生：“莫作是说：‘颇有 众 生，于

dāng lái shì hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ miè shí wénshuō shì jīng shēng shí
当 来世后五百岁 正 法灭时，闻 说是经，生 实

xìn fǒu miàoshēng dāng lái zhī shì yǒu zhū pú sà jù jiè jù dé
信不？’ 妙 生，当 来之世有诸菩萨，具戒具德

jù huì ér bǐ pú sà fēi yú yī fó chéng shì gòngyǎng zhí zhū shàn
具慧，而彼菩萨，非于一佛 承 事供 养，植诸 善

gēn yǐ yú wú liàng bǎi qiān fó suǒ ér xíngfèng shì zhí zhū shàngēn
根；已于无 量 百 千 佛所，而行奉事，植诸 善 根。

shì rén nǎi néng yú cǐ jīng diǎnshēng yī xìn xīn miàoshēng rú lái xī
是人乃 能 于此经 典 生 一信心。妙 生，如来悉

zhī shì rén xī jiàn shì rén bǐ zhū pú sà dāngshēngdāngshè wú liàng fú
知是人，悉见是人，彼诸菩萨 当 生 当 摄无 量 福

jù hé yǐ gù yóu bǐ pú sà wú wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòu
聚。何以故？由彼菩萨无我 想 、众 生 想 、寿

zhěxiǎng gèng qiú qù xiǎng bǐ zhū pú sà fēi fǎ xiǎng fēi fēi fǎ
者 想 、更 求趣 想 。彼诸菩萨，非法 想，非非法

xiǎng fēi xiǎng fēi wú xiǎng hé yǐ gù ruò bǐ pú sà yǒu fǎ xiǎng
想；非 想，非无 想 。何以故？若彼菩萨有法 想，

jí yǒu wǒ zhí yǒuqíng zhí shòuzhě zhí gèng qiú qù zhí ruò yǒu
即有我执、有情执、寿 者执、更 求趣执。若有

fēi fǎ xiǎng bǐ yì yǒu wǒ zhí yǒuqíng zhí shòuzhě zhí gèng qiú
非法 想，彼亦有我执、有情执、寿 者执、更 求

qù zhí miàoshēng shì gù pú sà bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ
趣执。妙 生，是故菩萨不应取法，不应取非法。

yǐ shì yì gù rú lái mì yì xuānshuō fá yù fǎ mén zhū yǒu zhì zhě
以是义故，如来密意宣 说筏喻法门，诸有智者，

fǎ shàngyīngshě hé kuàng fēi fǎ
法 尚 应舍，何 况 非法？

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái yú wú shàng pú tí yǒu
“妙 生，于汝意云何，如来于无 上 菩提有

suǒzhèng fǒu fù yǒushǎo fǎ shì suǒshuō fǒu
所 证 不？复有少 法是所说不？”

miàoshēngyán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì rú lái yú wú shàng
妙 生 言：“如我解佛所 说 义，如来于无 上

pú tí shí wú suǒzhèng yì wú suǒshuō hé yǐ gù fó suǒshuō fǎ
菩提实无所证，亦无所说。何以故？佛所说法，
bù kě qǔ bù kě shuō bǐ fēi fǎ fēi fēi fǎ hé yǐ gù yǐ
不可取，不可说，彼非法，非非法。何以故？以
zhū shèngzhě jiē shì wú wéi suǒxiǎnxiàn gù
诸圣者，皆是无为所显现故。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén
“妙生，于汝意云何，若善男子、善女人，
yǐ mǎnsān qiān dà qiān shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī dé fú duō fǒu
以满三千大千世界七宝持用布施，得福多不？”

miàoshēngyán shènduō shì zūn hé yǐ gù cǐ fú jù
妙生言：“甚多。世尊！何以故？此福聚
zhě zé fēi shì jù shì gù rú lái shuōwéi fú jù fú jù
者，则非是聚，是故如来说为福聚福聚。”

miàoshēng ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén yǐ mǎnsān
“妙生，若有善男子、善女人，以满三
qiān dà qiān shì jiè qī bǎo chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén néng yú cǐ
千大千世界七宝持用布施；若复有人，能于此
jīng nǎi zhì yī sì jù sòng ruò zì shòu chí wèi tā yǎnshuō yǐ shì
经乃至一四句颂，若自受持，为他演说，以是
yīn yuán suǒshēng fú jù jí duō yú bǐ wú liàng wú shù hé yǐ gù
因缘所生福聚，极多于彼无量无数。何以故？
miàoshēng yóu zhū rú lái wú shàngděng jué cóng cǐ jīng chū zhū fó shì
妙生，由诸如来无上等觉从此经出，诸佛世
zūn cóng cǐ jīng shēng shì gù miàoshēng fó fǎ zhě rú lái shuō fēi
尊从此经生。是故妙生，佛法者，如来说非
fó fǎ shì míng fó fǎ
佛法，是名佛法。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé zhū yù liú zhě pō zuò shì niàn
“妙生，于汝意云何，诸预流者颇作是念
wǒ dé yù liú guǒ fǒu
‘我得预流果’不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn hé yǐ gù zhū yù liú zhě
妙生言：“不尔。世尊！何以故？诸预流者，
wú fǎ kě yù gù míng yù liú bú yù sè shēng xiāng wèi
无法可预，故名预流。不预色、声、香、味、
chù fǎ gù míng yù liú shì zūn ruò yù liú zhě zuò shì niàn wǒ
触、法，故名预流。世尊！若预流者作是念‘我

dé yù liú guǒ zhě zé yǒu wǒ zhí yǒuqíng shòuzhě gèng qiú
得预流果’者，则有我执，有情、寿者、更求
qù zhí
趣执。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé zhū yī lái zhě pō zuò shì niàn
“妙 生，于汝意云何，诸一来者颇作是念
wǒ dé yī lái guǒ fǒu
‘我得一来果’不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn hé yǐ gù yóu bǐ wú yǒu
妙 生 言：“不尔。世尊！何以故？由彼无有
shǎo fǎ zhèng yī lái xìng gù míng yī lái
少法证一来性，故名一来。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé zhū bù huánzhě pō zuò shì niàn
“妙 生，于汝意云何，诸不还者颇作是念
wǒ dé bù huánguǒ fǒu
‘我得不还果’不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn hé yǐ gù yóu bǐ wú yǒu
妙 生 言：“不尔。世尊！何以故？由彼无有
shǎo fǎ zhèng bù huánxìng gù míng bù huán
少法证不还性，故名不还。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé zhū ē luó hàn pō zuò shì niàn
“妙 生，于汝意云何，诸阿罗汉颇作是念
wǒ dé ē luó hànguǒ fǒu
‘我得阿罗汉果’不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn yóu bǐ wú yǒushǎo fǎ míng
妙 生 言：“不尔。世尊！由彼无有少法名
ē luó hàn shì zūn ruò ē luó hànzuò shì niàn wǒ dé ē luó hànguǒ
阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念‘我得阿罗汉果’
zhě zé yǒu wǒ zhí yǒuqíng shòuzhě gèng qiú qù zhí shì zūn
者，则有我执，有情、寿者、更求趣执。世尊！
rú lái shuō wǒ dé wú zhēngzhù zhōng zuì wéi dì yī shì zūn wǒ shì ē
如来说我得无诤住中最为第一。世尊！我是阿
luó hàn lí yú yù rǎn ér shí wèi céngzuò rú shì niàn wǒ shì ē
罗汉，离于欲染，而实未曾作如是念：‘我是阿
luó hàn shì zūn ruò zuò shì niàn wǒ dé ē luó hàn zhě rú
罗汉。’世尊！若作是念‘我得阿罗汉’者，如
lái jí bù shuō wǒ miàoshēng dé wú zhēngzhù zuì wéi dì yī yǐ dōu wú
来即不说我妙 生得无诤住最为第一。以都无

suǒ zhù shì gù shuō wǒ dé wú zhēng zhù
所住，是故说我得无诤住[146]。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái xī zài rán dēng fó suǒ
“妙生，于汝意云何，如来昔在然灯佛所，

pō yǒu shǎo fǎ shì kě qǔ fǒu
颇有少法是可取不？”

miàoshēng yán fú ěr shì zūn rú lái yú rán dēng fó suǒ
妙生言：“不尔。世尊！如来于然灯佛所，

shí wú kě qǔ
实无可取。”

miàoshēng ruò yǒu pú sà zuò rú shì yǔ wǒ dāng chéng jiù
“妙生，若有菩萨作如是语‘我当成就

zhuāng yán guó tǔ zhě cǐ wéi wàng yǔ hé yǐ gù zhuāng yán fó
庄严国土’者，此为妄语。何以故？庄严佛

tǔ zhě rú lái shuō fēi zhuāng yán yóu cǐ shuō wéi guó tǔ zhuāng yán
土者，如来说非庄严，由此说为国土庄严。

shì gù miàoshēng pú sà bú zhù yú shì bú zhù suí chù bú zhù
是故，妙生，菩萨不住于事、不住随处、不住

sè shēng xiāng wèi chù fǎ yīng shēng qí xīn yīng shēng
色、声、香、味、触、法，应生其心；应生

bú zhù shì xīn yīng shēng bú zhù suí chù xīn yīng shēng bú zhù sè shēng
不住事心，应生不住随处心，应生不住色、声、

xiāng wèi chù fǎ xīn
香、味、触、法心。

miàoshēng pì rú yǒu rén shēn rú miào gāo shān wáng yú
“妙生，譬如有人，身如妙高山王，于

yì yún hé shì shēn wéi dà fǒu
意云何？是身为大不？”

miàoshēng yán shèn dà shì zūn hé yǐ gù bǐ zhī dà shēn
妙生言：“甚大。世尊！何以故？彼之大身，

rú lái shuō wéi fēi shēn yǐ bǐ fēi yǒu shuō míng wéi shēn
如来说为非身。以彼非有，说名为身。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú qíng qié hé zhōng suǒ yǒu
“妙生，于汝意云何，如殑[147]伽河中所有

[146] 丽本：住、得无诤住；永乐北藏本及龙藏本：住
[147] 丽本：弶；永乐北藏本及龙藏本：殑

shā shù fù yǒu rú shì shā děng qíng qié hé cǐ zhū hé shā nìng wéi
沙数，复有如是沙等殑[148]伽河，此诸河沙，宁为
duō fǒu
多不？”

miào shēng yán shèn duō shì zūn hé shàng wú shù kuàng
妙生言：“甚多。世尊！河尚无数，况
fù qí shā
复其沙？”

miào shēng wǒ jīn shí yán gào rǔ ruò fù yǒu rén yǐ bǎo
“妙生，我今实言告汝，若复有人，以宝
mǎn cǐ hé shā shù liàng shì jiè fèng shī rú lái dé fú duō fǒu
满此河沙数量世界奉施如来，得福多不？”

miào shēng yán shèn duō shì zūn
妙生言：“甚多。世尊！”

miào shēng ruò fù yǒu rén yú cǐ jīng zhōng shòu chí yī sòng
“妙生，若复有人，于此经中受持一颂，
bìng wèi tā shuō ér cǐ fú jù shèng qián fú jù wú liàng wú biān
并为他说，而此福聚胜前福聚无量无边。

miào shēng ruò guó tǔ zhōng yǒu cǐ fǎ mén wèi tā jiě
“妙生，若国土中，有此法门，为他解
shuō nǎi zhì sì jù qié tuó dāng zhī cǐ dì jí shì zhì dǐ yī
说，乃至四句伽陀[149]。当知此地，即是制底，一
qiè tiān rén ē sū luó děng jiē yīng yòu rào ér wéi jìng lǐ hé kuàng
切天、人、阿苏罗等皆应右绕而为敬礼，何况
jìn néng shòu chí dú sòng dāng zhī shì rén zé wéi zuì shàng dì yī xī
尽能受持读诵？当知是人则为最上第一希
yǒu yòu cǐ fāng suǒ jí wéi yǒu fó jí zūn zhòng dì zǐ
有。又此方所，即为有佛及尊重弟子。

miào shēng yú rǔ yì yún hé pō yǒu shǎo fǎ shì rú lái suǒ
“妙生，于汝意云何，颇有少法是如来所
shuō fǒu
说不？”

miào shēng yán fú ěr shì zūn wú yǒu shǎo fǎ shì rú lái
妙生言：“不尔。世尊！无有少法是如来
suǒ shuō
所说。”

[148] 丽本：骅；永乐北藏本及龙藏本：殑
[149] 丽本：他；永乐北藏本及龙藏本：陁

miàoshēng sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒu dì chén shì wéiduō
“妙 生，三千大千世界所有地尘是为多
fǒu
不？”

miàoshēngyán shènduō shì zūn hé yǐ gù zhū dì chén
妙 生 言：“甚多。世尊！何以故？诸地尘，
fó shuō fēi chén gù míng dì chén cǐ zhū shì jiè fó shuō fēi jiè
佛说非尘，故名地尘。此诸世界，佛说非界，
gù míng shì jiè
故名世界。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé kě yǐ sān shí èr dà zhàng fū
“妙 生，于汝意云何，可以三十二大 丈 夫
xiàngguān rú lái fǒu
相 观 如来不？”

miàoshēngyán fú ěr shì zūn bù yīng yǐ sān shí èr xiàng
妙 生 言：“不尔。世尊！不应以三十二 相
guān yú rú lái hé yǐ gù sān shí èr xiàng fó shuō fēi xiàng shì
观 于如来。何以故？三十二 相，佛 说 非 相，是
gù shuōwéi dà zhàng fū xiàng
故 说 为大 丈 夫 相。”

miàoshēng ruòyǒunán zǐ nǚ rén yǐ qíng[150] qié hé shā děng
“妙 生，若有男子女人，以殑伽河沙 等
shēnmìng bù shī ruò fù yǒu rén yú cǐ jīng zhōngshòu chí yī sòng bìng
身 命 布施；若复有人，于此经 中 受 持一 颂，并
wèi tā shuō qí fú shèng bǐ wú liàng wú shù
为他 说，其福 胜 彼无 量 无数。”

ěr shí miàoshēngwénshuō shì jīng shēn jiě yì qù tì lèi bēi
尔时，妙 生 闻 说是经，深解义趣，涕泪悲
qì ér bó fó yán xī yǒu shì zūn wǒ cóngshēng zhì yǐ[151] lái
泣而白佛言：“希有！世尊！我从 生 智已来，
wèi céng dé wén rú shì shēn jīng shì zūn dāng hé míng cǐ jīng wǒ
未 曾 得闻如是深 经。世尊！ 当 何 名 此经？ 我
děngyún hé fèng chí
等 云何奉 持？”

150 丽本：骂；永乐北藏本及龙藏本：殑
151 丽本：以；永乐北藏本及龙藏本：已

fó gàomiàoshēng cǐ jīngmíngwéi bō rě bō luó mì duō rú
佛告妙生：“此[152]经名为般若波罗蜜多，如
shì yīng chí hé yǐ gù fó shuō bō rě bō luó mì duō zé fēi bō rě
是应持。何以故？佛说般若波罗蜜多，则非般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

shì zūn ruò fù yǒu rén wénshuō shì jīng shēng shí xiǎngzhě
“世尊！若复有人，闻说是经生实想者，
dāng zhī shì rén zuì shàng xī yǒu shì zūn cǐ shí xiǎngzhě jí fēi shí
当知是人最上希有。世尊！此实想者，即非实
xiǎng shì gù rú lái shuōmíng shí xiǎng shí xiǎng shì zūn wǒ wén shì
想，是故如来说名实想实想。世尊！我闻是
jīng xīn shēng xìn jiě wèiwéi xī yǒu ruò dāng lái shì yǒuwén shì
经，心生信解，未为希有。若当来世，有闻是
jīng néngshòu chí zhě shì rén zé wéi dì yī xī yǒu hé yǐ gù bǐ rén
经能受持者，是人则为第一希有。何以故？彼人
wú wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng gèng qiú qù xiǎng suǒ
无我想、众生想、寿者想、更求趣想。所
yǐ zhě hé shì zūn wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng gèng
以者何？世尊！我想、众生想、寿者想、更
qiú qù xiǎng jí shì fēi xiǎng suǒ yǐ zhě hé zhū fó shì zūn lí zhū
求趣想即是非想。所以者何？诸佛世尊离诸
xiǎng gù
想故。”

miàoshēng rú shì rú shì ruò fù yǒu rén dé wén shì
“妙生，如是，如是！若复有人，得闻是
jīng bù jīng bú bù bú wèi dāng zhī shì rén dì yī xī yǒu hé yǐ
经不惊、不怖、不畏，当知是人第一希有。何以
gù miàoshēng cǐ zuì shèng bō luó mì duō shì rú lái suǒshuōzhū
故？妙生，此最胜波罗蜜多，是如来所说诸
bō luó mì duō rú lái shuōzhě jí shì wú biān fó suǒxuānshuō shì
波罗蜜多；如来说者，即是无边佛所宣说，是
gù míngwéi zuì shèng bō luó mì duō
故名为最胜波罗蜜多。

miàoshēng rú lái shuō rěn rǔ bō luó mì duō jí fēi rěn rǔ
“妙生，如来说忍辱波罗蜜多，即非忍辱

[152] 丽本：是；永乐北藏本及龙藏本：此

bō luó mì duō hé yǐ gù rú wǒ xī wéi jié líng qié wáng gē jié zhī
波罗蜜多。何以故？如我昔为羯陵伽王割截支

tǐ shí wú wǒ xiǎng zhòngshēngxiǎng shòuzhěxiǎng gèng qiú qù
体时，无我想、众生想、寿者想、更求趣

xiǎng wǒ wú shì xiǎng yì fēi wú xiǎng suǒ yǐ zhě hé wǒ yǒu shì
想。我无是想，亦非无想。所以者何？我有是

xiǎngzhě yīngshēngchēnhèn miàoshēng yòuniànguò qù yú wǔ bǎi shì
想者，应生瞋恨。妙生，又念过去于五百世，

zuò rěn rǔ xiānrén wǒ yú ěr shí wú rú shì děngxiǎng shì gù yīng
作忍辱仙人，我于尔时，无如是等想。是故应

lí zhūxiǎng fā qù wú shàng pú tí zhī xīn bù yīngzhù sè shēng
离诸想，发趣无上菩提之心，不应住色、声、

xiāng wèi chù fǎ dōu wú suǒ zhù ér shēng qí xīn bù yīngzhù
香、味、触、法，都无所住而生其心；不应住

fǎ bù yīngzhù fēi fǎ yīngshēng qí xīn hé yǐ gù ruò yǒu suǒ zhù
法，不应住非法，应生其心。何以故？若有所住，

jí wéi fēi zhù shì gù fó shuō pú sà yīng wú suǒ zhù ér xíng bù shī
即为非住。是故佛说：‘菩萨应无所住而行布施。’

miàoshēng pú sà wèi lì yì yī qiè zhòngshēng yīng rú shì
“妙生，菩萨为利益一切众生，应如是

bù shī cǐ zhòngshēngxiǎng jí wéi fēi xiǎng bǐ zhūzhòngshēng
布施。此众生想，即为非想；彼诸众生，

jí fēi zhòngshēng hé yǐ gù zhū fó rú lái lí zhūxiǎng gù miào
即非众生。何以故？诸佛如来离诸想故。妙

shēng rú lái shì shí yǔ zhě rú yǔ zhě bù kuáng yǔ zhě bú yì
生，如来是实语者，如语者，不诳语者，不异

yǔ zhě
语者。

miàoshēng rú lái suǒzhèng fǎ jí suǒshuō fǎ cǐ jí fēi
“妙生，如来所证法及所说法，此即非

shí fēi wàng miàoshēng ruò pú sà xīn zhù yú shì ér xíng bù shī rú
实非妄。妙生，若菩萨心住于事而行布施，如

rén rù àn zé wú suǒjiàn ruò bú zhù shì ér xíng bù shī rú rényǒu
人入暗，则无所见。若不住事而行布施，如人有

mù rì guāngmíngzhào jiànzhǒngzhǒng sè shì gù pú sà bú zhù yú
目，日光明照，见种种色，是故菩萨不住于

shì yīngxíng qí shī
事应行其施。

miàoshēng ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén néng yú cǐ
“妙 生，若有善男子、善女人，能于此
jīng shòu chí dú sòng wèi tā yǎnshuō rú shì zhī rén fó yǐ zhì yǎn
经受持读诵，为他演说。如是之人，佛以智眼
xī zhī xī jiàn dāngshēngdāngshè wú liàng fú jù
悉知悉见，当 生 当摄无量福聚。

miàoshēng ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén chū rì fēn yǐ
“妙 生，若有善男子、善女人，初日分以
qíng qié hé shā děngshēn bù shī zhōng rì fēn fù yǐ qíng qié hé shā
殑[153]伽河沙等 身布施，中 日分复以殑[154]伽河沙
děngshēn bù shī hòu rì fēn yì yǐ qíng qié hé shā děngshēn bù shī
等 身布施，后日分亦以殑[155]伽河沙等 身布施，
rú shì wú liàng bǎi qiānwàn yì jié yǐ shēn bù shī ruò fù yǒu rén
如是无量百千万亿劫，以身布施。若复有人，
wén cǐ jīng diǎn bù shēng huǐ bàng qí fú shèng bǐ hé kuàng shū xiě
闻此经典，不生毁谤，其福胜彼，何况书写、
shòu chí dú sòng wèi rén jiě shuō
受持、读诵、为人解说？

miàoshēng shì jīng yǒu bù kě sī yì bù kě chēngliàng wú biān
“妙 生，是经有不可思议不可 称 量无边
gōng dé rú lái wèi fā dà shēngzhě shuō wèi fā zuì shàngshēngzhě shuō
功德，如来为发大乘者说，为发最上 乘者说。
ruò yǒu rén néngshòu chí dú sòng guǎngwèi tā shuō rú lái xī zhī xī
若有人能受持读诵，广为他说，如来悉知悉
jiàn shì rén jiē dé chéng jiù bù kě liàng bù kě chēng bù kě sī yì
见是人，皆得成就不可量、不可称、不可思议
fú yè zhī jù dāng zhī shì rén zé wéi yǐ jiān hè fù rú lái wú shàng pú
福业之聚，当知是人则为以肩荷负如来无上菩
tí hé yǐ gù miàoshēng ruò yàoxiǎo fǎ zhě zé zhuó wǒ jiàn
提。何以故？妙 生，若乐小法者，则著我见、
zhòngshēngjiàn shòuzhějiàn gèng qiú qù jiàn shì rén ruò néng dú sòng
众 生见、寿者见、更求趣见，是人若能读诵
shòu chí cǐ jīng wú yǒu shì chù
受持此经，无有是处。

[153] 丽本：骂；永乐北藏本及龙藏本：殑
[154] 丽本：骂；永乐北藏本及龙藏本：殑
[155] 丽本：骂；永乐北藏本及龙藏本：殑

miàoshēng suǒ zài zhī chù ruò yǒu cǐ jīng dāng zhī cǐ chù zé
“妙 生，所在之处若有此经，当 知此处则
shì zhì dǐ yī qiè shì jiān tiān rén ē sū luó suǒ yīng gōng jìng zuò
是制底，一切世间天、人、阿苏罗所应 恭 敬，作
lǐ wéi rào yǐ zhū xiāng huā gòng yǎng qí chù
礼围绕，以诸 香 华 供 养 其处。

miàoshēng ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén yú cǐ jīng diǎn
“妙 生，若有善 男子、善 女人，于此经 典
shòu chí dú sòng yǎn shuō zhī shí huò wéi rén qīng rǔ hé yǐ gù
受 持、读 诵、演 说 之时，或为人 轻 辱。何以故？
miàoshēng dāng zhī shì rén yú qián shì zhōng zào zhū è yè yīng duò è
妙 生， 当 知是人于 前 世 中 造诸恶业应堕恶
dào yóu yú xiàn zài dé zāo qīng rǔ cǐ wéi shàn shì néng jìn è yè
道，由于现在得遭 轻 辱，此为 善 事，能 尽恶业，
sù zhì pú tí gù
速至菩提故。

miàoshēng wǒ yì guò qù guò wú shù jié zài rán dēng fó xiān
“妙 生，我忆过去过无数劫，在然 灯 佛先
dé zhí bā shí sì yì nà yǔ duō fó xī jiē gòng yǎng chéng shì wú wéi
得值八十四亿那庾多佛，悉皆 供 养 承 事，无违
bèi zhě ruò fù yǒu rén yú hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ miè shí néng yú
背者。若复有人，于后五百岁 正 法灭时， 能 于
cǐ jīng shòu chí dú sòng jiě qí yì qù guǎng wèi tā shuō suǒ dé gōng
此经受 持读 诵，解其义趣， 广 为他 说，所得 功
dé yǐ qián gōng dé bǐ cǐ gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiān wàn yì
德，以前 功 德比此 功 德，百分不及一，千 万亿
fēn suàn fēn shì fēn bǐ shù fēn yīn fēn nǎi zhì pì yù yì bù
分、算 分、势分、比数分、因分，乃至譬喻亦不
néng jí miàoshēng wǒ ruò jù shuō shòu chí dú sòng cǐ jīng gōng dé
能 及。妙 生，我若具 说 受 持读 诵此经 功 德，
huò yǒu rén wén xīn zé kuáng luàn yí huò bú xìn miàoshēng dāng
或有人 闻，心则 狂 乱，疑惑不信。妙 生， 当
zhī shì jīng bù kě sī yì qí shòu chí zhě yīng dāng xī wàng bù kě sī
知是经不可思议，其 受 持者，应 当 希 望 不可思
yì suǒ shēng fú jù
议所 生 福聚。”

fù cì miàoshēng bó fó yán shì zūn ruò yǒu fā qù pú sà
复次，妙 生 白佛言：“世尊！若有发趣菩萨

shèngzhě yīngyún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé shè fú qí xīn
乘者，应云何住？云何修行？云何摄伏其心？”

fó gàomiàoshēng ruò yǒu fā qù pú sà shèngzhě dāngshēng
佛告妙生：“若有发趣菩萨乘者，当生

rú shì xīn wǒ dāng dù tuō yī qiè zhòngshēng xī jiē lìng rù wú yú
如是心：‘我当度脱一切众生，悉皆令入无余

niè pán suī yǒu rú shì wú liàngzhòngshēngzhèng yú yuán jì ér wú yǒu
涅槃。虽有如是无量众生证于圆寂，而无有

yī zhòngshēngzhèngyuán jì zhě hé yǐ gù miàoshēng ruò pú sà
一众生证圆寂者。’何以故？妙生，若菩萨

yǒuzhòngshēngxiǎngzhě zé bù míng pú sà suǒ yǐ zhě hé miàoshēng
有众生想者，则不名菩萨。所以者何？妙生，

shí wú yǒu fǎ kě míng fā qù pú sà shèngzhě
实无有法可名发趣菩萨乘者。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái yú rán dēng fó suǒ
“妙生，于汝意云何，如来于然灯佛所，

pō yǒushǎo fǎ shì suǒzhèngfǒu
颇有少法是所证不？”

miàoshēngyán rú lái yú rán dēng fó suǒ wú fǎ kě zhèng ér
妙生言：“如来于然灯佛所，无法可证而

dé pú tí
得菩提。”

fó yán rú shì rú shì miàoshēng shí wú yǒu fǎ rú
佛言：“如是，如是！妙生，实无有法，如

lái yú rán dēng fó suǒyǒusuǒzhèng wù dé dà pú tí ruòzhèng fǎ zhě
来于然灯佛所有所证悟，得大菩提。若证法者，

rán dēng fó zé bù yǔ wǒshòu jì mó nà pó rǔ yú lái shì dāng dé
然灯佛则不与我授记：‘摩纳婆，汝于来世当得

zuò fó hào shì jiā móu ní yǐ wú suǒ dé gù rán dēng fó yǔ wǒ
作佛，号释迦牟尼。’以无所得故，然灯佛与我

shòu jì dāng dé zuò fó hào shì jiā móu ní hé yǐ gù miàoshēng
授记，当得作佛，号释迦牟尼。何以故？妙生，

yán rú lái zhě jí shì shí xìng[156] zhēn rú zhī yì míng yě
言如来者，即是实性[156]真如之异名也。

miàoshēng ruòyán rú lái zhèng dé wú shàngzhèngděng jué
“妙生，若言‘如来证得无上正等觉’

[156] 丽本：性；永乐北藏本及龙藏本：生；校勘：性

zhě shì wéiwàng yǔ hé yǐ gù shí wú yǒu fǎ rú lái zhèng dé wú
者，是为妄语。何以故？实无有法如来证得无
shàngzhèngjué miàoshēng rú lái suǒ dé zhèngjué zhī fǎ cǐ jí fēi
上正觉。妙生，如来所得正觉之法，此即非
shí fēi xū shì gù fó shuō yī qiè fǎ zhě jí shì fó fǎ miào
实非虚。是故佛说：‘一切法者，即是佛法。’妙
shēng yī qiè fǎ yī qiè fǎ zhě rú lái shuōwéi fēi fǎ shì gù rú
生，一切法一切法者，如来说为非法。是故如
lái shuō yī qiè fǎ zhě jí shì fó fǎ
来说一切法者，即是佛法。

miàoshēng pì rú zhàng fū qí shēncháng dà
“妙生，譬如丈夫，其身长大。”

miàoshēngyán shì zūn rú lái shuōwéi dà shēnzhě jí shuō
妙生言：“世尊！如来说为大身者，即说
wéi fēi shēn shì míng dà shēn
为非身，是名大身。”

fó gàomiàoshēng rú shì rú shì ruò pú sà zuò shì yǔ wǒ
佛告妙生：“如是，如是！若菩萨作是语‘我
dāng dù zhòngshēnglìng jì miè zhě zé bù míng pú sà miàoshēng
当度众生令寂灭’者，则不名菩萨。妙生，
pō yǒushǎo fǎ míng pú sà fǒu
颇有少法名菩萨不？”

dá yán fú ěr shì zūn
答言：“不尔。世尊！”

miàoshēng shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ wú wǒ wú
“妙生，是故如来说：‘一切法无我、无
zhòngshēng wú shòuzhě wú gèng qiú qù
众生、无寿者、无更求趣。’

miàoshēng ruò yǒu pú sà yán wǒ dāngchéng jiù fó tǔ yán
“妙生，若有菩萨言‘我当成就佛土严
shèng fó tǔ yánshèng zhě rú lái shuōwéi fēi shì yánshèng shì gù
胜佛土严胜’者，如来说为非是严胜，是故
rú lái shuōwéiyánshèng miàoshēng ruò yǒu xìn jiě yī qiè fǎ wú xìng
如来说为严胜。妙生，若有信解一切法无性
yī qiè fǎ wú xìngzhě rú lái shuōmíngzhēn shì pú sà pú sà
一切法无性者，如来说名真是菩萨菩萨。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái yǒu ròu yǎn fǒu
“妙生，于汝意云何，如来有肉眼不？”

miàoshēngyán rú shì shì zūn rú lái yǒu ròu yǎn
妙 生 言：“如是。世尊！如来有肉眼。”

rú lái yǒu tiānyǎn fǒu
“如来有天眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu tiānyǎn
“如是。世尊！如来有天眼。”

rú lái yǒu huì yǎn fǒu
“如来有慧眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu huì yǎn
“如是。世尊！如来有慧眼。”

rú lái yǒu fǎ yǎn fǒu
“如来有法眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fǎ yǎn
“如是。世尊！如来有法眼。”

rú lái yǒu fó yǎn fǒu
“如来有佛眼不？”

rú shì shì zūn rú lái yǒu fó yǎn
“如是。世尊！如来有佛眼。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú qíng qié hé zhōng suǒ yǒu
“妙 生，于汝意云何，如殑[157]伽河 中 所有

shā shù fù yǒu rú shì shā děng qíng qié hé suí zhū hé shā yǒu ěr
沙数，复有如是沙 等 殑[158]伽河，随诸河沙，有尔

suǒ shì jiè shì wéi duō fǒu
所世界，是为多不？”

miàoshēngyán shènduō shì zūn
妙 生 言：“甚 多。世尊！”

miàoshēng cǐ shì jiè zhōng suǒ yǒu zhòng shēng zhǒng zhǒng
“妙 生，此世界 中 所有 众 生， 种 种

xìng qí xīn liú zhuǎn wǒ xī liǎo zhī hé yǐ gù miàoshēng
性行，其心流 转，我悉了知。何以故？ 妙 生，

xīn tuó luó zhě rú lái shuō wéi wú chí yóu wú chí gù xīn suì liú
心陀罗[159]者，如来 说 为无持，由无持故，心遂流

zhuǎn hé yǐ gù miàoshēng guò qù xīn bù kě dé wèi lái xīn bù
转 。何以故？ 妙 生，过去心不可得，未来心不

157 丽本：骟；永乐北藏本及龙藏本：殑
158 丽本：骟；永乐北藏本及龙藏本：殑
159 丽本：罗尼；永乐北藏本及龙藏本：罗

kě dé xiàn zài xīn bù kě dé
可得，现在心不可得。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé ruò rén yǐ mǎnsān qiān dà qiān
“妙 生 。于汝意云何，若人以满三千大千

shì jiè qī bǎo bù shī shì rén dé fú duōfǒu
世界七宝布施，是人得福多不？”

miàoshēngyán shènduō shì zūn
妙 生 言：“甚 多。世尊！”

miàoshēng ruò cǐ fú jù shì jù zhě rú lái zé bù shuō
“妙 生，若此福聚是聚[160]者，如来则不说

wéi fú jù fú jù
为福聚福聚。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé kě yǐ sè shēnyuánmǎnguān
“妙 生，于汝意云何，可以色 身 圆 满 观

rú lái fǒu
如来不？”

fú ěr shì zūn bù yīng yǐ sè shēnyuánmǎnguān yú rú lái
“不尔。世尊！不应以色 身 圆 满 观 于如来。

hé yǐ gù sè shēnyuánmǎn sè shēnyuánmǎnzhě rú lái shuō fēi yuán
何以故？色 身 圆 满色 身 圆 满者，如来说非圆

mǎn shì gù míngwéi sè shēnyuánmǎn
满，是故名为色 身 圆 满。”

miàoshēng kě yǐ jù xiàngguān rú lái fǒu
“妙 生，可以具 相 观 如来不？”

fú ěr shì zūn bù yīng yǐ jù xiàngguān yú rú lái hé
“不尔。世尊！不应以具 相 观 于如来。何

yǐ gù zhū jù xiàngzhě rú lái shuō fēi jù xiàng shì gù rú lái shuō
以故？诸具 相 者，如来说非具 相，是故如来说

míng jù xiàng
名 具 相 。”

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái zuò shì niàn wǒ shuō
“妙 生，于汝意云何，如来作是念‘我说

fǎ yé rǔ wù zuò shì jiàn ruò yán rú lái yǒu suǒshuō fǎ zhě
法’耶？汝勿作是见。若言‘如来有所说法’者，

zé wéibàng wǒ hé yǐ gù yánshuō fǎ shuō fǎ zhě wú fǎ kě shuō
则为 谤 我。何以故？言 说法 说法者，无法可说，

[160] 丽本：福聚；永乐北藏本及龙藏本：聚

shì míngshuō fǎ
是名说法。”

miàoshēng bó fó yán shì zūn yú dāng lái shì pō yǒuzhòng
妙 生 白佛言：“世尊！于 当 来世，颇有 众

shēngwénshuō shì jīng shēng xìn xīn fǒu
生 闻 说 是经， 生 信心不？”

fó gàomiàoshēng yǒushēng xìn zhě bǐ fēi zhòngshēng fēi
佛告 妙 生：“有 生 信者，彼非 众 生，非

fēi zhòngshēng hé yǐ gù zhòngshēngzhòngshēngzhě rú lái shuō fēi
非 众 生。何以故？ 众 生 众 生 者，如来说非

zhòngshēng shì míngzhòngshēng
众 生， 是名 众 生。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé fó dé wú shàngzhèngděng jué
“妙 生，于汝意云何，佛得无 上 正 等觉

shí pō yǒushǎo fǎ suǒzhèng fǒu
时， 颇有少法所 证 不？”

miàoshēngyán shí wú yǒu fǎ shì fó suǒzhèng
妙 生 言：“实无有法是佛所 证。”

fó gàomiàoshēng rú shì rú shì cǐ zhōng wú yǒushǎo fǎ
佛告 妙 生：“如是， 如是！此 中 无有少法

kě dé gù míng wú shàngzhèngděng pú tí miàoshēng shì fǎ píng
可得， 故名无 上 正 等菩提。 妙 生， 是法平

děng wú yǒugāo xià gù míng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú wǒ
等，无有高下，故名无 上 正 等菩提。以无我、

wú zhòngshēng wú shòuzhě wú gèng qiú qù xìng qí xìngpíngděng
无 众 生 、无寿者、无更求趣性， 其性平 等，

gù míng wú shàngzhèngděng pú tí yī qiè shàn fǎ jiē zhèng jué liǎo gù
故名无 上 正 等菩提。一切善法皆 正 觉了，故

míng wú shàngzhèngděngzhèng jué miàoshēng shàn fǎ zhě rú lái shuō
名无 上 正 等 正 觉。妙 生，善法者，如来说

wéi fēi fǎ gù míngshàn fǎ
为非法， 故名 善 法。

miàoshēng ruò sān qiān dà qiān shì jiè zhōng suǒ yǒu zhū miào
“妙 生，若三千大千世界 中，所有诸 妙

gāoshānwáng rú shì děng qī bǎo jù yǒu rén chí yòng bù shī ruò fù yǒu
高山 王 如是 等 七宝聚，有人持 用 布施。若复有

rén yú cǐ jīngzhōng nǎi zhì yī sì jù sòng ruò zì shòu chí jí wèi
人，于此经 中，乃至一四句 颂，若自 受 持及为

tā shuō yǐ qián fú jù bǐ cǐ fú jù jiǎ lìng fēn cǐ yǐ wéi bǎi fēn
他说。以前福聚比此福聚，假令分此以为百分，

bǐ yì bù néng jí yī fēn huòqiānfēn yì fēn suànfēn shì fēn
彼亦不能及一分，或千分、亿分、算分、势分、

shù fēn yīn fēn nǎi zhì pì yù yì bù néng jí yī
数分、因分，乃至譬喻亦不能及一。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé rú lái dù zhòngshēng fǒu
“妙 生，于汝意云何，如来度 众 生 不？

rǔ mò zuò shì jiàn rú lái dù zhòngshēng hé yǐ gù céng wú yǒu
汝莫作是见：‘如来度 众 生 。’何以故？ 曾 无有

yī zhòngshēng shì rú lái dù zhě ruò yǒuzhòngshēng shì rú lái dù zhě
一 众 生 是如来度者。若有 众 生 是如来度者，

rú lái zé yǒu wǒ jiàn zhòngshēngjiàn shòuzhě jiàn gèng qiú qù jiàn
如来则有我见、众 生 见、寿者见、更求趣见。

miàoshēng wǒ děng zhí zhě rú lái shuōwéi fēi zhí ér zhū yú fū wàng
妙 生，我等执者，如来说为非执，而诸愚夫 妄

wéi cǐ zhí miàoshēng yú fū zhòngshēng rú lái shuōwéi fēi shēng
为此执。妙 生，愚夫 众 生，如来说为非 生，

gù míng yú fū zhòngshēng
故名愚夫 众 生 。

miàoshēng yú rǔ yì yún hé yīng yǐ jù xiàngguān rú lái
“妙 生，于汝意云何，应以具 相 观 如来

fǒu
不？”

fú ěr shì zūn bù yīng yǐ jù xiàngguān yú rú lái
“不尔。世尊！不应以具 相 观 于如来。”

miàoshēng ruò yǐ jù xiàngguān rú lái zhě zhuàn lún shèng
“妙 生，若以具 相 观 如来者， 转 轮 圣

wángyīng shì rú lái shì gù bù yīng yǐ jù xiàngguān yú rú lái yīng yǐ
王 应是如来，是故不应以具 相 观 于如来，应以

zhū xiàng fēi xiàngguān yú rú lái
诸 相 非 相 观 于如来。”

ěr shí shì zūn ér shuōsòngyuē
尔时，世尊而说 颂曰：

ruò yǐ sè jiàn wǒ yǐ yīn shēng qiú wǒ
若以色见我 以音 声 求我

shì rén qǐ xié guān bù néngdāngjiàn wǒ
是人起邪观 不能 当 见我

yīngguān fó fǎ xìng jí dǎo shī fǎ shēn
应观佛法性 即导师法身

fǎ xìng fēi suǒ shí gù bǐ bù néng liǎo
法性非所识 故彼不能了

miàoshēng zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě qí suǒyǒu fǎ shì
“妙 生，诸有发趣菩萨 乘 者，其所有法是

duànmiè fǒu rǔ mò zuò shì jiàn hé yǐ gù qù pú sà shèngzhě
断 灭不？汝莫作是见。何以故？趣菩萨 乘 者，

qí fǎ bù shī
其法不失。

miàoshēng ruò yǒunán zǐ nǚ rén yǐ mǎnqíng[161] qié hé
“妙 生，若有男子、女人，以满殑伽河

shā shì jiè qī bǎo bù shī ruò fù yǒu rén yú wú wǒ lǐ bù shēng
沙世界七宝布施。若复有人，于无我理、不 生

fǎ zhōng dé rěn jiě zhě suǒshēng fú jù jí duō yú bǐ wú liàng wú shù
法 中 得忍解者，所 生 福聚，极多于彼无 量 无数。

miàoshēng pú sà bù yīng qǔ qí fú jù
“妙 生，菩萨不应取其福聚。”

miàoshēngyán pú sà qǐ bù qǔ fú jù yé
妙 生 言：“菩萨岂不取福聚耶？”

fó gàomiàoshēng shì yīngzhèng qǔ bù yīng qù[162] qǔ shì
佛告妙 生：“是应 正 取，不应趣取，是

gù shuō qǔ
故说取。

miàoshēng rú yǒushuōyán rú lái ruò lái ruò qù ruò zuò
“妙 生，如有说言‘如来若来若去、若坐

ruò wò zhě shì rén bù jiě wǒ suǒshuō yì hé yǐ gù miàoshēng
若卧’者，是人不解我所说义。何以故？妙 生，

dōu wú qù lái gù míng rú lái
都无去来，故名如来。

miàoshēng ruò yǒunán zǐ nǚ rén yǐ sānqiān dà qiān shì
“妙 生，若有男子、女人，以三千大千世

jiè tǔ dì suì wéi mò chén miàoshēng yú rǔ yì yún hé shì jí wēi
界土地碎为墨 尘。妙 生，于汝意云何，是极微

jù nìngwéiduō fǒu
聚，宁为多不？”

---

161 丽本：骝；永乐北藏本及龙藏本：殑

162 丽本：越；永乐北藏本及龙藏本：趣

miàoshēngyán shènduō shì zūn hé yǐ gù ruò jù xìng
妙 生 言："甚 多。世尊！何以故？若聚性
shì shí zhě rú lái bù shuōwéi jí wēi jù jí wēi jù hé yǐ gù jí
是实者，如来不说为极微聚极微聚。何以故？极
wēi jù zhě shì zūnshuōwéi fēi jí wēi jù gù míng jí wēi jù shì zūn
微聚者，世尊说为非极微聚，故名极微聚。世尊！
rú lái suǒshuōsānqiān dà qiān shì jiè shuōwéi fēi shì jiè gù míngsān
如来所说三千大千世界，说为非世界，故名三
qiān dà qiān shì jiè hé yǐ gù ruò shì jiè shí yǒu rú lái zé yǒu jù
千大千世界。何以故？若世界实有，如来则有聚
zhí fó shuō jù zhí zhě shuōwéi fēi jù zhí shì gù shuōwéi jù zhí
执。佛说聚执者，说为非聚执，是故说为聚执。"

miàoshēng cǐ jù zhí zhě shì shì yán lùn rán qí tǐ xìng
"妙 生，此聚执者，是世言论，然其体性，
shí wú kě shuō dàn shì yú fū yì shēng zhī suǒwàng zhí
实无可说，但是愚夫异 生 之所 妄 执。

miàoshēng rú yǒushuōyún fó shuō wǒ jiàn zhòngshēngjiàn
"妙 生，如有说云'佛说我见、众 生 见、
shòuzhějiàn gèng qiú qù jiàn zhě shì wéizhèngshuō wéi bú zhèng
寿者见、更求趣见'者，是为 正 说？为不 正
yé
耶？"

miàoshēngyán fú ěr shì zūn hé yǐ gù ruò yǒu wǒ jiàn
妙 生 言："不尔。世尊！何以故？若有我见
rú lái shuōzhě jí shì fēi jiàn gù míng wǒ jiàn
如来说者，即是非见，故名我见。"

miàoshēng zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yú yī qiè fǎ
"妙 生，诸有发趣菩萨 乘 者，于一切法，
yīng rú shì zhī rú shì jiàn rú shì jiě rú shì jiě zhě nǎi zhì fǎ
应如是知，如是见，如是解。如是解者，乃至法
xiǎng yì wú suǒ zhù hé yǐ gù miàoshēng fǎ xiǎng fǎ xiǎngzhě
想[163]亦无所住。何以故？妙 生，法 想 法 想 者，
rú lái shuōwéi fēi xiǎng gù míng fǎ xiǎng fǎ xiǎng
如来说为非 想，故名法 想 法 想。

miàoshēng ruò yǒu rén yǐ mǎn wú liàng wú shù shì jiè qī bǎo
"妙 生，若有人，以满无量无数世界七宝

[163] 丽本：相；永乐北藏本及龙藏本：想

chí yòng bù shī ruò fù yǒu rén néng yú cǐ jīng nǎi zhì shòu chí dú
持用布施。若复有人，能于此经，乃至受持读
sòng sì jù qié tuó lìng qí tōng lì guǎng wèi tā rén zhèngshuō qí yì
诵四句伽陀[164]，令其通利，广为他人正说其义，
yǐ shì yīn yuán suǒ shēng fú jù jí duō yú bǐ wú liàng wú shù yún hé
以是因缘所生福聚，极多于彼无量无数。云何
zhèngshuō wú fǎ kě shuō shì míngzhèngshuō
正说？无法可说，是名正说。”

ěr shí shì zūn shuō qié tuó yuē
尔时，世尊说伽陀[165]曰：

yī qiè yǒu wéi fǎ rú xīng yì dēnghuàn
一切有为法　如星翳灯幻
lù pàomèngdiànyún yīng zuò rú shì guān
露泡梦电云　应作如是观

ěr shí bó qié fàn shuō shì jīng yǐ jù shòumiàoshēng jí zhū pú
尔时，薄伽梵说是经已，具寿妙生及诸菩
sà mó hē sà bì chú bì chú ní wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā
萨摩诃萨、苾刍、苾刍尼、邬波索迦、邬波斯迦，
yī qiè shì jiāntiān rén ē sū luó děng jiē dà huān xǐ xìn shòu
一切世间天、人、阿苏罗等，皆大欢喜，信受
fèngxíng
奉行。

能断金刚般若波罗蜜经[166]

[164] 丽本：他；永乐北藏本及龙藏本：陀
[165] 丽本：他；永乐北藏本及龙藏本：陀
[166] 丽本：佛说能断金刚般若波罗蜜多经；永乐北藏本及龙藏本：能断金刚般若波罗蜜经

jīn gāngnéngduàn bō rě bō luó mì jīng

金刚能断般若波罗蜜经

suí sānzàng jí duō yì

隋三藏笈多译[167]

guī mìng yī qiè fó pú sà hǎi děng

归命一切佛菩萨海等！

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí shì zūn wénzhě yóuxíngshèng lín zhōng wú qīn tuán[168] shī yǔ yuánzhōng

一时，世尊闻者游行胜林中，无亲抟施与园中，

dà bǐ qiū zhònggòngbàn sān shí bǐ qiū bǎi ěr shí shì zūn qián fēn shí

大比丘众共半三十比丘百。尔时，世尊前分时，

shàngqúnzhuó yǐ qì shàng luò[169] yī chí wénzhě dà chéngtuán wéi rù

上裙著已，器上络衣持，闻者大城抟为入。

ěr shí shì zūn wénzhě dà chéngtuán[170] wéixíng yǐ zuò yǐ shí zuò yǐ hòu shí

尔时，世尊闻者大城抟为行已，作已食，作已后食，

tuán[171] duòguò qì shàng luò[172] yī shōu shè liǎng zú xǐ zuò jù shì zūn shī shè

抟堕过器上络衣收摄，两足洗，坐具世尊施设，

rú shì zuòzhōng jiā fū jié zhí shēnzuòxiànqiánniàn jìn zhù

如是座中跏趺结，直身作现前念近住。

ěr shí duō bǐ qiū ruò shì zūn bǐ yì dào yǐ shì zūnliǎng zú dǐng lǐ

尔时，多比丘若世尊彼诣，到已，世尊两足顶礼，

shì zūnbiānsānyòurào zuò yǐ yī biānzuò bǐ fù shí mìng zhěshàn shí

世尊边三右绕作已，一边坐。彼复时，命者善实，

bǐ suǒ rú shì zhòng jù jí huì zuò

彼所如是众聚集会坐。

---

167 大正藏本：隋大业年中三藏笈多译；永乐北藏本及龙藏本：隋三藏笈多译

168 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

169 大正藏本：给；永乐北藏本及龙藏本：络

170 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

171 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

172 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

173 大正藏本：给；永乐北藏本及龙藏本：络

ěr shí mìngzhěshàn shí qǐ zuò yī jiānshàngzhuózuò yǐ yòu
尔时，命者善实起坐，一肩上著作已，右
xī lún dì zhuó yǐ ruò shì zūn bǐ hé zhǎng xiàng shì zūnbiān rú shì yán
膝轮地著已，若世尊彼合掌，向世尊边如是言：
xī yǒu shì zūn nǎi zhì suǒyǒu rú lái yīng zhèngbiàn zhī
“希有！世尊！乃至所有如来、应、正遍知，
pú sà mó hē sà shùnshè zuì shèngshùnshè nǎi zhì suǒyǒu rú lái
菩萨摩诃萨顺摄，最胜顺摄；乃至所有如来、
yīng zhèngbiàn zhī pú sà mó hē sà fù zhǔ zuì shèng fù zhǔ bǐ
应、正遍知，菩萨摩诃萨付嘱，最胜付嘱。彼
yún hé shì zūn pú sà shèng fā xíngzhùyīng yún hé xiū xíngyīng yún
云何，世尊！菩萨乘发行住应？云何修行应？云
hé xīn xiáng fú yīng rú shì yǔ yǐ
何心降伏应？”如是语已。

shì zūnmìngzhěshàn shí biān rú shì yán shàn shàn shàn shí
世尊命者善实边如是言：“善，善！善实！
rú shì rú shì shàn shí rú shì rú shì shùnshè rú lái
如是，如是。善实！如是，如是。顺摄，如来，
pú sà mó hē sà zuì shèngshùnshè fù zhǔ rú lái pú sà mó hē
菩萨摩诃萨最胜顺摄；付嘱，如来，菩萨摩诃
sà zuì shèng fù zhǔ bǐ shàn shí tīngshàn shàn yì niànzuò shuō
萨最胜付嘱。彼，善实！听善，善意念作，说
dāng rú pú sà shèng fā xíngzhùyīng rú xiū xíngyīng rú xīn xiáng fú
当如菩萨乘发行住应，如修行应，如心降伏
yīng
应。”

rú shì shì zūn mìngzhěshàn shí shì zūnbiān yuàn yù
“如是。世尊！”命者善实世尊边：“愿欲
wén
闻。”

shì zūn yú cǐ yán cǐ shàn shí pú sà shèng fā xíng rú
世尊于此言：“此，善实！菩萨乘发行，如
shì xīn fā shēngyīng suǒyǒu shàn shí zhòngshēng zhòngshēngshè
是心发生应：‘所有，善实！众生，众生摄
shè yǐ luǎnshēng ruò tāi shēng ruò shī shēng ruòhuàshēng ruò
摄已，卵生、若胎生、若湿生、若化生，若
sè ruò wú sè ruòxiǎng ruò wúxiǎng ruò fēi xiǎng fēi wúxiǎng
色、若无色，若想、若无想、若非想非无想，

suǒ yǒu zhòng shēng jiè shī shè yǐ bǐ wǒ yī qiè wú shòu yú niè pán jiè
所有众生界施设已，彼我一切无受余涅槃界

miè dù yīng rú shì wú liàng suī zhòng shēng miè dù wú yǒu yī zhòng
灭度应。’如是无量虽众生灭度，无有一众

shēng miè dù yǒu bǐ hé suǒ yīn ruò shàn shí pú sà mó hē sà
生灭度有。彼何所因？若，善实！菩萨摩诃萨

zhòng shēng xiǎng zhuǎn bù bǐ pú sà mó hē sà míng shuō yīng bǐ hé suǒ
众生想转，不彼菩萨摩诃萨名说应。彼何所

yīn bù bǐ shàn shí pú sà míng shuō yīng ruò zhòng shēng xiǎng zhuǎn
因？不彼，善实！菩萨名说应，若众生想转，

shòu xiǎng ruò rén xiǎng ruò zhuǎn
寿想若、人想若转。

suī rán fù cì shí shàn shí bù pú sà mó hē sà shì zhù
“虽然，复次时，善实！不菩萨摩诃萨事住

shī yǔ yīng wú suǒ zhù shī yǔ yīng bú sè zhù shī yǔ yīng bù shēng
施与应，无所住施与应，不色住施与应，不声、

xiāng wèi chù fǎ zhōng zhù shī yǔ yīng rú shì cǐ shàn shí
香、味、触、法中住施与应。如是，此，善实！

pú sà mó hē sà shī yǔ yīng rú bú xiàng xiǎng yì zhù bǐ hé suǒ yīn
菩萨摩诃萨施与应，如不相想亦住。彼何所因？

ruò shàn shí pú sà mó hē sà bú zhù shī yǔ bǐ suǒ shàn shí
若，善实！菩萨摩诃萨不住施与，彼所，善实！

fú jù bù kě liàng shòu qǔ
福聚不可量受取。

bǐ hé yì niàn shàn shí kě qián fāng xū kōng liàng shòu
“彼何意念？善实！可前方虚空量受

qǔ
取？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn
善实言：“不如此，世尊！”

shì zūn yán rú shì yòu hòu（南） gāo（西） xià（北） shàng fāng shùn bú zhèng
世尊言：“如是右后高下上方顺不正

fāng pǔ shí fāng kě xū kōng liàng shòu qǔ
方，普十方可虚空量受取？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn
善实言：“不如此，世尊！”

shì zūn yán rú shì rú shì shàn shí rú shì rú shì
世尊言：“如是，如是！善实！如是，如是！

ruò pú sà mó hē sà bú zhù shī yǔ bǐ suǒ shàn shí fú jù bù kě
若菩萨摩诃萨不住施与，彼所，善实！福聚不可
liàngshòu qǔ suī rán fù cì shí shàn shí rú shì pú sà shèng fā
量受取。虽然，复次时，善实！如是菩萨乘发
xíng shī yǔ yīng rú bú xiàngxiǎng yì zhù
行施与应，如不相想亦住。

bǐ hé yì niàn shàn shí xiàng jù zú rú lái jiànyīng
“彼何意念？善实！相具足如来见应？”

shàn shí yán bù shì zūn xiàng jù zú rú lái jiànyīng bǐ
善实言：“不，世尊！相具足如来见应。彼
hé suǒ yīn ruò bǐ rú lái xiàng jù zú shuō bǐ rú shì fēi xiàng jù
何所因？若彼，如来相具足说，彼如是非相具
zú rú shì yǔ yǐ
足。”如是语已。

shì zūnmìngzhěshàn shí biān rú shì yán suǒyǒu shàn shí xiàng
世尊命者善实边如是言：“所有，善实！相
jù zú suǒyǒuwàng suǒyǒu bú xiàng jù zú suǒyǒu bú wàng míng
具足，所有妄；所有不相具足，所有不妄，名
cǐ xiàng bú xiàng rú lái jiànyīng rú shì yǔ yǐ
此相不相如来见应。”如是语已。

mìngzhěshàn shí shì zūnbiān rú shì yán suī rán shì zūn pō
命者善实世尊边如是言：“虽然，世尊！颇
yǒuzhòngshēng dāngyǒuwèi lái shì hòu shí hòucháng shí hòu fēn
有众生，当有未来世，后时、后长时、后分
wǔ bǎi zhèng fǎ pò huài shí zhōng zhuǎn shí zhōng ruò cǐ zhōng
五百，正法破坏时中，转时中；若此中，
rú shì sè lèi jīngzhōngshuōzhōng shí xiǎng fā shēngdāngyǒu
如是色类经中说中，实想发生当有？”

shì zūnyán mò shàn shí rǔ rú shì yǔ suī rán shì
世尊言：“莫，善实！汝如是语：‘虽然，世
zūn pō yǒuzhòngshēng dāngyǒuwèi lái shì hòu shí hòucháng shí
尊！颇有众生，当有未来世，后时、后长时、
hòu fēn wǔ bǎi zhèng fǎ pò huài shí zhōng zhuǎn shí zhōng ruò cǐ zhōng
后分五百，正法破坏时中，转时中；若此中，
rú shì sè lèi jīngzhōngshuōzhōng shí xiǎng fā shēngdāngyǒu suī
如是色类经中说中，实想发生当有？’虽
rán fù cì shí shàn shí dāngyǒuwèi lái shì pú sà mó hē sà
然，复次时，善实！当有未来世，菩萨摩诃萨，

hòu fēn wǔ bǎi zhèng fǎ pò huài shí zhōng zhuǎn shí zhōng jiè jiū jìng
后分五百，正法破坏时中，转时中，戒究竟、

gōng dé jiū jìng zhì huì jiū jìng
功德究竟、智慧究竟。

bù fù cì shí bǐ shàn shí pú sà mó hē sà yī fó
“不，复次时，彼，善实！菩萨摩诃萨一佛

qīn jìn gòngyǎngdāngyǒu bù yī fó zhòng zhí shàngēn suī rán fù
亲近供养当有，不一佛种植善根。虽然，复

cì shí shàn shí bù yī fó bǎi qiān qīn jìn gòngyǎng bù yī fó bǎi
次时，善实！不一佛百千亲近供养，不一佛百

qiānzhǒng zhí shàngēn bǐ pú sà mó hē sà dāngyǒu ruò cǐ zhōng
千种植善根，彼菩萨摩诃萨当有，若此中，

rú shì sè lèi zhōng jīng jù zhōngshuōzhōng yī xīn jìng xìn yì dé dāng
如是色类中，经句中说中，一心净信亦得当。

zhī bǐ shàn shí rú lái fó zhì jiàn bǐ shàn shí rú lái fó yǎn
知彼，善实！如来佛智；见彼，善实！如来佛眼。

yī qiè bǐ shàn shí wú liàng fú jù shēngdāng qǔ dāng bǐ hé suǒ
一切彼，善实！无量福聚生当取当。彼何所

yīn bù shàn shí bǐ děng pú sà mó hē sà wǒ xiǎngzhuǎn bú
因？不，善实！彼等菩萨摩诃萨我想转，不

zhòngshēngxiǎng bú shòuxiǎng bù rén xiǎngzhuǎn bú yì bǐ děng
众生想、不寿想、不人想转。不亦彼等，

shàn shí pú sà mó hē sà fǎ xiǎngzhuǎn wú fǎ xiǎngzhuǎn bú
善实！菩萨摩诃萨，法想转，无法想转；不

yì bǐ děng xiǎng wú xiǎngzhuǎn bù bǐ hé suǒ yīn ruò shàn
亦彼等，想、无想转。不彼何所因？若，善

shí bǐ děng pú sà mó hē sà fǎ xiǎngzhuǎn bǐ rú shì bǐ děng
实！彼等菩萨摩诃萨法想转，彼如是，彼等

wǒ qǔ yǒu zhòngshēng qǔ shòu qǔ rén qǔ yǒu ruò wú fǎ xiǎng
我取有，众生取、寿取、人取有；若无法想

zhuǎn bǐ rú shì bǐ děng wǒ qǔ yǒu zhòngshēng qǔ shòu qǔ
转，彼如是，彼等我取有，众生取、寿取、

rén qǔ yǒu bǐ hé suǒ yīn bù fù cì shí shàn shí pú sà mó
人取有。彼何所因？不，复次时，善实！菩萨摩

hē sà fǎ qǔ yīng bù fēi fǎ qǔ yīng bǐ gù cǐ yì yì rú lái shuō
诃萨法取应，不非法取应。彼故此义意，如来说

fá yù fǎ běn jiě fǎ rú shì shěyīng hé kuàng fēi fǎ
筏喻，法本解法，如是舍应，何况非法？”

fù cì shì zūn mìng zhě shàn shí biān rú shì yán bǐ hé yì niàn
复次，世尊命者善实边如是言：“彼何意念？

shàn shí yǒu rú lái yīng zhèngbiàn zhī wú shàngzhèngbiàn zhī zhèng
善实！有如来、应、正遍知，无上正遍知证

jué yǒu fù fǎ rú lái shuō
觉？有复法如来说？”

shàn shí yán rú wǒ shì zūn shì zūn shuō yì jiě wǒ
善实言：“如我，世尊！世尊说义解，我，

wú yǒu yī fǎ ruò rú lái wú shàngzhèngbiàn zhī zhèng jué wú yǒu yī fǎ
无有一法若如来无上正遍知证觉；无有一法

ruò rú lái shuō bǐ hé suǒ yīn ruò bǐ rú lái fǎ shuō bù kě qǔ
若如来说。彼何所因？若彼，如来法说，不可取，

bǐ bù kě shuō bù bǐ fǎ fēi bù fǎ bǐ hé yīn wú wéi fǎ xiǎn
彼不可说，不彼法，非不法。彼何因？无为法显

míngshèng rén
明圣人。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí ruò yǒu shàn jiā zǐ
世尊言：“彼何意念？善实！若有善家子，

ruò shàn jiā nǚ ruò cǐ sān qiān dà qiān shì jiè qī bǎo mǎn zuò yǐ rú
若善家女，若此三千大千世界七宝满作已，如

lái děng yīng děng zhèngbiàn zhī děng shī yǔ bǐ hé yì niàn shàn
来等、应等、正遍知等施与。彼何意念？善

shí suī rán bǐ shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ ruò bǐ yuán duō
实！虽然，彼善家子，若善家女，若彼缘，多

fú jù shēng
福聚生？”

shàn shí yán duō shì zūn duō shàn shì bǐ shàn jiā zǐ
善实言：“多，世尊！多，善逝！彼善家子，

ruò shàn jiā nǚ ruò bǐ yuán duō fú jù shēng bǐ hé suǒ yīn ruò
若善家女，若彼缘，多福聚生！彼何所因？若

bǐ shì zūn fú jù rú lái shuō fēi fú jù[174]；bǐ shì zūn
彼，世尊！福聚；如来说非福聚[174]；彼，世尊！

rú lái shuō fú jù fú jù zhě
如来说福聚福聚者。”

shì zūn yán ruò fù shàn shí shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ
世尊言：“若复，善实！善家子，若善家女，

[174] 大正藏本：聚；永乐北藏本及龙藏本：福聚

ruò cǐ sān qiān dà qiān shì jiè qī bǎomǎnzuò yǐ rú lái děng yīngděng
若此三千大千世界七宝满作已，如来等、应等、

zhèngbiàn zhī děng shī yǔ ruò cǐ fǎ běn nǎi zhì sì jù děng jì shòu
正遍知等施与。若此法本，乃至四句等偈，受

yǐ wèi tā děng fēn bié guǎngshuō cǐ bǐ yuán duōguò fú jù
已，为他等分别广说，此，彼缘，多过福聚

shēng wú liàng bù kě shǔ bǐ hé suǒ yīn cǐ chū shàn shí
生，无量、不可数。彼何所因？此出，善实！

rú lái yīng zhèngbiàn zhī wú shàngzhèngbiàn zhī cǐ shēng fó
如来、应、正遍知，无上正遍知；此生佛、

shì zūn bǐ hé suǒ yīn fó fǎ fó fǎ zhě shàn shí fēi fó fǎ
世尊。彼何所因？佛法佛法者，善实！非佛法，

rú shì bǐ bǐ gù shuōmíng fó fǎ zhě
如是彼；彼故，说名佛法者。”

shì zūnyán bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán liú rù rú
世尊言：“彼何意念？善实！虽然，流入如

shì niàn wǒ liú rù guǒ dé dào
是念‘我流入果得到’？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bǐ hé suǒ yīn bù bǐ
善实言：“不如此，世尊！彼何所因？不彼，

shì zūn yī rén bǐ gù shuōmíng liú rù bú sè rù bù shēng
世尊！一人，彼故说名流入。不色入，不声、

bù xiāng bú wèi bú chù bù fǎ rù bǐ gù shuōmíng liú rù zhě
不香、不味、不触、不法入，彼故说名流入者。

bǐ ruò shì zūn liú rù rú shì niàn wǒ liú rù guǒ dé dào bǐ
彼若，世尊！流入如是念：‘我流入果得到。’彼

rú shì bǐ suǒ wǒ qǔ yǒu zhòngshēng qǔ shòu qǔ rén qǔ yǒu
如是，彼所我取有，众生取、寿取、人取有。”

shì zūnyán bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán yī lái rú
世尊言：“彼何意念？善实！虽然，一来如

shì niàn wǒ yī lái guǒ dé dào
是念‘我一来果得到’？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bǐ hé suǒ yīn bù yī
善实言：“不如此，世尊！彼何所因？不一

lái rú shì niàn wǒ yī lái guǒ dé dào bǐ hé suǒ yīn bù bǐ yǒu
来如是念：‘我一来果得到。’彼何所因？不彼有

fǎ ruò yī lái rén bǐ gù shuōmíng yī lái zhě
法若一来人，彼故说名一来者。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán bù lái rú
世尊言：“彼何意念？善实！虽然，不来如
shì niàn wǒ bù lái guǒ dé dào
是念‘我不来果得到’？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bǐ hé suǒ yīn bù bǐ
善实言：“不如此，世尊！彼何所因？不彼
yǒu fǎ ruò bù lái rén bǐ gù shuōmíng bù lái zhě
有法若不来人[175]，彼故说名不来者。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán yīng rú shì
世尊言：“彼何意念？善实！虽然，应如是
niàn wǒ yīng dé dào
念‘我应得到’？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bǐ hé suǒ yīn bù bǐ
善实言：“不如此，世尊！彼何所因？不彼，
shì zūn yǒu fǎ ruò yīngmíng bǐ gù shuōmíngyīngzhě bǐ ruò shì
世尊！有法若应名，彼故说名应者。彼若，世
zūn yīng rú shì niàn wǒ yīng dé dào rú shì bǐ suǒ wǒ qǔ yǒu
尊！应如是念：‘我应得到。’如是彼所我取有，
zhòngshēng qǔ shòu qǔ rén qǔ yǒu bǐ hé suǒ yīn wǒ cǐ shì
众生取、寿取、人取有。彼何所因？我此，世
zūn rú lái yīng zhèngbiàn zhī wú zhēngxíng zuì shèngshuō wǒ
尊！如来、应、正遍知，无诤行最胜说，我
cǐ shì zūn yīng lí yù bù wǒ shì zūn rú shì niàn wǒ
此，世尊！应离欲。不我，世尊！如是念：‘我
cǐ yīngzhě ruò wǒ shì zūn rú shì niàn wǒ yīng dé dào
此应者。’若我，世尊！如是念：‘我应得到。’
bù wǒ rú lái jì shuō wú zhēngxíng zuì shèng shàn shí shàn
不我，如来记说：‘无诤行最胜。’善实！善
jiā zǐ wú suǒxíng bǐ gù shuōmíng wú zhēngxíng wú zhēngxíngzhě
家子无所行，彼故说名无诤行无诤行者。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu yī fǎ ruò rú
世尊言：“彼何意念？善实！有一法，若如
lái dēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī shòu qǔ
来灯作如来、应、正遍知受取？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn wú yī fǎ ruò rú lái
善实言：“不如此，世尊！无一法，若如来

[175] 大正藏本：入；永乐北藏本及龙藏本：入；校勘：人

dēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī shòu qǔ
灯作如来、应、正遍知受取。”

shì zūnyán ruòyǒu shàn shí pú sà mó hē sà rú shì yǔ
世尊言：“若有，善实！菩萨摩诃萨如是语：

wǒ guó tǔ zhuāngyánchéng jiù wǒ zhě bǐ bù rú yǔ bǐ hé
‘我国土庄严成就。’我者，彼不如语。彼何

suǒ yīn guó tǔ zhuāngyánzhě shàn shí bù zhuāngyán bǐ rú
所因？国土庄严者，善实！不庄严，彼，如

lái shuō bǐ gù shuōmíngguó tǔ zhuāngyánzhě bǐ gù cǐ
来说，彼故，说名国土庄严者，彼故，此，

shàn shí pú sà mó hē sà rú shì bú zhù xīn fā shēngyīng bú sè zhù
善实！菩萨摩诃萨如是不住心发生应，不色住

xīn fā shēngyīng bù shēng xiāng wèi chù fǎ zhù xīn fā shēng
心发生应，不声、香、味、触、法住心发生

yīng wú suǒzhù xīn fā shēngyīng
应，无所住心发生应！

pì rú shàn shí zhàng fū yǒu cǐ rú shì sè wǒ shēnyǒu
“譬如，善实！丈夫有此如是色我身有，

pì rú shàngāoshānwáng bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán bǐ dà
譬如善高山王。彼何意念？善实！虽然，彼大

wǒ shēnyǒu
我身有？”

shàn shí yán dà shì zūn dà shàn shì bǐ wǒ shēnyǒu
善实言：“大，世尊！大，善逝！彼我身有。

bǐ hé suǒ yīn wǒ shēn wǒ shēnzhě shì zūn bù yǒu bǐ rú lái
彼何所因？我身我身者，世尊！不有，彼，如来

shuō bǐ gù shuōmíng wǒ shēnzhě bù bǐ shì zūn yǒu bǐ
说；彼故，说名我身者。不彼，世尊！有；彼

gù shuōmíng wǒ shēnzhě
故，说名我身者。”

shì zūnyán bǐ hé yì niàn shàn shí suǒyǒuhéng qié dà hé
世尊言：“彼何意念？善实！所有恒伽大河

shā bǐ suǒyǒu rú shì héng qié dà hé yǒu bǐ zhōng ruò shā suī
沙，彼所有，如是恒伽大河有，彼中若沙，虽

rán bǐ duōshāyǒu
然，彼多沙有？”

shàn shí yán bǐ rú shì suǒyǒu shì zūn duō héng qié dà
善实言：“彼如是所有，世尊！多，恒伽大

hé yǒu hé kuàng ruò bǐ zhōng shā
河有，何 况 若彼 中 沙？”

shì zūn yán yù wǒ rǔ shàn shí zhī wǒ rǔ suǒ yǒu bǐ
世尊言：“欲我汝， 善 实！ 知我汝。所有彼

zhōng héng qié dà hé zhōng shā yǒu bǐ suǒ yǒu shì jiè yǒu rú shì fù nǚ
中 恒 伽大河 中 沙有，彼所有世界有，如是妇女，

ruò zhàng fū ruò qī bǎo mǎn zuò yǐ rú lái děng yīng děng zhèng
若 丈 夫， 若七宝 满作已， 如来 等 、应 等 、 正

biàn zhī děng shī yǔ bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán bǐ fù nǚ
遍知 等 施与。彼何意念？ 善 实！虽然，彼妇女，

ruò zhàng fū ruò bǐ yuán duō fú jù shēng
若 丈 夫， 若彼 缘， 多福聚 生 ？”

shàn shí yán duō shì zūn duō shàn shì bǐ fù nǚ
善 实言：“多， 世尊！ 多， 善 逝！ 彼妇女，

ruò zhàng fū ruò bǐ yuán duō fú jù shēng wú liàng bù kě shǔ
若 丈 夫，若彼 缘，多福聚 生 ，无 量 、不可数。”

shì zūn yán ruò fù shí shàn shí shàn jiā zǐ ruò shàn jiā
世尊言：“若复时， 善 实！ 善 家子， 若 善 家

nǚ ruò bǐ suǒ yǒu shì jiè qī bǎo mǎn zuò yǐ rú lái děng yīng děng
女，若彼所有世界七宝 满作已，如来 等 、应 等 、

zhèng biàn zhī děng shī yǔ ruò cǐ fǎ běn nǎi zhì sì jù děng jì shòu
正 遍知 等 施与。若此法本乃至四句 等 偈， 受

yǐ wèi tā děng fēn bié guǎng shuō cǐ rú shì bǐ yuán duō guò
已， 为他 等 分别 广 说， 此如是， 彼 缘， 多过

fú jù shēng wú liàng bù kě shǔ suī rán fù cì shí shàn shí
福聚 生 ，无 量 、不可数！虽然，复次时，善 实！

cǐ zhōng dì fēn cǐ fǎ běn nǎi zhì sì jù děng jì wèi tā děng shuō
此 中 地分，此法本乃至四句 等 偈，为他 等 说，

ruò fēn bié ruò guǎng shuō ruò bǐ dì fēn zhī dì yǒu tiān rén ē
若分别， 若 广 说， 若彼地分支帝有天、人、阿

xiū luó shì hé fù yán shàn shí ruò cǐ fǎ běn chí dāng dú
修罗世。何复言， 善 实！ 若此法本， 持 当 、读

dāng sòng dāng tā děng jí fēn bié guǎng shuō dāng zuì shèng bǐ xī
当 、诵 当 ，他 等 及分别 广 说 当 ，最 胜 彼希

yǒu jù zú dāng yǒu cǐ zhōng shàn shí dì fēn jiào shī yóu xíng bié
有具足 当 有。此 中 ， 善 实！ 地分， 教师游行别

yì zūn zhòng chù xiāng sì gòng fàn xíng rú shì yǔ yǐ
异， 尊 重 处 相 似， 共 梵行。”如是语已。

mìngzhěshàn shí shì zūnbiān rú shì yán hé míng cǐ shì zūn
命者善实，世尊边如是言：“何名此，世尊！

fǎ běn yún hé jí rú cǐ chí wǒ rú shì yǔ yǐ
法本？云何及如此持我？”如是语已。

shì zūn mìngzhěshàn shí biān rú shì yán zhì huì bǐ àn dào
世尊，命者善实边如是言：“‘智慧彼岸到’

míng cǐ shàn shí fǎ běn rú shì cǐ chí bǐ hé suǒ yīn ruò
名，此，善实！法本，如是此持。彼何所因？若

rú shì shàn shí zhì huì bǐ àn dào rú lái shuō bǐ rú shì fēi bǐ
如是，善实！智慧彼岸到；如来说，彼如是非彼

àn dào bǐ gù shuōmíng zhì huì bǐ àn dàozhě bǐ hé yì niàn
岸到；彼故，说名智慧彼岸到者。彼何意念？

shàn shí suī rán yǒu fǎ ruò rú lái shuō
善实！虽然，有法若如来说？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bù yǒu shì zūn fǎ
善实言：“不如此，世尊！不有，世尊！法，

ruò rú lái shuō
若如来说。”

shì zūnyán suǒyǒu shàn shí sāngiān dà qiān shì jiè dì chén
世尊言：“所有，善实！三千大千世界地尘

yǒuduōyǒu
有多有？”

shàn shí yán duō shì zūn duō shàn shì bǐ dì chén
善实言：“多，世尊！多，善逝！彼地尘。

bǐ hé suǒ yīn ruò bǐ shì zūn dì chén rú lái shuō fēi chén
彼何所因？若彼，世尊！地尘，如来说；非尘，

bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíng dì chénzhě ruò bǐ shì jiè
彼，如来说；彼故，说名地尘者。若彼世界，

rú lái shuō fēi jiè rú lái shuō bǐ gù shuōmíng shì jiè zhě
如来说；非界，如来说；彼故，说名世界者。”

shì zūnyán bǐ hé yì niàn shàn shí sān shí èr dà zhàng fū
世尊言：“彼何意念？善实！三十二大丈夫

xiàng rú lái yīng zhèngbiàn zhī jiànyīng
相，如来、应、正遍知见应？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bù sān shí èr dà zhàng fū
善实言：“不如此，世尊！不三十二大丈夫

xiàng rú lái yīng zhèngbiàn zhī jiànyīng bǐ hé suǒ yīn suǒyǒu
相，如来、应、正遍知见应。彼何所因？所有，

shì zūn sān shí èr dà zhàng fū xiàng rú lái shuō fēi xiàng suǒ yǒu
世尊！三十二大丈夫相，如来说；非相所有，

rú lái shuō bǐ gù shuōmíng sān shí èr dà zhàng fū xiàng zhě
如来说；彼故，说名三十二大丈夫相者。”

shì zūn yán ruò fù shí shàn shí fù nǚ ruò zhàng fū
世尊言：“若复时，善实！妇女，若丈夫，

ruò rì rì héng qié hé shā děng wǒ shēn shě rú shì shě héng gā hé shā
若日日恒伽河沙等我身舍，如是舍恒伽河沙

děng jié suǒ yǒu wǒ shēn shě ruò cǐ fǎ běn nǎi zhì sì jù děng jì shòu
等劫所有我身舍，若此法本乃至四句等偈，受

yǐ wèi tā děng fēn bié cǐ rú shì bǐ yuán duōguò fú jù shēng
已，为他等分别，此如是，彼缘，多过福聚生，

wú liàng bù kě shǔ
无量、不可数。”

ěr shí mìngzhě shàn shí fǎ jí zhuǎn lì lèi chū bǐ lèi shì
尔时，命者善实，法疾转力泪出，彼泪拭

yǐ shì zūn biān rú shì yán xī yǒu shì zūn zuì shèng xī yǒu
已，世尊边如是言：“希有！世尊！最胜希有！

shàn shì suǒ yǒu cǐ fǎ běn rú lái shuō cǐ wǒ shì zūn zhì shēng
善逝！所有此法本如来说，此我，世尊！智生，

bù wǒ céngshēng lái rú shì sè lèi fǎ běnwénxiān zuì shèng bǐ
不我曾生来，如是色类法本闻先。最胜，彼，

shì zūn xī yǒu jù zú zhòngshēngyǒudāng ruò cǐ jīng zhōngshuōzhōng
世尊！希有具足众生有当，若此经中说中，

shí xiǎng fā shēngdāng bǐ hé suǒ yīn ruò cǐ shì zūn shí xiǎng
实想发生当。彼何所因？若此，世尊！实想；

bǐ rú shì fēi xiǎng bǐ gù rú lái shuō shí xiǎng shí xiǎngzhě bù
彼如是，非想；彼故，如来说实想实想者。不

wǒ shì zūn xī yǒu ruò wǒ cǐ fǎ běnshuōzhōng xìn wǒ jiě
我，世尊！希有。若我此法本说中，信我、解

wǒ ruò bǐ shì zūn zhòngshēngyǒudāng wèi lái shì cǐ fǎ běn
我。若彼，世尊！众生有当，未来世，此法本，

shòudāng chí dāng dú dāng sòngdāng tā děng jí fēn bié guǎng
受当、持当、读当、诵当，他等及分别广

shuōdāng bǐ zuì shèng xī yǒu jù zú yǒudāng suī rán fù cì shí
说当，彼最胜希有具足有当。虽然，复次时，

shì zūn bù bǐ děng pú sà mó hē sà wǒ xiǎngzhuǎndāng bú zhòng
世尊！不彼等菩萨摩诃萨我想转当，不众

shēngxiǎng bú shòuxiǎng bù rénxiǎngzhuǎndāng bǐ hé suǒ yīn
生想、不寿想、不人想转当。彼何所因？

ruò bǐ shì zūn wǒxiǎng bǐ rú shì fēi xiǎng ruò jí rú shì zhòng
若彼，世尊！我想，彼如是非想；若及如是众

shēngxiǎng shòuxiǎng rénxiǎng bǐ rú shì fēi xiǎng bǐ hé suǒ yīn
生想、寿想、人想，彼如是非想。彼何所因？

yī qiè xiǎngyuǎn lí cǐ fó shì zūn rú shì yǔ yǐ
一切想远离，此佛世尊。”如是语已。

shì zūn mìngzhěshàn shí biān rú shì yán rú shì rú shì
世尊，命者善实边如是言：“如是，如是！

shàn shí rú shì rú shì rú yán rǔ zuì shèng xī yǒu jù zú bǐ
善实！如是，如是！如言汝。最胜希有具足彼

zhòngshēngyǒudāng ruò cǐ jīngzhōngshuōzhōng bù jīngdāng bú bù
众生有当，若此经中说中，不惊当，不怖

dāng bú wèidāng bǐ hé suǒ yīn zuì shèng bǐ àn dào cǐ shàn
当，不畏当。彼何所因？最胜彼岸到，此，善

shí rú lái shuō ruò jí shàn shí rú lái zuì shèng bǐ àn dàoshuō
实！如来说；若及，善实！如来最胜彼岸到说，

bǐ wú liàng yì fó shì zūnshuō bǐ gù shuōmíng zuì shèng bǐ àn dào
彼无量亦佛、世尊说；彼故，说名最胜彼岸到

zhě
者。

suī rán fù cì shí shàn shí ruò rú lái rěn bǐ àn dào
“虽然，复次时，善实！若如来忍彼岸到，

bǐ rú shì fēi bǐ àn dào bǐ hé suǒ yīn cǐ shí wǒ shàn shí è
彼如是非彼岸到。彼何所因？此时我，善实！恶

wángfēn bié fēn ròu gē duàn bù shí wǒ bǐ zhōng shí wǒ xiǎng ruòzhòng
王分别分肉割断，不时我彼中时我想，若众

shēngxiǎng ruòshòuxiǎng ruò rénxiǎng ruò bù wǒ yǒuxiǎng fēi xiǎng
生想，若寿想，若人想，若不我有想非想

yǒu bǐ hé suǒ yīn ruò wǒ shàn shí bǐ zhōng shí wǒ xiǎngyǒu
有。彼何所因？若我，善实！彼中时我想有，

chēnhènxiǎng yì wǒ bǐ zhōng shí yǒu zhòngshēngxiǎng shòuxiǎng rén
瞋恨想亦我彼中时有；众生想、寿想、人

xiǎngyǒu chēnhènxiǎng yì wǒ bǐ zhōng shí yǒu niàn zhī wǒ shàn shí
想有，瞋恨想亦我彼中时有。念知我，善实！

guò qù shì wǔ bǎi shēng ruò wǒ rěn yǔ xiānrén yǒu bǐ zhōng yì wǒ bù
过去世五百生，若我忍语仙人有，彼中亦我不

xiǎngyǒu bú zhòngshēngxiǎng bú shòuxiǎng bù rén xiǎng bú yì
想有，不众生想、不寿想、不人想，不亦
wǒ yǒuxiǎng fēi xiǎngyǒu bǐ gù cǐ shàn shí pú sà mó hē sà yī
我有想非想有。彼故此，善实！菩萨摩诃萨一
qiè xiǎngshě lí wú shàngzhèngbiàn zhī xīn fā shēngyīng bú sè zhù xīn
切想舍离，无上正遍知心发生应，不色住心
fā shēngyīng bù shēng xiāng wèi chùzhù xīn fā shēngyīng bù
发生应，不声、香、味、触住心发生应，不
fǎ zhù fēi wú fǎ zhù xīn fā shēngyīng wú suǒ zhù xīn fā shēngyīng
法住、非无法住心发生应，无所住心发生应。
bǐ hé suǒ yīn ruò wú suǒ zhù bǐ rú shì zhù bǐ gù rú shì rú
彼何所因？若无所住，彼如是住，彼故，如是如
lái shuō bú sè zhù pú sà mó hē sà shī yǔ yīng bù shēng xiāng
来说，不色住，菩萨摩诃萨施与应；不声、香、
wèi chù fǎ zhù shī yǔ yīng
味、触、法住施与应。

suī rán fù cì shí shàn shí pú sà mó hē sà rú shì shě
“虽然，复次时，善实！菩萨摩诃萨如是舍
shī yīng yī qiè zhòngshēngwèi gù bǐ hé suǒ yīn ruò rú shì shàn
施应，一切众生为故。彼何所因？若如是，善
shí zhòngshēngxiǎng bǐ rú shì fēi xiǎng ruò rú shì bǐ yī qiè
实！众生想，彼如是非想。若如是，彼一切
zhòngshēng rú lái shuō bǐ rú shì fēi zhòngshēng bǐ hé suǒ yīn
众生如来说，彼如是非众生。彼何所因？
zhēn yǔ shàn shí rú lái shí yǔ rú lái bú yì yǔ rú lái rú
真语，善实！如来，实语如来，不异语如来，如
yǔ rú lái fēi bù rú yǔ rú lái
语如来，非不如语如来。

suī rán fù cì shí shàn shí ruò rú lái fǎ zhèng jué shuō
“虽然，复次时，善实！若如来法证觉说，
ruò sī wéi ruò bù bǐ zhōng shí bú wàng pì rú shàn shí zhàng
若思惟，若不彼中实不妄。譬如，善实！丈
fū àn shè rù bù yī yì jiàn rú shì shì duò pú sà jiànyīng ruò
夫暗舍入，不一亦见。如是事堕，菩萨见应，若
shì duò shī yǔ pì rú shàn shí yǎnzhězhàng fū xiǎnmíng yè yuè
事堕施与。譬如，善实！眼者丈夫，显明夜月
chū zhǒngzhǒng sè jiàn rú shì pú sà mó hē sà jiànyīng ruò shì bú
出，种种色见。如是菩萨摩诃萨见应，若事不

duò shī yǔ
堕施与。

suī rán fù cì shí shàn shí ruò shàn jiā zǐ shàn jiā
“虽然，复次时，善实！若善家子、善家

nǚ ruò cǐ fǎ běn shòudāng chí dāng dú dāng sòngdāng
女，若此法本，受当、持当、读当、诵当，

wèi tā děng jí fēn bié guǎngshuōdāng zhī bǐ shàn shí rú lái fó
为他等及分别广说当。知彼，善实！如来佛

zhì jiàn bǐ shàn shí rú lái fó yǎn yī qiè bǐ shàn shí zhòng
智；见彼，善实！如来佛眼。一切彼，善实！众

shēng wú liàng fú jù shēngdāng qǔ dāng
生，无量福聚生当取当。

ruò fù shí shàn shí fù nǚ ruò zhàng fū ruò qián fēn
“若复时，善实！妇女，若丈夫，若前分

shí héng qié hé shā děng wǒ shēn shě rú shì zhōng fēn shí rú shì wǎn
时，恒伽河沙等我身舍，如是中分时，如是晚

fēn shí héng qié hé shā děng wǒ shēn shě yǐ cǐ yīn yuán jié jù zhì
分时，恒伽河沙等我身舍。以此因缘，劫俱致

nà yóuduō bǎi qiān wǒ shēn shě ruò cǐ fǎ běn wén yǐ bú bàng cǐ
那由多百千我身舍。若此法本，闻已不谤，此

rú shì bǐ yuán duōguò fú jù shēng wú liàng bù kě shǔ hé
如是，彼缘，多过福聚生，无量、不可数。何

fù yán ruò xiě yǐ shòu chí dú sòng wèi tā děng jí fēn bié guǎngshuō
复言若写已受持读诵，为他等及分别广说。

suī rán fù cì shí shàn shí bù kě sī bù kě chēng
“虽然，复次时，善实！不可思、不可称，

cǐ fǎ běn bǐ bù kě sī rú shì guǒbàoguāncháyīng cǐ shàn
此法本，彼不可思，如是果报观察应。此，善

shí fǎ běn rú lái shuō shèngshèng fā xíngzhòngshēng wèi gù zuì shèng
实！法本如来说，胜乘发行众生为故，最胜

shèng fā xíngzhòngshēng wèi gù ruò cǐ fǎ běn shòudāng chí dāng
乘发行众生为故。若此法本，受当、持当、

dú dāng sòngdāng wèi tā děng jí fēn bié guǎngshuōdāng zhī bǐ
读当、诵当，为他等及分别广说当。知彼，

shàn shí rú lái fó zhì jiàn bǐ shàn shí rú lái fó yǎn yī qiè
善实！如来佛智；见彼，善实！如来佛眼。一切

bǐ shàn shí zhòngshēng wú liàng fú jù jù zú yǒudāng bù kě
彼，善实！众生，无量福聚具足有当，不可

sī bù kě chēng yì bù kě liàng fú jù jù zú yǒudāng yī qiè bǐ
思、不可 称 亦不可量福聚具足有 当。一切彼，

shàn shí zhòngshēng wǒ jiān pú tí chí dāngyǒu bǐ hé suǒ yīn
善实！ 众 生，我肩菩提持 当 有！彼何所因？

bù néng shàn shí cǐ fǎ běn xiǎo xìn jiě zhě zhòngshēngwén bù
不能，善实！此法本，小信解者 众 生 闻，不

wǒ jiàn zhě bú zhòngshēngjiàn zhě bú shòujiàn zhě bù rén jiàn zhě
我见者、不 众 生 见者、不寿见者、不人见者、

bù pú sà shì zhòngshēngnéngwénshòu ruò chí ruò dú ruò sòng
不菩萨誓 众 生 能 闻 受，若持、若读、若诵，

ruò wú shì chùyǒu
若无是处有。

suī rán fù cì shí shàn shí cǐ zhōng dì fēn cǐ jīng
“虽然，复次时，善实！此 中 地分，此经

guǎngshuō gòngyǎng bǐ dì fēn yǒudāngtiān rén ē xiū luó shì
广 说，供 养 彼地分有 当 天、人、阿修罗世，

lǐ yòurào zuò jí bǐ dì fēn yǒudāng zhī dì bǐ dì fēn yǒudāng
礼右绕作及彼地分有 当，支帝彼地分有 当。

ruò bǐ shàn shí shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ ruò cǐ
“若彼，善实！善家子，若善家女，若此

rú shì sè lèi jīng shòudāng chí dāng dú dāng sòngdāng wèi
如是色类经，受 当、持 当、读 当、诵 当，为

tā děng jí fēn bié guǎngshuōdāng bǐ qīngjiànyǒudāng jí qīngjiàn bǐ
他 等 及分别 广 说 当，彼轻贱有 当 极轻贱。彼

hé suǒ yīn suǒyǒu bǐ zhòngshēng qiánshēng bú shàn yè zuò yǐ è
何所因？所有彼 众 生，前 生 不善业作已，恶

qù zhuǎnduò suǒyǒuxiàn rú shì fǎ zhōng qīngjiàn jìn dāng fó pú
趣 转 堕；所有现如是法 中，轻贱尽 当，佛菩

tí dé dāng
提得 当。

bǐ hé suǒ yīn niàn zhī wǒ shàn shí guò qù shì bù kě shǔ
“彼何所因？念知我，善实！过去世不可数，

jié bù kě shǔ guòdēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī tā tā guò
劫不可数，过 灯 作如来、应、正 遍知他，他过

sì bā shí fó jù zhì nà yóuduō bǎi qiānyǒu ruò wǒ qīn chénggòngyǎng
四八十佛俱致那由多百千有，若我亲 承 供 养，

qīn chénggòngyǎng yǐ bù yuǎn lí ruò wǒ shàn shí bǐ fó
亲 承 供 养已，不远离。若我，善实！彼佛、

shì zūn qīn chénggòngyǎng yǐ bù yuǎn lí ruò hòu shí hòucháng shí
世尊亲 承 供 养已，不远离，若后时、后 长 时，

hòu fēn wǔ bǎi zhèng fǎ pò huài shí zhōng zhuǎn shí zhōng cǐ jīngshòu
后分五百，正 法破坏时 中，转 时 中，此经受

dāng chí dāng dú dāng sòngdāng wèi tā děng jí fēn bié guǎng
当、持 当、读 当、诵 当，为他 等 及分别 广

shuōdāng cǐ fù shí shàn shí fú jù biān cǐ qián fú jù bǎi
说 当。此复时，善 实！福聚边，此前福聚，百

shàng yì shù bù jí qiānshàng yì bǎiqiānshàng yì jù zhì bǎiqiān
上 亦数不及，千 上 亦、百千 上 亦、俱致百千

shàng yì jù zhì nà yóuduō bǎiqiānshàng yì sēng qī yē yì jiā luó
上 亦、俱致那由多百千 上 亦、僧企耶亦、迦罗

yì suàn yì pì yù yì yōu bō ní shē yì nǎi zhì pì yù yì bù
亦、算 亦、譬喻亦、忧波泥奢亦、乃至譬喻亦不

jí
及。

ruò fù shàn shí bǐ děngshàn jiā zǐ shàn jiā nǚ wǒ
“若复，善 实！彼 等 善家子、善家女，我

fú jù shuō cǐ suǒyǒu bǐ shàn jiā zǐ shàn jiā nǚ ruò bǐ zhōng shí
福聚说，此所有彼 善家子、善家女，若彼 中 时

zhōng fú jù qǔ dāng kuáng[176] zhòngshēngshùndào xīn luàndào suī
中 福聚取 当，狂[176] 众 生 顺到，心乱到。虽

rán fù cì shí shàn shí bù kě sī bù kě chēng fǎ běn rú
然，复次时，善 实！不可思、不可 称，法本如

lái shuō bǐ bù kě sī rú shì guǒbàoguāncháyīng
来说，彼不可思，如是果报 观 察应。”

ěr shí mìngzhě shàn shí shì zūn biān rú shì yán yún hé shì
尔时，命 者 善 实世尊 边如是言：“云何，世

zūn pú sà shèng fā xíngzhùyīng yún hé xiū xíngyīng yún hé xīn xiáng
尊！菩萨 乘 发行住应？云何修行应？云何心 降

fú
伏？”

shì zūnyán cǐ shàn shí pú sà shèng fā xíng rú shì xīn
世尊言：“此，善 实！菩萨 乘 发行，如是心

fā shēngyīng yī qiè zhòngshēng wǒ wú[177] shòu yú niè pán jiè miè dù
发 生 应：‘一切 众 生，我无[177] 受余涅槃界灭度

[176] 大正藏本：猛；永乐北藏本及龙藏本：狂
[177] 大正藏本：无我；永乐北藏本及龙藏本：我无

yīng rú shì yī qiè zhòngshēngmiè dù wú yǒu yī zhòngshēngmiè dù
应，如是一切众生灭度，无有一众生灭度

yǒu bǐ hé suǒ yīn ruò shàn shí pú sà zhòngshēngxiǎngzhuǎn
有。’彼何所因？若，善实！菩萨众生想转，

bù bǐ pú sà mó hē sà míngshuōyīng nǎi zhì rén xiǎngzhuǎn bù bǐ
不彼[178]菩萨摩诃萨名说应；乃至人想转，不彼

pú sà mó hē sà míngshuōyīng bǐ hé suǒyóu wú yǒu shàn shí
菩萨摩诃萨名说应。彼何所由？无有，善实！

yī fǎ pú sà shèng fā xíngmíng bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu yī
一法，菩萨乘发行名。彼何意念？善实！有一

fǎ ruò rú lái dēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī biān wú shàng
法，若如来灯作如来、应、正遍知边，无上

zhèngbiàn zhī zhèng jué rú shì yǔ yǐ
正遍知证觉？”如是语已。

mìngzhěshàn shí shì zūn biān rú shì yán wú yǒu bǐ shì zūn
命者善实世尊边如是言：“无有彼，世尊！

yī fǎ ruò rú lái dēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī biān wú shàng
一法，若如来灯作如来、应、正遍知边，无上

zhèngbiàn zhī zhèng jué rú shì yǔ yǐ
正遍知证觉。”如是语已。

shì zūn mìngzhěshàn shí rú shì yán rú shì rú shì shàn
世尊，命者善实如是言：“如是，如是！善

shí rú shì rú shì wú yǒu bǐ yī fǎ ruò rú lái dēngzuò rú lái
实！如是，如是！无有彼一法，若如来灯作如来、

yīng zhèngbiàn zhī biān wú shàngzhèngbiàn zhī zhèng jué ruò fù
应、正遍知边，无上正遍知证觉。若复，

shàn shí yī fǎ rú lái zhèng jué yǒu bù wǒ dēngzuò rú lái yīngzhèng
善实！一法，如来证觉有，不我灯作如来应正

biàn zhī jì shuōyǒudāng rǔ xíngzhě wèi lái shì shì jiā móu ní míng
遍知记说有当‘汝行者，未来世，释迦牟尼名，

rú lái yīng zhèngbiàn zhī zhě shì gù cǐ shàn shí rú
如来、应、正遍知’者。是故，此，善实！如

lái yīng zhèngbiàn zhī wú yǒu yī fǎ ruò wú shàngzhèngbiàn zhī
来、应、正遍知，无有一法，若无上正遍知

zhèng jué bǐ gù dēngzuò rú lái yīng zhèngbiàn zhī jì shuōyǒu
证觉，彼故，灯作如来、应、正遍知记说有

[178] 大正藏本：彼不；永乐北藏本及龙藏本：不彼

dāng rǔ xíngzhě wèi lái shì shì jiā móu ní míng rú lái yīng
当：‘汝行者，未来世，释迦牟尼名，如来、应、
zhèngbiàn zhī bǐ hé suǒ yīn rú lái zhě shàn shí zhēn rú gù
正 遍知。’彼何所因？如来者， 善实！ 真如故
cǐ jí shì rú lái zhě shàn shí bù shēng fǎ gù cǐ jí shì shì
此即是；如来者， 善实！不 生 法故此即是；世
zūn zhě shàn shí dàoduàn cǐ jí shì rú lái zhě shàn shí bì
尊者， 善实！道 断 此即是；如来者， 善实！毕
jìng bù shēng gù cǐ jí shì bǐ hé suǒ yīn rú shì bǐ shí bù shēng
竟不 生 故此即是。彼何所因？如是，彼实不 生，
ruò zuì shèng yì
若最 胜 义。

ruò yǒu shàn shí rú shì yǔ rú lái yīng zhèngbiàn
“若有， 善实！如是语：‘如来、应、 正 遍
zhī wú shàngzhèngbiàn zhī zhèng jué bǐ bù rú yǔ fěi bàng wǒ
知，无 上 正 遍知 证 觉。’彼不如语，诽 谤 我。
bǐ shàn shí bù shí qǔ bǐ hé suǒ yīn wú yǒu bǐ shàn shí
彼， 善实！不实取。彼何所因？无有彼， 善实！
yī fǎ ruò rú lái yīng zhèngbiàn zhī wú shàngzhèngbiàn zhī zhèng
一法，若如来、应、正 遍知，无 上 正 遍知 证
jué ruò shàn shí rú lái fǎ zhèng jué shuō ruò bù bǐ zhōng shí bú
觉。若， 善实！如来法 证 觉说，若不彼 中 实不
wàng bǐ gù rú lái shuō yī qiè fǎ fó fǎ zhě bǐ hé suǒ
妄，彼故如来说：‘一切法，佛法者。’彼何所
yīn yī qiè fǎ yī qiè fǎ zhě shàn shí yī qiè bǐ fēi fǎ rú
因？一切法、一切法者， 善实！一切彼非法，如
lái shuō bǐ gù shuōmíng yī qiè fǎ zhě
来说；彼故， 说 名一切法者。

pì rú shàn shí zhàng fū yǒu jù zú shēn dà shēn
“譬如， 善实！ 丈 夫有具足身、大身。”
mìngzhě shàn shí yán ruò bǐ shì zūn rú lái zhàng fū shuō
命者善实言：“若彼，世尊！如来， 丈 夫说
jù zú shēn dà shēn fēi shēn bǐ shì zūn rú lái shuō bǐ
具足身、大身；非身，彼，世尊！如来说；彼
gù shuō jù[179] zú shēn dà shēnzhě
故， 说具[179]足身、大身者。”

[179] 大正藏本：名；永乐北藏本及龙藏本：具

shì zūn yán rú shì rú shì shàn shí rú shì rú shì
世尊言：“如是，如是！善实！如是，如是！

ruò pú sà rú shì yǔ yǒu zhòng shēng bō niè pán miè dù wǒ bù bǐ
若菩萨如是语：‘有众生般涅槃灭度。’我不彼

pú sà míng shuō yīng bǐ hé suǒ yīn yǒu shàn shí yǒu yī fǎ ruò
菩萨名说应。彼何所因？有，善实！有一法若

pú sà míng
菩萨名？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn
善实言：“不如此，世尊！”

shì zūn yán zhòng shēng zhòng shēng zhě shàn shí fēi zhòng shēng
世尊言：“众生众生者，善实！非众生，

bǐ rú lái shuō bǐ gù shuō míng zhòng shēng zhě bǐ gù rú
彼，如来说；彼故，说名众生者。彼故，如

lái shuō wú wǒ yī qiè fǎ wú zhòng shēng wú shòu zhě wú zhǎng
来说：‘无我一切法，无众生、无寿者、无长

yǎng zhě wú rén yī qiè fǎ zhě ruò shàn shí pú sà rú shì yǔ
养者，无人一切法者。’若，善实！菩萨如是语：

wǒ fó tǔ zhuāng yán chéng jiù bǐ yì rú shì bù míng shuō yīng bǐ
‘我佛土庄严成就。’彼亦如是不名说应。彼

hé suǒ yīn guó tǔ zhuāng yán guó tǔ zhuāng yán zhě shàn shí fēi
何所因？国土庄严国土庄严者，善实！非

zhuāng yán bǐ rú lái shuō bǐ gù shuō míng guó tǔ zhuāng yán zhě
庄严，彼，如来说；彼故，说名国土庄严者。

ruò shàn shí pú sà mó hē sà wú wǒ fǎ wú wǒ fǎ zhě xìn jiě bǐ
若，善实！菩萨摩诃萨无我法无我法者信解，彼，

rú lái yīng zhèng biàn zhī pú sà mó hē sà míng shuō
如来、应、正遍知，菩萨摩诃萨名说。

bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu rú lái ròu yǎn
“彼何意念？善实！有如来肉眼？”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn yǒu rú lái ròu yǎn
善实言：“如是，如是！世尊！有如来肉眼。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu rú lái tiān yǎn
世尊言：“彼何意念？善实！有如来天眼？”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn yǒu rú lái tiān yǎn
善实言：“如是，如是！世尊！有如来天眼。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu rú lái huì yǎn
世尊言：“彼何意念？善实！有如来慧眼？”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn yǒu rú lái huì yǎn
善实言:“如是,如是!世尊!有如来慧眼。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu rú lái fǎ yǎn
世尊言:“彼何意念? 善实!有如来法眼? ”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn yǒu rú lái fǎ yǎn
善实言:“如是,如是!世尊!有如来法眼。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí yǒu rú lái fó yǎn
世尊言:“彼何意念? 善实!有如来佛眼? ”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn yǒu rú lái fó yǎn
善实言:“如是,如是!世尊!有如来佛眼。”

shì zūn yán shàn shàn shàn shí bǐ hé yì niàn shàn
世尊言:“善, 善! 善实! 彼何意念? 善

shí suǒ yǒu héng qié dà hé shā suī rán bǐ shā bǐ rú lái shuō
实!所有恒伽大河沙,虽然彼沙,彼,如来说? ”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn rú shì rú shì
善实言:“如是, 如是! 世尊! 如是, 如是!

shàn shì shuō bǐ rú lái bǐ shā
善逝! 说彼, 如来, 彼沙。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí suǒ yǒu héng qié dà hé
世尊言:“彼何意念? 善实! 所有恒伽大河

shā bǐ suǒ yǒu héng qié dà hé yǒu suǒ yǒu bǐ zhōng shā bǐ suǒ yǒu
沙, 彼所有恒伽大河有, 所有彼 中 沙, 彼所有

jí shì jiè yǒu duō bǐ shì jiè yǒu
及世界有, 多彼世界有? ”

shàn shí yán duō shì zūn duō shàn shì bǐ shì jiè yǒu
善实言:“多,世尊!多,善逝!彼世界有。”

shì zūn yán suǒ yǒu shàn shí bǐ zhōng shì jiè zhōng zhòng shēng
世尊言:“所有,善实!彼 中 世界 中 众 生,

bǐ děng wǒ zhǒng zhǒng yǒu xīn liú zhù zhī bǐ hé suǒ yīn xīn liú
彼等,我, 种 种 有心流注知。彼何所因? 心流

zhù xīn liú zhù zhě shàn shí fēi liú zhù cǐ rú lái shuō bǐ gù
注心流注者, 善实!非流注, 此, 如来说;彼故,

shuō míng xīn liú zhù zhě bǐ hé suǒ yīn guò qù shàn shí xīn bù
说名心流注者。彼何所因? 过去, 善实! 心不

kě dé wèi lái xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé
可得, 未来心不可得, 现在心不可得。

bǐ hé yì niàn shàn shí ruò yǒu shàn jiā zǐ ruò shàn jiā
“彼何意念? 善实! 若有善家子, 若善家

nǚ ruò sān qiān dà qiān shì jiè qī bǎo mǎn zuò yǐ shī yǔ suī rán
女，若三千大千世界七宝满作已施与，虽然，

bǐ shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ ruò bǐ yuán duō fú jù shēng
彼善家子，若善家女，若彼缘，多福聚生？”

shàn shí yán duō shì zūn duō shàn shì
善实言：“多，世尊！多，善逝！”

shì zūn yán rú shì rú shì shàn shí rú shì rú shì
世尊言：“如是，如是！善实！如是，如是！

duō bǐ shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ ruò bǐ yuán duō fú jù shēng
多。彼善家子，若善家女，若彼缘，多福聚生，

wú liàng bù kě shǔ fú jù fú jù zhě shàn shí fēi jù bǐ
无量、不可数。福聚福聚者，善实！非聚，彼，

rú lái shuō bǐ gù shuō míng fú jù zhě ruò fù shàn shí fú
如来说；彼故，说名福聚者。若复，善实！福

jù yǒu bù rú lái shuō fú jù fú jù zhě
聚有，不如来说福聚福聚者。

bǐ hé yì niàn shàn shí sè shēn chéng jiù rú lái jiàn
“彼何意念？善实！色身成就如来见

yīng
应？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn fēi sè shēn chéng jiù rú
善实言：“不如此，世尊！非色身成就如

lái jiàn yīng bǐ hé suǒ yīn sè shēn chéng jiù sè shēn chéng jiù zhě
来见应。彼何所因？色身成就色身成就者，

shì zūn fēi chéng jiù cǐ rú lái shuō bǐ gù shuō míng sè shēn
世尊！非成就，此，如来说；彼故，说名色身

chéng jiù zhě
成就者。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí xiàng jù zú rú lái jiàn
世尊言：“彼何意念？善实！相具足如来见

yīng
应？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn fēi xiàng jù zú rú lái jiàn
善实言：“不如此，世尊！非相具足如来见

yīng bǐ hé suǒ yīn cǐ shì zūn xiàng jù zú rú lái shuō
应。彼何所因？此，世尊！相具足，如来说；

fēi xiàng jù zú rú lái shuō bǐ gù shuō míng xiàng jù zú zhě
非相具足，如来说；彼故，说名相具足者。”

shì zūn yán bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán rú lái rú
世尊言：“彼何意念？善实！虽然，如来如
shì niàn wǒ fǎ shuō
是念‘我法说’？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bù rú lái rú shì niàn
善实言：“不如此，世尊！不如来如是念：
wǒ fǎ shuō
‘我法说。’”

shì zūn yán ruò wǒ shàn shí rú shì yǔ rú lái fǎ shuō
世尊言：“若我，善实！如是语：‘如来法说。’
fěi bàng wǒ bǐ shàn shí bù shí qǔ bǐ hé suǒ yīn fǎ shuō
诽谤我。彼，善实！不实取。彼何所因？法说
fǎ shuō zhě shàn shí wú yǒu fǎ ruò fǎ shuō míng kě dé
法说者，善实！无有法，若法说名可得。”

ěr shí mìng zhě shàn shí shì zūn biān rú shì yán suī rán
尔时，命者善实，世尊边如是言：“虽然，
shì zūn dāng yǒu wèi lái pō yǒu zhòng shēng hòu shí hòu cháng shí
世尊！当有未来，颇有众生，后时、后长时、
hòu fēn wǔ bǎi zhèng fǎ pò huài shí zhōng zhuǎn shí zhōng ruò cǐ
后分五百[180]，正法破坏时中，转时中，若此
rú shì sè lèi fǎ shuō wén yǐ xìn dāng yǒu
如是色类法说，闻已信当有？”

shì zūn yán bù bǐ shàn shí zhòng shēng fēi bú zhòng shēng
世尊言：“不彼，善实！众生，非不众生。
bǐ hé suǒ yīn zhòng shēng zhòng shēng zhě shàn shí yī qiè bǐ fēi
彼何所因？众生众生者，善实！一切彼非
zhòng shēng bǐ rú lái shuō bǐ gù shuō míng zhòng shēng zhě
众生，彼，如来说；彼故，说名众生者。
bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán yǒu fǎ ruò rú lái wú shàng zhèng
彼何意念？善实！虽然，有法若如来无上正
biàn zhī zhèng jué
遍知证觉？”

mìng zhě shàn shí yán wú yǒu bǐ shì zūn yǒu fǎ ruò rú lái
命者善实言：“无有彼，世尊！有法若如来
wú shàng zhèng biàn zhī
无上正遍知。”

[180] 大正藏本：十；永乐北藏本及龙藏本：百

shì zūnyán rú shì rú shì shàn shí rú shì rú shì
世尊言：“如是，如是！善实！如是，如是！

wēixiǎo bǐ zhōng fǎ wú yǒu bù kě dé bǐ gù shuōmíng wú shàngzhèng
微小彼 中 法无有、不可得，彼故说 名无 上 正

biàn zhī zhě suī rán fù cì shí shàn shí píngděngzhèng fǎ bǐ
遍知者。虽然，复次时，善实！平 等 正 法，彼

bù zhōngyǒu bù píngděng bǐ gù shuōmíng wú shàngzhèngbiàn zhī zhě
不 中 有不平 等，彼故说 名无 上 正 遍知者。

wú wǒ gù wú shòu gù wú zhòngshēng gù wú rén gù píngděng
无我故、无寿故、无 众 生 故、无人故，平 等。

wú shàngzhèngbiàn zhī yī qiè shàn fǎ zhèng jué shàn fǎ shàn fǎ zhě
无 上 正 遍知，一切善法 证 觉。善法善法者，

shàn shí fēi fǎ rú shì bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíngshàn
善 实！非法，如是彼，如来说；彼故，说 名 善

fǎ zhě
法者。

ruò fù shàn shí suǒyǒu sān qiān dà qiān shì jiè xū mí shān
“若复，善 实！所有三千大千世界须弥山

wáng bǐ suǒyǒu jù qī bǎo pǔ sàn rú lái yīng děngzhèngbiàn
王，彼所有聚七宝，普散如来、应、等 正 遍

zhī shī yǔ ruò cǐ zhì huì bǐ àn dào nǎi zhì sì jù děng jì shòu
知施与。若此智慧彼岸到，乃至四句 等 偈，受

yǐ wèi tā děng fēn bié cǐ shàn shí fú jù bǐ qiánzhě fú
已，为他 等 分别，此，善 实！福聚，彼前者福

jù bǎi shàng yì shù bù jí qiānshàng yì bǎi qiānshàng yì jù
聚，百 上 亦数不及，千 上 亦、百千 上 亦、俱

zhì bǎi qiānshàng yì jù zhì nà yóu tā bǎi qiānshàng yì sēng qǐ yē
致百千 上 亦、俱致那由他百千 上 亦、僧企耶

yì jiā luó yì suàn yì pì yù yì yōu bō ní shē yì nǎi zhì
亦、迦罗亦、算 亦、譬喻亦、忧波泥奢亦、乃至

pì yù yì bù jí
譬喻亦不及。

bǐ hé yì niàn shàn shí suī rán rú lái rú shì niàn wǒ
“彼何意念？ 善 实！虽然，如来如是念‘我

zhòngshēng dù tuō bù fù bǐ shàn shí rú shì jiànyīng bǐ
众 生 度脱’？不，复彼，善 实！如是见应。彼

hé suǒ yīn yǒu wú shàn shí wú yǒu yī zhòngshēng ruò rú lái dù tuō
何所因？有无，善 实！无有一 众 生 若如来度脱。

ruò fù shàn shí yǒu rú shì zhòngshēngyǒu ruò bǐ rú lái dù tuō
若复，善实！有，如是众生有，若彼如来度脱。

bǐ rú shì rú lái wǒ qǔ yǒu zhòngshēng qǔ shòu qǔ rén qǔ yǒu
彼如是，如来我取有，众生取、寿取、人取有。

wǒ qǔ wǒ qǔ zhě shàn shí fēi qǔ cǐ rú lái shuō bǐ xiǎo
我取、我取者，善实！非取，此，如来说；彼小

ér fán fū shēng qǔ xiǎo ér fán fū shēngxiǎo ér fán fū shēngzhě shàn
儿凡夫生取。小儿凡夫生小儿凡夫生者，善

shí fēi shēng bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíngxiǎo ér fán fū
实！非生，彼，如来说；彼故，说名小儿凡夫

shēngzhě
生者。

bǐ hé yì niàn shàn shí xiàng jù zú rú lái jiànyīng
“彼何意念？善实！相具足如来见应？”

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn rú wǒ shì zūnshuō yì
善实言：“不如此，世尊！如我，世尊说义

jiě wǒ bú xiàng jù zú rú lái jiànyīng
解，我不相具足如来见应。”

shì zūnyán shàn shàn shàn shí rú shì rú shì shàn
世尊言：“善，善！善实！如是，如是！善

shí rú rú yǔ rǔ bú xiàng jù zú rú lái jiànyīng bǐ hé suǒ yīn
实！如如语汝，不相具足如来见应。彼何所因？

bǐ fù shàn shí xiàng jù zú rú lái jiànyīng yǒu bǐ wángzhuàn lún
彼复，善实！相具足如来见应；有彼王转轮，

rú lái yǒu bǐ gù bú xiàng jù zú rú lái jiànyīng cǐ xiàng fēi xiàng
如来有；彼故，不相具足如来见应。此相非相

gù rú lái jiànyīng
故，如来见应。”

ěr shí mìngzhěshàn shí shì zūnbiān rú shì yán rú wǒ shì
尔时，命者善实世尊边如是言：“如我，世

zūn shì zūnshuō yì jiě wǒ bú xiàng jù zú rú lái jiànyīng
尊！世尊说义解，我不相具足如来见应。”

ěr shí shì zūn bǐ shí cǐ qié tuóshuō
尔时，世尊彼时此伽陀说：

ruò wǒ sè jiàn　　ruò wǒ shēng qiú
若我色见　若我声求
xié jiě tuō xíng　　bù wǒ jiàn bǐ
邪解脱行　不我见彼[181]

fǎ tǐ fó jiànyīng　　fǎ shēn bǐ rú lái
法体佛见应　法身彼如来
fǎ tǐ jí bù shí　　gù bǐ　　bù néng zhī
法体及不识　故彼[182]不能知

bǐ hé yì niàn　　shàn shí　　xiàng jù zú　　rú lái wú shàng
“彼何意念？善实！相具足，如来无上
zhèngbiàn zhī zhèng jué　　bù　　fù bǐ　　shàn shí　　rú shì jiànyīng　　bǐ
正遍知证觉？不，复彼，善实！如是见应。彼
hé suǒ yīn　　bù　　shàn shí　　xiàng jù zú　　rú lái wú shàngzhèngbiàn
何所因？不，善实！相具足，如来无上正遍
zhī zhèng jué　　fù shí　　bǐ　　shàn shí　　yǒu rú shì yǔ　　pú sà shèng
知证觉。复时，彼，善实！有如是语：‘菩萨乘
fā xíng　　yǒu fǎ pò miè　　shī shè duàn　　bù　　fù　　shàn shí　　rú
发行，有法破灭，施设断。’不，复，善实！如
shì jiànyīng　　bǐ hé suǒ yīn　　bù pú sà chéng fā xíngyǒu fǎ pò miè
是见应。彼何所因？不菩萨乘发行有法破灭，
shī shè bú duàn
施设不断。

ruò fù　　shàn shí　　shàn jiā zǐ　　ruòshàn jiā nǚ　　ruòhéng
“若复，善实！善家子，若善家女，若恒
qié hé shādēng shì jiè qī bǎomǎnzuò yǐ shī yǔ　　ruò pú sà mó hē sà
伽河沙等世界七宝满作已施与；若菩萨摩诃萨
wú wǒ　　wú shēngzhōng　　fǎ zhōngrěn dé　　cǐ rú shì　　bǐ yuán
无我、无生中，法中忍得。此如是，彼缘，
duōguò fú jù shēng　　bù　　fù　　shàn shí　　pú sà fú jù qǔ yīng
多过福聚生。不，复，善实！菩萨福聚取应。”
mìngzhěshàn shí yán　　bù　　shì zūn　　pú sà fú jù qǔ yīng
命者善实言：“不，世尊！菩萨福聚取应？”
shì zūnyán　　qǔ yīng　　shàn shí　　bù qǔ yīng　　bǐ gù shuōmíng qǔ yīng
世尊言：“取应，善实！不取应，彼故说名取应。

[181] 大正藏本：彼人；永乐北藏本及龙藏本：彼
[182] 大正藏本：彼；永乐北藏本及龙藏本：故彼

suī rán fù cì shí shàn shí ruò yǒu rú shì yǔ rú
“虽然，复次时，善实！若有如是语：‘如
lái qù ruò bú qù ruò zhù ruò zuò ruò wò ruò rú fǎ bù
来去、若不去、若住、若坐、若卧、若如法。’不
wǒ shàn shí shuō yì jiě bǐ hé suǒ yīn rú lái zhě shàn shí
我，善实！说义解。彼何所因？如来者，善实！
shuōmíng wú suǒ qù wú suǒ lái bǐ gù shuōmíng rú lái yīng zhèng
说名无所去、无所来，彼故说名如来、应、正
biàn zhī zhě
遍知者。

ruò fù shàn shí shàn jiā zǐ ruò shàn jiā nǚ ruò suǒ
“若复，善实！善家子，若善家女，若所
yǒu sān qiān dà qiān shì jiè dì chén bǐ rú shì sè lèi mò zuò yǐ nǎi
有三千大千世界地尘，彼如是色类墨作已，乃
zhì rú shì bù kě shǔ pì rú zuì xiǎo jù bǐ hé yì niàn shàn shí
至如是不可数，譬如最小聚。彼何意念？善实！
suī rán bǐ duō zuì xiǎo jù yǒu
虽然，彼多最小聚有？”

shàn shí yán rú shì rú shì shì zūn duō bǐ zuì xiǎo jù
善实言：“如是，如是！世尊！多彼最小聚
yǒu bǐ hé suǒ yīn bǐ shì zūn jù yǒu bú shì zūn shuō zuì xiǎo
有。彼何所因？彼，世尊！聚有，不世尊说最小
jù zhě bǐ hé suǒ yīn ruò bǐ shì zūn zuì xiǎo jù shuō fēi jù
聚者。彼何所因？若彼，世尊！最小聚说；非聚，
bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíng zuì xiǎo jù zhě ruò jí rú lái
彼，如来说；彼故，说名最小聚者。若及如来
shuō sān qiān dà qiān shì jiè zhě fēi jiè rú lái shuō bǐ gù shuō
说三千大千世界者；非界，如来说；彼故，说
míng sān qiān dà qiān shì jiè zhě bǐ hé suǒ yīn bǐ shì zūn jiè
名三千大千世界者。彼何所因？彼，世尊！界
yǒu bǐ rú shì tuán qǔ yǒu ruò rú shì rú lái tuán qǔ shuō
有，彼如是抟[183]取有。若如是，如来抟[184]取说；
fēi qǔ bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíng tuán qǔ zhě
非取，彼，如来说；彼故，说名抟[185]取者。”

183 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟
184 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟
185 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

shì zūn yán tuán qǔ rú shì shàn shí bú shì sú yǔ
世尊言："抟[186]取，如是，善实！不世俗语，

bù kě shuō fēi fǎ fēi fēi fǎ bǐ xiǎo ér fán fū shēng qǔ bǐ
不可说，非法，非非法，彼小儿凡夫生取。彼

hé suǒ yīn ruò cǐ yǒu shàn shí rú shì shuō wǒ jiàn rú lái
何所因？若此有，善实！如是说：'我见，如来

shuō zhòngshēngjiàn shòujiàn rén jiàn rú lái shuō suī rán
说，众生见、寿见、人见，如来说。'虽然，

bǐ shàn shí zhèngshuō yǔ
彼，善实！正说语？"

shàn shí yán bù rú cǐ shì zūn bù rú cǐ shàn shì
善实言："不如此，世尊！不如此，善逝！

bǐ hé suǒ yīn ruò bǐ shì zūn wǒ jiàn rú lái shuō fēi jiàn
彼何所因？若彼，世尊！我见，如来说；非见，

bǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíng wǒ jiàn zhě
彼，如来说；彼故，说名我见者。"

shì zūn yán rú shì cǐ shàn shí pú sà shèng fā xíng
世尊言："如是，此，善实！菩萨乘发行，

yī qiè fǎ zhī yīng jiànyīng xìn jiě yīng rú xìn jiě rú wú fǎ xiǎng
一切法知应，见应，信解应。如信解，如无法想

yì zhù bǐ hé suǒ yīn fǎ xiǎng fǎ xiǎngzhě shàn shí fēi xiǎng
亦住。彼何所因？法想法想者，善实！非想，

cǐ rú lái shuō bǐ gù shuōmíng fǎ xiǎngzhě ruò fù shí shàn
此，如来说；彼故，说名法想者。若复时，善

shí pú sà mó hē sà wú liàng wú shù shì jiè qī bǎomǎnzhōngzuò yǐ
实！菩萨摩诃萨无量无数世界七宝满中作已，

rú lái děng yīngděng zhèngbiàn zhī děng shī yǔ ruòshàn jiā zǐ
如来等、应等、正遍知等施与，若善家子，

ruòshàn jiā nǚ ruò rú shì zhì huì bǐ àn dào nǎi zhì sì jù děng jì
若善家女，若如是智慧彼岸到，乃至四句等偈，

shòu chí fēn bié dú sòng wèi tā děng jí fēn bié guǎngshuō cǐ
受持、分别、读诵，为他等及分别广说。此

rú shì bǐ yuán duōguò fú jù shēng wú liàng bù kě shǔ yún
如是，彼缘，多过福聚生，无量、不可数。云

hé jí guǎngshuō rú bù guǎngshuō bǐ gù shuōmíngguǎngshuō
何及广说？如不广说，彼故说名广说。

[186] 大正藏本：搏；永乐北藏本及龙藏本：抟

xīng yì dēnghuàn lù pàomèngdiànyún jiàn rú shì yǒuwéizhě
星翳灯 幻，露泡 梦 电云，见如是，有为者。

cǐ yǔ shì zūn huān xǐ shàngzuòshàn shí bǐ jí bǐ qiū
此语，世尊，欢 喜 上 座善实，彼及比丘、

bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí bǐ tiān rén ē xiū luó
比丘尼、优婆塞、优婆夷，彼天、人、阿修罗、

qián tà pó děng wén shì zūnshuō dà huān xǐ
乾闼婆 等，闻世尊说，大 欢 喜。

guī mìng yī qiè fó pú sà hǎi děng
归命一切佛菩萨海 等！

金刚能断般若波罗蜜经

金刚般若波罗蜜经注解

姚秦三藏法师鸠摩罗什奉　诏译

大明天界善世禅寺住持（臣）僧（宗泐）、

演福讲寺住持（臣）僧（如玘）　奉诏同注

此经以喻法为名，实相为体，无住为宗，断疑为用，大乘为教相。

初释喻法名者，金刚，喻也；般若，法也。金中精刚，至坚至利，能碎万物。此经能断众生疑执，取以为喻。故大品般若十六分中，以此经名能断分。

波罗蜜是梵语，华言到彼岸。众生在生死海中无有穷极，修此般若到涅槃彼岸。盖大乘菩萨达生死即涅槃，则非度而度，非到而到也。

经者，训法训常，梵语修多罗，此翻契经，谓契理契机故也。

二辨实相体者，即一实相理也。经云：“若人得闻是经，即生实相。”

三明无住为宗者，宗者，要也。经云：“应无所住。”经中多以无住破著，故以无住为宗也。

四论断疑为用者：由经力用能断妄执，故以断疑为用也。

五判大乘为教相者，经云：“为发最上乘者说。”故以大乘为教相也。

此经乃姚秦三藏法师鸠摩罗什所译，分三十二分者，相传为梁昭明太子所立，元译本无，又与本论科节不同，破碎经意，故不取焉。今注一本，天亲等论取其意而不尽用其语，以其语深，难便初学故也。

如是我闻：一时，佛在舍卫国祇树给孤独园，与大比丘众千二百五十人俱。

如是者，指一经所闻法体也。

我闻者，阿难谓如是之法我从佛而闻也。

一时者，即如来说法机应和合时也。

佛者，觉也。佛是教主，尊极名佛。

舍卫者，国名也，华言丰德。

祇树给孤独园者，祇陀太子施树，给孤长者

买园，共立精舍，请佛而住，此说法处也。

与大比丘众者，闻法之侣也。

比丘者，梵语也，华言乞士，上乞法以资慧命，下乞食以资色身。

千二百五十人俱者，此诸弟子，凡佛说法之处，常随侍也。

已上如是等六事，冠于诸经之首，谓之通序。如来临灭度时，阿难问佛："一切经前，当安何语？"佛言："当安'如是我闻'等语，非但我法如是，三世诸佛法皆如是。"

尔时，世尊食时，著衣持钵，入舍卫大城乞食。于其城中，次第乞已，还至本处。饭食讫，收衣钵，洗足已，敷座而坐。

此别序也，亦名发起序。以乞食为发起者，盖佛欲说无住相施故，先乞食以表发之。然佛以禅悦法喜为食，而行乞者示同凡僧，欲令折己慢幢生彼福德耳。

尔时者，当是时也。

世尊者，世间所尊十号之一也。

食时者，辰时也。

著衣者，服僧伽黎衣也。

持钵者，持应量器也。

次第乞者，佛心平等不择贫富也。

本处者，给孤园也。

洗足者，食讫而洗足也。

敷座而坐者，敷坐具而加趺也。

时，长老须菩提在大众中，即从座起，偏袒右肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“希有！世尊！如来善护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。

长老须菩提乃此经发起之人。

称长老者，以其德长年老也。梵语须菩提，华言空生，亦名善现。

从座起至恭敬，乃请法之敬仪。

希有者，赞佛之辞也。

善护念者，为护念现在根熟菩萨，与智慧力令其成就自行，与教化力令其摄受众生也。

善付嘱者，为付嘱未来根未熟菩萨，已得大乘者令其不舍，未得大乘者令其胜进也。

“护念”“付嘱”即希有事也。

佛德之大，无过度生。然虽注意于般若度生，必待请问。故善现睹相知意，即首称叹希有，而后请问也。

“世尊！善男子、善女人发阿耨多罗三藐三菩提心，云何应住[187]？云何降伏其心？”

此发问之端也。

阿耨多罗三藐三菩提者，华言无上正等正觉也。

问意以如来护念、付嘱现在、未来菩萨，令成佛果，是菩萨虽发道心，誓度众生，求成佛道，未知其心云何安住大乘，云何降伏妄心，使至佛果不退失耶？

佛言：“善哉，善哉！须菩提，如汝所说，如来善护念诸菩萨，善付嘱诸菩萨。汝今谛听，当为汝说。善男子、善女人发阿耨多罗三藐三菩提心，应如是住，如是降伏其心。”

“唯然世尊！愿乐欲闻。”

[187] 永乐北藏：应云何住；龙藏：云何应住

善现既赞叹请问，妙称佛心，故印可云：“善哉，善哉！当为汝说”也。而又诫约云：“应如是住，如是降伏其心。”善现即会佛意，故“唯然”应之，愿闻是法。然一经之大要，不过善现所问安住大乘、降伏妄心，如来所答修行之法，亦不出乎理事二行，破执断疑而已。具见下文。

佛告须菩提：“诸菩萨摩诃萨应如是降伏其心。

善现双问“安住”“降伏”，如来但答降伏其心者，盖降伏妄心必安住大乘，举降伏则摄安住矣。

“所有一切众生之类，若卵生，若胎生，若湿生，若化生，若有色，若无色，若有想，若无想，若非有想、非无想，

人与旁生具有四生，诸天、地狱、中阴惟是化生，鬼通胎化二生，皆属欲界。

若有色　色界天。

若无色　无色界天。

若有想　识处天。

若无想　无所有处天。

若非有想非无想　非想非非想处天。

“我皆令入无余涅槃而灭度之。如是灭度无量无数无边众生，实无众生得灭度者。何以故？须菩提，若菩萨有我相、人相、众生相、寿者相，即非菩萨。

此一段是菩萨所修理观具乎四心，谓广大心、胜心、常心、不颠倒心。慈氏颂云：“广大第一常，其心不颠倒。”第一即胜心也。经云“所有一切众生之类”者，所怀之境广此大心也。云“我皆令入无余涅槃”者，此胜心也，无余涅槃即如来究竟彼岸也。云“实无众生得灭度”者，了生佛一如，此常心也。无我、人、众生、寿者，此不颠倒心也，若有四相谓之四倒。若一众生不令灭度及见众生实灭度者，则未能了达本源，遂有我、人、众生、寿者四相，不名菩萨。我者，于五蕴中妄计有我、我所。人者，妄计我生人中，异于余趣。众生者，妄计五蕴和合而生。寿者，妄计我受一期果报，一期果报即若长若短寿命也。

此皆颠倒妄想，亦名四见。菩萨能用般若妙智，照了性空，本无四相，名降伏其心，否则非菩萨也。

“复次，须菩提，菩萨于法，应无所住行于布施。所谓不住色布施，不住声、香、味、触、法布施。须菩提，菩萨应如是布施，不住于相。

此一段理观兼事行也，不住是理观，布施是事行。于法者，六尘诸法也。布者，普也。施者，舍也。菩萨所修六度万行，以布施为初度摄后五度。盖施有三种：资生施、无畏施、法施也。资生施者，施以财物，资他生也。无畏施者，持戒，不恼无冤；忍辱，不报有冤。法施者，精进，不倦说法；禅定，不差机说法；智慧，不颠倒说法。然一切布施不过六尘，所谓六尘如床敷、卧具、饮食、汤药之类是也。世人行施，心希果报，是为著相。菩萨行施，了达三轮体空，故能不住于相。三轮者，谓施者、受者及所施物也。佛告善现应如是不住于相而行施者，盖欲菩萨降伏妄心也。

“何以故？若菩萨不住相布施，其福德不可思量。须菩提，于意云何？东方虚空可思量不？”

“不也。世尊！”

“须菩提，南西北方、四维上下虚空可思量不？”

“不也。世尊！”

“须菩提，菩萨无住相布施福德，亦复如是不可思量。须菩提，菩萨但应如所教住。

此段恐人疑云：“既离相施，则无福报。”故佛告离相之施，其福转多。良由不住相施，施契性空，性空无边，施福无边，故举十方虚空以为喻也。论云其义有三：一、遍一切处；二、宽广高大；三、究竟不穷。

已上答降伏安住问竟。

一、断求佛行施住相疑

此疑从前文不住相布施而来。

“须菩提，于意云何，可以身相见如来不？”

“不也。世尊！不可以身相得见如来。何以

故？如来所说身相，即非身相。”

佛告须菩提：“凡所有相，皆是虚妄。若见诸相非相，即见如来。”

前段说无住相施，降伏其心，是成佛之因。恐善现疑佛果是有为身相，故佛问云：“可以身相见如来不？”善现悟佛问意，乃答：“不可以身相见。”然有相者，应身也。无相者，法身也。法身是体，应身是用。若知用从体起，应即是法，所以无相。故论云：“如来所说相即非相，若能了达此意，则一切世间之相，无非真如无为佛体。”故佛印可善现云：“若见诸相非相，即见如来。”

二、断因果俱深无信疑

此疑从前无住行施、非相见佛两段经文而来。

须菩提白佛言：“世尊！颇有众生得闻如是言说章句，生实信不？”

论云：“无住行施因深也，无相见佛果深也。”因果之法既深，疑末世在迷钝根众生，不如是能生信心。

佛告须菩提："莫作是说！如来灭后后五百岁，有持戒修福者，于此章句能生信心，以此为实。

佛答末世自有具福慧人，闻此般若能生实信。言后五百岁者，大集经中云：有五个五百岁。今乃最后五百岁时也。持戒，戒也。修福，定也。生信，慧也。三学俱备，能生实信矣。

"当知是人，不于一佛、二佛、三、四、五佛而种善根，已于无量千万佛所种诸善根。闻是章句，乃至一念生净信者，

若论实信之由，从多佛所以种善根，闻此大乘之法，则能生信。至于一念少时生信，亦从佛所种诸善根而然也。

"须菩提，如来悉知悉见，是诸众生得如是无量福德。

信心生一念，诸佛尽皆知。凡有众生，闻是章句，乃至一念净信，佛智佛眼无不知见，所以得福无量。

"何以故？是诸众生，无复我相、人相、众

生相、寿者相。无法相、亦无非法相。

此顺释生信得福之故该乎生、法二空。论云："有智慧者，了知生、法二无我故"。又云："生、法各有四种想。"想即相也。言无复我、人、众生、寿者四相，此生空也。言无法相亦无非法相者，他译更有无相亦非无相，此法空也。疏云："初列生空，有四相；次列法空，但有两句。法非法也，盖译人略之耳。"

"何以故？是诸众生，若心取相，则为著我、人、众生、寿者。若取法相，则著我、人、众生、寿者。何以故？若取非法相，则著我、人、众生、寿者。

此返显违经非福。言若心取相等，此生执也。若取法相等，此法执也。

"是故不应取法，不应取非法。以是义故，如来常说，汝等比丘知我说法，如筏喻者。法尚应舍，何况非法？

此结上文而证劝也。不应取法者，空能观之智也。不应取非法者，空所观之境也。论云："法

有性相尚不应取，何况非法本无性相？”又云：“善如法尚不取，况不善非法？”疏云：“今言法者，说五阴空为法，五阴相为非法。即以阴空为药名法，阴有为病名非法，阴病既除，空药亦遣。非法既谢，在法亦亡。”与论意正相溶合。言筏喻者，论云：“如欲济川，先应取筏。至彼岸已，舍之而去。”又智论引筏喻经云：“汝等若解我筏喻法，是时善法宜应弃舍，况不善法？”斯乃无所得之要术，俾不凝滞于物矣。

三、断无相云何得说疑

此疑从前第一疑中不可以身相得见如来而来。

“须菩提，于意云何，如来得阿耨多罗三藐三菩提耶？如来有所说法耶？”

向说不可以相见佛，佛非有为，恐有疑云：“何故释迦树下得道诸会说法耶？”

须菩提言：“如我解佛所说义，无有定法名阿耨多罗三藐三菩提，亦无有定法如来可说。何

以故？如来所说法，皆不可取，不可说，非法，非非法。所以者何？一切贤圣，皆以无为法而有差别。”

真如法体，离有无相，离言说相，岂可以耳闻心得耶？当知树下得道，诸会说法，但应身耳，其报身、法身无得无说。然应即法、报，说即无说，是故不可以有取，不可以无取也。善现解佛问意，即答以无道可证，无法可说。“何以故”下，又自征释，由“不可取”“不可说”“非法”“非非法”。言“非法”者，不可以有取；言“非非法”者，不可以无取。由“不可取”故“不可说”。然如来垂应有证有说者，盖得非有非无之体也。“一切贤圣”者，三世十方佛菩萨也；“以”，用也；“无为”乃自证之理，真谛也；“差别”乃化他之用，俗谛也。诸佛说法，不离二谛，吾佛亦然。

“须菩提，于意云何，若人满三千大千世界七宝以用布施，是人所得福德宁为多不？”

须菩提言：“甚多。世尊！何以故？是福德

即非福德性，是故如来说福德多。”

“若复有人，于此经中，受持乃至四句偈等，为他人说，其福胜彼。何以故？须菩提，一切诸佛及诸佛阿耨多罗三藐三菩提法皆从此经出。须菩提，所谓佛法者，即非佛法。

此乃较量持说功德。佛问：“假如人以大千世界七宝为施，其福多不？”善现会意，答云：“甚多。”盖此福德，离福德自性，故言多也。佛又言：“离性布施，福报虽多，而受持此经，为人演说，能趣菩提，其福胜彼。”言“乃至四句偈”者，举少以况多耳。然持经福胜者，盖诸佛之身及所证之法，无不从是般若而生。般若称为佛母者，良有以也，然犹恐其于此取著，故复告云：“所谓佛法者，即非佛法。”

四、断声闻得果是取疑

此疑从上无为法不可取说而来。

“须菩提，于意云何，须陀洹能作是念‘我得须陀洹果’不？”

须菩提言：“不也。世尊！何以故？须陀洹名为入流，而无所入，不入色、声、香、味、触、法，是名须陀洹。”

梵语须陀洹，华言入流，此声闻所证初果也。已断见惑，离四趣生，预入圣人之流，故云入流。言无所入者，是不著于所入之流，又不著于六尘境界，故言不入也。

“须菩提，于意云何，斯陀含能作是念‘我得斯陀含果’不？”

须菩提言：“不也。世尊！何以故？斯陀含名一往来，而实无往来，是名斯陀含。”

梵语斯陀含，华言一来，此声闻第二果也。盖欲界有九品思惑，前六品已断，后三品未断，更须欲界一度受生，故云一来。言实无往来者，谓不著于往来之相也。

“须菩提，于意云何，阿那含能作是念‘我得阿那含果’不？”

须菩提言：“不也。世尊！何以故？阿那含名为不来，而实无不来，是故名阿那含。”

梵语阿那含，华言不来，此声闻第三果也。断欲界思惑尽，不来欲界受生，故曰不来。言实无不来者，谓不著于不来之相也。

“须菩提，于意云何，阿罗汉能作是念‘我得阿罗汉道’不？”

须菩提言：“不也。世尊！何以故？实无有法名阿罗汉。世尊！若阿罗汉作是念：‘我得阿罗汉道。’即为著我、人、众生、寿者。

梵语阿罗汉，华言无学，此声闻第四果也。此位断三界烦恼俱尽，究竟真理无法可学，故名无学。言实无有法名阿罗汉者，谓无无学所证之相也。若言有证，即著四相也。此一段名四果离著。论云：“向说无佛果可成，无佛法可说，云何四果各取所证而说？恐起此疑，故佛约此而问。”善现皆答以离著，深会佛之意也。

“世尊！佛说我得无诤三昧，人中最为第一，是第一离欲阿罗汉。我不作是念：‘我是离欲阿罗汉。’世尊！我若作是念：‘我得阿罗汉道。’世尊则不说须菩提是乐阿兰那行者。以须菩提实

无所行，是名须菩提是乐阿兰那行。”

此乃善现引自己所证离著，令人生信也。然善现所证之果，不过无学，而世尊特称其为第一者，以无诤故也。梵语阿兰那，华言无诤。无诤者，谓离二障：一者，惑障；二者，智障。离惑则不著有相，离智则不著无相，故无诤也。无所所行者，谓不著于所行之行也。

五、断释迦然灯取说疑

此疑亦从第三疑中“不可取”“不可说”而来。

佛告须菩提：“于意云何，如来昔在然灯佛所，于法有所得不？”

“不也。世尊！如来在然灯佛所，于法实无所得。”

此断释迦然灯授受之疑。谓善现述己所证离著，固已得矣，而如来又恐善现疑佛昔受然灯之记，于法实有所得，故兴此问。善现答，以实无所得，是无疑矣。然灯者，大论云：“然灯生时，

身光如灯，以至成佛，亦名然灯。”

六、断严土违于不取疑

此疑亦从第三疑中不可取而来。

“须菩提，于意云何，菩萨庄严佛土不？”

“不也。世尊！何以故？庄严佛土者，即非庄严，是名庄严。”

“是故，须菩提，诸菩萨摩诃萨应如是生清净心，不应住色生心，不应住声、香、味、触、法生心，应无所住而生其心。

问意以菩萨修六度万行，庄严净土，现身说法，是有所取，云何不取？答意以菩萨虽修行严土，行乃无作，土亦非严，非严而严，故曰即非庄严是名庄严。既而如来又告善现云：为菩萨者，应如是生清净心，乃非取而取。如维摩经云：随其心净，则佛土净。斯之谓也。若于六尘生著，不名清净。故又云：应无所住而生其心。

七、断受得报身有取疑

此疑亦从第三疑中不可取而来。

“须菩提，譬如有人，身如须弥山王。于意云何，是身为大不？”

须菩提言：“甚大。世尊！何以故？佛说非身，是名大身。”

须弥山者，梵语须弥卢，华言妙高，此山四宝所成，高出众山之上，故称山王。佛之报身，远离诸漏，名之为非；尊崇奇特，名之为大。佛之问意，以圣人之法既无为无取，所得报身岂非有取？恐有此疑，故设喻为问。而善现即知须弥自无分别我是山王，故得为大；报身离著，亦复如是。故曰：“佛说非身，是名大身。”

“须菩提，如恒河中所有沙数，如是沙等恒河。于意云何，是诸恒河沙宁为多不？”

须菩提言：“甚多。世尊！但诸恒河尚多无数，何况其沙？”

“须菩提，我今实言告汝，若有善男子、善

女人，以七宝满尔所恒河沙数三千大千世界，以用布施，得福多不？”

须菩提言：“甚多。世尊！”

佛告须菩提：“若善男子、善女人，于此经中，乃至受持四句偈等，为他人说，而此福德胜前福德。

恒河，天竺之河，周四十里，佛多近此说法，故取为喻。前说一大千世界七宝布施，以喻持说福胜；今以无量大千世界七宝布施，不如持说此经四句，其福转胜于彼。此则增胜而论，格量持说之功。

“复次，须菩提，随说是经，乃至四句偈等。当知此处，一切世间天、人、阿修罗皆应供养，如佛塔庙。何况有人尽能受持读诵？须菩提，当知是人成就最上第一希有之法。若是经典所在之处，则为有佛，若尊重弟子。”

藏佛舍利之处，谓之塔；奉佛形像之处，谓之庙。随说此经四句偈处，天人固当敬之，如佛塔庙，况能具足持诵者耶？成就最上第一希有之

法者，成无上佛果菩提也。若是经典等者，经典所在，即佛之所在；持说之人，即佛弟子，可不崇敬乎哉！

尔时，须菩提白佛言："世尊！当何名此经？我等云何奉持？"

佛告须菩提："是经名为金刚般若波罗蜜，以是名字，汝当奉持。所以者何？须菩提，佛说般若波罗蜜，即非般若波罗蜜。须菩提，于意云何，如来有所说法不？"

须菩提白佛言："世尊！如来无所说。"

善现既闻持经成就希有之法，故问此经何名？云何受持？佛答此经名金刚般若，能断一切疑执故，当奉持也。断执虽用般若之智，然法性本空，不可取著，故云即非般若波罗蜜也。如来又虑善现未达般若性空，谓有言说，故又诰云："如来有所说法不？"而善现了知说即无说，乃答云"如来无所说"也。

"须菩提，于意云何？三千大千世界所有微尘是为多不？"

须菩提言：“甚多。世尊！”

“须菩提，诸微尘，如来说非微尘，是名微尘。如来说世界，非世界，是名世界。

此节文意由前施宝得福而来。前以无量大千世界七宝布施，得福虽多，然非离性，则是贪等烦恼染因，有为福报，故此遂以世界微尘为喻。尘界乃无情之物，不生贪等烦恼染因，是则有为福报不及尘界之无情，况持说此经，是远离烦恼之因，能取菩提而不胜耶？非微尘、非世界者，非烦恼染因微尘世界也。是名微尘、是名世界者，乃是无记微尘世界也。无记犹无情，谓不起善恶也。

“须菩提，于意云何，可以三十二相见如来不？”

“不也。世尊！不可以三十二相得见如来。何以故？如来说三十二相，即是非相，是名三十二相。”

三十二相者，应身相也。非相者，法身相也。是名三十二相者，应既即法，法全是应，不妨说

三十二相也。言施宝之福，纵能成佛身相，但是应身，不及持说功德能成法身也。

“须菩提，若有善男子、善女人，以恒河沙等身命布施。若复有人，于此经中，乃至受持四句偈等，为他人说，其福甚多。”

七宝布施，外财也；身命布施，内财也。身施者，如尸毗王代鸽是也。命施者，如萨埵饲虎是也。以轻重较之，则外财轻而易，内财重而难。然此二施，皆有为有漏因果，总不如持说四句能取菩提之妙果也。

尔时，须菩提闻说是经，深解义趣，涕泪悲泣而白佛言：“希有！世尊！佛说如是甚深经典，我从昔来所得慧眼，未曾得闻如是之经。世尊！若复有人得闻是经，信心清净，则生实相。当知是人成就第一希有功德。世尊！是实相者，则是非相，是故如来说名实相。世尊！我今得闻如是经典，信解受持不足为难。若当来世后五百岁，其有众生，得闻是经，信解受持，是人则为第一希有。何以故？此人无我相、人相、众生相、寿

者相。所以者何？我相即是非相，人相、众生相、寿者相即是非相。何以故？离一切诸相，即名诸佛。”

善现知舍身命所感之福，不如持说之胜。得闻此法，感佛恩深，遂悲泣流涕，赞言希有。自谓从昔已来，未曾闻是经典，若人闻经，信心清净，则能生乎实相。又谓我今直佛，获闻是经，不以为难，而未来众生，得闻是法，始为希有。所以希有者，以依此经修行，不起我、人、众生、寿者四相，即是非相，非相即实相也。离此诸相，即成正觉，故曰即名诸佛也。

佛告须菩提：“如是，如是。若复有人得闻是经，不惊不怖不畏，当知是人甚为希有。何以故？须菩提，如来说第一波罗蜜，非第一波罗蜜，是名第一波罗蜜。

如是如是者，然之之辞也。大乘之法本是难信难解，然非大乘根器，卒闻是法，未免惊愕疑怖畏惧。能闻是法而不惊畏者，实为希有。此希有法无与等者，故名第一。然法本无说，虑其于

法取著，故云非第一波罗蜜。有因缘故，亦可得说，故云是名第一波罗蜜也。

八、断持说未脱苦果疑

此疑从上舍身布施而来。

“须菩提，忍辱波罗蜜，如来说非忍辱波罗蜜，何以故？须菩提，如我昔为歌利王割截身体，我于尔时，无我相、无人相、无众生相、无寿者相。何以故？我于往昔节节支解时，若有我相、人相、众生相、寿者相，应生嗔恨。须菩提，又念过去于五百世作忍辱仙人，于尔所世，无我相、无人相、无众生相、无寿者相。

忍辱者，六度之一也。安受曰忍，毁害曰辱。前云舍身命之福报是生死苦因，不及持说之福。此之行忍亦舍身命，不成苦因者何耶？盖能达法无我到于彼岸也。说非忍辱波罗蜜者，即遣著也。如是忍行，佛昔曾行故，引歌利王之事以证之。梵语歌利，华言极恶。佛于宿世曾作仙人，山中修道，王因畋猎，见而不喜，遂割其耳鼻，截其

手足。时仙人略无嗔恨，以慈忍力，身复如故，盖能了达我、人、众生、寿者四相皆空，非惟无苦，亦乃有乐也。又引过去五百世中，作忍辱仙以证之者，明行忍行非止一世也。

“是故须菩提，菩萨应离一切相发阿耨多罗三藐三菩提心。不应住色生心，不应住声、香、味、触、法生心，应生无所住心。若心有住，则为非住。是故佛说，菩萨心不应住色布施。须菩提，菩萨为利益一切众生，应如是布施。如来说一切诸相，即是非相。又说一切众生，即非众生。

佛累世行忍，以无我故，得成菩提，故发菩提之心，应须离一切相，离相即不住色等六尘也。应生无所住心，心无所住，即能住菩提。若心有住，则非住佛道矣。菩萨所行六度，皆应离相。色为六尘之首，施为六度之初，故云不应住色布施，如是行施为利群生。若存施受之心，则非无住。下复遣著，故曰非相非众生也。

九、断能证无体非因疑

此疑从上为利生行施而来。

“须菩提，如来是真语者、实语者、如语者、不诳语者、不异语者。须菩提，如来所得法，此法无实无虚。

如来所得菩提妙果，如理而证，离于言说，何故累称持说功德，胜余布施等福耶？然佛无所证而证，无所说而说，所证所说无不当理，恐善现未达此意，故又告云：“是真、实等语”。真语者，说佛菩提也。实语者，说小乘法也。如语者，说大乘法也。不异语者，说授记事也。不诳语者，不诳众生也。解译无此一句。无实无虚者，如来所证之法，本离言说，故曰无实；对机有说，故曰无虚也。

十、断真如有得无得疑

此疑从前不住相而来。

“须菩提，若菩萨心住于法而行布施，如人

入暗，则无所见。若菩萨心不住法而行布施，如人有目，日光明照，见种种色。

圣人以无为真如得名，然真如之体，遍一切时，遍一切处，何故众生有得者？有不得者？盖心有住法、不住法之异耳。住者，住著也。如行布施，不达三轮体空，名为住法。心既住法，不成檀波罗蜜，如入暗中，则无所见。若达三轮体空，则心无所住，即成檀波罗蜜，如人有目，在日光中，见诸色相也。

“须菩提，当来之世，若有善男子、善女人，能于此经受持读诵，则为如来以佛智慧，悉知是人，悉见是人，皆得成就无量无边功德。

言未来世中，若有受持读诵者，佛眼佛智悉能知见。既行胜因，必成妙果，故曰成就无量无边功德也。

“须菩提，若有善男子、善女人，初日分以恒河沙等身布施，中日分复以恒河沙等身布施，后日分亦以恒河沙等身布施。如是无量百千万亿劫以身布施。若复有人，闻此经典，信心不逆，

其福胜彼。何况书写、受持、读诵、为人解说？

初日分者，寅卯辰时也；中日分者，巳午未时也；后日分者，申酉戌时也。如是一日三时，舍无量身，历无量劫，而行布施，世间固无此事，然佛设此喻者，以况闻经生信福德之胜，何况书持诵说者耶？信力曰受，念力曰持，对文曰读，背文曰诵。所谓书写受持读诵者，自行也。为人解说者，化他也。

“须菩提，以要言之，是经有不可思议、不可称量、无边功德。如来为发大乘者，说为发最上乘者说。若有人能受持读诵，广为人说。如来悉知是人，悉见是人。皆得成就不可量、不可称、无有边、不可思议功德。如是人等，则为荷担如来阿耨多罗三藐三菩提。何以故？须菩提，若乐小法者，著我见、人见、众生见、寿者见，则于此经不能听受读诵，为人解说。

此般若之体，本绝言思，其功德广大，不可得而称量，非乐小乘者所可得闻，故曰为发大乘者说，为发最上乘者说。发大乘者，通指衍门三

教之人也。发最上乘者，的指圆顿之人，能生信解者也。如是之人，修行此法，则成就不可思议功德，故能荷担如来无上菩提。彼小乘不能听受读诵为人解说，为著四见故也。

“须菩提，在在处处若有此经，一切世间天、人、阿修罗所应供养。当知此处，则为是塔，皆应恭敬，作礼围绕，以诸华香而散其处。

塔为藏舍利之处，若天、人、修罗固当敬事。此般若经卷所在之处，是真法身舍利宝塔，可不敬乎？

“复次，须菩提，善男子、善女人受持读诵此经，若为人轻贱，是人先世罪业应堕恶道，以今世人轻贱故，先世罪业则为消灭，当得阿耨多罗三藐三菩提。

持诵此经者，人当恭敬，而反被人轻贱者，以宿罪业，合招恶报，由经力故，但被轻贱，被轻贱故，其罪消灭，当得无上佛果。持经功德，可谓大矣。

“须菩提，我念过去无量阿僧祇劫，于然灯

佛前，得值八百四千万亿那由他诸佛，悉皆供养承事，无空过者。若复有人，于后末世能受持读诵此经，所得功德，于我所供养诸佛功德，百分不及一，千万亿分乃至算数譬喻所不能及。

阿僧祇，翻无数时。那由他者，十亿为洛叉，十洛叉为俱胝，十俱胝为那由他。如来于过去然灯佛前，供养无数诸佛，其功德可谓深且大矣，乃言不及末世持经功德者。盖持经能生理解得证菩提，供佛虽感福报，但是事相故，持经功德百千万亿分中不及一分也。又言算数譬喻所不能及者，盖事相之福是可思议之法，而般若妙智，忘能所绝待对、不可得而思议者也。

“须菩提，若善男子、善女人，于后末世有受持读诵此经，所得功德我若具说者，或有人闻，心则狂乱，狐疑不信。须菩提，当知是经义不可思议，果报亦不可思议。

此经非大乘根器不能持诵，而持诵所感功德，岂常人可闻，闻必狐疑不信，故不具说。盖此经之义趣，与其果报，不可思议故也。

十一、断安住降伏存我疑

此疑从前诸文无我人等相而来。

尔时，须菩提白佛言：“世尊！善男子、善女人发阿耨多罗三藐三菩提心，云何应住？云何降伏其心？”

善现初闻此义，至是复问者，何耶？问辞虽同，其意则别。盖所问不过住大乘降妄心而已。初之问意，但问能住能降之法。此之问意，若谓我能住，我能降，存此分别障，于真证无住之道，故又兴此问也。

佛告须菩提：“若善男子、善女人，发阿耨多罗三藐三菩提心者，当生如是心：‘我应灭度一切众生，灭度一切众生已，而无有一众生实灭度者’。何以故？须菩提，若菩萨有我相、人相、众生相、寿者相，则非菩萨。所以者何？须菩提，实无有法发阿耨多罗三藐三菩提心者。

此一节文意，亦与前同，但前是破情显智，所破之情即我人等四相粗执，所显之智即般若真

智。自此而下忘智显理，破我人等四相细执，由此贤位渐入圣阶矣。

十二、断佛因是有菩萨疑

此疑从上实无有法发菩提心者而来。

“须菩提，于意云何？如来于然灯佛所，有法得阿耨多罗三藐三菩提不？”

由前云实无有法发菩提心者，意谓无发心者，则无菩萨；若无菩萨，云何释迦于然灯佛所，名曰善慧，布发掩泥行菩萨行得受记耶？佛恐善现潜有此疑，故举以问。

“不也。世尊！如我解佛所说义，佛于然灯佛所无有法得阿耨多罗三藐三菩提。”

善现答意云：善慧彼时，都无所得，离诸分别，由悟无法故，得受记。

佛言：“如是，如是。须菩提，实无有法如来得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，若有法如来得阿耨多罗三藐三菩提者，然灯佛则不与我受记：‘汝于来世，当得作佛，号释迦牟尼。’以实无

有法得阿耨多罗三藐三菩提，是故然灯佛与我受记，作是言：‘汝于来世，当得作佛，号释迦牟尼。’

善现既会法无所得，佛然其说，乃言如是如是，既而又反复告之者，要令善现知法无所得，深契至理，故得受记。盖如来所证妙果，乃心地本具法门，离诸名相，无授受中而论授受也。

十三、断无因则无佛法疑

此疑从上释迦于然灯行因实无有得而来。

“何以故？如来者，即诸法如义。若有人言：‘如来得阿耨多罗三藐三菩提。’须菩提，实无有法佛得阿耨多罗三藐三菩提。

何以故者，征起之辞也。由前云实无有法得菩提果，故受然灯之记，遂疑既无佛果，岂有佛法耶？释云：“如来者，即诸法如义。”如者，真如也。不伪曰真，不异曰如。此真如体贯彻三世，绵亘十方，非空非有，不变不迁，名如来性。若有所得，即非佛菩提也。

“须菩提，如来所得阿耨多罗三藐三菩提，于是中无实无虚。是故如来说一切法皆是佛法。须菩提，所言一切法者，即非一切法，是故名一切法。

所得者，忘情而证也。无实者，非有为相也。无虚者，是真如体也。然此真如非别有法，即一切色等诸法，离性离相，名真如体，唯佛与佛乃能证此，故一切法皆是佛法。真如之体虽不离于诸法，然亦不可取著，故云“即非一切法，是名一切法。”

“须菩提，譬如人身长大。”

须菩提言：“世尊！如来说人身长大，则为非大身，是名大身。”

上说如来所证真如之体遍一切处，可谓长大矣，又恐善现起长大之见，故佛又设喻征之曰：“譬如人身长大。”善现因喻有悟，即曰：“”非大身，是名大身。”论云：“大身有二义：一者，遍一切处，即法身；二者，功德大，即报身。此之二身，皆离诸相，故名为非。”

十四、断无人度生严土疑

此疑同十二疑，皆从第十一疑中实无有法发心者而来。

“须菩提，菩萨亦如是。若作是言：‘我当灭度无量众生。’则不名菩萨。何以故？须菩提，实无有法名为菩萨。是故佛说一切法无我、无人、无众生、无寿者。须菩提，若菩萨作是言：‘我当庄严佛土。’是不名菩萨。何以故？如来说庄严佛土者，即非庄严，是名庄严。须菩提，若菩萨通达无我法者，如来说名真是菩萨。

法界混然，身土平等，尚无佛道可成，安有众生可度？是则起度生之心，修行严土，即凡夫见。不名菩萨者，毕竟起何等心名为菩萨？故云“能通达无我法者”真菩萨也。

十五、断诸佛不见诸法疑

此疑从上菩萨不见众生可度佛土可净而来。

“须菩提，于意云何，如来有肉眼不？”

“如是。世尊！如来有肉眼。”

“须菩提，于意云何，如来有天眼不？”

“如是。世尊！如来有天眼。”

“须菩提，于意云何，如来有慧眼不？”

“如是。世尊！如来有慧眼。”

“须菩提，于意云何，如来有法眼不？”

“如是。世尊！如来有法眼。”

“须菩提，于意云何，如来有佛眼不？”

“如是。世尊！如来有佛眼。”

“须菩提，于意云何，如恒河中所有沙。佛说是沙不？”

“如是。世尊！如来说是沙。”

“须菩提，于意云何，如一恒河中所有沙，有如是沙等恒河，是诸恒河所有沙数佛世界如是宁为多不？”

“甚多。世尊！”

佛告须菩提：“尔所国土中所有众生，若干种心，如来悉知。何以故？如来说诸心，皆为非心，是名为心。所以者何？须菩提，过去心不可

得，现在心不可得，未来心不可得。

前说不见彼是众生，不见我为菩萨，不见净佛国土，如是则不见诸法，名为诸佛如来。然而如来具足五眼，岂都无所见耶？五眼者，肉眼、天眼、慧眼、法眼、佛眼也。古德偈云："天眼通非碍，肉眼碍非通，法眼惟观俗，慧眼了知空。佛眼如千日，照异体还同。"此之五眼，通该十界，而优劣有殊。如经所说，五眼皆如来所具者，无非佛眼也。恒沙世界一切众生之心，如来无不知见。然众生之心，种种颠倒。而言非心者，妄识本空也；是名为心者，真如不灭也。所以者何下，征释非心之所以也。盖三世之心，过去已灭，未来未至，现在不住，皆是虚妄生灭，故求之不可得也。

十六、断福德例心颠倒疑

此疑从上心住颠倒而来。

"须菩提，于意云何，若有人满三千大千世界七宝以用布施，是人以是因缘得福多不？"

“如是。世尊！此人以是因缘得福甚多。”

“须菩提，若福德有实，如来不说得福德多。以福德无故，如来说得福德多。

前说众生心有住著是为颠倒，然福由心造，岂亦是颠倒？若是何名善法耶？恐潜此疑，故佛断之。福德有实者，住相布施成有漏因，其福则寡。福德无者，离相布施，成无漏因，其福乃多。是则不住于相心离颠倒，所作之福无非善法也。

十七、断无为何有相好疑

此疑从前如来者即诸法如义而来。

“须菩提，于意云何，佛可以具足色身见不？”

“不也。世尊！如来不应以具足色身见。何以故？如来说具足色身，即非具足色身，是名具足色身。”

“须菩提，于意云何，如来可以具足诸相见不？”

“不也。世尊！如来不应以具足诸相见。何

以故？如来说诸相具足，即非具足，是名诸相具足。”

上说诸佛所证，乃无为之法，云何佛身有八十种好、三十二相而可见耶？为断此疑，故有此问。善现乃会如来法身，固非色相可见，而未尝离于色相而不可见，故云：“即非具足色身，是名具足色身”,“即非具足诸相,是名具足诸相”。良由全法身无为之体，起应身相好之用，是故应身即是法身,乃无相而相,相而无相,无见而见,见而无见者也。

十八、断无身何以说法疑

此疑从上身相不可得见而来。

“须菩提，汝勿谓如来作是念：‘我当有所说法。’莫作是念。何以故？若人言如来有所说法则为谤佛，不能解我所说故。须菩提，说法者无法可说，是名说法。”

既云如来色身相好不可得见,如何为人演说法耶？然如来悲愿深重，随感而应，无说而说，

说即无说，不达此意是为谤佛。言无法可说，是名说法者，离性执已，不妨称性而说也。

尔时，慧命须菩提白佛言："世尊！颇有众生于未来世，闻说是法，生信心不？"

善现解空第一，与般若空慧相应，以慧为命，故称慧命。前云身乃非身之身，法乃非说而说，身说俱妙，难信难解，所以有此疑问。

佛言："须菩提，彼非众生非不众生。

众生有圣有凡，而凡夫众生于此般若不能生信，圣体众生乃能信解。言彼非众生者，非凡夫众生也；非不众生者，非不是圣体众生也。圣体众生即大乘根器人也，岂可视为凡夫众生不能生信？尚恐善现未悟，下文又征释之。

"何以故？须菩提，众生众生者，如来说非众生，是名众生。"

众生众生者，牒上文"非众生非不众生"也。如来说"非众生，是名众生"者，言非是凡夫众生，是圣体众生能生信解者也。

十九、断无法如何修证疑

此疑从前十二十三疑中无法得阿耨菩提而来。

须菩提白佛言：“世尊！佛得阿耨多罗三藐三菩提为无所得耶？”

佛言：“如是，如是。须菩提，我于阿耨多罗三藐三菩提乃至无有少法可得，是名阿耨多罗三藐三菩提。

前既云实无有法得无上正觉，如何却有修证？故疑而问之。佛答有三：一答，无法可得为正觉；二答，平等为正觉；三答，正助修善成正觉。初答如文可见。

“复次。须菩提，是法平等，无有高下，是名阿耨多罗三藐三菩提。

二答，平等为正觉也。

“以无我、无人、无众生、无寿者修一切善法，则得阿耨多罗三藐三菩提。须菩提，所言善法者，如来说即非善法，是名善法。

三答，正助修善成正觉也。正助者，正谓正观，空四相也。助谓缘助，修一切善法也。初答以无法可得为正觉者，达妄即真也。二以平等为正觉者，法无高下也。三以正助成正觉者，离相修善也，由离相故，名为善法。

二十、断所说无记非因疑

此疑从上修善法而来。

“须菩提，若三千大千世界中所有诸须弥山王，如是等七宝聚，有人持用布施。若人以此般若波罗蜜经，乃至四句偈等，受持读诵，为他人说。于前福德，百分不及一，百千万亿分乃至算数譬喻所不能及。

前既云从修善法得菩提，则佛所说法是无记法，不能得菩提耶？恐有此疑，故佛举大千世界中，施七宝聚如须弥山之多，且大较之持说四句功德，百千万亿分中乃不及其一。所说法盖佛离言说相，以离相故，能作菩提之因。故慈氏偈云：“虽言无记法，而说是彼因。”彼即菩提也。

二十一、断平等云何度生疑

此疑从第十九疑中是法平等而来。

“须菩提，于意云何？汝等勿谓如来作是念：‘我当度众生。’须菩提，莫作是念。何以故？实无有众生如来度者。若有众生如来度者，如来则有我、人、众生、寿者。须菩提，如来说有我者，则非有我，而凡夫之人以为有我。须菩提，凡夫者，如来说则非凡夫。

既云“是法平等，无有高下”，云何如来却度众生？故偈云：“平等真法界，佛不度众生。以名共彼阴，不离于法界。”名即众生假名也，阴即五阴实法也，此假名实法皆即法界，故云不离于法界。既即法界凡圣一如，岂有众生可度？故云佛不度众生。如来若谓我为能度，众生为所度，此则著于四相。由离四相，则非度而度，度而非度，则是“如来说有我者”，真我也；“则非有我者”，非妄我也；而凡夫之我，是我执也。“非凡夫”者，论云非生，谓不生圣人法，即毛

道凡夫也。

二十二、断以相比知真佛疑

此疑从第十七疑中如来不应以色身诸相见而来。

“须菩提，于意云何，可以三十二相观如来不？”

须菩提言：“如是，如是。以三十二相观如来。”

佛言：“须菩提，若以三十二相观如来者，转轮圣王则是如来。”

须菩提白佛言：“世尊！如我解佛所说义，不应以三十二相观如来。”

尔时，世尊而说偈言：

若以色见我 以音声求我

是人行邪道 不能见如来

三十二相者，应身相也。观如来者，观法身如来也。问意谓可于应身相好中观见法身不？善现乃知应身相好从法身流出，若见相好即见法身，

故答云“如是如是”。佛又恐善现于应身取著，不达法体，故又以‘轮王即如来’为难。而善现解佛难意故，云“不可以三十二相观如来”也。既而佛乃说偈以证之，法身之体固不离于声色，但凡夫堕于闻见，是行邪道，不能见于如来也。

二十三、断佛果非关福相疑

此疑从上不应以相观佛而来。

“须菩提，汝若作是念：‘如来不以具足相故得阿耨多罗三藐三菩提。’须菩提，莫作是念：‘如来不以具足相故得阿耨多罗三藐三菩提。’须菩提，汝若作是念，发阿耨多罗三藐三菩提心者说诸法断灭。莫作是念，何以故？发阿耨多罗三藐三菩提心者于法不说断灭相。

上明如来所证菩提不从福德而致，是则菩萨所修福德，不成菩提之因，亦不克果报耶？为断此疑故告之曰：“莫作是念，如来不以具足相而得菩提。”“具足相”即福德相也。盖大乘所修福德之因，所得福德之果，但离取著之相，不同小

乘断灭之见，故曰“于法不说断灭相”也。下又设喻以告。

“须菩提，若菩萨以满恒河沙等世界七宝持用布施。若复有人，知一切法无我，得成于忍。此菩萨胜前菩萨所得福德。须菩提，以诸菩萨不受福德故。”

须菩提白佛言：“世尊！云何菩萨不受福德？”

“须菩提，菩萨所作福德，不应贪著，是故说不受福德。

假使有人，以无量世界七宝行施，心有所著，所感之福，则成有漏。心若离著，即成无漏。故云“若有人知一切法无我，得成于忍”。无我者。无人、法二执也。忍即无生法忍，初住菩萨所证也。既得无生法忍，则与彼住相行施者不同，故云“胜前菩萨所得福德”。言“不受福德”者，不受有漏福报也。善现又疑，既不受福报，云何能获无生法忍？须知有漏果报则不应受，无漏果报则受而不取。取谓取著，故云“菩萨所作福德不应贪著”也。

二十四、断化身出现受福疑

此疑从上不受福德而来。

“须菩提，若有人言：‘如来若来、若去、若坐、若卧。’是人不解我所说义。何以故？如来者，无所从来，亦无所去，故名如来。

有来、去、坐、卧者，乃如来应身也。无来、无去者，法身也。然如来昔行菩萨道时，不受福报，云何至果有去、来、坐、卧之相，使诸众生供养获福？恐有此疑，故告以释之。谓如来应用示有动作，而法身之体如如不动也。

二十五、断法身化身一异疑

此疑从上应有去来法无去来而来。

“须菩提，若善男子、善女人，以三千大千世界碎为微尘。于意云何？是微尘众宁为多不？”

须菩提言：“甚多。世尊！”

上明应身去来是异，法身无去来是一。佛恐善现有一异之见，故设喻以释之。释中初举世界、

微尘一异断疑，次举言说我法离见。初释中文有三科：一标界尘一异，以显无性。言世界者，喻法身也；微尘者，喻应身也。世界一也，微尘异也。碎界作尘，尘无异性；合尘为界，界无一性。喻全法起应，应无异性；全应即法，法无一性。故偈云："去来化身佛，法身常不动。于是法界处，非一亦非异。"然如来体用互融，所以能一能异，非一非异，自在无碍者矣。

"何以故？若是微尘众实有者，佛则不说是微尘众。所以者何？佛说微尘众，则非微尘众，是名微尘众。"

此释微尘，喻应身无异性。若知碎世界作微尘，微尘全是世界，则尘无实性，故曰则非微尘。以离性计而说微尘，故曰是名微尘也。此喻全法起应，应即是法，何异性之有哉？

"世尊！如来所说三千大千世界，则非世界，是名世界。何以故？若世界实有者，则是一合相。如来说一合相，则非一合相，是名一合相。须菩提，一合相者，则是不可说。但凡夫之人，贪著

其事。”

此释世界喻法身无一性。若知合微尘为世界，世界全是微尘，则世界无实性，故曰则非世界。以离性计而说世界，故曰是名世界也。“一合相”者，言众尘和合为一世界；“非一合相”者，非性执之一合；“是名一合相”者，乃离性之一合也。此一合相不可思说，而凡夫不了自生贪著耳。此喻全应是法，法不离应，何一性之有哉？

“须菩提，若人言：‘佛说我见、人见、众生见、寿者见。’须菩提，于意云何，是人解我所说义不？”

“不也。世尊！是人不解如来所说义。何以故？世尊说我见、人见、众生见、寿者见，则非我见、人见、众生见、寿者见，是名我见、人见、众生见、寿者见。”

此下明离我、法二见。初离我见。夫我见者，有真我之见，有妄我之见。妄我见者，虚妄分别，众生见也；真我见者，远离执著，如来见也。既离执著，示有我见、人见、众生见、寿者见，此

不见而见也。在迷众生以为如来实有四见，故云“不解如来所说义”也。善现既解如来所说之义，即知四见皆非虚妄分别，是真我之见，故云“是名我见、人见、众生见、寿者见”也。

“须菩提，发阿耨多罗三藐三菩提心者，于一切法，应如是知，如是见，如是信解，不生法相。须菩提，所言法相者，如来说即非法相，是名法相。

次离法见。夫如来说法，要令众生发菩提心，修行契理，故闻如来所说，当如是知见信解，不生法相。言“不生法相”者，不于法取著也。法本离相，如来称性而说，故云“即非法相是名法相”。此一段文，虽证释离于法执，亦是总结降住正行，由经初善现请问：“若人发无上菩提心者，应云何住？云何降伏其心？”如来答云：“应如是住，如是降伏其心。”故今结云：“发菩提心者，于一切法如是知见信解。”此结如是住也，不生法相，此结降伏妄心也。

二十六、断化身说法无福疑

此疑从上尘喻化身是异而来。

“须菩提，若有人以满无量阿僧祇世界七宝持用布施。若有善男子、善女人，发菩萨心者，持于此经，乃至四句偈等，受持读诵，为人演说，其福胜彼。云何为人演说？不取于相，如如不动。

此段文有三节。初以无量阿僧祇世界七宝布施，是假喻格量也。自“若有善男子”下，明持说福胜。自“云何为人演说”下，是释福胜所以。据经文但明持说功德而论，乃谓化佛说法有无量功德者。盖化佛是说经教主，持说是弘经之人，所弘之经是佛所说，佛之所说离言说相，故功德无量。弘经之人若能离著，则其福能胜彼也。如如者，法身之理也。化身既即法身，则无去无来故不动也。

二十七、断入寂如何说法疑

此疑从上演说与不动而来。

“何以故？

上言如如不动，则佛常住世间，为众生说法，何故言如来入涅槃耶？恐有此疑，故说偈以释云：

一切有为法 如梦幻泡影

如露亦如电 应作如是观

一切有为法者，一切世间生灭之法也。佛生人中，示同生灭，亦属有为无常之法。无常之法，虚假不实，故以梦幻、泡影、露电六种为喻。“应作如是观”者，“观”即般若妙智，以此妙智观有为法，如梦幻等。能观既是妙智，所观无非妙境。妙境者，一境三谛也。妙智者，一心三观也。三观者，空、假、中也。三谛者，真、俗、中也。即观有为之法，离性离相之谓空，无法不具之谓假，非空非假之谓中。谛者，审实不虚之谓。全谛发观，以观照谛，谛既即一而三。观岂前后而照？故云“如是观”也。能如是观，乃了化身即法身，无常即常也。虽即法身，不碍涅槃，常即无常也。良以如来究竟非常非无常之法，故所以能常能无常也。是则终日涅槃，终日说法，不住

有为，不住无为，不可得而思议者也。一经始末皆称“如是”，始云“如是”住，“如是”降心，中间节节云“如是”，至此又云“如是”观，论乃释云：妙智正观。故知妙智实一经之宗也。正宗竟。

佛说是经已，长老须菩提及诸比丘、比丘尼、优婆塞、优婆夷，一切世间天、人、阿修罗，闻佛所说，皆大欢喜，信受奉行。

金刚般若波罗蜜经注解

洪武十年十一月二十有二日

皇帝有诏：

令天下僧徒习通心经、金刚、楞伽三经。昼则讲说，夜则禅定。复诏：取诸郡禅教僧，会于天界善世禅寺，校雠三经古注，一定其说，颁行天下，以广传持。洪惟皇上以金轮统御，乘夙愿力，亲受灵山付嘱，流通教法，以寿慧命，不胜幸甚。于是（臣）僧（宗泐）等，才虽愚钝，敢竭丹衷，述平昔所闻，辄为注释。注成，以十一年正月二十有八日，诣阙进呈，上御华盖殿览毕，乃可其说，勅刊板行世。然此三经，皆是究心之要，其功在乎破情显性。而流通之功，良亦不细。上以阴翊王度，下以资益群生，非惟吾徒一时之幸，实天下万世之至幸也。（臣）僧（宗泐）谨识。

洪武十一年正月　日

● 结诵仪

bō rě wú jìn zàngzhēnyán

般若无尽藏 真言

（三遍）

ná mó bó qié fá dì　bō lì rě　bō luó mì duō yì　dá zhí
南谟薄伽伐帝．钵唎若．波罗蜜多曳．怛侄

tuō ōng hé lì dì lì shì lì　shù lǔ zhī　sān mì lì zhī　fó
他．唵．纥唎地唎室唎．戍噜知．三密栗知．佛

shè yì　suō hē
社曳．莎诃．

jīn gāng xīn zhēnyán

金刚心真言

（三遍）

ōng　wū lún ní　suō pó hē
唵．乌伦尼．娑婆诃．

bǔ quēzhēnyán

补阙真言

（三遍）

ná mó hē là dá nuó　duō là yè yē　qié là qié là　jù zhù jù
南無喝啰怛那．哆啰夜耶．伽啰伽啰．俱住俱

zhù mó là mó là　hǔ là　hòng　hè hè　sū dá ná　hòng　pō
住．摩啰摩啰．虎啰．吽．贺贺．苏怛拏．吽．泼

mò ná　suō pó hē
抹拏．娑婆诃．

bǔ quēyuánmǎnzhēnyán

补阙圆满真言

（三遍）

ōng hū lú hū lú shè yì mù qiè suō hē

唵. 呼嚧呼嚧. 社曳穆契. 莎诃.

pǔ huíxiàngzhēnyán

普回向真言

（三遍）

ōng suō mó là suō mó là mí mó nǎng sà hā là mó hē zán

唵. 娑摩啰. 娑摩啰. 弥摩曩. 萨哈啰. 摩诃咱

hā là hòng

哈啰吽.

jīngzàn

经赞

（一遍）

duàn yí shēng xìn jué xiàngchāozōng dùnwàngrén fǎ jiě zhēnkōng bō

断疑生信.绝相超宗.顿忘人法解真空.般

rě wèichóngchóng sì jù róngtōng fú dé tàn wú qióng

若味重 重. 四句融通. 福德叹无穷.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó

南無本师释迦牟尼佛（合掌三称）

ná mó qí yuán huì shàng fó pú sà

南無祇园会上佛菩萨（合掌三称）

huí xiàng jì

回向偈

（一遍）

sān tú yǒng xī cháng shí kǔ
三涂永息常时苦
liù qù xiū suí gǔ mò yīn
六趣休随汩没因

héng shā hán shí wù zhēn rú
恒沙含识悟真如
yī qiè yǒu qíng dēng bǐ àn
一切有情登彼岸

nǎi zhì xū kōng shì jiè jìn
乃至虚空世界尽
zhòngshēng jí yè fán nǎo jìn
众生及业烦恼尽

rú shì sì fǎ guǎng wú biān
如是四法广无边
yuàn jīn huí xiàng yì rú shì
愿今回向亦如是

shí fāng sān shì yī qiè fó
十方三世一切佛
zhū zūn pú sà mó hē sà
诸尊菩萨摩诃萨

shēngwén luó hànxiánshèngsēng
声闻罗汉贤圣僧
mó hē bō rě bō luó mì
摩诃般若波罗蜜

huí xiàng jì

回向偈

（一遍）

yuàn yǐ cǐ gōng dé
愿以此功德
zhuāngyán fó jìng tǔ
庄严佛净土

shàngbào sì chóng ēn
上报四重恩
xià jì sān tú kǔ
下济三途苦

ruò yǒu jiàn wén zhě
若有见闻者
xī fā pú tí xīn
悉发菩提心

jìn cǐ yī bào shēn
尽此一报身
tóngshēng jí lè guó
同生极乐国

此咒置经书中可灭误跨之罪

仁・慧・草・堂